

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — Ν.Κ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1946

Μ. Ζάννου.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

~~17680~~ 17681

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

Αρ. Εισ. 17681

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

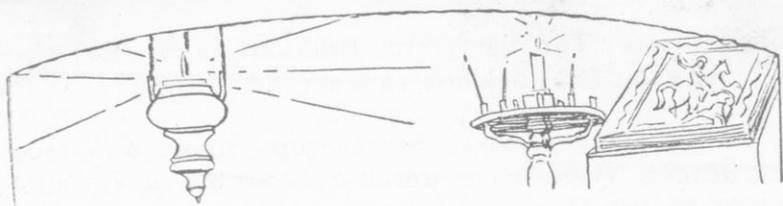
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1946
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ

87/10

ΜΕΡΟΣ Α΄

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐχουν περάσει τὰ μεσάνυχτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι συνηθροισμένοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπάνω εἰς τὸ ὑπερῶν, ὅπου ἔγινεν ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Εἶναι γεμάτοι λύπην καὶ ἀπελπισίαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου. Ἐτοιμάζονται, μόλις περάσῃ ἡ ὀργὴ τοῦ λαοῦ, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ πάλιν εἰς τὰ δίκτυα καὶ τὴν παρὰ τὴν Τιβεριάδος*.

Ἄλλὰ δὲν εἶχον τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ αἱ ἅγιοι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἠγάπων τὸν Χριστόν. Εἶχον προμηθευθῆ ἄφ' ἑσπέρας πολύτιμα μύρα· ἐπερίμεναν τὰ ἐξημερώματα, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν Τάφον καὶ ἀλείψουν μὲ μύρα καὶ μὲ δάκρυα τὸ ἀχραντον* σῶμα τοῦ Διδασκάλου. Ἦτο ἀκόμη νύξ, ὅταν ὅλοι μαζὶ ἐξεκίνησαν διὰ τὸν λόφον τοῦ Γολγοθαῖ.

Οὔτε ἐνόησαν διόλου πότε ἀνέβησαν τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν Γολγοθαῖν. Τόση ἦτο ἡ λαχτάρα των. Τί τοὺς ἐπερίμενον ὅμως ἐκεῖ; Ὁ τάφος ἦτο ἀνοικτός καὶ κενός. Οἱ στρατιῶται εἶχον φύγει. Ἦσυχία καὶ ἐρημία ἠπλώνετο παντοῦ. Δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνοήσουν τί συνέβη. Πῶς ἔλειπε τὸ Σῶμα τοῦ Διδασκάλου; Τὸ μετέφερον ἄλλοῦ; Καὶ ἐξέσπασαν εἰς θρήνους!

Αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου βλέπουν καθήμενον ἕνα νέον. Ἐλαμπεν εἰς τὸ σκότος ὡς ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἐνδύματά του ἦσαν λευκὰ ὡς ἡ χιών. Ἀπεσύρθησαν τρομαγμένοι.

— Μὴ φοβεῖσθε, τοὺς λέγει ὁ ἄγγελος μὲ γλυκεῖαν φωνήν.

Ποῖον ζητεῖτε; Τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, τὸν Ἐσταυρωμένον; Δὲν εἶναι ἐδῶ. Δὲν σὰς τὸ εἶπεν; Ἄνεστήθη.

Αἱ ἀπλοῖκαὶ γυναῖκες δὲν ἐνόησαν τίποτε ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοῦς. ἤσθάνθησαν μόνον ἀνακούφισιν εἰς τὴν καρδίαν των, ὡς δρόσον ἐξ οὐρανοῦ.

Ταραγμέναι περισσότερον τώρα, ἤρχισαν μὲ θρήνους νὰ περιφέρωνται εἰς τὸν λόφον, ἀναζητοῦσαι τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Ὅλα εἶναι ἀναστατωμένα ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθὰν ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν ταραχὴν. Οἱ τρεῖς σταυροὶ εἶναι ἀκόμη ὑψωμένοι ἐκεῖ.

Αἱ γυναῖκες πλησιάζουν τὸν μεσαῖον σταυρόν, γονατίζουν εὐλαβικά, φιλοῦν μὲ σπαραγμὸν τὰ πηγμένα αἵματα καὶ θρηνοῦν ἀδιακόπως. Ἐνόμιζον, ὅτι τὸν ἔβλεπον Ἐσταυρωμένον, ὅτι ἤκουον τοὺς παραπονετικούς λόγους του, ὅτι ἤσθάνοντο τὴν δίψαν του.

Καὶ πάλιν ἐτρόμαξαν. Εἷς ἄγνωστος ἐπέρασεν ἀπὸ ἐκεῖ, ὡς σκιά μέσα εἰς τὸ σκότος, καὶ ἐστάθη πλησίον των.

— Χαίρετε! εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν, γεμάτην στοργήν. Καὶ ἀμέσως ἐρωτᾷ τὴν Μαγδαληνήν:

— Διατί κλαίεις; Ποῖον ζητεῖς;

Ἐκείνη ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο ὁ κηπουρὸς καὶ θὰ ἐγνώριζεν ἴσως ποῦ ἐπῆγαν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἐλαβε λοιπὸν θάρρος, τὸν ἐπλησίασεν, ἐγονάτισεν ἐνώπιόν του καὶ ἤρχισε μὲ θρήνον νὰ τὸν παρακαλῇ:

— Κύριε, ἂν ἐσήκωσες σὺ τὸ Σῶμα του, εἶπέ μου, ποῦ τὸ ἔβαλες; Θέλω νὰ τὸ πάρω. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς αὐτὴν τὴν χάριν, κύριε. Ἦλθομεν μὲ λαχτάραν νὰ ἀλειψωμεν μὲ μύρα τὸ Σῶμα του.

Ὁ ξένος ἐστάθη ἄφωνος ὀλίγας στιγμάς, ἔπειτα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα του μία γνώριμος φωνή:

— Μαρία!

— Διδάσκαλέ μου! Ἐφώνησε τρομαγμένη καὶ περιχαρὴς ἡ Μυροφόρος καὶ ἔπεσαν ὅλοι εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Εἶχον ἀξιωθῆ πρῶται νὰ ἴδουν τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν του.

Ἄλλὰ τὸ ἤξιζον. Μόνον αὐταὶ τὸν εἶχον ἐννοήσει· μόνον αὐταὶ δὲν ἔφυγον οὐδὲ μίαν στιγμήν ἀπὸ πλησίον τοῦ τὰς ὥρας τοῦ πόνου του.

Ἐπανεῖδον λοιπὸν τὸν ἀγαπημένον Διδάσκαλον καὶ ἀνεκουφίσθησαν. Καὶ τώρα τί τὰς ἐνδιέφερεν ἂν τὸν συνέλαβον ὡς κακοῦργον ὕστερον ἀπὸ ἓν προδοτικὸν φίλημα; Τί, καὶ ἂν τὸν ὠδήγησαν δέσμιον εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα; Τί, καὶ ἂν τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον; Τί, καὶ ἂν τὸν ἐκάρφωσαν μὲ λύσσαν ἐπὶ τοῦ ξύλου; Τί, καὶ ἂν εἰς ὄδυνηρὰς στιγμὰς ἐφώναξε τὸ «Τετέλεσται» καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του νεκρός;

Ἐκεῖνος τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνεστήθη! Καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμούς προφέρουν σήμερον τὰς δύο λέξεις «Χριστὸς Ἀνέστη!» Οὐδεμία χαρὰ εἰς τὸν κόσμον ὑπῆρξε τόσον μεγάλη. Χριστὸς Ἀνέστη!

*Παντελεήμων Φωστίνης, Μητροπολίτης Καρυστίας.
(Διασκευὴ Δημ. Κομπογιάννη)*

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

—Ποῦ πᾶς, караβάκι,
μὲ τέτοιον καιρό;
Σὲ μάχεται ἢ θάλασσα,
δὲν τὴ φοβᾶσαι;
Ἄνέμοι σφυρίζουν
καὶ πέφτει νερὸ . . .
Ποῦ πᾶς, караβάκι,
μὲ τέτοιον καιρό;

—Γιὰ χώρα πηγαῖνα
πολὺ μακρινή·
θὰ φέξουνε φάροι
πολλοὶ νὰ περάσω.

Βοριάδες, νοτιάδες
 θά βρῶ, μὰ θὰ φτάσω
 μὲ πρίμο ἀγεράκι,
 μ' ἀκέριο πανί.

—Κι οἱ κάβοι ἄν σοῦ στήσουν
 τὴ νύχτα καρτέρι;
 Ἐπάνω σου ἄν σπάση
 τὸ κύμα θεριὸ
 καὶ πάρη τοὺς ναῦτες
 καὶ τὸν τιμονιέρη;
 Ποῦ πᾶς, караβάκι,
 μὲ τέτοιον καιρό;

—Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι
 τοῦ βράχου, ποῦ ἀσπρίζει,
 γιὰ μένα ἔχουν κάμει
 κρυφὴ λειτουργία,
 ὀρθὸς ὁ Χριστὸς
 τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
 στὴν πλώρη μου στέκει
 ἡ Παρθένα Μαρία.

• Τὰ Χελιδόνα •

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὄλα τὰ μέλη
 τῆς οἰκογενείας τοῦ Καπετὰν Κομνηνοῦ μετέλαβαν, ἡ καλὴ
 μήτηρ ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βιάφῃ τὰ αὐγά.

Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο δύο τὰ παιδιὰ τῆς πο-
 λίχνης, κρατοῦντα ὑψηλὸν καλάμινον σταυρὸν στεφανωμένον
 μὲ ρόδα εὐώδη, μὲ παπαρούνας, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ ποι-
 κιλόχρωμα ἀγριολούλουδα. Ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα :

Βλέπεις εκείνο τὸ βουνό, ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα ;
 Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα.
 Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,
 κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,
 ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 τότε καὶ σύ, μανούλα μου, νάχης χαρὲς μεγάλες.

Ἄλθθεια, τί μεγάλοι χαρὰι δι' ὅλους ! Καὶ ἡ καλὴ μήτηρ
 προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ.
 Τί εὐτυχία !

Ἐπειτα ἡ μήτηρ ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκετὰς κου-
 λούρας μὲ αὐγά διὰ τὸν σύζυγον, διὰ τὴν πενθεράν της καὶ διὰ
 τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὰς κοκόνας * διὰ τὰ μικρὰ τέκνα
 της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμια της
 καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει πα-
 ράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκόνα
 του. Ἡ μήτηρ δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινόν ἄλλην νὰ ἐκλέξῃ, ἀλλ'
 αὐτὸς δὲν ἡμερώνει καὶ δὲν θέλει νὰ ταιριασθῇ. Τὸ βέβαιον
 εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ ἀγα-
 θὴ μήτηρ τὸν παρηγορεῖ, λέγουσα :

— Τὸ Σάββατο τὸ βράδυ θαρθῇ κρὰ-κρὰ ἡ κουρούνα * νὰ
 φέρῃ κρέας, τσί-τσι, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποῦ θάχης, σὰν
 ἀκούσης κρὰ - κρὰ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρι : «Πά-
 ρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί - τσί νὰ φάτε».

Καὶ ὁ μικρὸς ἐψέλλισε καὶ αὐτὸς : «Θαθῇ κουρούνα νὰ φέῃ
 τὸ τσί - τσί» καὶ ἐνώνων τὰς χεῖρας, δακτύλους μεταξὺ δακτύ-
 λων, ἐμιμεῖτο κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τὴν κίνησιν τῶν
 πτερῶν τῆς κουρούνας. Ἄλλ' ἔν παιδίον τῆς γειτονίσσης, ἑξα-
 ετές, ρακένδυτον *, καθισμένον σταυροποδητεῖ εἰς μίαν γωνί-
 αν, ἐκράτει τὴν κοκόναν του καὶ διεμαρτύρετο γρυλίζον καὶ
 λέγον :

— Ναί, θαρθῇ κουρούνα, ἀμ' δὲ θαρθῇ !

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου
 ἡ μήτηρ ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κά-

μνουν τρεις γονυκλισίας πρό τοῦ ἀνθοστεφοῦς κουβουκλίου καί ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὸν μυρόπνουν * Ἐπιτάφιον. Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μετ' ἀγγελούδια καί τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορές ἀπὸ τὸν ὕψηλόν καί μεγαλοπρεπή Ἐπιτάφιον.

— Τί χαρά, τί δόξα!

Ἐλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μήτηρ ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καί τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σημαίνουν διὰ μακρῶν οἱ κώδωνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « ὦ γλυκύ μου ἔαρ » καί ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μετὰ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρχονται εἰς τὸ ὑπαιθρον κάτω ἀπὸ τὸ ἀγνὸν φέγγος τῆς σβησμένης σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει ἤδη νὰ λάμπη ροδίνη καί ξανθή.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν περιφερόμενον Ἐπιτάφιον μετὰ σειρὰς ἀναμμένων λαμπάδων. Ἡ αὖρα γλυκεῖα κινεῖ ἡρεματὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ, καί ἡ Ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καί Ταφέντα, ὡσάν νὰ ψάλλῃ καί αὐτή :

— ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον!

Ἡ θάλασσα φλοισβίζει * καί ψιθυρίζει πλησίον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Φαίνεται ὅτι καί αὐτὴ ἐπαναλαμβάνει :

— Οἶμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ!

Καί τὰ παιδιὰ, προπορευόμενα τῆς πομπῆς, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον!

Ἐσπερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου διαλύων τὴν ἀπαραίτητον ὁμίχλην τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὅποιον ἠτοιμάζετο νὰ σφάξῃ διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Καπετάν Κομνηνοῦ ὁ γείτονας Νικόλαος. Ὁ Εὐαγγελινὸς καί ἡ Μόρφω ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὠραῖον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον ποῦ εἶναι τὸ ἀρνὶ καί πῶς βελάζει τὸ καημένο, «μπέ - μπέ!»

Τὴν ἑσπέραν ἔφερον ὁ πατὴρ τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας, ὠραίας, λεπτὰς, περιτέχνους*. Τί χαρὰ καὶ τί θρίαμβος! Φαντασθῆτε ὠραίας, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα! Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων:

— Ἐκείνη εἶναι μεγαλύτερη.

Ἡ μήτηρ τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικὴν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ὁ πατὴρ τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῆ, ὅτι δὲν θὰ τὴν λάβῃ εἰς τὴν χεῖρα ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλος ἡ ὥρα τῆς λαμπρᾶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὁ ναὸς ὅλος, ἦστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπύρτα καὶ μικρὰ πυροκρόταλα*.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ παιδίσκαι, ἕως τεσσάρων ἐτῶν, τάσσονται γύρω ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Μία παιδίσκη καὶ ἓν ἀγόρι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν:

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὅχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μ' τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.

— Ἐμὲ ἡ μάνα μ' τὴν ἐστόλισε μοναχὴ τῆς.

— Καὶ ξέρεῖ νὰ κάμῃ λαμπάδες ἡ μάνα σ' ;

— Ὅχι, δὲν ξέρεῖ ; Ἄμ' τί θαρρεῖς ;

— Τέτοια παλιολαμπάδα !

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν* εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλῃ ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη*, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

“Υστερον ἢ μήτηρ στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ παραθέτει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα, τὸ τυρὶ ποῦ εἶχε φέρει ἢ κουρσύνα, καὶ τὸ ἄρνι τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά, τί ἀγαλλίσεις !

- Πασχαλινὰ Διηγήματα »

Ἄλεξανδρος Παπαδιαμάντης.
(Διασκευή Μιχ. Χ. Οἰκονόμου)

Η ΛΑΜΠΡΗ

Νάτην ἢ Λαπρὴ μὲ τὰ λουλούδια.
Κόψετε, παιδιά, τὴν πασχαλιὰ
κι ὅλα μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγούδια
τρέξετε ν' ἀλλάξωμε φιλιὰ.

Σήμαντρα γλυκὰ βαροῦν ἀκόμα
καὶ μοσκοβολοῦν οἱ ἐκκλησιές,
μόσχος τὰ φιλιὰ στὸ κάθε στόμα,
τὰ φιλιὰ τῆς ἀνοιξης δροσιές.

Πᾶμε νὰ στρωθοῦμε στὸ χορτάρι
καὶ τ' ἄρνι μας ψήνεται σιγά.
Καὶ μὲ τῆς Ἀνάστασης τὴ χάρη
φέρτε νὰ τσουγκρίσωμε τ' αὐγά.

Στέλιος Σπεράντσας

ΑΓΑΠΗ Ο ΘΕΟΣ

Ὁ Πέτρος, ὁ διορθωτὴς ὑποδημάτων, ἔζη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν καὶ εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς ἓν ὑπόγειον. Τὸ ὑπόγειον αὐτὸ εἶχεν ἓν μόνον παράθυρον πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ. Ἐκεῖ ὁ Πέτρος ἔβλεπε μόνον τοὺς πόδας τῶν διερχομένων διαβατῶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνεγνώριζεν ὅλους ἀπὸ τὰ ὑποδήματά των. Ἐκαστον ζευγος ὑποδημάτων τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας του θὰ τὸ εἶχε διορθώσει δύο καὶ τρεῖς φορές. Δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν Πηφισοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

συνοικίαν ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸν Πέτρον, διότι εἰργάζετο εὐσυνειδήτως * καὶ παρέδιδε τὴν ἐργασίαν του, ὅπως εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ ἀκριβῶς τὴν ὥραν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὀρίσει.

Τοῦ Πέτρου εἶχον ἀποθάνει τὰ παιδιὰ καὶ τέλος καὶ ἡ σύζυγός του, ἀφοῦ τοῦ ἄφησε τὸν Κωστάκη, ἑπτὰ ἐτῶν. Δὲν ἐπέρασαν ἔτη πολλὰ καὶ ὁ Κωστάκης ἤρχισε νὰ βοηθῆ τὸν πατέρα του. Δυστυχῶς ἠσθένησε καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἀπέθανεν.

Ὁ Πέτρος δὲν ἠδύνατο νὰ παρηγορηθῆ καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν.

— Διατί, ἔλεγε, νὰ μὴν ἀποθάνω ἐγώ; Δὲν ἐννοῶ, διατί νὰ μοῦ ἀποθάνῃ τὸ μόνον μου στήριγμα. Τί τὴν θέλω τὴν ζωὴν; Τέλος ὁ Πέτρος ἔπαυσε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μίαν ἡμέραν, τὴν ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα, τὸν ἐπεσεκέφθη εἰς γέρον ἱερεὺς γνωστός του. Ὁ Πέτρος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν σεβάσιμον ἱερέα τὰς σκέψεις του καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε:

— Πολὺ ἄσχημα κάμνεις, Πέτρο. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβώσωμεν διατί ὁ Θεὸς ὥρισε νὰ ἀποθάνῃ ὁ Κωστάκης σου. Ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον μᾶς ἔφερε νὰ ζῶμεν μόνον δι' Αὐτόν.

— Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ζῶ διὰ τὸν Θεόν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

— Νὰ πάρῃς πρῶτον μίαν Ἱερὰν Ἱστορίαν νὰ διαβάζῃς καὶ ἔπειτα τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδάσκει πῶς πρέπει νὰ ζῶμεν.

Ὁ Πέτρος συνεμορφώθη μὲ τὴν συμβουλήν τοῦ ἱερέως καὶ ὀλονὲν ἐγίνετο διαφορετικός. Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὄλοι ἔλεγαν:

— Πόσον ἄλλαξεν ὁ Πέτρος!

Τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως δὲν ἐνεθυμεῖτο καὶ αὐτὸς πόσας φορὰς τὴν εἶχε διαβάσει. Ποῖοι εἶναι οἱ ἐλάχιστοι * ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου; ἔλεγε. Ἐραγε μ' ἐπεσεκέφθη καὶ ἐμὲ ὁ Κύριος;

Μίαν ἑσπέραν — ἐνῶ εἶχε κατακλιθῆ — ἤκουσε καθαρά:

— Πέτρο, πρόσεχε· αὔριον θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ! Ἔστρεψε νὰ ἰδῆ ποῖος ἦτο, ἀλλὰ κανένα δὲν εἶδεν. Ἐπειτα πάλιν ἤκουσε

— δὲν ἐνεθυμείτο ἂν πραγματικά ἢ εἰς τὸ ὄνειρόν του : — Μὴν ἀμφιβάλλης, Πέτρο, αὐριον θὰ μὲ ἰδῆς.

Τὴν ἐπομένην ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του, ἀφοῦ πρωτύτερα ἔβαλε τὸ φαγητόν του νὰ βράζῃ καὶ ἠτοίμασεν ἀρκετὸν χαμομήλι, διὰ νὰ πῆ. Εἰργάζετο ὄχι τόσον γρήγορα, διότι διαρκῶς ἐκοίταζεν ἔξω, καὶ τοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἦκουε καθαρῶτατα : — Μὴν ἀμφιβάλλης· θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ. Εἶδε τὸν ὁδοκαθαριστήν. Ἐφύσα βόρειος σφοδρὸς ἄνεμος. Ὁ δυστυχῆς ὁδοκαθαριστὴς ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ὁ Πέτρος τὸν ἐφώνασε νὰ ἔλθῃ μέσα, ἀφοῦ εἶχε τελειώσει τὴν ἐργασίαν του. Τοῦ ἔδωσε χαμομήλι καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ ὀμιλῇ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ ὁδοκαθαριστὴς εἶχε ζεσταθῆ καί, ὅταν ἔφυγεν, εἶπε :

— Πέτρο, μὲ ἐζέστανες μὲ τὸ χαμομήλι, ἀλλὰ περισσότερον μὲ τὰ ὠραῖα λόγια σου. Σ' εὐχαριστῶ.

Δὲν ἐπέρασε τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα μὲ πτωχὰ φορέματα καλοκαιρινά, ἣτις ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἓν βρέφος, τὸ ὁποῖον ἔκλαιεν. Ἡ δυστυχῆς προσεπάθει νὰ τὸ ἠσυχάσῃ καὶ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Ὁ Πέτρος τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐφώνασε καὶ τὴν ἐπῆρε μέσα νὰ ζεσταθῇ. Τὴν ἔβαλε πλησίον τῆς θερμάστρας καὶ τῆς ἔδωσε ψωμί, κρέας καὶ ζωμὸν νὰ φάγῃ. Ἐπειτα ἔμαθε τὴν ἱστορίαν τῆς, ὅτι ἔχει καιρὸν νὰ μάθῃ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζεται διὰ νὰ ζῆσῃ, καὶ ὅτι τῶρα ἦτο χωρὶς ἐργασίαν καὶ εἶχε βάλει ἐνέχυρον τὰ φορέματά τῆς καὶ ἓν σκέπασμα.

Ὁ Πέτρος μὲ δυσκολίαν ἐκράτει τὰ δακρυά του. Ἠρεύνησεν εἰς τὸ ἐρμάριόν του καὶ εὔρεν ἓν παλαιὸν μάλλινον σκέπασμα.

— Πάρε αὐτὰ νὰ τυλίξῃς τὸ παιδί σου, εἶπεν ὁ Πέτρος. Κατόπιν μικρᾶς σιωπῆς τῆς ἔδωσε καὶ ὀλίγα χρήματα λέγων :

— Καὶ αὐτὰ, ἕως νὰ εὕρῃς ἐργασίαν.

— Εὐχαριστῶ, παππού, εὐχαριστῶ. Χωρὶς ἄλλο ὁ Θεὸς μὲ ἔφερεν ἐδῶ, ἔλεγεν ἡ πτωχή.

— Ἀληθινὰ τὸ λέγεις, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Ὁ Πέτρος, ἀφοῦ ἔφαγε καὶ αὐτός, ἤρχισε πάλιν νὰ ἐργάζεται. Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα καὶ εἶδε νὰ κάθεται ἀπέναντι μία γραῖα μὲ δύο καλάθια· εἰς τὸ ἓν εἶχε λεμόνια καὶ εἰς τὸ ἄλλο πορτοκάλια. Εἶχε πωλήσει τὰ περισσότερα καὶ φαίνεται, ὅτι ἐκάθησε ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον καὶ νὰ λογαριάσῃ πόσα εἶχε πωλήσει. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἓν παιδίον ἐπλησίασεν ἀθอรύβως καὶ ἤρπασε κρυφίως ἓν πορτοκάλι. Ἡ γραῖα ὅμως τὸ ἀντελήφθη, τὸ συνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ τραβᾷ τὰ μαλλιά καὶ νὰ τὸ κτυπᾷ.

Ὁ Πέτρος ἔτρεξε τότε, ἠλευθέρωσε τὸ παιδί ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς γραίας καὶ τοῦ εἶπε :

— Ζήτησε συγγνώμην, παιδί μου, ἀπὸ τὴν καλὴν γριούλα, διότι ἐγὼ σὲ εἶδα νὰ παίρνης, τὸ πορτοκάλι. Καὶ σύ, καλὴ γερόντισσα, συγχώρησέ το· δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ.

Ὁ Πέτρος ἔπειτα ἐδιάλεξε τὸ καλύτερον πορτοκάλι, τὸ ἐπλήρωσε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδί.

— Ἐπρεπε νὰ τὸ δεῖρῃς, νὰ σὲ θυμᾶται ὅλη του τῆ ζωὴ, εἶπεν ἡ γραῖα καταθυμωμένη.

— Ἀσχημα κάνεις, καλὴ κυρούλα, νὰ σκέπτεσαι ἔτσι. Ἄν πρέπη τόσοσὸν πολὺ νὰ τιμωρηθῆ τὸ παιδί δι' ἓνα πορτοκάλι, πῶς πρέπει νὰ μᾶς τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀμαρτίας μας ;

— Δίκαιον ἔχεις· βιάζομαι ὅμως· μὲ περιμένουν τὰ ἐγγονάκια μου, εἶπεν ἡ γραῖα.

Τὸ παιδί ἔδωσε τὸ ἓν καλάθι εἰς τὴν γραῖαν καὶ τὸ ἄλλο, τὸ βαρύτερον, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρεν εἰς τὸν ὤμον του, εἶπεν :

— Ἄφησε νὰ τὸ πάρω ἐγὼ, καλὴ κυρούλα, κι ἐγὼ πρὸς τὰ ἐκεῖ πηγαίνω.

Ἡ γραῖα ηὐχαριστήθη καὶ ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ μαζὶ μὲ τὸν μικρὸν καὶ νὰ συνομιλῇ. Ὁ Πέτρος τοὺς παρηκολούθησε μὲ τὸ βλέμμα του, ἕως ὅτου ἔστρεψαν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε νυκτώσει. Ὁ Πέτρος ἔβαλε τὰ ἐργα-

λεῖα του εἰς τὴν θέσιν των, ἐσκούπισε καλὰ τὸ ἐργαστήριόν του, ἐπλήθη, ἦναψε τὴν λάμπαν καὶ ἐκάθησε νὰ διαβάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Μόλις ἤρχισε νὰ διαβάζῃ, ἐνεθυμήθη τὸ χθεσινόν του ὄνειρον καὶ συγχρόνως ἐνόμισεν, ὅτι ἤκουσε νὰ κινήται κάποιος εἰς τὴν θύραν. Στρέφεται καὶ βλέπει πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν τοὺς διακρίνει καλὰ. Μία φωνὴ τότε ἀκούει νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ :

— Πέτρο, δὲν μ' ἐγνώρισες ;

— Ποῖος εἶσαι ;

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀπεκρίθη ἡ φωνή, καὶ εἶδε νὰ προβάλλῃ ἡ μορφή τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ καὶ ἔπειτα νὰ διαλύεται ὡς καπνὸς καὶ νὰ ἐξαφανίζεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶδε τὴν γυναῖκα μὲ τὸ βρέφος τῆς καὶ τέλος τὴν γραῖαν μὲ τὸ παιδάκι νὰ χαμογελοῦν καὶ ἔπειτα νὰ γίνωνται ἄφαντοι.

Τώρα ἐνόησε καλὰ τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως καὶ ὅτι ἀληθινὰ τὸν εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Κύριος.

Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ

*Διασκευὴ Κ. *Αθ. Ρωμαιοῦ*

ΑἪ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Στὸ χωριό μας, ποὺ δὲν εἶναι κι ὁμορφότερο στὴν πλάση, μᾶς ἀφήσαν οἱ γονιοὶ μας μιὰ γερόντισσα ἐκκλησιά. Δὲν τῆς ἔχομε φτιασμένο μαρμαρένιο εἰκονοστάσι. Τὰ καντήλια τῆς δὲν εἶναι κρυσταλλένια καὶ χρυσά.

Φτωχικὰ ντυμένους ἔχει καὶ τοὺς γέρους τῆς παπάδες. Ταπεινοὶ κι οἱ δύο τῆς ψάλτες εἶναι πάντα ἐργατικοί. Στὰ μανάλια τῆς μεγάλες δὲν ἀνάβουνε λαμπάδες. Στὸν Ἀφέντη Ἀι-Δημήτρη τὸ μικρὸ κεράκι ἄρκει !

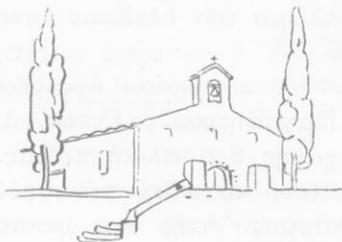
Κι ὅμως στὸ μικρὸ τῆς χῶρο, ποὺ ὅλους κι ὅλους δὲ μᾶς πιάνει, τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖο τὸ αἰσθανόμεσθε τρανό. Πουθενὰ πιὸ μυρωμένο δὲν καπνίζει τὸ λιβάνι, πουθενὰ τὸ καντηλάκι δὲ σπιθαίει πιὸ φωτεινὸ.

Τὴν καλὴ μας ἐκκλησοῦλα! "Ολοι μας ἐκεῖ στὴ μέση
Χριστιανοὶ στὴν κολυμπήθρα γίναμε κλαψαριστά.
Θὰ γελάσωμε μιὰ μέρα καὶ γαμπροὶ στὴν ἴδια θέση,
θὰ σωπάσωμε μιὰν ἄλλη μὲ τὰ μάτια μας κλειστά...

Καὶ στὸν "Αδη, ποὺ ἡ ψυχὴ μας φτερωτὴ θὰ περιτρέχει,
θὰ γυρεύωμε νὰ ἴδουμε τοὺς Ἁγίους τοὺς σεβαστοὺς,
ἀπαράλλαχτους, ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως αὐτὴ τοὺς ἔχει,
στὶς ξυλένιες τῆς εἰκόνας φτωχικὰ ζωγραφιστοὺς!

« Προῖνὸ Ἐσκίημα »

Γεώργιος Ἀθάνας

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Ἐψηλά εἰς τὸ Πήλιον, εἰς μέγα σπήλαιον, πλησίον δροσερᾶς πηγῆς, ἐκεῖ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Πυκνόφυλλα δένδρα ἐσκίαζον τὴν πηγὴν καὶ τὸ σπήλαιον. Ἐψηλότερα, πρὸς τὴν κορυφήν, ἐπέτων ἀετοὶ καὶ ἰέρακες. Εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐπτερύγιζον καὶ ἐκελάδουν ῥοδικὰ πτηνά.

Ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου ἐφαίνετο ἐμπρὸς ἡ γαληνιαία ἔκτασις τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Δεξιά, ὄπισθεν χαμηλῶν λόφων, ἡ ἀχανὴς θεσσαλικὴ πεδιάς.

Πρὸ τοῦ σπηλαίου, κάτωθεν πυκνοφύλλου δρυός, ἐκάθητο παράδοξον πλάσμα: Ἄνθρωπος καὶ ἵππος μαζί. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὴν μέσην εἶχε μορφήν ἀνθρώπου καὶ τὸ ὑπολοιπὸν σῶμα ὁμοίαζε πρὸς ἵππον. Ἦτο εἰς ἵπποκένταυρος καὶ ὠνομάζετο Χείρων.

Αἱ λευκαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἐκυμάτιζον εἰς τοὺς πλατεῖς ὤμους του καὶ τὰ χιονόλευκα γένεια του ἐσκέπαζον τὸ πλατὺ στήθος του. Οἱ μεγάλοι του ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἡμεροὶ καὶ γλυκεῖς, τὸ δὲ μέτωπόν του ὑψηλόν. Αὐτὸς ἦτο ὁ διδάσκαλος τῶν ἡρώων.

Ἄλλὰ ποῦ ἦσαν οἱ μαθηταί ;

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἠκούσθησαν παιδικαὶ φωναί. Ὁ Χείρων ἐστράφη καὶ εἶδε νὰ προβάλλουν μακρὰν εἰς τὴν ράχιν οἱ μαθηταί του. Ἐμπρὸς ἔτρεχεν ὁ Ἑρακλῆς. Ἦτο ἀκόμη μικρὸν παιδίον, ἀλλ' εὖρωστον. Οἱ μῦες του, χονδροὶ καὶ εὐκίνητοι, συνεστέλλοντο καὶ ἐχαλαροῦντο εἰς πᾶσαν κίνησιν.

Μόλις ἔφθασε πλησίον τοῦ Χείρωνος, κατεβίβασεν ἀπὸ

τούς ὤμους του ζωντανὸν αἶγαγον *, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλάβει ἐπὶ ὕψηλοῦ βράχου.

Ὁ αἶγαγρος μόλις ἐπάτησε κάτω, ὥρμησε νὰ φύγη. Ἄλλ' ὁ μικρὸς ἥρωσ τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὰ τοξοειδῆ κέρατα τόσοσ δυνατά, ὥστε τὸ ζῶον δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμη οὐδὲ τὴν παραμικρὰν κίνησιν.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασαν καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τοῦ Χείρωνος, ὁ Καινεὺς *, ὁ Πηλεὺς *, ὁ Ἰάσων * καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ὁ Καινεὺς ἐκράτει δύο σκύμνους* ἄρκτου, οἱ ὁποῖοι ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν δαγκάσουν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσουν. Ὁ Πηλεὺς εἶχε φονεύσει μεγάλην ἔλαφον, τὴν ὁποῖαν ἔσυρεν ἐπὶ μεγάλου κλάδου, διὰ νὰ μὴ καταστραφῆ τὸ δέρμα της καὶ τὸ τρίχωμά της.

Ὁ Χείρων ἐθώπευε τοὺς νεαροὺς κυνηγοὺς καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν καθένα κάποιον ἔπαινον.

Τελευταῖος πάντων ἔφθασεν ὁ Ἀσκληπιός *. Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του διάφορα βότανα καὶ ἐφαίνετο πολὺ συλλογισμένος. Ἐπλησίασε τὸν Χείρωνα, ἔδειξε τὰ βότανά του καὶ εἶπεν :

— Αὐτὸ τὸ βότανον θεραπεύει τὸ δάγκωμα τοῦ ὄφεως. Εἶδα μίαν αἶγα δαγκαμένην ἀπὸ ὄφιν νὰ τὸ τρώγη καὶ ἐπληροφορήθη, ὅτι ἐθεραπεύθη. Αὐτὸ πάλιν εἶναι καλὸν διὰ τὰς πληγὰς, σταματᾷ τὸ αἷμα καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν θεραπείαν.

— Εὖγε, Ἀσκληπιέ, υἱέ τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ θεοὶ σοῦ ἔδωσαν μεγάλα χαρίσματα. Θὰ γίνης ἰατρὸς εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶσαι φρόνιμος ὅπως ὁ ὄφις τοῦ σπιτιοῦ, ἄγρυπνος ὅπως ὁ ἀλέκτωρ καὶ πιστὸς καὶ ἐξυπνος ὅπως ὁ σκύλος.

Οἱ μικροὶ ἥρωες ἔπειτα ἦναψαν πυρὰν καὶ ἔψησαν τὰ κρέατα τῆς ἐλάφου. Κατόπιν ἐλούσθησαν εἰς τὴν πηγὴν, ἔφαγον, καὶ ἔπιον ψυχρὸν ὕδωρ.

Ὁ ἥλιος ἐκλινε πλέον πρὸς τὴν δύσιν του. Ὁ Χείρων ἐπῆρε τὴν λύραν του, ἐστράφη πρὸς τὸν δύοντα ἥλιον καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ ἀρμονικὰ τὰς χορδὰς της. Οἱ μαθηταὶ γύρω του ἐστάθησαν καὶ αὐτοὶ μὲ σεβασμὸν καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ἐσπερινὸν ὕμνον. Κατόπιν ἐξηπλώθησαν ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου, εἰς

μικράν πλατεῖαν, ἐπάνω εἰς χόρτα καὶ κλάδους. Ἐνωθέν των ἔλαμπον οἱ ἀστέρες καὶ ὁ Χείρων ἐξηγοῦσεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰς κινήσεις των καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὸ ὄνομά των. Τὸ μάθημα αὐτὸ ἐξηκολούθει, ἕως ὅτου καταλάβῃ τοὺς μικροὺς ἥρωας ὁ ὕπνος. Τότε ἕκαστος ἐσκεπάζετο μὲ δέρμα ἀγρίου ζώου καὶ ἀπεκοιμᾶτο.

Τὴν πρωΐαν, πρὶν ἀκόμη ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, ὁ Χείρων ἐσάλπισε μὲ κέρας. Οἱ μαθηταὶ του ἐσηκώθησαν ἀμέσως καὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν πηγὴν νὰ λουσθοῦν. Ἐπειτα ἐστάθησαν ὅλοι μὲ τὸ βλέμμα πρὸς ἀνατολὰς καί, ἐνῶ ὁ Χείρων ἔκρουε τὴν λύραν του, ὅλοι ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐπρογευματίσαν μὲ βούτυρον, γάλα καὶ μέλι, ἐξεκίνησαν διὰ τὸν καθημερινὸν μακρὸν των περιπάτον.

Κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτοὺς περιπάτους, ἄλλοτε πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰς βαθείας κοιλάδας καὶ τὰς ἀποτόμους κλιτύς *, ὁ σοφὸς κένταυρος ἐδίδασκεν ἄπειρα πράγματα εἰς τοὺς μαθητάς τους. Τοὺς ἐδίδασκε νὰ γνωρίζουν τὰ φυτὰ καὶ τὰς καλὰς ἢ τὰς κακὰς ιδιότητάς των. Τοὺς ἐδείκνυε τὰ ἴχνη τῶν ζώων καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὰς συνθεῖας των.

Ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὸ σπήλαιον, ἠκολούθει τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς. Κάθε μαθητὴς εἶχε τὴν λύραν του.

Πρὸ τοῦ γεύματος ὁ Χείρων ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του νὰ εἶναι ἐνάρετοι, πιστοὶ εἰς τοὺς φίλους των καὶ δίκαιοι.

Κατὰ τὸ δειλινὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ κενταύρου ἐγυμνάζοντο ἢ μετέβαινον εἰς κυνήγιον διὰ νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὴν καταδίωξιν ἀγρίων ζώων.

Αὐτὸ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Ἐπάνω εἰς τὸ κατάφυτον ὄρος μὲ τὰς δροσερὰς πηγὰς καὶ τὰς σκιερὰς λόχμας * ἐξεπαιδεύοντο οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες. Ἐζων ἀπὸ μικροὶ τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου καὶ ἀνέπνεον τὸν ζωογόνον ἀέρα του. Ἐβλεπον τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας, τὴν πλατεῖαν θάλασσαν, τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἠγάπησαν τὴν πατρίδα των καὶ

εἰργάσθησαν μέ ὅλας των τὰ δυνάμεις, διὰ νὰ τὴν καθαρίσουν ἀπὸ τὰ θηρία, ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους χειμάρρους καὶ τὰ ἔλη, ἀπὸ τοὺς ληστής. Καὶ ἔδωσαν τὰ ὠραιότερα παραδείγματα ἀρετῆς καὶ φιλίας. Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Ἰάσονα, τὸν Ἀχιλλέα ;

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Λιασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμίου

ΗΡΑΚΛΙΣΚΟΣ

Τὸν Ἡρακλῆ, δέκα μηνῶν, τὸν Ἴφικλῆ, μιὰ νύχτα μικρότερό του μοναχά, ἢ μάνα τους ἢ Ἀλκμήνη, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς ἔλουσε καὶ χόρτασέ τους γάλα, ἀγάλια τοὺς ἐπλάγιασε σέ χάλκινην ἀσπίδα. Κι ἐκεῖ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, δυὸ δράκοντες, δυὸ φίδια, μαῦροι, κυματοσάλευτοι, σταλμένοι ἀπὸ τὴν Ἡρα με προσταγὴ τρομαχτικὴ τὸν Ἡρακλῆ νὰ φάνε, ὀρμήσανε καὶ διάβηκαν τῆς θύρας τὸ κατώφλι. Σερνόντανε κατάχαμα κι οἱ δυὸ τους μ' ἄγρια λύσσα κι' ἀνάλαμπαν τὰ μάτια τους καὶ φλόγες ἔσκορποῦσαν καὶ μὲς ἀπὸ τὸ στόμα τους πικρὸ φαρμάκι ἐφτύναν. Μὰ ὅταν τὰ χεῖλη γλίφοντας σιμῶσανε τὰ βρέφη, εὐθὺς ἐκεῖνα ζύπνησαν με φῶτιση τοῦ Δία καὶ φῶς ἐχύθη ὀλόγυρα κι ἔλαμψε ὅλο τὸ σπίτι. Καὶ μόλις εἶδ' ὁ Ἴφικλῆς ἀπάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα ἐκεῖνα τὰ κακὰ θηρία, τὰ σκιαχτερά τους δόντια, ἔκραξεν ἀπ' τὸ φόβο του καὶ κλώτσησεν ἀμέσως τὸ μάλλινό του σκέπασμα, γυρεύοντας νὰ φύγῃ.

Ὅμως ὁ ἄλλος, ὁ Ἡρακλῆς, ἄπλωσ' εὐθὺς τὰ χέρια καὶ γίνηκαν τὰ δάχτυλα χαλκάδες στὸ λαιμό τους, ἐκεῖ πού τὰ φαρμάκια τους ὅλα τὰ φίδια κρῦβουν, τὰ φίδια αὐτά, πού κι οἱ θεοὶ τὰ ἐχθρεύονται γιὰ πάντα. Τότε στὸ βυζανιάρικο τὸ ἀδάκρυτο τὸ βρέφος τυλίχτηκαν ὀλόγυρα σφιχτὰ σφιχτὰ τὰ φίδια

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ

Κατά τούς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἐρεχθέως*, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεῦρε πολλὰ ἐργαλεῖα, τὸ σκεπάρνι, τὸ τρυπάνι, τὸν διαβήτην, καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστά διὰ τούς συγχρόνους του.

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν τόσον τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον, ὅτι εἶναι ἔμψυχα * καὶ ὅτι βλέπουν καὶ βαδίζουν. Οἱ πρὸ αὐτοῦ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον ἀγάλματα μὲ κλεισμένους τούς ὀφθαλμούς καὶ τὰς χεῖρας κολλημένας ἐπάνω εἰς τὰς πλευράς τοῦ σώματος. Ἄλλ' ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ τούς ὀφθαλμούς ἀνοικτούς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαίδαλου καὶ τὸν προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν μεγάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἔργων.

Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν ἐν Κρήτῃ καὶ τὸν περιώνυμον Λαβύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ δρόμους τόσον ἐλικοειδεῖς, ὥστε ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ υἱὸς του πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μίνως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ, διέταξε δ' ὅλα τὰ πλοῖα τῆς νήσου νὰ μὴ παραλάβουν αὐτόν.

Ὁ Δαίδαλος ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠῦξανον ἀκόμη περισσότερον τὴν

ἐπιθυμίαν του αὐτήν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο, πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος πρωΐαν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς :

— Εὖρον μέσον νὰ σωθῶ! Ὁ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀὴρ ὅμως μένει ἐλεύθερος! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὡς πτηνόν!

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ πτερῶν, ἅτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμα του, ἐκίνησεν αὐτὰς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατῶρθωσε νὰ πετᾷ ὡς πτηνόν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς του Ἴκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζεῦγος πτερύγων, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς νὰ τὰς κινῇ ἐπιτηδείως.

Ἐφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰς τελευταίας συμβουλὰς.

— Παιδί μου Ἴκαρε, τοῦ εἶπε, πρόσεχε πολὺ. Τὸ ταξίδι μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν· εἶναι μακρινόν, πολὺ μακρινόν. Ἐγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προχωρῶ ἐμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῆς πλησίον μου. Πρόσεχε ἰδίως* οὔτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ ἀναβαίνης, μήπως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πτερύγων σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ καταβαίνης, μήπως βραχούνη αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνουιν βαρύτεραι.

Ἄφου ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱὸν του, ὁ Δαίδαλος ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέρυγας, ἔσφιξε τὸν Ἴκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἠσπάσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνυψώθη εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱὸς του.

Ὁ Ἴκαρος δὲν ἀκούει τὴν πατρικὴν συμβουλήν.

Διέσχίζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἀφῆκαν ἤδη ὀπίσω τὰ ὑψηλὰ βουνὰ τῆς Κρήτης. Ὑποκάτω αὐτῶν ἐξετείνετο κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ

δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθεν τῶν αἰ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἔκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἵτινες εὐρίσκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἀλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἔκπληκτοι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφηνον τὰ πλοῖα τῶν ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οὗτοι δὲ δὲν ἔσυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοὺς διὰ τοῦ βουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἄπληστα βλέμματα παρετήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνά.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἴκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρὸς του. Ὁλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἔλαβε θάρρος ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τῆς πτήσεως* καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον. — Τί θὰ πάθω; εἶπε καθ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρὸς μου εἶναι ἀδικαιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ δροσερὸς ἀνεμος μετριάζει τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἐὰν ἀναβῆ κανεὶς ὑψηλότερον!

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀπεμακρύνθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται. Ἄλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ἐκεῖ ὑψηλά ὁ κηρὸς τῶν πτερύγων του ἀνέλυσε ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ πτερά διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν καὶ ὁ Ἴκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ βαρὺς ὡς μόλυβδος.

— Πατέρα! Πατέρα! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς μετὰ σπαρακτικῆς φωνῆς. Ἄλλὰ πρὶν ὁ πατὴρ ἀκούσῃ, τὰ κύματα ἔκλεισαν διὰ παντὸς τὸ στόμα του καὶ ἡ θάλασσα σκληρῶς τὸν κατέπιεν.

Ὁ Δαίδαλος ἐστράφη νὰ ἴδῃ τὸν υἱὸν του, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐφώναζεν ἔντρομος :

— Ἴκαρε! Ἴκαρε, παιδί μου Ἴκαρε, ποῦ εἶσαι;

Ἐνῶ δὲ μετ' ἀγωνίας περιέφερε τὰ βλέμματα ὁ δυστυχῆς Δαίδαλος ἄνω καὶ κάτω καὶ πέριξ, διέκρινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πτερά φερόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Τότε ἐνόησεν, ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἴκαρος εἶχε πνιγῆ.

Συντετριμμένος ἀπὸ τὴν ὀδύνην, κατέβη εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον νῆσον μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὰ κύματα ἤθελον ἐκβράσει εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ ἡμέρας ἀπαρηγόρητος ἠρεύνα ὄλας τὰς ἀκτάς, Τέλος ἀνεῦρε τὸ πτώμα τοῦ Ἰκάρου. Εἶχε ριφθῆ ἔξω ἐπὶ τῆς ἅμμου. Θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος ἔθαψε τότε εἰς τὴν νῆσον τὸ προσφιλές του τέκνον. Καὶ τὸ μὲν πέλαγος, ὅπου ἐπνίγη ὁ Ἴκαρος, ὠνομάσθη Ἰκάριον, ἡ δὲ νῆσος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτάφη, Ἰκαρία.

« Οἱ ἥρωες »

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης

Ο ΠΡΙΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ὁ Πρίαμος μὲς στὴ σκηνὴ μπαίνει τοῦ Ἀχιλλέα.

Τὰ γόνατά του ἀγκάλιασε καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ χέρια καὶ μὲ τρεμάμενη φωνὴ παρακαλεῖ καὶ λέει :

- « Θυμήσου, παλικάρι μου, τὸ γέρο σου πατέρα.
 » Μπορεῖ κι αὐτὸν νὰ τυραννοῦν ἄλλοι γειτόνοι γύρω
 » καὶ νὰ μὴν ἔχη βοηθό. Μὰ ζῆ μὲ τὴν ἐλπίδα
 » νὰ ἴδῃ τὸ λατρευτό του γιό. Μ' ἀλίμονο σὲ μένα,
 » ὀπούχασα τόσα παιδιά ! Καὶ τὸ καλύτερό μου
 » τὰ χέρια σου τὸ ἀφάνισαν. Ἔτσι τόθελε ἡ μοῖρα,
 » ἐκείνου ποῦ μ' ὀρφάνεψε τὰ χέρια νὰ φιλήσω ...
 » Λυπήσου με καὶ πάρτηνε τὴν πλούσια ἑξαγορά μου
 » καὶ δῶσ' μου πίσω τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ μου τὸ κουφάρι.*
 Σὰν εἶδε ἔτσι τὸν Πρίαμο δακρῦζει ὁ Ἀχιλλέας.
 Κλαίει γιὰ τὸν πατέρα του, κλαίει καὶ γιὰ τὸ φίλο,
 κλαίει καὶ ὁ γέρος βασιλιάς γιὰ τ' ἄμοιρο παιδί του.
 Κι ἅμα τὸ κλάμα χόρτασαν, σηκώθηκ' ὁ Ἀχιλλέας
 καὶ τοῦ Πριάμου ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει :
- « Δυστυχισμένε βασιλιά, πῶς βάσταξε ἡ καρδιά σου
 » ναρθῆς ἐδῶ σὲ μένανε, ποῦ σοῦχω σκοτωμένα
 » τόσ' ἀντρειωμένα σου παιδιά ; Καρδιά ἔχεις σιδερένια.
 » Μὰ σῆκω τώρα, κάθισε, κι οἱ δυό μας τώρα πρέπει
 » τίς λύπες μας νὰ κλείσωμε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας. »

- » Πῶς νὰ καθίσω, στρατηγέ, προτοῦ νὰ ἰδῶ τὸ γιό μου !
 » Δῶσ' μου τον, παλικάρι μου, καὶ πάρε μὲ χαρὰ σου
 » τὰ πλούσια δῶρα πούφερα. Καὶ οἱ θεοὶ νὰ δώσουν
 » πίσω νὰ πᾶς στὸν τόπο σου, γιὰ τὸ καλὸ πὺλὸ κάνεις. »
 Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ τοῦπε ὁ Ἀχιλλέας :
- « Μὴ μ' ἐρεθίζης, γέροντα, νὰ μὴν τὸ μετανιώσω,
 » κείνο πὺλὸ θέλει ἡ γνώμη μου καὶ οἱ θεοὶ προστάζουν. »
 Κι ὁ Πρίαμος φοβήθηκε κι ἄλλο δὲν εἶπε λόγο.

Κι ἐκεῖνος σὰ λιοντάρι εὐθύς ἀπ' τὴ σκηνὴ του βγαίνει
 κι οἱ παραγοῖ του πᾶν κοντά. Ξεζεύουνε τ' ἀμάξι
 καὶ παίρνουνε τοῦ Ἑκτορα τὴν ξαγορὰ τὴν πλούσια.
 Κι ὁ Ἀχιλλέας φώναξε καὶ πρόσταξε τὶς σκλάβες
 καλὰ νὰ πλύνουν τὸ νεκρὸ, νὰ τὸν ἀλείψουν λάδι,
 ἐκεῖ κάπου παράμερα μὴν τὸν ἰδῆ ὁ γέρος.
 Καὶ οἱ σκλάβες σὰν τὸν πλύνανε, μὲ λάδι τὸν ἀλείψαν
 καὶ τὸν ὁμορφοστόλισαν. Καὶ τότε ὁ Ἀχιλλέας
 μονάχος τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔβαλε στὸ στῤῥωμα
 κι οἱ παραγοῖ του, οἱ δυὸ μαζί, τὸν πήγανε στ' ἀμάξι.

- Ἦστερα μπαίνει στὴ σκηνή, κάθεται στὸ θρονί του
 κι εἶπε στὸ γερο - Πρίαμο, πὺλὸ ἀμίλητος καθόταν :
- « Λεύτερο τώρα, γέροντα, τὸ λείψανο, ὅπως εἶπες,
 » ἤσυχο ἐκεῖ στὸ στῤῥωμα του. Κι ἅμα χαράξη ἡ μέρα,
 » πάρτο καὶ σύρε στὸ καλὸ. Μόν' ἔλα τώρα, ἄς φᾶμε. »
 Εἶπε· κι οἱ δοῦλοι του ἔσφαξαν λευκόμαλλον ἀρνάκι,
 τὸ ψήσανε, τὸ λιάνισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
 Ὁ γέρος πίνοντας ἐκεῖ θαυμάζει τοῦ Ἀχιλλέα
 τὸ στέριο λεβοντόκορμο καὶ τὴν ἀντρίκιαν ὄψη
 κι ὁ Ἀχιλλέας τὸ ἀγαθὸ τὸ ἀνάβλεμμα τοῦ γέρου
 καὶ τὴ γλυκιά του τὴ λαλιά καὶ τὴ σοφὴ κουβέντα.
 Κι ἀφοῦ ἤπιανε κι ἀπόφαγαν, ὁ Πρίαμος τοῦ λέει :
- » Παιδί μου, ἡ ὥρα πέρασε, πὲς τους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν
 » λίγο κι ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ. Δὲν ἔχω κλείσει μάτι
 » ἀφόντας ὁ λεβέντης μου σκοτώθηκε καὶ πάει. »
 Εἶπε ὁ Ἀχιλλέας κι ἐτοίμασαν καὶ ρώτησε τὸ γέρο :

— « Πὲς μου, πόσο θέλεις καιρὸ τὸν Ἑκτορα νὰ κλάψης,
 » νὰ πῶ νὰ πάψῃ ὁ πόλεμος ; » Κι ὁ Πρίαμος τοῦ εἶπε :
 « Μέρῃς ἐννιά τὸ λείψανο θὰ κλαῖμε μὲς στὸν πύργο,
 » στὶς δέκα θὰ τὸν θάψωμε καὶ θὰ δειπνήσῃ ὁ κόσμος,
 » τὴ μέρα τὴν ἐνδέκατη θὰ στήσωμε τὸ μνημα. »

Τ' ἄλλο πρῶτ' σηκώθηκεν ὁ πικραμένος γέρος,
 πῆρε τοῦ γιοῦ του τὸ κορμὶ καὶ γύρισε στὴν Τροία
 κι ὅπως τὰ συμφωνήσανε ἔτσι κι ἐγέναν ὄλα.

Ὁμηρος (Μετάφρ. Μιχ. Στασινοπούλου)

Ο ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ

(ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ)

Ἡ Σπάρτη, πρὶν ἀποκτήσῃ νόμους, ἐκινδύνευσε νὰ καταστραφῇ ἀπὸ τὰς ταραχάς, αἱ ὅποια ἦσαν συχνόταται εἰς αὐτήν. Ἐνας μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ αὐτάς, ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος Λυκοῦργος. Ἄλλ' ἀκριβῶς τότε ὁ Λυκοῦργος περιήρχετο τὰς διαφόρους χώρας, διὰ νὰ μάθῃ ποῖται ἐξ αὐτῶν εἶχον τοὺς καλυτέρους νόμους. Οἱ Σπαρτιᾶται τὸν προσεκάλεσαν πολλὰς φοράς μὲ ἀπεσταλμένους νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα καὶ νὰ τὴν σώσῃ, θέτων καταλλήλους νόμους.

Ἄλλ' ὁ Λυκοῦργος ἐβράδυνε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Σπάρτην. Μὲ τοῦτο ἤθελε νὰ κάμῃ τοὺς Σπαρτιάτας νὰ ἐννοήσουν καλῶς, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχουν νόμοι καὶ ὅτι οἱ πολῖται πρέπει νὰ φυλάττουν τοὺς νόμους πρὸς ὄφελος ἐκάστου καὶ τῆς πόλεως ὀλοκλήρου.

Ὅταν τέλος ἐπανῆλθεν, ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μὲ τοὺς ἀρίστους ἐκ τῶν πολιτῶν διὰ τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν γνώμην των θὰ σώσουν τὴν πόλιν. Ἄφου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμελετήθησαν οἱ νόμοι, ἔστειλεν ὁ Λυκοῦργος εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, ἂν οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους σκέπτεται νὰ θέσῃ εἶναι καλοὶ διὰ τὴν Σπάρτην.

Ἡ Πυθία τότε ἀπήντησεν, ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἀρεστοὶ εἰς τὸν

Ἐπόλλωνα καί, ἐφ' ὅσον θά τοὺς τηρήῃ ἡ Σπάρτη, θά γίνῃ μία ἀπὸ τὰς καλυτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Τότε εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ ὁ Λυκούργος ἤρχισε νὰ λέγῃ τοὺς νόμους. Καί εἶπεν, ὅτι δέν θά εἶναι γραπτοί, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς διαφυλάξῃ ἕκαστος πολίτης εἰς τὴν μνήμην του, νὰ παραδίδωνται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καί κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ καταστήσῃσιν ἀπλῆ συνήθεια.

Ὁ νέος Ἄλκανδρος τραυματίζει τὸν Λυκούργον.

Πολλοὶ εὐποροὶ Σπαρτιᾶται, ὅταν ἤκουσαν, ὅτι θά διανεμηθῇ ἡ γῆ εἰς ἴσας μερίδας, ὅτι θά συνεισφέρουν ὅλοι διὰ τὰ κοινὰ συσσίτια, ὅτι πρέπει νὰ ἀνατρέφωσιν τὰ παιδιὰ μὲ σκληραγωγίαν, ἂν θέλουν νὰ εἶναι ἡ Σπάρτη πάντοτε ἰσχυρά, ἤρχισαν νὰ γογγύζουσιν. Ἐντὸς ὀλίγου ἠνώθησαν οἱ δυσηρεστημένοι καί ἐσκέφθησαν πῶς νὰ ἐμποδίσουν τὸν λαὸν νὰ παραδεχθῇ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου.

Μίαν ἡμέραν οἱ συνεννοημένοι ἤρχισαν αἴφνης νὰ φωνάζουσιν καί νὰ ἀποδοκιμάζουσιν τὸν Λυκούργον. Μερικοὶ ὤρμησαν ἐναντίον του μὲ τὰς ράβδους των καί ἄλλοι ἔρριπτον λίθους.

Εἷς νέος προηγεῖτο τῶν ἄλλων μὲ ὑψωμένην τὴν ράβδον. Ἦτο ὁ νέος Ἄλκανδρος. Αὐτὸς ἐκτύπησε μὲ τὴν ράβδον τὸν Λυκούργον εἰς τὸ πρόσωπον καί τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ἕνα ὀφθαλμόν.

Ὁ Λυκούργος τότε ἔδειξε τὸν αἵματωμένον του ὀφθαλμόν εἰς τὸν λαόν.

— Ἴδετε, εἶπεν, ἐνῶ ἦλθα μὲ τὴν ἰδικὴν σας πρόσκλησιν καί μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἀπόλλωνος νὰ θέσω νόμους, τί παθαίνω.

Ὁ λαὸς ἠγανάκτησεν ἐναντίον τῶν στασιαστῶν καί ὤρμησε καί συνέλαβε τὸν νέον Ἄλκανδρον, τὸν ὅποιον καί παρέδωσεν εἰς τὸν Λυκούργον.

— Ἐχεις δικαίωμα νὰ τὸν τιμωρήσῃς, ὅπως θέλεις, ἐφώναζαν.

Ὁ Λυκούργος παρέλαβε τὸν Ἄλκανδρον καί ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ λαοῦ. Πρὶν εἰσελθῆ, εἶπεν εἰς τὸν λαὸν νὰ διαλυθῇ.

Ἐκπληξίς καὶ μετάνοια.

Εἶναι δικαιολογημένη ἡ περιέργεια τοῦ καθενὸς νὰ μάθῃ πῶς ἐτιμωρήθη ὁ Ἄλκανδρος ἀπὸ τὸν Λυκοῦργον. Ἄλλ' ἄς ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονήν, νὰ μάθῃ πρῶτον κατιτὶ ἀπαραίτητον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Λυκοῦργου ἐνόμιζον ἄριστον ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὠφελῇ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς φίλους του, καὶ νὰ βλάπτῃ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς ἐχθροὺς του.

Ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὔτου ὁ σοφὸς Σωκράτης διδάξῃ, ὅτι θὰ προετίμα καλύτερα νὰ ἀδικῆται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρά νὰ ἀδικῇ.

Καὶ πάλιν ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως οὔτου ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ διδάξῃ, ὅτι δὲν διαφέρει ὁ καλὸς ἀπὸ τὸν κακόν, ὅταν εὐεργετῇ ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εὐηργετήθη· διότι καὶ ὁ κακὸς οὐδέποτε εἶναι ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Ὁ καλὸς ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ εἶναι τέλειος, ὅπως ὁ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνατέλλει τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς καὶ βρέχει ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς.

Ὁ Λυκοῦργος λοιπὸν εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας του νὰ φύγουν καὶ ἔμεινε μόνος μετὰ τὸν Ἄλκανδρον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν:

— Ἀγαπητέ μου νέε, σύ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐπλήγωσες τὸν ὀφθαλμόν, εἶσαι ὑποχρεωμένος καὶ νὰ με βοηθήσῃς νὰ θεραπευθῶ.

Ἦτο ἡ πρώτη ἐκπληξίς τοῦ Ἄλκάνδρου, ὁ ὁποῖος με μεγάλην προθυμίαν ἐξετέλει τὰς προσταγὰς τοῦ Λυκοῦργου.

Ἐξεπλάγη ἀκόμη περισσότερο, ὅταν εἶδε με πόσῃ ἀπλότητι καὶ λιτότητι ἔζη ὁ Λυκοῦργος· διότι οἱ ἐχθροὶ του εἶχον διαδώσει, ὅτι εἰς τὴν περιουσίαν του εἶχε κερδίσει πολὺν χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ ὅτι ἤθελε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἄλλους νὰ ζοῦν ἀπλὴν ζωὴν, διὰ νὰ μὲνῃ μόνος αὐτὸς πλούσιος.

Ὅταν ἔβλεπεν ὁ Ἄλκανδρος με πόσῃ ἀπλότητι ἔζη ὁ Λυκοῦργος καὶ με πόσῃ ὑπομονῇν ὑπέφερε τοὺς πόνους ἀπὸ

τὴν πληγὴν, ἐντρέπετο, διότι ἐφέρθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα. Προσεπάθει λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ περιποιηθῆται τὸν Λυκοῦργον καὶ νὰ φανερώνη τὴν μεταμέλειάν του.

“Ὅταν ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ, ὁ Λυκοῦργος ἄφησεν ἐλεύθερον τὸν Ἄλκανδρον.

Εἰς τοὺς φίλους του ὁ Ἄλκανδρος διηγεῖτο μὲ ἐνθουσιασμὸν πῶς ἐπέρασε μὲ τὸν Λυκοῦργον :

— Δὲν πιστεύει μόνον, ἔλεγεν, εἰς ὅσα νομοθετεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὰ ἐκτελεῖ μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν.

Ὁ Λυκοῦργος, διὰ νὰ ἐνθυμῆται τὸ πάθημά του καὶ τὴν θεραπείαν του, ἴδρυσεν ναὸν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Σπαρτιᾶται ἄφησαν τὴν συνήθειαν νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὰς συνελεύσεις μὲ ράβδους.

« Βίοι Παράλληλοι »

Κατὰ Πλούταρχον. (Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίων)

Ὁ ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ὁ ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο τόσο πλούσιος, ὥστε τὰ πλοῦτη του κατήντησαν παροιμιώδη. Ἐκαυχᾶτο διαρκῶς διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν * τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροῖσου μετέβη εἰς Σάρδεις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως. Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλοῦτη του ἤθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλήνου. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ διαταγὴν του ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ θησαυροὶ του, ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐγνώρισεν εἰς τὴν ζωὴν του ἄλλον ἄνθρωπον εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισεν τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ζήσας ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀναθρέψας καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσηρεστήθη, διότι ὁ Σόλων δὲν ἔκρινε τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἐκ δευτέρου, ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναι, ἀπεκρίθη καί τότε ὁ Σόλων· ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Οὗτοι ἐτιμῶντο καὶ ἐθαυμάζοντο ἀπὸ ὄλους διὰ τὴν ἀδελφικὴν τῶν ἀγάπην καὶ διὰ τὴν ἀξιεπαῖνον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα τῶν, ἀπέθανον δὲ θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος ὠργίσθη τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν καὶ ἐφρόνει, ὅτι εἰς τοὺς βασιλεῖς δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα. Διὰ τοῦτο ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον :

— Τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ δι' αὐτὸ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαιμόνων ἀληθῶς εἶναι ὁ τελειῶνων εὐδαιμόνως τὸν βίον του, διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει τοὺς ἀγῶνας. Καθὼς δὲ πρὶν περατωθῆ ὁ ἀγὼν οὐδένα στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως μηδένα πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρῶργισαν * αὐτὸν ἀκόμη περισσότερο, ὥστε δυσηρεστημένος ἀπέπεμψεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν Ἑλληνα.

Ἀργότερον ἢ ὑπεροψία καὶ τὰ πλοῦτη τοῦ Κροῖσου παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Κύρου καὶ ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασιλείον του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὄλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζῶντα ἐνώπιόν του.

Ἡ πυρὰ εἶχεν ἐτοιμασθῆ, ὁ δὲ Κροῖσος εἶχε τεθῆ ἐπ' αὐτῆς. Ἀλλ' ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λό-

γους του Σόλωνος και ανεφώνησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τρεῖς φορές :

— Σόλων, Σόλων, Σόλων !

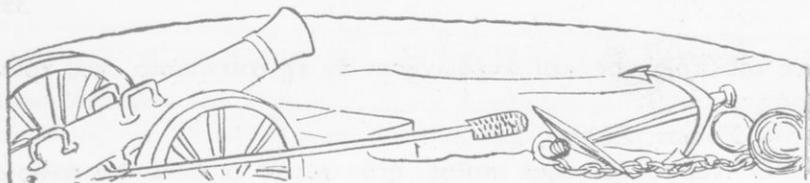
Ὁ Κύρος ἠρώτησε ποῖος ἦτο αὐτός ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο. Τότε ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους παρὰ τοῦ Ἑλληνος ἐκείνου εἶχεν ἀκούσει.

Ὁ Κύρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ' ὅσον μάλιστα ἢ ὄδυνηρά θεοὺς τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως ποτὲ καὶ αὐτὸς δυστυχῆσῃ, συνηλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ εὐθύς διέταξε νὰ καταβιβάσουν ἀπὸ τὴν πυρὰν τὸν Κροῖσον. Τοιοῦτοτρόπως τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, τὴν ὁποῖαν εἰς τὴν παραφορὰν* τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας του ἐσκόπευε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτόν. ↙

« Γεροσιάτης »

Λέων Μελάς

Η ΚΥΡΑ - ΧΡΥΣΗ

Ὁ ἀρχηγός, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ὑπενθύμιζε τόσας νίκας, ἡ δὲ ἀνδρεία ἐγέννα τόσας ἐλπίδας, ἐκάθητο σκεπτικός καὶ μελαγχολικός ἐμπρὸς ἀπὸ ἓνα οἰκίσκον, πού τὸν εἶχε μεταβάλει εἰς ἀρχηγεῖον. Ἦτο περιτριγυρισμένος ἀπὸ τὰ παλικάρια του. Ἡ σκυθρωπότης του ἐκαθρεπτιζέτο εἰς τὰ πρόσωπά των καὶ ἡ σιωπὴ του ὠμίλει καὶ ἔλεγε λόγους θλιβεροὺς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καθενός. Δὲν εἶχον πλέον τροφάς, δὲν εἶχον πολεμοφόδια. Ὁ ἐχθρὸς ἔλαβε νέας ἐπικουρίας καί, ἀφοῦ ἔκλεισε κάθε ὁδὸν σωτηρίας, ἠπείλει ἤδη καὶ τὸ χωρίον, τοῦ ὁποίου ἐτάχθησαν φρουροί.

Ἐναν ἄνθρωπο νὰ εἶχα γιὰ πέταμα . . . εἶπε τέλος ὁ ἀρχηγός, συνεχίζων σκέψιν, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του.

— Ἐναν ἄνθρωπο ; Καὶ τί εἶμαστε ἐμεῖς ;

— Καὶ δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ μᾶς ἄξιος ; ἠρώτησαν τὰ παλικάρια.

— Γιὰ πέταμα, ὄχι ! Ἀπήντησε μὲ βαρεῖαν φωνὴν ὁ ἀρχηγός καὶ περιέβαλεν ὅλους μαζί μὲ φιλόστοργον βλέμμα.

Μετὰ μικρὰν δὲ σιωπὴν :

— Ἀφήστε νὰ συλλογιστῶ ἀκόμη, προσέθεσε.

Θρησκευτικὴ σιγὴ ἐπηκολούθησε, τὴν ὁποίαν διέκοπτε πότε πότε τὸ θορυβῶδες φύσημα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχηγός ἐξέπεμπεν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν καπνὸν τοῦ μικροῦ τσιμπουκίου του καὶ τὴν ἐντὸς τοῦ στήθους του κοχλάζουσαν * στενοχωρίαν.

— Ἄς περάσῃ καὶ ἀπόψε, εἶπε τέλος ἐγειρόμενος. Ἐχει ὁ

Θεός· ἄς πάη καθέννας στὴ θέση του. "Ὅλοι ὅλοι ἀπομείναμε εἰκοσιδύο. "Ὅποιος κάμη τίποτε χωρὶς τὴ διαταγὴ μου, εἶναι σὰ νὰ σκοτώσῃ δέκα χριστιανούς. Συλλογιστῆτε πόσοι κρέμονται ἀπὸ μᾶς.

Ἄφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐστράφη καὶ ἐπροχώρησε μὲ βῆμα βραδύ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκίσκου.

Ὁ λόφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο τὸ χωρίον, ἦτο δυσπρόρητος *. Οἱ ἐχθροὶ τὸ ἐγνώριζον καλῶς καὶ δὲν ἐτόλμων νὰ κάμουν τρίτην ἔφοδον, ἀφοῦ τόσον ἀκριβὰ εἶχον πληρώσει τὰς δύο προηγουμένας. Ἐκριναν φρονιμώτερον νὰ καταβάλουν τοὺς χριστιανούς μὲ τὴν πεῖναν καί, ἀφοῦ ὠχυρώθησαν εἰς τὰς πέριξ διόδους, ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ἀρχηγός, ἐννοήσας τὸ σχέδιον, ἐμαίνετο ὡς λέων εἰς κλωβόν. Νὰ ἀποτολμήσῃ ταχεῖαν κάθοδον *, θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ὠδήγῃ τοὺς ὀπλίτας του εἰς βεβαίαν παγίδα. Νὰ περιμένῃ; Ἄπὸ δύο ἡμερῶν εἰς ἐκείνους μὲν εἶχε διανείμει ἓν τέταρτον σιτηρεσίου *, αὐτὸς δὲ δὲν ἔφαγε καθόλου.

— Γιατὶ βαρυβογκᾶς ἔτσι, καπετάνιο μου; ἠρώτησε πλησιάζουσα γραῖα ἐξηκοντοῦτις περίπου, βραχύσωμος καὶ ἰσχνή*. Σὲ βλέπω καὶ ραγίζεται ἡ καρδιά μου.

— Ἄ! ἐσὺ εἶσαι, κυρα - Χρυσή;

— Ἐγώ, γιέ μου.

— Ἄμ' τί νὰ ἔχω; Δὲν τὰ βλέπεις καὶ τοῦ λόγου σου;

Ἐχαθήκαμε, κυρα - Χρυσή!

— Ἐχει ὁ Θεός, παιδί μου!

— Τὸ ξέρω, μὰ . . . πρέπει νάχωμε κι ἐμεῖς.

Καὶ ἐκτύπησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν του.

— Καὶ μήπως εἶναι δικό σου τὸ φταιξιμο;

— Μὴν κοιτάζῃς τί εἶναι. Τί θὰ ποῦνε . . .

— Μπορῶ νὰ σὲ ρωτήσω ἓνα λόγο, σὰ μάνα σου ποῦ εἶμαι στὰ χρόνια;

— Στους ὀρισμούς σου, κυρα - Χρυσή. Ρῶτα.

— Εἶπες πρωτύτερα στὰ παλικάρια. . . ἤμouνα στὴν πόρτα καὶ τ' ἄκουσα... εἶπες, πὼς ἂν εἶχες ἓναν ἄνθρωπο γιὰ πέταμα...

— "Ε! τί, ξέρεις κανέναν; ἀνέκραξεν ἀνορθούμενος ὁ ἀρχηγός.

— Παιδί μου... μὴ θυμώσης... δὲν κάνω ἐγώ;... ἠρώτησεν ἡ γραῖα, ἐκφέρουσα μετὰ δειλίας ἐκάστην συλλαβὴν.

Ὁ ἀρχηγός κατέπεσεν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο, μὲ μεγάλην ἀπογοήτευσιν.

— "Ὠχ, ἀδελφή, εἶπα ἄνθρωπο, δὲν εἶπα γυναῖκα! Ἄσε με στὸ χάλι μου, κυρα - Χρυσή, δὲν εἶναι δική σου δουλειά..."

Καὶ ἀφοῦ περιετυλίχθη μὲ τὴν κάπαν του, ἐστράφη ἀντιθέτως, ὅπως κοιμηθῆ δῆθεν. Ἄλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῆ; Τὸν ἔβλεπε συστρεφόμενον ἐπὶ ὥραν ὀλόκληρον ἡ κυρα - Χρυσή· τὸν ἤκουε νὰ φυσᾷ καὶ νὰ στενάζῃ καὶ ἐρραγίζετο πράγματι ἡ καλή της καρδιά.

Αἴφνης ἡ βαρεῖα φωνὴ του ἠκούσθη εὐκρινῶς*, λέγουσα:

— Ἐπήγαινα ἐγώ, μὰ ὕστερα; Θὰ τοὺς κατάκοβαν ὄλους. Ν' ἀφήσω χωρὶς σκύλο τὸ μαντρί;

Τὸ σῶμα του ἐν τούτοις δὲν ἐκινεῖτο.

— Θὰ παραμιλᾷ, ἐσκέφθη ἡ γραῖα καὶ ἐπλησίασεν ἡρέμα.

— Νὰ τόνε στείλω, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἀρχηγός, ν' ἀνεβῆ εἰς τὸν γκρεμισμένο πύργο καὶ νὰ σηκώσῃ ἐπάνω μιὰ σημαῖα μὲ σταυρό. Βέβαια δὲ θὰ γύριζε, μὰ οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶν, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦν ἀνάμεσα σὲ δυὸ φωτιές, θὰ μ' ἄδειαζαν τῆ ρεματιὰ καὶ θὰ γλίτωνα..."

"Α! αὐτὸ ἦταν... εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ κυρα - Χρυσή καὶ ἀνέμεινε νὰ ἀκούσῃ ἀκόμη. Ἄλλ' ἤδη ὁ ἀρχηγός ἐκοιμάτο.

Ἡ κυρα - Χρυσή ἦτο ὁ μόνος θῆλυς κάτοικος τοῦ χωρίου. Εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ λοιπὰ γυναικόπαιδα καὶ παρέμεινε διὰ νὰ περιποιητῆ τὸν καπετάνιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε μητρικὴν ἀληθῶς στοργήν. Ἀπὸ δύο ἡμερῶν συνεμερίζετο* ἀγογγύστως τὴν ἀσιτίαν* του, αὔπνος δὲ ἐφρούρει αὐτόν, ὡς ὁ ἄριστος τῶν ὑπασπιστῶν.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ ὑψήρπασε* τὸ σχέδιόν του, κατείχετο ὑπὸ παραδόξου ταραχῆς. Ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς τὸ ἀπεκάλυψεν, ἵνα τὸ ἐκτελέσῃ αὐτή. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας της ἦτο

ἤδη ἡ ζωὴ ὄλων, ὅτι πᾶσα στιγμή βραδύτητος θὰ κατέστρεφε τὸ σχέδιον.

— Θὰ χαθῶ, ἐσκέπτετο, μὰ θὰ σώσω εἴκοσι παλικάρια καὶ τὸν ἀρχηγό. Εἶδες τί εἶπε ; Καθένας τους ἀξίζει γιὰ δέκα. Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη.

Ἦνοιξε μικρὸν σακίδιον, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὅλας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀνέσυρεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰν λευκὴν σημαίαν, φέρουσαν ἐρυθρὸν σταυρὸν καὶ ἠσπάσθη αὐτόν.

— Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη, ἐπανέλαβε καθ' ἑαυτήν. Νὰ καλὸ, ποὺ μῆτε τὸ ὄνειρεύτηκα ποτέ μου !

Καὶ ἐξῆλθεν ἀκροποδητὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην θύραν τοῦ οἰκίσκου.

Ἐκεῖ ὁ Θεὸς τὴν περιέβαλε μὲ νέφος, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπαράτρητος διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ; Ὁ Θεὸς ἐνίσχυσε * τοὺς τρέμοντας πόδας τῆς γραιας καὶ τῆς ἔδωσε πτερὰ νὰ τὴν φέρουν μακρὰν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ παρακειμένου λόφου ; Ὁ Θεὸς τὴν ἐβοήθησε νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ γκρεμισμένου πύργου καὶ νὰ ὑψώσῃ ἐπὶ κλάδου τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σωτηρίας ; Ὁ Θεὸς ἔπεμψε τοὺς ἀγγέλους του νὰ τὴν παραλάβουν ὡς ψυχὴν δικαίου καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρουν διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν πάλιν ζῶσαν, μετὰ δίωρον κοπιώδη ὁδοπορίαν ; Ὁ Θεὸς βέβαια, ὁ ὁποῖος βοηθεῖ πᾶσαν ἀγαθὴν πράξιν ἐκείνων, ὅσοι μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του.

Ἐκεῖ ὁ ἀρχηγὸς ἠγέρθη πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος. Μὲ βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν καί, ὅπως ἔβλεπε καθ' ὄλην τὴν νύκτα τὸν γκρεμισμένον πύργον, πρὸς αὐτὸν ἐστράφη πάλιν τὸ πρῶτον του βλέμμα.

— Ὁνειρεύομαι ! Εἶπε, μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἔβλεπεν. Ὁνειρεύομαι ἀκόμη ; Κύριε ἐλέησον !

Καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διευθύνων διαρκῶς τὰ βλέμματά του εἰς τὸ ἐρυθρόλευκον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον, σεῖόμενον ὑπὸ τῆς πρωινῆς αὔρας, διεγράφετο ἤδη εὐκρινῶς εἰς τὸν ροδόχρουν οὐρανόν.

— Κώστα ! Φραγκιό ! Μιχάλη ! ἀνέκραξε.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ οἱ πλεῖστοι περιεκύκλωνον τὸν ἀρχηγόν των.

— Δέτε, εἶπε δεικνύων τὴν σημαίαν. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε!...

Ὅτε κατόπιν ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ θαῦμα, οὐδεὶς ἀπέδωσε τοῦτο εἰς τὴν κυρα - Χρυσήν. Ἐκείνη δέ; Ἐκείνη ἐν-
τράπη νὰ ὀμιλήσῃ. Δὲν τῆς εἶπεν ὁ ἀρχηγός, ὅτε προσεφέρετο:
«Δὲν εἶναι δική σου δουλειά»; Δὲν εἶπε κατόπιν εἰς τοὺς
ἄλλους: «Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε»;

«Οἱ Κοῆτες μου»

Ἰωάννης Δαμβέργης

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρίζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δακρῦζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδας ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαΐδεῦη
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα πού σαλεύει
μὲ χιονόλευκον ἄφρο.

Κι ὁ Σταυρὸς πού λαμπυρίζει
στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
εἶν' ὁ φάρος πού φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ,
σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰ μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
 μιὰ χαρούμενη φωνή :
 Νάσαι πάντα δοξασμένη,
 ὦ Σημαία γαλανή !

«Τὰ πρῶτα βήματα»

Ἰωάννης Πολέμης

Ο ΚΕΡΚΕΖΟΣ *

Εἰς τοῦ Σαΐτονικολῆ ἐμοίραζαν τοὺς πρώτους σισανέδες * πού ἔφερε τὸ «Πανελλήνιον» *. Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπῆγε καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς νὰ πάρη, ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασεν ἐκ τῶν πρώτων, ἐπλησίασε μὲ τοὺς τελευταίους, ὅταν ἔμεναν ἀκόμη τέσσαρα ἢ πέντε μόνον τουφέκια καὶ οἱ ἀπαιτηταὶ * ἦσαν δεκαπέντε καὶ περισσότεροι. Ὁ Ἄναγνώστης ὁ Πλατῆς, καθήμενος, κατέγραφε ἐκείνους πού ἐλάμβανον ὄπλα, ὁ δὲ Σαΐτονικολῆς, ὄρθιος, τὰ ἐμοίραζεν, ἀπευθύνων εἰς ἕκαστον μίαν εὐχὴν :

— Καλορίζικο ! Τιμημένο νὰ τὸ βαστᾶς καὶ τιμημένο νὰ σὲ βγάλῃ ! Καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ Ἄνδρουλιὸς, ὑποχωρῶν ς ὅλοι ἀπωθούμενος καὶ ἀπωθῶν, ἐκινδύνευε νὰ μὴ πάρη τίποτε· ἀλλ' ἐπὶ τέλους εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ Σαΐτονικολῆ, ὅστις ἦτο γυρισμένος τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρὸς τὴν γωνίαν ὅπου εἶχον τοποθετηθῆ τὰ ὄπλα καὶ ὅστις ἐστράφη κρατῶν ἓνα σισανέν. Ἦνοιγε δὲ τὸ στόμα νὰ εἶπῃ τὴν ἀπαραίτητον εὐχὴν καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐκινήθη νὰ πάρη τὸ τουφέκι, ὅτε ὁ Σαΐτονικολῆς τὸν εἶδε καὶ ἔκαμε κίνημα ἐκπλήξεως καὶ δισταγμοῦ.

— Μωρέ, δὲν ἀφήνεις, καημένε Ἄνδρουλιό, νὰ τὸ πάρη κανεὶς ἄλλος ; τοῦ εἶπε μὲ δυσφορίαν * ἀνθρώπου πού ἀναγκάζεται νὰ φανῆ σκληρός. Ἐσύ, τί νὰ σοῦ πῶ. . .

Ὁ Σαΐτονικολῆς ἤθελε νὰ εἶπῃ : Ἐσύ τί νὰ τὸ κάμης ; Καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πρᾶος καὶ ταπεινός, ἐταράχθη. Δὲν εἶπεν ὅμως τίποτε, ἀλλ' ἀπεσύρθη ἀποσβολωμένος εἰς μίαν ἄκρην, ὡς νὰ μὴ ἔβλεπε τὴν θύραν διὰ νὰ φύγῃ. Ὁ Σαΐτονικολῆς μετενόησεν ἀμέσως καὶ ἐλυπήθη διὰ τὴν σκληρὰν του φράσιν· ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά, διότι ἄλλοι ἔσπευσαν καὶ

ἤρπασαν τὰ ὑπολειπόμενα τουφέκια, χωρίς μάλιστα νὰ περιμέ-
νουν τὴν εὐχὴν.

— Τὸ πίστεψες αὐτὸ ποὺ σοῦ εἶπα, Ἀνδρουλιό, κι ἀφήκες
νὰ πάρῃ ὁ ἄλλος τὸ τουφέκι; ἐφώναξε πρὸς αὐτὸν γελῶν, διὰ
νὰ συγκαλύψῃ τὸ πρᾶγμα. Ἐγὼ σὲ θαρροῦσα γιὰ πιὸ ζυπνητό.
Ἄκους ν' ἀφήσῃ νὰ τοῦ πάρῃ ἄλλος τὸ τουφέκι!

— Δὲ θέλω σισανέ, καπετὰν Νικολή, ἀπήντησεν ὁ Ἀνδρου-
λιός. Καλύτερα ποὺ τὸν πήρε ἄλλος. Ἔχω μιὰ παλιολαζαρίνα*
ἐγώ. . . κάνει κι αὐτὴ δουλειά.

Καὶ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ χωρίς πικρίαν, χωρίς παράπονον· ἐμει-
δία μάλιστα τώρα τὸ σύνηθες καλοκάγαθον μειδιάμα του, ἀλλ'
εἰς τὰ γαλανὰ του μάτια ἐκυλίετο ἓν δάκρυ.

Ὁ Ἀνδρουλιός ἦτο νέος ἄνθρωπος, τριάντα περίπου ἐτῶν,
κοντός, μὲ παχὺ ξανθὸν μουστάκι καὶ μὲ κνήμας ἰσχνάς.

Ἄλλ' ἄς μὴ ὑποθέσῃ κανεὶς, ὅτι ὁ Ἀνδρουλιός ἦτο ἐλα-
φρὸν καὶ μάταιον ὑποκείμενον*. Ὀλίγοι ἦσαν φιλόπονοι ὡσάν
αὐτὸν εἰς τὸ χωριό. Ἄμα ἐτελείωνε τὰς ἀγροτικὰς του ἐργα-
σίας, ἐπηγγέλλετο* ἐπὶ τινὰς μῆνας τὸν κτίστην, εὔρισκε δὲ
καιρὸν ἐν τῷ μεταξύ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ τὸν νερόμυλον, τὸν ὅποιον
εἶχε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐθεώρει θεάρεστον ἔργον νὰ ἐκ-
τελῇ χρέη νεωκόρου, νὰ κρούῃ τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας, νὰ
φέρῃ φωτιὰν διὰ τὸ θυμιατόν, νὰ ἀνάβῃ καὶ νὰ περιποιῆται τὰ
κανδήλια, νὰ βοηθῇ τὸν ἱερέα κατὰ τὰ βαπτίσια· ἐλυπεῖτο δὲ,
διότι δὲν ἐγνώριζε γράμματα, διὰ νὰ δύναται νὰ ἐκτελῇ χρέη
ψάλτου, ἀλλ' ὅπωςδήποτε καθ' ὄλην τὴν λειτουργίαν δὲν
ἔπαυε νὰ συνοδεύῃ μὲ σιγανὸν μουρμούρισμα τὴν ψαλμωδίαν.

Δὲν περιωρίζετο δὲ ἡ εὐσέβειά του μόνον εἰς αὐτά, ἀλλ'
εἶχεν ἀληθεῖς χριστιανικὰς ἀρετάς. Ἀπὸ τὸ στόμα του δὲν
ἐξήρχετο ποτὲ ψυχρὸς λόγος, καὶ τόσον ἦτο καλοκάγαθος καὶ
ταπεινός, ὥστε οἱ χωριανοὶ τὸν ἐφαντάζοντο ὡς μὴ δυνάμενον
νὰ κακοποιήσῃ καὶ Τοῦρκον ἀκόμη.

Δὲν εἶχε κανένα ἐχθρόν, φυσικά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγά-
πην, τὴν ὁποίαν ἐνέπνεε, δὲν ἔλειπεν ὀλίγη εἰρωνεία. Εἰς τοῦτο
δὲ συνετέλει* πρὸ πάντων ἡ κατασκευὴ του, ἡ σχεδὸν καχε-
κτικὴ*, καὶ τὸ μικρόν του ἀνάστημα. Καὶ ὅταν εἰς τὸν χορὸν

ἐπεδείκνυεν εὐστροφίαν καὶ ἐχοροπήδα, αἱ γυναῖκες ἐδάγκωναν τὰ χεῖλη των διὰ νὰ μὴ ξεκαρδιοσθοῦν.

Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιός, καὶ ὅταν φανερὰ ἔβλεπεν, ὅτι τὸν ἐχλεύαζον, δὲν ὠργίζετο οὐδὲ ἐδυσθύμει *. Ἐνίοτε μάλιστα συνεμερίζετο * τοὺς γέλωτας τῶν ἄλλων, ὡς διὰ νὰ διασκεδάζη περισσότερο τοὺς θεατάς.

Δὲν γνωρίζω ἂν διὰ τῶν ὑπερβολικῶν τούτων χοροπηδημάτων του ἤθελε νὰ ἐπιδείξη παλικάρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδέποτε ἐπροκάλεσε φιλονικίαν καί, ἂν κάποτε ἄλλοι τὸν προεκάλουν, αὐτὸς ὑπεχώρει.

Ἐγέλα λοιπὸν ὁ κόσμος μαζί του. Ὅταν δὲ ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις καὶ ἠκούσθη, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἐγέλασαν καὶ τὰ νήπια. Πάει ἡ Τουρκιά! Τινὲς ἐξέφραζον τὸν φόβον, ὅτι δὲν ἤξευρε νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ τουφεκιοῦ καὶ ἄλλοι, ὅτι θὰ τὸ ἐγέμιζε μέχρι στομίου. Κάποιος μὲ ἐβεβαίωνεν, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός ἐξελάμβανε τὸν πόλεμον ὡς χειροπάλαιμα καὶ ὅτι εἶχε κόψει τὰ μαλλιά του σύρριζα, διὰ νὰ μὴ τὸν πιάνουν ἀπ' αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι.

Ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος Σαΐτονικολῆς δὲν εἶχε καλυτέραν ἰδέαν. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιός δὲν ἐμνησικακήσεν μετὰ τινος ὥρας μάλιστα ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε παντελῶς λησμονήσῃ τὴν πικρὰν τοῦ ὄπλωνρχηγοῦ φράσιν. Καὶ εἰς τὴν πρῶτην ἀψιμαχίαν * ἔλαβε μέρος μὲ τὴν λαζαρίναν * του. Τί γέλια ἔγιναν μ' ἐκείνην τὴν παλιολαζαρίναν, τῆς ὁποίας τὸ σπασμένο κοντάκι * ἦτο δεμένον μὲ σπάγγους καὶ ἡ ὁποία εἶχε μᾶκρος τριῶν πήχεων!

— Μωρ' αὐτό, Ἄνδρουλιό, εἶναι τοῦ Διγενῆ * τοῦ Σαραντάπηχου τὸ τουφέκι, εἶπε κάποιος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης τὸν ἔχασαν· εἶχεν ἀναμειχθῆ ἴσως μὲ ξενοχωριανούς, ἢ πιθανώτερον εἶχε κρυφθῆ. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν τὸν ἐπανεῖδον καὶ τὸ φέσι του ἦτο τρυπημένον ἀπὸ δύο σφαίρας. Ἐξάπαντος τὸ εἶχε κρεμάσει καὶ τὸ ἐπυροβόλησε μὲ τὴν λαζαρίναν του. Τουλάχιστον ἐξεσκεῖτο εἰς τὴν σκοποβολήν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπομένῃν μάχην ἡ κακολογία ἐβουβάθη. Ὁ

Ἄνδρουλιὸς ἐμάχετο ὄρθιος, ἐντελῶς ἀπροφύλακτος. Ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἔκαμνεν ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ ἐφώναζαν νὰ πιάσῃ μετερίζι *. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ.

- Ἐμένα δὲν μὲ πιάνει μπάλα *, εἶπε μετὰ τὴν μάχην.
- Δὲ σὲ πιάνει μπάλα ; Πῶς τὸ κατέχεις ;
- Ἐχω τίμιον ξύλον.
- Ἀλήθεια ;
- Ἐχω αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Ἄνδρουλιὸς σοβαρῶς καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του. Δὲν τὸ κατέχετε ; Ὅποιος κάνει τὸ σταυρὸ του, ἄρμα ἔχει στὸ πλευρὸ του.

Μετὰ τινα καιρὸν ἀπεβιβάσθησαν ἐθελονταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ἀμέσως ὅμως στρατὸς τουρκικὸς πολυάριθμος τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Λαπάθου *, ὅπου τοὺς περιεκύκλωσεν. Ἐθελονταὶ ἐφρονεύθησαν πολλοί· θὰ ἐξωλοθρεύοντο δὲ ὅλοι, ἂν δὲν τοὺς ἐβοήθει ἡ ὀμίχλη καὶ ἂν ἔλειπαν οἱ ἐντόπιοι ἐπαναστάται, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν ὑποχώρησίν των καὶ τοὺς ὠδήγησαν νὰ διαφύγουν δι' ἀτραπῶν καὶ χαραδρῶν.

Μεταξὺ τῶν Κρητῶν ἦτο καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς, ὁ ὁποῖος πολλοὺς ἐθελοντάς ἔσωσεν. Εἰς τὸ ἀνακάτωμα δὲ ἐκεῖνο καὶ ἐντὸς τῆς ὀμίχλης διέκρινεν ἐγγύτατα ἕνα φοροῦντα ὑψηλὸν σκοῦφον.

— Ἀπὸ δῶ, πατριώτη ! Τοῦ ἐφώναξε. Μὴν πᾶς ἀπ' αὐτοῦ, θὰ πέσης στοὺς Τούρκους.

Ὁ φορῶν τὸν ὑψηλὸν σκοῦφον διηυθύνθη πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ὅταν ἐπλησίασεν, ὁ Ἄνδρουλιὸς διέκρινεν, ὅτι ἦτο Κιρκάσιος *. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τὸ καλοσκεφθῇ, καὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὰς εἶχε νομίσει ὡς ἐθελοντήν, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν λόγχην.

Ὅπισθεν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ ἦτο κρημνὸς στρωμένος μὲ χαλίκια· ἡ δὲ ἀπόστασις ἢ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κιρκασίου ἦτο τόσον μικρά, ὥστε δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ στρέψῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν μακρὰν λαζαρίαν.

Ἡ λόγχη ἐπήρχετο * κατὰ τοῦ στήθους του, ἀλλ' ὁ Ἄν-

δρουλιός συγχρόνως έρρίπτετο εἰς τὸν κρημνὸν μὲ μίαν ἀναφώνησιν :

— Θεέ μου !

Καὶ μετὰ πατάγου, παρασύρων τοὺς χάλικας, κατεκυλίσθη εἰς τὸν κρημνόν, προπορευομένης μὲ τὸν μεταλλικόν της θόρυβον τῆς λαζαρίνας. Εἰς τὸ κάτω μέρος ἔμεινεν ἀκίνητος. Ὁ δὲ Κιρκάσιος, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸν ἔβλεπε κατακυλιόμενον, τώρα ἐζήτηε μέρος διὰ νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν αἰχμαλωτίσῃ ἢ νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. Ἐπὶ τέλους εὔρε μονοπάτι καὶ ἤρχισε νὰ καταβαίνει, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐκινήθη, καὶ ὁ Ἄνδρουλιός. Ὁ Θεὸς εἶχε βοηθήσει, ὥστε μόνον ἀσημάντους τινὰς ἐκδορὰς * καὶ ἐλαφρὰν ζάλην εἶχε πάθει. Ἄλλὰ μόλις ἐσηκώθη, ἠκούσθη πυροβολισμὸς καὶ μία σφαῖρα ἐπέρασε πλησίον του. Ἡ λαζαρίνα ἦτο ἐνώπιόν του καὶ ὁ Ἄνδρουλιός τὴν ἤρπασεν, ἔρριψε ταχὺ βλέμμα εἰς τὴν πιάστραν * καὶ κρὰκ - κρὰκ ! τὴν ἔστρεψε κατὰ τοῦ Κιρκασίου.

Νέος πυροβολισμὸς ἀντήχησεν εἰς τὴν χαράδραν καὶ ὁ Κιρκάσιος κατεκυλίσθη μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ νεκρός. . .

Τὴν ἐπιούσαν ἔξαφνα ἐνέσπειρε πανικὸν εἰς τὸ χωρίον ἡ κραυγή: Τούρκοι ! Κερκέζοι !

Ὁ κόσμος ἔγινεν ἄνω κάτω καὶ ἄλλοι μὲν ἔτρεχον νὰ πάρουν τὰ τουφέκια των, ἄλλοι νὰ προφυλάξουν τὰ παιδιά των, ἄλλοι νὰ ἀποκρούσουν * τὴν εἰσβολὴν *. Ἄλλ' ἀντὶ Τούρκων καὶ Κιρκασίων εἶδον ἓνα μόνον Κιρκάσιον, ὅστις παραδόξως ἔφερεν ἐπ' ὤμου δύο τουφέκια, ἔνευε δὲ μακρόθεν καθουχαστικῶς καὶ ἐφώναζεν ἑλληνιστί :

— Μῶρ' ἐγὼ ἔμαι, ἐγὼ ἔμαι ! Μὴ φοβᾶστε !

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔπειτα τὴν εὐθυμίαν τῶν χωριανῶν, ὅταν ἀνεγνώρισαν τὸν Ἄνδρουλιὸν ἐντὸς τοῦ κιρκασιανοῦ ἱματισμοῦ, ὁ ὁποῖος, σημειώσατε, τοῦ ἤρχετο ὀλίγον μακρὺς καὶ ὑπὲρ τὸ δέον * πλατύς.

Τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἀλαλαγμὸν χαρᾶς καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν τὸν ἠρώτων, ἐνῶ συγχρόνως μετὰ περιεργείας ἐξήταζον τὸν καυκάσιον ἱματισμὸν του, τοῦ ὁποῖου τὸ στηθὸς ἐκάλυπτον ἀλλεπάλληλοι σειραὶ φυσιγιοθηκῶν.

Παρακάτω συνήντησαν τὸν καπετάνιον Σαΐτονικολὴν καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς τοῦ προσέφερε τὸ ὄπλον τοῦ Κιρκασίου λέγων :

— Αὐτὸ τὸ σισανεδάκι πρέπει νὰ τόχης τοῦ λόγου σου, καπετὰν Νικολή.

Ὁ Σαΐτονικολὴς παρετήρησε μὲ θαυμασμὸν καὶ πόθον τὸ ὠραῖον καὶ ἐλαφρὸν ὄπλον. Ἄλλ' ἐνθυμηθεὶς ἴσως τὴν προσβολὴν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμε πρὸς τὸν Ἄνδρουλιόν, τοῦ εἶπε μὲ φωνὴν στενοχωρημένην :

— "Ὅχι ! "Ὅχι ! Ἐσὺ τὸ πῆρες, ἐσὺ νὰ τόχης.

Ὁ Ἄνδρουλιὸς ἀπήντησεν ἡρεμώτατα καὶ φυσικώτατα :

— Ἐγὼ θὰ πάρω ἄλλο, καπετάνιο.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐπωνομάσθη Κερκέζος.

« Ὅταν ἦμιον δάσκαλος κ. ἄ. διηγήματα »

Ἰωάννης Κονδυλάκης

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑΝ

Ἡ ἀμαξοστοιχία πλήρης στρατιωτῶν ἐξεκίνησεν ἀργὰ ἀργὰ ἀπὸ τὸν ἐν Ἀθήναις σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης καί, ἀφήγουσα ὀπίσω τῆς πυκνὰ σύννεφα μολυβένιου καπνοῦ, ἐχύθη ὡς πελώριος ὄφις πρὸς τοὺς Μύλους.

Ἐπροχωροῦσε θορυβωδῶς μέσα ἀπὸ τὴν μικρὰν λαϊκὴν συνοικίαν, ἣ ὁποία ἔχει παρατάξει λευκοὺς οἰκίσκους δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς γραμμῆς. Εἰς ἕν ὕψωμα γυναικῆς συγκεντρωμέναι ἐφαίνοντο, ὅτι προσεπάθουν νὰ συλλάβουν τὰς φυσιογνωμίας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι, κρεμασμένοι εἰς τὰ παράθυρα, ἔσειον τὰ πηλήκιά των, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μερικὰ ἄσπρα μανδύλια ἐκινήθησαν σπασμωδικά. Μία βροντώδης ζητωκραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὰ βαγόνια τῶν στρατιωτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μία εὐχὴ ἐσκέπασε τὸν θόρυβον τοῦ σιδηροδρόμου :

— Στὸ καλὸ ! . . .

Ἡ πόλις ἐχάνετο ἤδη ὀπίσω μας. Ἐπὶ τέλους ἡ ἀτμομηχανὴ ὤρμησεν εἰς τὸν στενὸν λαιμὸν τῆς Πάρνηθος καὶ αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἐφαίνοντο πλέον. Γύρω μου ἐβομβοῦσεν ὁ εὐθυμος θόρυβος τῶν στρατιωτῶν. Ἐκκλίσαι τὰ μάτια μου. Εἶναι καὶ

αυτό εἷς τρόπος νά μὴ ἀκούη κανεὶς. Ἄλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸ εἶναι εἷς τρόπος νά συγκεντρωθῆ κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του, νά μείνῃ μόνος του, μὲ τὰς σκέψεις του.

Καὶ ἐσκεπτόμην.

Ἄφηνά ὀπίσω μου μίαν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἔτρωγεν ὁ ὕψηλός πυρετός τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν στιγμήν πού ἐψιθυρίσθη, ὅτι ἡ Ἑλλάς συνωμολόγησε* συμμαχίαν μὲ τὰ τρία βαλκανικά κράτη, μόλις εἶχον περάσει ὀλίγα ἑβδομάδες.

Καὶ εἰς τὸ μεταξύ αὐτὸ αἱ ἐτοιμασίαι, μυστικαὶ καὶ φανεραὶ, ἐβροντοφωνοῦσαν, ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἤμπορεῖν ἀκουσθῆ τὸ τουφέκι. Ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ χακί. Κάτω ἀπὸ τὸ πληθικίον τοῦ ἐφέδρου ἐφαίνοντο πλέον ὅλα τὰ γνωστά καὶ ἄγνωστα πρόσωπα καὶ ἐκάστην νύκτα οἱ κοιμισμένοι δρόμοι ἐξυπνοῦσαν ἀπὸ τὸν βαρὺν ἤχον τῶν τροχῶν τῶν τηλεβόλων, πού ἔφευγον ἀτελείωτα, διευθυνόμενα πρὸς τὰ σύνορα.

Μοῦ ἤλθε ζωντανώτατα εἰς τὴν μνήμην μου τὸ ἐπεισόδιον τοῦ καλοῦ συναδέλφου, μὲ τὸν ὁποῖον χρόνια εἶχον ἐργασθῆ εἰς τὸ ἴδιον γραφεῖον, εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν μάλιστα. Μόλις ἐδημοσιεύθη τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως, ὁ συνάδελφός μου ἐπῆγε καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐθελοντῶν. Ἄλλὰ μία σκέψις τὸν ἐτρόμάζε. Πῶς θὰ ἀνήγγελλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα του, ἓνα σεβαστὸν καὶ ἔρημον γέροντα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἄλλον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ αὐτὸ τὸ παιδί; Ἦτο βέβαιον, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀγγελία θὰ ἐφόνευε τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

Ἐν τούτοις ὁ συνάδελφός μου ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ μίαν ἑσπέραν, ὅταν ὅλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα καὶ οἱ ἐθελονταὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὸν στρατῶνα, ὁ συνάδελφός μου ἐξωμολογήθη τὸ διάβημά του εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ἄδᾶκρυτος ὁ γέρων, κρύπτων τὴν συγκίνησίν του, ἀπεχαιρέτησε τὸν υἱὸν του μὲ λόγια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐζήλευε Σπαρτιάτης τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυκούργου :

Εύζωνοι τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς

(Φωτογρ. Νέλλης)

— Πήγαινε, παιδί μου, στην εὐχή μου, εἶπεν. Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν Πατρίδα εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν πατέρα. Κοίταξε νὰ κάμῃς τὸ καθήκον σου. Ἐάν μάθω πὼς ἐσκοτώθῃς, πιθανὸν νὰ μὴ πεθάνω. Ἐάν μάθω, ὅτι ἐδείλιασες, θὰ πεθάνω ἀπὸ ἐντροπήν.

Καὶ πὼς νὰ λησμονήσω τὴν ἄλλην σκηνήν, ποῦ εἶδα μίαν ἐσπέραν, ὅταν τὸ πρῶτον σκότος τῆς νυκτὸς κατέβαινε πρὸς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν θύραν ἑνὸς οἰκίσκου μία μάνα ἀποχαιρετοῦσε τὸ παιδί της, ποῦ ἔφευγε διὰ τὰ σύνορα ;

— Στὸ καλὸ, τοῦ εἶπε. Κοίταξε νὰ γυρίσῃς ὅπως σὲ θέλομε ὅλοι. Ἐάν σκοτωθῇς, πάλι θὰ ἰδωθοῦμε γρήγορα.

Ἡ μάνα, ποῦ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν ἦτο Λάκαινα * σύγχρονος τοῦ Λεωνίδα. Ἦτο γυναικούλα τῶν Ἀθηναίων, ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἀπαντῶμεν εἰς πᾶσαν στιγμήν εἰς τὸν δρόμον μας, χωρὶς νὰ ὑποπτευώμεθα, ὅτι κρύπτεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ὁ ἡρωϊσμός, ποῦ ἀναφέρεται παραδειγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν.

Ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἀφ' ὅτου εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἐπιστράτευσις, αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῆς προθυμίας τῶν νέων, τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῶν γονέων, ἤρχοντο ἀτελείωτα καὶ ἀλληλένδετα *, ὡς κρίκοι μιᾶς χρυσοῦς ἀλύσεως, νὰ σκορπίσουν ἐλπίδας, νὰ ἐμπνεύσουν τὸ θάρρος.

Ἡ ἱστορία τῶν πολέμων 1912 - 1913 δὲν θὰ γραφῇ βεβαίως συντόμως. Μία ἱστορία ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη, οὔτε θὰ ὑπάρξουν γρήγορα. Ἄλλ' ὅταν ἡ ἱστορία αὐτὴ θὰ γραφῇ, θὰ ἀποτελέσῃ ἕνα τόμον ἄξιον νὰ ταχθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, παραπλεύρως τοῦ τόμου ποῦ περιγράφει τοὺς Μηδικοὺς πολέμους καὶ τοῦ ἄλλου ποῦ διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ 1821.

« Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν »

Γεώργιος Τσοκόπουλος

Ο ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερὴ,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βιά μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ ! χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοκοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλὴ
κι ἓνα στόμα καρτεροῦσες
« ἔλα πάλι » νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργιε νάρθη ἐκείνη ἡ μέρα
καὶ ἦταν ὄλα σιωπηλά,
γιατὶ τάσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχῆς ! Παρηγορία
μόνη σοῦ ἔμενε, νὰ λὲς
περασμένα μεγαλεῖα
καὶ διηγώντας τα νὰ κλαῖς.

Καὶ ἀκαρτέρει καὶ ἀκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ἓνα ἐχτύπασε τ' ἄλλο χέρι
ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά.

Ναί, ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου μὲ ὄρμη,
ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύει
ἢ τὴ νίκη ἢ τὴ θανά.

Ἐπὶ τὰ κόκαλα βγαλμένη
 τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ
 καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
 χαῖρε, ὦ! χαῖρε, Ἐλευθεριά!

« Ἀπαντα »

Διονύσιος Σολωμός

ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τώρα ποῦ θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα
 καὶ θὰ ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
 ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
 γαλανὴ πατρίδα, πολυαγαπημένη·
 ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω
 γιὰ τὴν κάθε λύπη, καθετὶ κακό,
 φυλαχτὸ ἀπ' ἀρρώστια, φυλαχτὸ ἀπὸ Χάρο,
 μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυχτιᾶς ἀγέρι·
 χῶμα βαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη·
 χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι·
 χῶμα εὐλογημένο, χῶμα ποῦ γεννάει
 μόνο μὲ τῆς Πούλιας τὴν οὐράνια χάρη,
 μόνο μὲ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
 τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
 τὴ χλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴν ἐλιά.

Χῶμα τιμημένο, ὅπου τόχουν σκάψει,
 γιὰ νὰ θεμελιώσουν ἓνα Παρθενῶνα·
 χῶμα δοξασμένο, ὅπου τόχουν βάψει
 αἵματα στὸ Σούλι καὶ στὸ Μαραθῶνα·
 χῶμα πούχει θάψει λείψανα ἁγιασμένα
 ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι ἀπὸ τὰ Ψαρά,
 χῶμα, ὅπου φέρνει στὸν μικρὸν ἑμένα
 θάρρος, περηφάνια, δόξα καὶ χαρά.

Θέ νά σέ κρεμάσω φυλαχτό στά στήθια·
 κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτό σέ βάλῃ,
 ἀπό σέ θά παίρνη δύναμη, βοήθεια,
 μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα ξένα κάλλη.
 Ἡ δική σου χάρη θά μὲ δυναμώνῃ
 κι ὅπου κι ἂν γυρίζω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 σὺ θὲ νά μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρα μόνη :
 πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θὲ ναρθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου — ἔρημο καὶ μαῦρο —
 μούγραψε νά φύγω καὶ νά μὴ γυρίσω,
 τὸ ὑστερνὸ συχώριο εἰς ἐσένα θάβρω,
 τὸ ὑστερνὸ φιλί μου θὲ νά σοῦ χαρίσω . . .
 Ἔτσι κι ἂν σέ ξένα χῶματα πεθάνω,
 καὶ τὸ ξένο μνημα θάναι πιὸ γλυκό,
 σὰ θαφτῆς μαζί μου στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
 χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἑλληνικό.

« Ἀμάραντα »

Γεώργιος Δροσίνης

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟΝ ΜΑΣ

(ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ 1912-1913)

Ἄφῃκες κάθε χώρα μακρινὴ καὶ γῆ,
 πού τῆς ζωῆς ὁ πόλεμος σ' ἐκράτει,
 κι ἐπάνω στῶν ὠκεανῶν τὰ πλάτη
 ἔτρεξες στῆς Πατρίδας τὴν κραυγὴ.

Ἦρθες ἀπὸ τὴ Ρούμελη καὶ τὸ Μωριά,
 μὲς ἀπὸ τὰ λαγκάδια σου τ' ἀγαπημένα,
 ἦρθες ἀπ' τὰ νησιὰ τὰ μυροβολημένα,
 πού λούζονται στὸ κύμα τοῦ βοριά.

Ἦρθες ! Καὶ μὲ τὸ χέρι σου τὸ στιβαρό,
 πού ἀκούραστο τὴ γῆν ὀργώνει,
 πού στὴν παλάμη του στενάζει τὸ τιμόνι,
 φουχτώνεις τὸ ὄπλο τὸ ἱερό.

Σάν τήν άνεμοζάλη, σάν τήν άστραπή,
γκρεμίζεις τής σκλαβιάς τò καταχθόνιο χτίριο
καί θεμελιώνεις μ' ἄσμα νικητήριο
τῆς λευτεριάς τόν πύργο τò φωτολαμπή.

Χαῖρε, νεότης, πού ανασύρεις τολμηρή
τò καταπέτασμα τοῦ χρόνου τò βαρὺ
κι ανοίγεις ἔξαφνα στὰ θαμπωμένα μας τὰ μάτια
κατάφωτα τοῦ μέλλοντος τὰ πλάτια.

< Ποιήματα >

Ἄριστομένης Προβελέγγιος

Η ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΣΤΑΣΙΣ

[Εἰς τὴν βορεινὴν Εὐβοίαν ἔζη εἰς πλούσιος ἰδιοκτῆτης ἀπερ-
ράντων ἐκτάσεων. Ἦτο ἀρκετὰ παράξενος. Ἐνῶ ἐκ φύσεως ἦτο
πονετικὸς καὶ φιλόανθρωπος, ἔκρυπτε μὲ προσοχὴν τὴν καλωσύνην
του, διότι εἶχε μεγάλην δυσπιστίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ
ὅποιοι πολλάκις τὸν εἶχον ἀπατήσει. Εἶχεν ὅμως μίαν ἀγάπην
ἀφάνταστον πρὸς τὰ ζῶα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς σκύλους.]

Ὁ Μῆτρος καὶ ὁ σκύλος του.

Ὁ Μῆτρος ὁ Κουτρόζος, χωρικός τριαντάρης ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Βαρβάραν, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὰ καλύτερά του ρούχα, μὲ ἔν συστατικὸν τοῦ δημάρχου τοῦ τόπου ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κτῆμα τοῦ μεγάλου ἰδιοκτῆτου, διὰ νὰ ζητήσῃ χωράφια νὰ σπείρῃ.

Τὸν ἀκολουθοῦσεν ὁ σκύλος του ὁ Μαῦρος, μεγάλος ὀλό-
μαυρος σκύλος, πιστὸς ὅπως ὅλοι οἱ σκύλοι.

Ὁ Μαῦρος ἦτο φύλαξ πρώτης τάξεως, ποῦ ἔπρεπε νὰ παίρῃ μισθὸν διὰ τὴν τιμιότητά του. Εἶχεν ὅμως τὴν κακὴν συνήθειαν, ὅταν ἔβλεπεν εἰς τὸν δρόμον τροχοφόρα, νὰ τὰ κυνηγᾷ μὲ ἄγρια γαβγίσματα καὶ νὰ τρέχῃ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ ἄλογα, νὰ τοὺς κόψῃ τὸν δρόμον. Κατὰ κακὴν τύχην τοῦ Μῆτρου, ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὁ Μαῦρος ἔκαμε τὸ ἴδιον. Ἐν δίτροχον ἔτρεχεν εἰς τὰ τέσσαρα. Ὁ Μαῦρος ἐμπρὸς. Καὶ καθὼς ἐτρόμαζε τὸ ἄλογον, ὁ ἀμαξηλάτης του ἐσηκώθη ὄρθιος καὶ ἔδωσε τοῦ Μαύρου μίαν μὲ τὸ μαστίγιον. Ἐξαφνα, θέλεις διότι εἰς τὰ πόδια του ἐδέθη τὸ λωρίον τοῦ μαστιγίου, θέλεις διότι τὸ

ἐπάτησε τὸ ἄλογον, τὸ δυστυχημένον ζῶον εὐρέθη κάτω ἀπὸ τοὺς τροχοὺς.

Τὸ δεξιόν του ὀπίσθιον πόδι ἔπαθε γερὸν σπάσιμον.

Οὐρλιαζε τὸ πονεμένον ζῶον, ἐνῶ ὁ Μητρος ἔσπευσε καὶ τὸ ἐσήκωσεν εἰς τὴν ἀγκάλην του. Τὸ ἐφιλοῦσε, τὸ ἐφιλοῦσεν, ὡσὰν τρελός. Ν' ἀφήσῃ τὸν Μαῦρον εἰς τὸν δρόμον νὰ χαθῇ ; Οὔτε ὡς ἰδέα δὲν τοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Τὸν ἐξήπλωσε λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἓνα ὄχθον * πλησίον τοῦ δρόμου, ἔκοψε λωρίδας τὸ μανδῆλι του, ἔδεσεν ὅπως ἤμποροῦσε καλύτερα τὸ σπασμένον πόδι καί, ἀφοῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, εἰσηλθεν εἰς τὸ κτήμα.

Ἐπέρασε τὴν ἐξώθυραν τῆς μεγάλης οἰκίας τοῦ κυρίου καὶ ἀνέβη τὴν λιθόκτιστον κλίμακα. Εἰς ὑπηρέτης ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ τέλος τὸν ἄφησε νὰ εἰσέλθῃ. Τὸν ὑπεχρέωσεν ὅμως προηγουμένως νὰ ἀφήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τὸν πληγωμένον σκύλον, ἂν καὶ ὁ Μητρος ἐπέμενε νὰ εἰσέλθῃ μὲ τὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην.

Πρὸ τοῦ ἰδιοκτήτου.

“Ὅταν εἰσηλθε δειλὰ δειλὰ, εἰς τὰ νύχια σχεδόν, ὁ κύριος δὲν τὸν ἐνόησεν ἀμέσως. Ἐγραφε μίαν ἐπιστολήν, ἡ ὁποία τοῦ ἐτραβοῦσεν ὄλην τὴν προσοχήν. Οἱ δύο γάτοι του, εὐμορφοὶ καὶ καλοθρεμμένοι, γυαλιστεροί, ἔκαμναν περιπολίαν * σταυρωτὰ ἐπάνω εἰς τὸ γραφεῖον, γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, μὲ ρυθμικὰ βήματα, μὲ ὑψωμένην τὴν οὐράν, καὶ ἐτρίβοντο ἡδονικὰ εἰς τὰς παρειάς του.

Ἄλλ' ἦλθε τέλος μία στιγμή, πού ἐσήκωσε τὰ μάτια του ὁ κύριος καὶ εἶδεν ὄρθιον τὸν Μητρον ἔμπροσθέν του νὰ τὸν παρατηρῇ ἠλιθίως σχεδόν καὶ ἔπειτα νὰ χαιρετᾷ μὲ ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις.

— Ποιὸς εἶσαι σύ ; Τί γυρεύεις ; Ποιὸς σ' ἔφερε ἐδῶ ; Πές μου, τί μὲ κοιτάζεις βουβός ; Δὲν ὀμιλεῖς ;

Ὁ Μητρος, πού ἐδέχθη ὄλην αὐτὴν τὴν χάλαζαν τῶν ἐρωτήσεων, τὰ ἔχασεν ὅλως διόλου. Εἰς τὸ τέλος ὅμως κατώρθωσε νὰ ἀποκριθῇ :

— Νά, κύριε, σὰς ἔφερα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο.

— "Α ! ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο ; Καταλαβαίνω· θὰ εἶναι συστατικό.

— Ἀλήθεια, κύριε, καλὰ τὸ κατάλαβες ! Εἶναι συστατικό.

— Συστατικό νὰ σὲ πάρω εἰς τὸ κτήμα. Πές το, γειά σου, δασοφύλακα, κολίγο *, ὑπηρετῆ, ἐργάτῃ ; "Ας δοῦμε λοιπὸν τί γράφει ὁ κ. δήμαρχος.

"Ελαβε τὸ γράμμα καὶ τὸ ἤνοιξε. Καὶ ἐνῶ ἐδιάβαζε, σαρκαστικὸν * χαμόγελον ἐστράβωσε τὰ χεῖλη του τόσον, ποῦ ἔδειχνε κακὸν τὸ εὐμορφον γεροντικὸν του πρόσωπον.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγώ ; Σὲ συσταίνει νὰ σὲ πάρω κολίγον, διότι εἶσαι, γράφει, προκομμένος γεωργός, τίμιος καὶ πιστός.

— Ναί, κύριε.

— Ναί, τίμιος σὰν τοὺς ἄλλους δύο, ποῦ μοῦ ἐσύστησε, τοὺς προκομμένους ! Τοὺς καημένους, ποῦ τοὺς ἔπιασα νὰ μὲ κλέβουν εἰς τ' ἄλωνα. "Ετσι δὲ θὰ κάμης καὶ τοῦ λόγου σου ;

— "Ωστε δὲ θὰ μὲ πάρης, κύριε ;

— "Α ! τώρα τὸ κατάλαβες ;

— "Ας εἶσαι καλά, κύριε. Δὲν πειράζει. "Ας μοῦ ἔχη ὁ Θεὸς γερά τὰ χέρια γιὰ δουλειὰ καὶ κάπου θὰ βρεθῆ ψωμί γιὰ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου.

Τότε ὁ κύριος, ὡσὰν νὰ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογηθῆ, ἐξηκολούθησε :

— Τί γεωργός εἶσαι, παιδί μου ; Δὲν βλέπω, ὅτι εἶσαι κρεοπώλης, ἀφοῦ εἶσαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

— Ἐγὼ εἶμαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἵματα ;

Καὶ ἔσκυψε τότε ἐμπρός του καὶ μόνον ἐκείνην τὴν στιγμήν εἶδε τὰ αἵματα,

— "Αχ, ναί ! "Εχεις δίκιο, κύριε. Οὔτε τὰ εἶχα ἰδεῖ. Εἶναι ἀπὸ τὸν κακομοίρη τὸ Μαῦρο μου.

— Τί εἶναι αὐτά ; Τί εἶναι αὐτὸς ὁ Μαῦρος σου ;

— Καλέ, ὁ σκύλος μου, ὁ Μαῦρος.

Καὶ τότε ὁ κύριος ὤρμησε μὲ ἓνα ἀφάνταστον θυμὸν ἐπάνω του, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τὸν πνίξη καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸν γρόνθον ὑψωμένον :

— Τί, τὸ σκότωσες τὸ σκυλί σου ;

— Νὰ σκοτώσω τὸ Μαῦρο μου ; Δὲ θὰ εἶσαι εἰς τὰ καλά σου, κύριε. Νὰ τον τὸν κακομοίρη ! Τὸν ἀκούς πῶς οὐρλιάζει ; Νά, ξύνει τὴν πόρτα νὰ τοῦ ἀνοίξουμε νὰ μῆ μῆσα.

— Καὶ τὸ ἄφησες ἔξω τὸ σκυλί σου ματωμένο ; ἴσως πληγωμένο ;

— Ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸ φέρω μέσα, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπός σου δὲ μὲ ἄφησε· μὲ ἀποπῆρε.

Ἡ μεταστροφή *

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν ὁ κύριος καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως, ἤνοιξε τὴν θύραν, ἐπῆρε τὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὸν ἐτοποθέτησε μὲ μεγάλην προσοχὴν ἐπὶ μιᾶς πολυθρόνας. Ὁ σκύλος ὅμως ἐκύλισεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἐσύρθη εἰς τὸ πάτωμα, κατάρθωσε νὰ σηκωθῆ μὲ τὸ γερὸν ὀπίσθιόν του πόδι καὶ ἐστήλωσεν εἰς τὸ στήθος τοῦ Μῆτρου τοὺς δύο ἐμπροσθίους πόδας· καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια τὸν ἐκλειεν εἰς τὴν ἀγκάλην του μὲ τὰ δύο του χέρια, ὡσὰν παιδί του, αὐτὸς τὸν ἔγλιφε, τὸν ἔγλιφε. Ποῦ καὶ ποῦ διέκοπτεν αὐτὰ τὰ σκυλικά φιλιὰ μὲ μικροὺς γρυλισμούς *, ποῦ ἦσαν συγχρόνως καὶ χαρὰ καὶ πόνος, πόνος ἀπὸ τὸ σπασμένον πόδι του.

Μία ἀπότομος μεταστροφή ἔγινε τώρα εἰς τὴν μορφήν τοῦ ἰδιοτρόπου ἰδιοκτῆτου. Ἐφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του ἡ ὄργη καὶ ἡ περιφρόνησις, ὡσὰν μία μικρὰ ὀμίχλη ποῦ τὴν παίρνει ὁ δυνατὸς ἄνεμος. Αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα δύο τρυφερῶν καρδιῶν, σκύλου καὶ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπροξένησε τόσῃ συγκίνησιν, ὥστε ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκύλισε θερμὸν δάκρυ θαυμασμοῦ, ποῦ μόλις κατάρθωσε νὰ κρῦψῃ.

Μὲ μίαν δὲ δυνατὴν προσποίησιν νὰ φανῆ ἀδιάφορος, εἶπεν εἰς τὸν Μῆτρον :

— Καὶ καλά, τί τὸ ἔφερες ἐδῶ αὐτὸ τὸ σκυλί μὲ τὸ κομμένον πόδι, μὲ τριμμένα κόκαλα ; Τί φύλακας ἡμπορεῖ νὰ εἶναι σκυλί μὲ τρία πόδια ; Δὲν τὸ ἄφησες νὰ φοφήσῃ μὲ τὴν ἡσυχίαν του ;

— Μίλα καλά, κύριε, μίλα καλά, εἶπε κατατρομαγμένος ὁ

Μήτηρος. Ν' αφήσω νά ψοφήση ὁ Μαῦρος μου : Θά τὸν πάω ἀγκαλιὰ στὸ χωριό μου, θά τὸν γιατρέψω μὲ βάλσαμα καὶ θά ζήση μιὰ χαρὰ ὁ Μαῦρος μου.

— "Ἐλα, πές μου, αὐτὸ ποῦ σὲ ἠρώτησα. Κάθισε ὅμως πρῶτα, τί στέκεσαι ὄρθιος ; Τί θά τὸν κάμης τὸ Μαῦρο, ἀφοῦ εἶναι ἄχρηστος πλέον ;

— Πρῶτα ἀπ' ὅλα, κύριε, θά γαβγίζη. Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐγάβγιζε, ἂν τοῦ ἔκοβε ὁ τροχὸς τῆ γλώσσα ἀντὶ τοῦ ποδιοῦ του, πάλι τὸ ἴδιο κάνει. Θά τρώη, θά πίνη, θά κοιμάται. Τί ἔχει νά πῆ, ἂν θά εἶναι μὲ τρία πόδια ; Μήπως δὲ μὲ δούλεψε ὡς τώρα πέντε χρόνια ; Ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ ἄθελά του νά δουλέψῃ πιά, θά ἔπρεπε νά τὸν ἀφήσω νά ψοφήση ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴ του ;

Ἐν ὄσῳ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Μήτηρος, ποῦ εἶχε καθίσει εἰς μίαν καρέκλαν, ὅσον ἤμποροῦσεν ἀπόμερα, ἀπὸ σεβασμόν, ὁ κύριος ἐπλησίασε τόσον τὴν ἰδικὴν του, ὥστε τὰ γόνατά των ἀκουμβοῦσαν ἀντικρισμένα.

— Καὶ τώρα δὲν θά πάρης τὸ σκυλί σου εἰς τὸ σπίτι σου, τοῦ εἶπε. Ὁ ἰατρός μου ἀπὸ τὸ Ξηροχώρι ξεύρει καλύτερά σου. Θά μοῦ τὸ ἀφήσης νά τὸ γιατρέψω καὶ ἔπειτα ἀπὸ δέκα ἡμέρας ἔρχεσαι καὶ τὸ παίρνεις. Ἐλπίζω νά γίνῃ καλὰ ὁ Μαῦρος.

— "Ἄ, ὄχι, κύριε, δὲ θά τὸ ἀφήσω. Ἄφοῦ δὲ σοῦ κάνω γιὰ κολίγος, γιὰτί σοῦ φαίνομαι, πῶς εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος, κλέφτης σὰ νά λέμε, δὲν εἶναι σωστὸ νά σοῦ δώσω βάρος.

Ὁ κύριος ἠσθάνθη ἀληθῆ θαυμασμόν τότε διὰ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ χωρικοῦ καί, ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Μήτρου, εἶπε μὲ τόνον συμπαθητικόν :

— Ἐννοια σου, παιδί μου, κι ἐγὼ θά σὲ καλοκαρδίσῶ. Ὁ κολίγος μου ὁ Λανάρης, ποῦ εἶχε τὸν λαχνόν* του πολὺ πλησίον τοῦ χωριοῦ σου, ἀπεφάσισε νά μετοικήσῃ* εἰς τὰς Ἀθήνας, νά κάμῃ τὸν ἔμπορον πουλερικῶν. Θέλει νά σπουδάσῃ τὸν μοναχογιόν του, τὸν Δημοσθένη. Ἐπώλησε βόδια, ἀλέτρια, ἄλογα, ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε, καὶ εἶναι τώρα δύο μῆνες ποῦ ἔφυγε. Τὰ

χωράφια του λοιπόν, τὸ κολιγόσπιτό του, ἡ ἀποθήκη, εἶναι δικά σου.

Τοῦ Μῆτρου ἤρχισαν νὰ τρέμουν τὰ γόνατά του. Ἐβούρωσαν τὰ μάτια του, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ φιλῆ τὰς χεῖρας.

— Θὰ σοῦ δανείσω καὶ χρήματα, γιὰ ν' ἀγοράσῃς σπόρον καὶ ὅλα τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, πού δὲν ἔχεις. Τώρα πού σέ ἐγνώρισα καλὰ μοναχός μου, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι γρήγορα θὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς ὅ,τι σοῦ ἐμπιστευθῶ. Σύμφωνοι, Μῆτρο;

— Σύμφωνοι.

Μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Εἶχον περάσει τέσσαρα ἔτη. Ὁ Μῆτρος καὶ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην εἶχε πληρώσει μέχρι λεπτοῦ καὶ τὸ ἀνάλογον μερίδιον τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τοῦ ἔλαιοκάρπου κτλ. τακτικὰ τὰ ἐπῆγαιεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ κυρίου του.

Μόνον ἔν παράξενον πρᾶγμα εἶχε παρατηρήσει πρό ὀλίγων μηνῶν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπεν ἐμβολιασμένας πολλὰς ἀγριελείας καὶ ἀγριαπιδέας. Καὶ τέτοια δένδρα ἦσαν σκόρπια εἰς ὅλην τὴν μεγάλην ἔκτασιν τοῦ κτήματος, χιλιάδες δένδρα. Δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνεν ἡ ἐξήγησις.

Ἦτο Νοέμβριος. Μία χαριτωμένη ἡλιόλουστος ἡμέρα. Ἦτο ἐποχὴ πού ὅλαι αἱ χειμερινὰ γεωργικὰ ἐργασίαι εἶχον τελειώσει, διότι εἶχε βρέξει πρῶμα τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἔφιππος εἶχε διατρέξει τὸ ἀπέραντον κτήμα του. Ὅταν ὁ ἥλιος ἐβασίλευεν, ἐγύριζεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ ἀφημένα τὰ ἡνία, ἐνῶ τὸ ἄλογόν του ἐπροχωροῦσε σιγὰ σιγὰ.

Ἐξαφνα βλέπει τὸν Μῆτρον νὰ ἐμβολιάζῃ τὰς ἀγριελείας περισσότερον τῆς μισῆς ὥρας μακρὰν ἀπὸ τὸν λαχνόν* του. Καὶ δίπλα του ἀχώριστος ὁ πιστὸς Μαῦρος, πού εἶχε θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν ἰατρόν, ἦτο μακάρια ἐξηπλωμένος.

— Σὺ εἶσαι, κουμπάρε Μῆτρο—τοῦ εἶχε βαπτίσει ἐν τῷ

μεταξύ τὸ δεύτερόν του τέκνον, ἕνα κατάξανθον ροδαλὸν ἀγοράκι—ὅπου κεντρίζεις τὰ ἀγρέλια* εἰς ὅλον τὸ κτήμα; Πές μου, τί συμφέρον ἔχεις νὰ κεντρίξης παντοῦ ἔξω ἀπὸ τὰ χωράφια σου ἀγρέλια, ἀφοῦ δὲν θὰ συνάξῃς ποτὲ τὸν καρπὸν;

— Κανὲν συμφέρον, καλέ μου κύριε. Τὸ γνωρίζω. Ὅταν ὁμως ἔχει τελειώσει ἡ ἐργασία μου, δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ κάθωμαι μὲ σταυρωμένα χέρια. Πῶς τὸ θέλεις! Δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴ κάμω καλὸν εἰς τὸ κτήμα τοῦ εὐεργέτου μου. Ἐπειτα λέγω μέσα μου: Ἦμπορεῖ ὁ κύριός μου νὰ τὸ εἶπῃ κάποτε εἰς τὰ παιδιὰ του καὶ ἐκεῖνα πάλιν εἰς τὰ δικά των καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τὰ ἐγγόνια του νὰ εὐλογοῦν καμιά φορὰ τὸ Μῆτρο.

— Καὶ θὰ τὸ λέγω, Μῆτρο μου, καὶ θὰ κάμω κάτι παραπάνω. Θὰ τὸ γράψω εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου, ποῦ θὰ τὸ δημοσιεύσω, νὰ τὸ μάθουν ὅλοι. Εἶθε νὰ εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράφω πολλάκις παρόμοια πράγματα.

Τοῦ ἔσφιξεν ἔπειτα τὸ χέρι, τὸν ἐκαληνύκτισε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σιγὰ σιγὰ.

Μετ' ὀλίγον ἐκράτησε τὰ ἡνία τοῦ ἀλόγου του καὶ ἐστάθη. Ἔστρεψε καὶ παρετήρησε μὲ ἀνέκφραστον συμπάθειαν τὸν Μῆτρον, ποῦ σκυμμένος ἐκέντριζεν ἀκόμη, ἐν ὄσῳ ἦτο φῶς.

Τέλειος ἄνθρωπος, ἔλεγε μέσα του. Τέλειος ἄνθρωπος... Ἄλλὰ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ εἶναι τέλειος, ἀφοῦ μοῦ τὸν ἐσύστησεν εἰς σκύλος!

« Νέα διηγήματα »

**Εμμανουὴλ Λυκούδης [Διασκευή Ν. Α. Κ.]*

ΜΗ ΤΟ ΞΥΠΝΑΤΕ

Ἐνα σκυλάκι εἶχεν ἀποκοιμηθῆ γλυκύτατα εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐγκατασταθῆ κάποτε εἰς τὴν γωνίαν τῆς γειτονικῆς μου μάνδρας. Ποῖος ἤξεύρει ὕστερα ἀπὸ ποῖον διωγμὸν!

Αἴφνης τὸ εἶδομεν, εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν τοῦ μακαριωτάτου τῶν ὑπνῶν, νὰ σαλεύῃ τὴν οὐρίτσαν του, νὰ κινῆ τὰ ποδαράκια του καὶ νὰ ἀφήνῃ ἀπὸ τὸ στοματάκι του, ὑγρὸν ἀκόμη ἀπὸ τὸ μητρικὸν γάλα, μικρὰ χαρούμενα γαβγίσματα.

Προφανῶς τὸ σκυλάκι ὠνειρεύετο.

Ἄλλὰ τί ἠμπορεῖ νὰ ὄνειρεύεται ἓνα σκυλάκι εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του ; Ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ ὄνειρευθῆ καὶ ἓν ἀνθρώπινον βρέφος. Πάντοτε ἓνα Παράδεισον. Τὰ κακὰ ὄνειρα ἔρχονται ἀργότερον, μαζὶ μὲ τὰς φροντίδας τῆς ζωῆς, διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τοὺς σκύλους.

Ἡ δυστυχισμένη του μητέρα θὰ ἐμάντευε τὸ ὄνειρόν του καὶ θὰ ἐγνώριζε πόσον ἦτο διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν της καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἣ ὁποία ἐπερίμενε τὸ τέκνον της· διότι μᾶς ἐκοίταζε μὲ ἱκετευτικὸν βλέμμα, ὡς νὰ μᾶς ἔλεγε :

— Μὴ τὸ ξυπνᾶτε ! . . . Μὴ τὸ ξυπνᾶτε ! . . .

Χρονογράφημα

Παῦλος Νιρβάνας

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Κοιμᾶται τὸ χρυσό μου τὸ πουλάκι
κι ἔχει κρυφὸ χαμόγελο γλυκὸ
στὸ κόκκινό του ἐπάνω στοματάκι,
φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

Κοιμᾶται γελαστὸ κι εὐτυχισμένο
μὲς στὴ ζεστὴ τῆς μάνας του ἀγκαλιά.
Κοιμᾶται ἓν' ἀγγελάκι χορτασμένο
μὲ τόσα χάδια, γέλια καὶ φιλιὰ.

Μὰ δὲν μπορεῖ γιὰ πάντα ἔτσι νὰ μείνη
στὸν ξέγνοιο * τῶν ἀγγέλων τὸ χορό.
Μιά μέρα θάρθη πού ἄντρας θὰ μοῦ γίνη
καὶ μὲς στὸν κόσμον θάμπη τὸ σκληρό.

Καὶ τότε θάρθουν βάσανα καὶ πόθοι,
παλμοὶ καὶ λύπες, ἔγνοιες καὶ δουλειά·
χρυσὰ καὶ τότε ὄνειρα θὰ νιώθῃ
σὰν τώρα σὲ μανούλας ἀγκαλιά ;

✓
 Δέσποινα Παναγιά, γλυκιά Παρθένα,
 σῶζε το Ἴεσὺ ἀπὸ κάθε συμφορά·
 ὄπως κι Ἴεσὺ, τόχῳ, Παρθένα μου, ἕνα,
 μόνη μου ἐλπίδα, μόνη μου χαρά.

Κάμε το τὸ ταξίδι νὰ περάση
 τοῦ κόσμου αὐτοῦ καλόκαρδο κι ἀγνό·
 νὰ ζήση εὐτυχισμένο, νὰ γεράση
 καὶ νὰ τὸ ξαναβρῶ στὸν οὐρανό.

Κοιμοῦ, μικρό μου, ἀθῶο μου πουλάκι.
 Μακάρι ἕνα χαμόγελο γλυκὸ
 στὸν ὕπνο πάντα νάχης στὸ χεῖλάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό. ✓

Περιοδικὸν « Λιάπλισι τῶν Παίδων »

Νικόλαος Χατζηδάκης

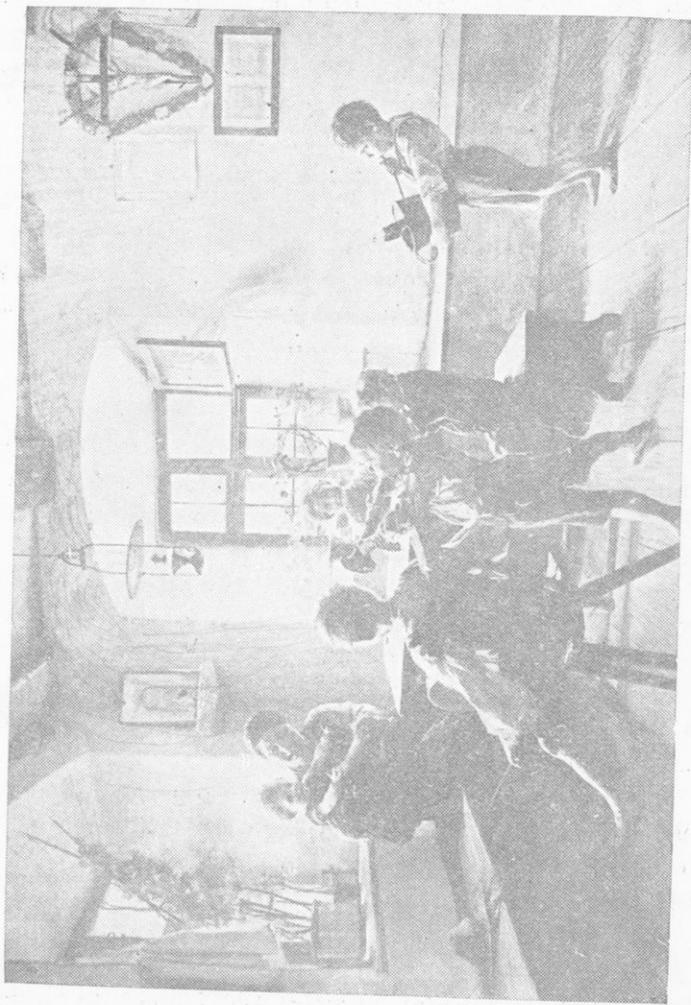
Υ Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ

Τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν εἶχον μεγάλην φιλονικίαν μετα-
 ζύ των, ποῖον τάχα ἀπὸ ὅλα εἶναι τὸ εὐγενέστερον. Τὸ καθένα
 ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τὰ καλοχρω-
 ματισμένα ἄνθη του ἢ τὰ δροσερά του φύλλα ἢ τὴν γλυκεῖαν
 εὐωδίαν του.

Ἐξαφνα νὰ καὶ ἡ Τσουκνίδα εἰς τὴν μέσην. Ὅλοι ἠπύρη-
 σαν, ἅμα τὴν εἶδον. Τί εἶχε νὰ εἶπη καὶ αὐτή; Νὰ ἐπαινεθῆ
 διὰ τὴν εὐγένειάν της; Δὲν στρέφει ὀλίγον νὰ ἴδῃ τὸ πρόσω-
 πόν της εἰς τὸ νερόν καὶ νὰ ἡσυχάσῃ; Ἐν τούτοις ἡ Τσουκνίδα,
 χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰ μурμουρίσματα τῶν ἄλλων,
 ἀρχίζει νὰ φωνάζῃ, βραχνὰ βραχνὰ, ἐνῶ ἐκίνει τὰ ἀγκαθωτὰ
 φύλλα της.

— Καλέ, ποῖος ὀμιλεῖ ἐδῶ διὰ εὐγένειαν; Μήπως τὸ Θυ-
 μάρι, ποὺ καπνίζει τοὺς φούρνους τοῦ χωριοῦ, ἢ ἡ κυρα - Ρίγα-
 νη, ποὺ νοστιμίζει τὰ ψητὰ τοῦ μαγειρειοῦ, ἢ ἡ κυρα - Μολόχα
 ἢ μαλακτικὴ, ποὺ στολιζει τὰ φαρμακεῖα, ἢ τὸ Χαμόμηλον μὲ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Παιδική Συναυλία

[Εἰκὼν Γ. Ἰακωβίδου]

τὸ κίτρινον πρόσωπον ; Δὲν ἔχει κανεὶς ἄλλος τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διὰ εὐγένειαν παρὰ ἐγώ.

“Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα, ὅταν ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτά, ἠπόρησαν περισσότερον. Δὲν ἐπερίμεναν τόσην αὐθάδειαν ἀπὸ τὴν Τσουκνίδα. Μερικὰ ἐκράτησαν τὰ γέλια.” Ἀλλὰ ἐθύμωσαν ἀληθινά. Μόνον τὰ μικρότερα δὲν ἐφανέρωσαν τι αἰσθάνονται, διότι ἐφοβοῦντο τὰ ἀγκάθια τῆς Τσουκνίδας.

Ἡ Τσουκνίδα ὅμως δὲν ἔδωσε σημασίαν εἰς τίποτε καὶ εἶπε δυνατώτερα :

— Μοῦ φαίνεται παράξενον, ὅτι ἀπορεῖτε διὰ τὴν εὐγένειάν μου. Ἡ κάμνετε ἐπίτηδες, ὅτι δὲν ἐννοεῖτε ; Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω ἀμέσως. Ποῖον εἶναι τὸ εὐγενέστερον φυτὸν τοῦ κόσμου ; “Ὅλοι θ’ ἀποκριθῆτε : ἡ Τριανταφυλλιά. Λοιπόν, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς !

Μὲ τὰ λόγια αὐτά τῆς Τσουκνίδας ὅλα πλέον τὰ ἀγριολούλουδα ἤρχισαν νὰ φωνάζουν. Κάθε ἄλλο ἐπερίμεναν ἀπὸ τὴν Τσουκνίδα, ἀλλ’ ὄχι καὶ αὐτό. Τότε τὸ Θυμάρι, τὸ ὁποῖον εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Τσουκνίδας, φωνάζει πρῶτον. “Ἐπειτα λαμβάνουν μὲ τὴν σειρὰν τὸν λόγον καὶ τὰ ἄλλα λουλούδια. Κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ἠκούσθη τότε ἐκεῖ ὁ ἐξῆς διάλογος :

Τὸ Θυμάρι (θυμωμένον) : Ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς ἐσύ, ἀπὸ ποῦ καὶ ἕως ποῦ ;

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ πείσμα) : Θὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω εὐθύς.

Ἡ Ρίγανη (μὲ θάρρος) : Βέβαια νὰ τὸ ἀποδείξῃς.

Τὸ Χαμόμηλον (ὠχρὸν ἀπὸ τὸν θυμὸν του) : Ἄφοῦ εἶσαι ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, θὰ τῆς ὁμοιάζῃς !

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ ἀναίδειαν) : Βέβαια τῆς ὁμοιάζω ! (“Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα ἀνασηκώνονται εἰς τὰς ρίζας των διὰ νὰ ἰδοῦν εἰς τί ἡ Τσουκνίδα ὁμοιάζει τῆς Τριανταφυλλιάς. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ Κυκλαμιὰ* ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν ὀπὴν τοῦ βράχου).

Τὸ Θυμάρι : Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιάς, ποῦ εἶναι τὰ ὠραῖα τριαντάφυλλά σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (ὀλίγον ταπεινωμένη) : Τριαντάφυλλα δὲν ἔχω.

Ἡ Ρίγανη : Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιᾶς, ποῦ εἶναι ἡ εὐωδία σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (περισσότερον ταπεινωμένη) : Εὐωδιαν δὲν ἔχω.

Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα μαζί (μὲ ἀνυπομονησίαν) : Μὰ τί ἔχεις λοιπόν ; Εἰς τί ὁμοιάζεις τῆς ἐξαδέλφης σου ;

Ἡ Τσουκνίδα : Ἐπὶ τέλους, νά ! Ἐχω καὶ ἐγὼ ἀγκάθια ! Εἰς αὐτὸ ὁμοιάζω τῆς ἐξαδέλφης μου ! (Ὀχλοβοή, σφυρίγματα, γέλια. Πανδαιμόνιον).

Τὸ Θυμάρι (πρὸς τὰ ἄλλα λουλούδια) : Ἄκοῦς ἐκεῖ !

Ἡ Ρίγανη (μὲ ἀκράτητα γέλια) : Ὠραία ὁμοιότης !

Ἡ Μολόχα (μὲ πικρὰν εἰρωνείαν) : Δὲν εὗρηκε κανένα ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς Τριανταφυλλιᾶς καὶ τῆς ὁμοίωσε μόνον εἰς ἓν ἐλάττωμά της.

Τὸ Χαμόμηλον : Καὶ καμαρώνεται δι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ μᾶς κάμη τὴν ἐξευγενισμένην. Ὠρισμένως δὲν εἶναι εἰς τὰ καλά της.

Ἡ Τσουκνίδα καταθυμωμένη ἐπῆγε καὶ ἐκρύφθη εἰς ἓν χανδάκι. Ἀπὸ τὸν θυμὸν της ἐμεγάλωσαν περισσότερο τὰ ἀγκάθια της. Αὐτὴ ὁμως τὰ βλέπει μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ νομίζει, ὅτι ὁμοιάζει περισσότερο τῆς Τριανταφυλλιᾶς, τῆς ἐξαδέλφης της.

« Παιδικὰ παραμῦθια »

Γεώργιος Δροσίνης
(Λιασκηνὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου)

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ

Ἦτο ἄνοιξις. Παντοῦ καλωσύνη. Ὁ οὐρανὸς ἐπάνω καταγάλανος καὶ κάτω τὰ χωράφια καταπράσινα. Εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς χωραφιοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἐτελείωνε τὸ σπαρμένο σιτάρι, ἦτο φυτρωμένη μία Ἄγριοβιολέτα. Ἦτο ἀνθισμένη· εἶχε δύο ἄνθη, ὡσάν δύο γαλανὰ ματάκια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκοίταζε γύρω γύρω τὶ ἐγίνετο εἰς τὴν γειτονίαν.

Ὀλίγον παρέκει, μέσα εἰς τὸ πράσινον σιτάρι, ἐκορδώνετο καμαρωμένη μία Παπαρούνα, ὕψηλὴ ὕψηλῃ. Ἐπειδὴ ἦτο Κυριακὴ, ἐφόρεσε τὸ πράσινον φόρεμά της καὶ τὸ κόκκινον φέσι της. Ἐνόμιζε πλέον, ὅτι αὐτὴ εἶναι καὶ ἄλλη δὲν εἶναι.

Ἡ Ἄγριοβιολέτα τὴν ἔβλεπε καὶ ἔλεγε μὲ τὸν νοῦν της :

— Τί ὁμορφῆ, ἀλλὰ καὶ τί φαντασμένη !

Καὶ ἡ Παπαρούνα μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν κατεδέχθη νὰ κοιτάξῃ μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ματιοῦ τὴν Ἄγριοβιολέταν καὶ εἶπε :

— Τί καλὴ, ἀλλὰ καὶ τί πρόστυχη !

Δὲν τὸ ἐφάνέρωσεν ὅμως ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην τί ἐσυλλογίζετο.

Παπαρούνα (μὲ τρόπον περιπαικτικόν) : Καλημέρα, γειτόνισσα.

Ἄγριοβιολέτα (μὲ ἀπλότητα καὶ ὀλίγον ξηρά) : Καλὴ σου ἡμέρα.

Παπαρούνα (πειρακτικὰ) : Περίεργον. Σὲ βλέπω καὶ σήμερα μὲ τὸ καθημερινὸ σου φόρεμα. Δὲν σοῦ ἐτελειώσεν ἡ μοδίστρα τὸ καινούργιο ;

Ἄγριοβιολέτα (μὲ σοβαρότητα) : Οὔτε παρήγγειλα φόρεμα οὔτε φροντίζω νὰ ἔχω φορέματα μὲ φαντακτερά χρώματα. "Ὅ, τι μοῦ ἀρέσει, τὸ ἔχω. "Ἐχω τὴν εὐωδία μου. Δὲν θέλω τίποτε ἄλλο.

Παπαρούνα : "Ἄς εἶναι. Καθένας ἔχει τὴν ἰδέα του. Ἐμένα μοῦ ἀρέσει νὰ ἐνδύωμαι καλὰ. Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ φόρεμά μου καὶ τὸ φέσι μου ;

Ἄγριοβιολέτα : Πολὺ ὠραῖα, νὰ τὰ χαρῆς.

Παπαρούνα : Ἀπὸ μακριὰ δὲν βλέπεις τίποτε. Πῶς δὲν ἔρχεσαι πλησιέστερα. Δὲν ἐννοῶ τὴ μανία ποῦ ἔχεις, νὰ κάθῃσαι πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὸ χωράφι, χωριστὰ ἀπὸ ἐμᾶς. Μήπως διότι δὲν ἔχεις καλὰ φορέματα ; Αὐτὸ δὲν πειράζει. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀκατάδεκτη.

(Ἐνῶ λέγει αὐτὰ ἡ Παπαρούνα, καμαρώνει τὸ ὠραῖον φόρεμά της καὶ κινεῖ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ κεφάλι της μαζὶ μὲ τὸ κόκκινον φέσι της).

Ἄγριοβιολέτα (πειραγμένη) : Εἶναι περιττὸ νὰ κάμνης

προσκήσεις, ἀφοῦ δὲν εἶσαι στὸ σπίτι σου. Αὐτοῦ, ὅπου κάθεσαι θρονιασμένη καὶ καμαρώνεις, δὲν εἶναι θέσις διὰ σέ· εἶναι διὰ τὰ σιτάρια. Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ἐξώμερα καὶ μόνη, ἀλλὰ ὁ τόπος εἶναι ἰδικός μου καὶ δὲν ἀνησυχῶ.

Ἡ Ἀγριοβιολέτα, ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐγύρισε τὰ γαλανὰ ματάκια της ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐκοίταζε μίαν λευκὴν πεταλούδαν, ἡ ὁποία ἐπέτα διὰ νὰ στεγνώσῃ τὰ πτερά της εἰς τὸν ἥλιον.

Ἡ Παπαρούνα ἐδάγκασε τὰ χεῖλη της καὶ δὲν ἀπεκρίθη. Μετ' ὀλίγην ὥραν ἐγύρισε καὶ εἶπεν εἰς μίαν Ἀνεμώνην, ἡ ὁποία ἔμενεν ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἀέρα της.

— Μερικοὶ μερικοὶ εἶναι, ἀλήθεια, αὐθάδεις· ἐννοοῦν ὅμως τὴν θέσιν των καὶ δὲν ἔρχονται ν' ἀναμειχθοῦν μὲ τοὺς καλυτέρους των

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἦλθεν ὁ χωρικός, ὁ ὁποῖος εἶχε σπεῖρει τὸ χωράφι, διὰ νὰ ἴδῃ πῶς πηγαίνει τὸ σιτάρι. Εἶδεν ἀπὸ μακρὰν τὴν Παπαρούναν μὲ τὸ κόκκινον φέσι της καὶ εἶπε :

— Παλιοβότανο, μοῦ χαλᾶς τὸ σιτάρι.

Καὶ ἤπλωσε τὰ χονδρά του δάκτυλα, τὴν ἔπιασε, τὴν ἐξερίζωσε καὶ τὴν ἐπέταξε παραπέρα, κοντὰ εἰς τὴν Ἀγριοβιολέταν.

Ἐπειτα ἐκοντοστάθη καὶ ἐκοίταξεν εὐχαριστημένος γύρω του.

— Κάτι μοσχοβολᾷ ἐδῶ, εἶπε. Καμιά ἀγριοβιολέτα θ' ἀνθίζῃ. Νά την!

Καὶ ἐπέρασε πλησίον της, χωρὶς νὰ τὴν πειράξῃ. Ἐπρόσεξε μάλιστα μήπως τὴν πατήσῃ καὶ ἔφυγεν.

Ἡ Παπαρούνα ἔμεινεν ἐκεῖ κάτω. Τὸ πράσινον φόρεμά της εἶχε ζαρῶσει, τὸ κόκκινον φέσι της εἶχε σκονισθῆ καὶ σχισθῆ. Ἐως τὸ βράδυ ἐξεψύχησεν. Ἐν ἀγκάθι γυρίζει καὶ λέγει τῆς Ἀγριοβιολέτας :

— Καλὰ νὰ πάθῃ, διότι ἐπῆγε καὶ ἐφύτρωσεν ἐκεῖ ὅπου δὲν τὴν ἔσπειραν.

— Τώρα είναι άμαρτία νά τήν κακολογήσῃς, ἀποκρίνεται ἡ Ἄγριοβιολέτα.

Καί ἐνῶ ἔκλινε πρὸς τὸ χῶμα λυπημένη, δύο δάκρυα, ὡσάν δύο σταγόνες δρόσου, ἔπεσαν ἀπὸ τὰ γαλανὰ ματάκια της.

« Παιδικὰ παραμύθια »

Γεώργιος Δροσίνης
(Δασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου)

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΗΣ

Ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν μικρόν.

Ἦτο πρῶτα χειμῶνος. Ἐφύσα βόρειος ὀρητικὸς ἄνεμος καὶ τὸ ψυχὸς ἦτο ἀνυπόφορον. Ἄν καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ἐνάτη, οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπες κανένα διαβάτην. Τόσον ἦτο τὸ ψυχὸς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ καστανάδες δὲν ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των, εἰς τὰς γωνίας τῶν κεντρικῶν δρόμων καὶ εἰς τὰς παρόδους.

Ἐνῶ ἐβάδιζον κατάμονος, παρετήρησα εἰς τὴν γωνίαν παρόδου τὸν φίλον μου Καλόκαρδον. Περιτυλιγμένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν του μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, ἐβάδιζεν ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ ἐκτύπα δυνατὰ τοὺς πόδας, διὰ νὰ θερμανθῇ. Ἐφαίνετο, ὅτι κάποιον ἀνέμενε καὶ ἀνυπομῶνει, διότι δὲν ἤρχετο.

Τὸν ἐπλησίασα, τὸν ἐχαιρέτησα καὶ τὸν ἠρώτησα τί τοῦ συνέβη.

Πρὶν μοῦ ἀπαντήσῃ, ἠκούσθη ἀπὸ πλαγίαν πάροδον διαγωγῆς * καὶ κρυσταλλίνη φωνή :

— Ἐφημερίδες !

— Μιὰ στιγμή, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἠκούσθη ἡ φωνή.

Εἰς μικρὸς ἐφημεριδοπώλης ἤρχετο τρέχων καὶ ἔτεινε πρὸς τὸν φίλον μου τρεῖς ἐφημερίδας. Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος μὲ τὴν κεφαλὴν χωμένην ὄλην εἰς τὸν σκουφόν.

— Ἄργησες, τοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου.

— Ναί, ἀπήντησε. Μὲ συγχωρεῖτε, κ. Καλόκαρδε, πού σὰς ἔκαμα νὰ περιμένετε.

— Συμβαίνει τίποτε σοβαρόν ;

— "Οχι. Εἶχα νὰ κάμω βιαστικὸν θέλημα.

— Καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου, εἶχα ἀνησυχήσει.

Πᾶρε τὸ πεντακοσιόδραχμον καὶ αὔριον μου δίδεις τὸ ὑπόλοιπον. Καὶ τοῦ εἶπε τί ἔπρεπε νὰ ψωνίσῃ διὰ τὸ σπίτι του.

Ἐκείνος ἀπήντησεν, ὅτι ἤμποροῦσε νὰ φέρῃ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸ γραφεῖον του μαζί μὲ τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας καὶ ἔφυγε τρέχων καὶ φωνάζων :

— Ἐφημερίδες !

Πῶς πρωτοεῦρεν ὁ μικρὸς ἐργασίαν.

Ἐκείνην ὥραν ἐπαίρναμεν μαζί μὲ τὸν φίλον μου ἐν γάλα εἰς τὸ καφενεῖον, μου ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Ἐφημεριδοπώλην, μου εἶπεν, ἤλλαξε πρὸς τριετίας. Ἡ ἀφορμὴ ἦτο αὐτή. Νὰ φαντασθῶ, λέγει, τὸν μικρόν, τὸν ὅποιον εἶδον — ἀφοῦ καὶ τώρα, ὅτε εἶναι δωδεκαετής, φαίνεται, ὡς ἑννέα ἐτῶν — πῶς ἦτο τότε. Μιᾶς σπιθαμῆς ἀνθρωπάκος. Ἀκόμη ἦτο ἀνυπόδητος, τὸ ἐν σκέλος τοῦ πανταλονίου ἔφθανεν ἕως τὸ γόνυ καὶ τὸ ἄλλο ἕως τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὸ σακάκι του ἦτο χιλιοτρυπημένον, σακάκι κάποιου μεγαλυτέρου του μὲ ἀνασκουμπωμένα τὰ μανίκια. Ἦτο καὶ τότε χειμῶν καὶ τὸ ψυχρὸς ἴσως πλέον διαπεραστικὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ὁ ἀνεμὸς ἔφερε καὶ μικρὰς νιφάδας χιόνος, αἱ ὅποιαι, ὅταν ἔπιπτον εἰς ἀκάλυπτα μέρη, ἐτρέπων ὡς βελόναι.

Τὴν ὥραν λοιπόν, ὅταν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος ἔπαιρνε τὰς ἐφημερίδας του ἀπὸ τὸν τότε ἐφημεριδοπώλην, ἐπλησίασεν ὁ σπιθαμιαῖος αὐτὸς μικρὸς μὲ ἀφάνταστον θάρρος καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐφημεριδοπώλην :

— Κώστα, δώσε μου ἐφημερίδες νὰ πουλήσω. Μὴ φοβᾶσαι. Εἶμαι τίμιος ! "Ἄς εἶμαι μικρός.

Ἐκείνος ἐδίστασε καὶ ὁ φίλος μου τοῦ ἔκαμε νεύμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν μικρόν ἐφημερίδας καὶ θὰ εἶναι αὐτὸς ὑπόλογος*.

Ὁ Κώστας τὸν ἤρωτησε τὸ ὄνομά του καὶ ὁ μικρὸς τοῦ ἀπήντησε :

— Σπύρος Ψυχούλης.

Καὶ ὁ Κώστας τοῦ ἔδωσεν ἕως εἴκοσι φύλλα ἀπὸ διαφόρους ἔφημερίδας.

Ὁ μικρὸς Σπύρος τὰ ἤρπασε καὶ ἔτρεξε φωνάζων :

— Ἐφημερίδες !

Ὁ φίλος μου Καλόκαρδος εἶπεν εἰς τὸν Κώσταν, τὸν ἐφημεριδοπώλην του, νὰ παρακολουθήσῃ τὸν μικρὸν καὶ νὰ μάθῃ τί τὰ ἤθελε τὰ χρήματα. Βέβαια ἐφαίνετο, ὅτι εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα. Ἀλλὰ τόσον μικρὸς καὶ νὰ δείξῃ τόσον θάρρος ! Τοῦτο ἦτο κάτι πολὺ πε. εργον ! Μήπως κανεὶς μεγάλος τὸν ἐξεμεταλλεύετο * ; Νὰ προσπαθήσῃ λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν.

Πῶς εἶχε κερδίσει τὴν πρώτην νίκην.

Καὶ ὁ Κώστας τὴν ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν :

— Ὁ μικρὸς Σπύρος Ψυχούλης ἐφάνη ἄξιος καὶ τίμιος.

Ἐπώλησεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅσας καὶ ὁ Κώστας ἔφημερίδας. Μὲ τὰ κέρδη ἠγόρασεν ἕν καρβέλι καὶ ὀλίγον τυρί. Ἐφθασεν εἰς ἕν ὑπόγειον καὶ μόλις εἰσήλθεν, ἐφώνασεν :

— Ἐφερα ψωμί ! Πολὺ ψωμί ! Καὶ τυρί !

Μία μικρὰ ἔτρεξε καὶ ὁ Σπύρος τῆς ἔκοψε καὶ τῆς ἔδωσεν ἕν κομμάτι. Τὸ ἄλλο τὸ ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα του. Μία ἀδυνατισμένη φωνὴ ἠκούσθη :

— Ποῦ τὸ ἡῦρες ;

Ἦτο ἡ φωνὴ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἔμενεν ἐξηπλωμένος εἰς μίαν κλίνην καὶ ἔτρεμεν. Ἐκρύωνε καὶ ἦτο ἀσθενής.

— Ἀλήθεια, παιδί μου, ποῦ τὸ ἡῦρες ; εἶπε καὶ ἡ μητέρα του. Ἐγὼ ἐφοβήθην, ποῦ ἔφυγες.

— Δὲν ἤθελα νὰ πεινῶ ! Μήτε θὰ πεινάσω, εἶπεν ὁ Σπύρος. Καὶ τοὺς διηγῆθῃ πῶς ἐκέρδισε τὸ ψωμί μὲ τὴν ἐργασίαν του.

Καὶ ὁ φίλος μου Καλόκαρδος, τελειῶνων τὴν ἀφήγησίν του, προσέθεσε :

— Καί τώρα, νομίζω, θά παραδεχθῆς, ὅτι ἀξίζει ὁ μικρός μου ἥρωας νά τόν περιμένω καί νά τόν περιβάλλω μέ τόσην ἐμπιστοσύνην. Ἔσωσε τήν οἰκογένειάν του καί ἐξακολουθεῖ νά τήν τρέφῃ. Εἶναι ἀφάνταστος ἡ ἀντοχή του καί ἡ ἐπιμονή του νά κερδίσῃ τήν ζωήν.

— Θά γίνῃ μεγάλος, εἶπα.

— Εἶναι, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος. Εἶναι μέγας ἀπό τήν στιγμήν, πού ἀπεφάσισε νά πολεμήσῃ καί νά κερδίσῃ τήν πρώτην νίκην.

— Ὅμολογῶ, ὅτι δέν ἔχω ἀντίρρησην, ἀπήντησα, χωρίς νά κρῦπτω τόν θαυμασμόν μου διὰ τόν μικρόν ἥρωα.

Κ. Ἀθ. Ρωμαῖος

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

— Νά μᾶς εἰπῆς τήν ἱστορία, θεῖε, ἐφώνησεν ὁ μικρός Ἀριστείδης.

— Καί αἱ ἐξετάσεις μας ἐτελείωσαν καί ἄριστα ἐπήραμεν, εἶπεν ἡ Πηνελόπη.

Καί ὁ θεῖος, σύμφωνα μέ τήν ὑπόσχεσίν του, ἤρχισε :

— Μίαν ἡμέραν ἓνα παιδί, ἕως δώδεκα ἐτῶν, ἐπέστρεφεν ἀπό τὸ σχολεῖον. Ἦτο χειμῶν. Τὸ πρωὶ εἶχε χιονίσει καί αἱ στέγαι καί οἱ δρόμοι ἦσαν κατάλευκοι. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα παγωμένος. Ἀλλὰ τὸ παιδί δέν ἐκρῦωνεν. Ἐφόρει μάλλινα χονδρὰ φορέματα, καινουργῆ ὑποδήματα καί χειρόκτια εἰς τὰς χεῖρας του. Ἦτο πλουσιόπαιδον.

Τὸ παιδί ἐλέγετο Κλεάνθης, εἶχε δὲ σταθῆ εἰς μίαν ἄκραν τοῦ δρόμου καί ἐκοίταζε τοὺς σπουργίτας, οἱ ὅποιοι ἐσκάλιζον μέ τὸ ράμφος των τήν χιόνα, διὰ νά εὔρουν κανένα σπόρον.

Ἐκείνην τήν στιγμήν ἐν ἄλλο παιδί ἦλθε καί ἐστάθη ἐμπρός του καί ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας του.

Ἦτο ἕως ἐννέα ἐτῶν καί ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος, διότι τὰ πόδια του ἦσαν γυμνά καί τὰ ροῦχα του κουρελιασμένα.

— Μήπως σοῦ εὐρίσκεται κανέν ζευγάρι παλαιὰ ὑποδήματα ; εἶπε μέ σιγανὴν φωνὴν τὸ πτωχόν.

— Έχω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ σοῦ εἶναι ὀλίγον μεγάλη, ἀπεκρίθη ὁ Κλεάνθης.

— Μεγάλα, δὲν πειράζει, μόνον νὰ μὴν εἶμαι ξυπόλυτος καὶ κρυώνω.

— Ἐλα μαζί μου, εἶπεν ὁ Κλεάνθης καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀνέβησαν ἐπάνω, ὁ Κλεάνθης ἔβαλε τὸ παιδίον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ αὐτὸς ἐπήγεν εἰς τὴν μητέρα του. Διηγῆθη εἰς αὐτὴν πῶς εὔρε τὸν μικρὸν καὶ ὅτι τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ χαρίσῃ τὰ παλαιὰ του ὑποδήματα. Ἡ καλὴ του μητέρα τὸ ἐπέτρεψε καὶ, ὅταν εἶδε τὰ κουρέλια τοῦ μικροῦ, τοῦ ἔδωσε νὰ φορέσῃ καὶ ἐνδύματα. Ἀκόμη εἶπε νὰ τοῦ δώσουν φαγητόν.

Ὅταν ὁ πτωχὸς μικρὸς ἐσηκώθη νὰ φύγῃ, ἡ μήτηρ τοῦ Κλεάνθη τοῦ εἶπε :

— Παιδάκι μου, νὰ περνᾷς κάθε ἡμέραν ἀπ' ἐδῶ.

Τὸ πτωχὸν παιδί ἀνεχώρησε δακρυσμένον ἀπὸ χαρὰν. Καὶ ἡ χαρὰ ὅμως τοῦ Κλεάνθη ἦτο μεγαλύτερα, διότι ἡ μήτηρ του τὸν ἐνηγκαλίσθη, τὸν ἐφίλησε καὶ τοῦ εἶπε :

— Κλεάνθη, σήμερον τὸ ἔχω καύχημά * μου, διότι σὲ ἔχω παιδί μου.

Ὁ μικρὸς διδάσκαλος.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἠρώτησε τὸν μικρὸν πτωχὸν ὁ Κλεάνθης καὶ ἔμαθεν, ὅτι λέγεται Ἀνδρέας καὶ ὅτι δὲν ἔχει κανένα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ὅτι κοιμᾶται εἰς κάποιον ὑπόγειον δωμάτιον ζητιάνας, ἡ ὁποία τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπαιτῆ. Ἀλλ' αὐτὸς ἐντρέπεται καὶ θὰ ἤθελε νὰ εὕρῃ ἐργασίαν, νὰ κερδίξῃ μὲ τὸν κόπον του τὸ ψωμί του.

Ἡ μητέρα τοῦ Κλεάνθη τοῦ ἀνέθεσε νὰ κάμνῃ μερικὰ θελήματα. Ὁ Ἀνδρέας τὰ ἔκαμνε μὲ μεγάλην προθυμίαν.

Εἰς τὸ μεταξὺ ὁ Κλεάνθης ἔμαθεν, ὅτι ὁ Ἀνδρέας δὲν ἔξευρε γράμματα καὶ ἀνέλαβε νὰ τοῦ γίνῃ διδάσκαλος. Ὁ Ἀνδρέας ἐμάνθανε μὲ μεγάλην ὄρεξιν καὶ ὁ διδάσκαλός του ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν μαθητὴν του.

Ἐλθισμένησα νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι τὸ μάθημα ἐγίνετο κρυφὰ

εις ἓν παράμερον δωμάτιον. Ὁ Κλεάνθης ἐφρόντιζε νὰ μὴ μάθη κανεὶς τὸ μυστικόν του. Ποῦ νὰ γνωρίζῃ, ὅτι τίποτε δὲν διαφεύγει τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τῆς μητρός του ! Ἡ μήτηρ του τὰ ἐγνώριζεν ὅλα καὶ τὰ εἶπε καὶ εἰς τὸν πατέρα του.

Καὶ μίαν ἡμέραν εὗρεν εἰς τὸ γραφεῖον του ἓν ὥραϊον χρυσόδετον βιβλίον μὲ τὴν ἀφιέρωσιν : «Εἰς τὸν ἀγαπητόν μου υἱὸν Κλεάνθην διὰ τὴν εὐγενῆ του καρδίαν».

Ἦτο τὸ γράψιμον καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ πατρός του. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα ὑπῆρχε διπλωμένον χαρτί μὲ τὰ ἴδια γράμματα καὶ ἔγραφε : «Ὁ μικρὸς διδάσκαλος νὰ εἰπῇ εἰς τὸν μαθητὴν του, ὅτι ἀπὸ αὐρίου θὰ μένη μαζί μας, νὰ μᾶς ψωνίζῃ καὶ νὰ πηγαίῃ εἰς τὸ σχολεῖον».

Εὐκόλα ἐννοεῖτε τὴν ἐκπληξιν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὴν μεγάλην χαρὰν του.

Ποῖα ἦσαν τὰ δύο παιδιὰ.

Ὁ Ἀνδρέας ἐμεγάλωσε μαζί μὲ τὸν Κλεάνθην καὶ ἔμαθε γράμματα τόσα, ὥστε ὁ πατήρ τοῦ Κλεάνθους τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ κατὰστημά του καὶ σήμερον εἶναι ἔμπορος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

— Καὶ ὁ Κλεάνθης ; διέκοψε τὸν θεῖον καὶ ἠρώτησε μὲ ἀνυπομονησίαν ἢ Πηνελόπη.

— Ὁ Κλεάνθης ! εἶπεν ὁ θεῖος. Ὁ Κλεάνθης ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ εὐγενῆ καρδίαν, εἶναι καὶ αὐτὸς ἔμπορος καὶ ἔχει δύο χαριτωμένα παιδιὰ.

— Εἶναι ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας ; Τὸν γνωρίζετε ;

— Σιγὰ σιγὰ, εἶπεν ὁ θεῖος, ἀφοῦ ἐνηγκαλίσθη τὸν ἀνεψιὸν του καὶ τὴν ἀνεψιάν του. Ὅλα μὲ μίαν θέλετε νὰ τὰ μάθετε ; Τὰ παιδάκια τὰ κρατῶ εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Ὁ Ἀνδρέας εἶναι ὁ νονός σας.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, νὰ μὴ καταλάβωμε τόσῃν ὥραν τὸν Κλεάνθην καὶ τὸν Ἀνδρέαν ! . . . εἶπεν ἡ Πηνελόπη μὲ παράπονον.

— Ὅπως ἢ γιαγιά μας, ἢ μητέρα τοῦ πατέρα, Πηνελόπη, τὸ εἶχε καύχημά της, ποῦ τὸν εἶχε παιδί της, νὰ τὸ ἔχωμεν με-

γαλύτερον καύχημα, πού τόν ἔχομεν πατέρα, εἶπεν ὁ Ἄριστειδης.

— Θὰ κάμετε καλύτερα, εἶπε μὲ χαμόγελον ὁ θεῖος, νὰ γίνετε ἄξιοι, νὰ τὸ ἔχη καύχημά του καὶ ἐκεῖνος, διότι σὰς ἔχει παιδιὰ του.

Ἄριστοτέλης Κουρτίδης

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Σὲ μιὰ γωνιά καθίζει μοναχὸς
κι ὀλημερίς γυρεύει ἐλεημοσύνη.
Εἶν' ἄρρωστος καὶ γέρος καὶ φτωχός.
Πολλοὶ περνοῦν, κανέννας δὲν τοῦ δίνει.

Κι ἀποκοιμήθη ὁ γέρος φανερά
κι ὁ ὕπνος φέρνει ὄνειρο ἀπὸ κεῖνα,
πού βλέπουν οἱ φτωχοὶ καμιά φορὰ
μ' ὄλη τὴ φτώχεια, μ' ὄλη των τὴν πείνα.

Τοῦ φάνηκε — τί ὄνειρο γλυκό ! —
πὼς πρόβαλε μιὰ νέα καμαρωμένη,
βασιλίτσα μὲ στέμμα εὐγενικό,
μὲ σύννεφο χρυσὸ τριγυρισμένη.

Κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι ἓνα παιδί,
παιδί ξανθό, παιδί καλοντυμένο.
Ἦρθε μπροστά του, στέκει νὰ τόν δῆ
καὶ τὸ παιδί τὸν εἶδε λυπημένο.

Κι ἐκεῖ πού θαμπωμένος τὴ θωρεῖ,
πού σὰν αὐτὴ δὲν εἶδε καμιάν ἄλλη,
σιμὰ του τὸ παιδάκι προχωρεῖ
τοῦ δίνει κατιτὶ καὶ φεύγει πάλι.

Καὶ τότε γέρνει ἡ νιά τὴν κεφαλὴ
καὶ παίρνει τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά της
καὶ τὸ φιλεῖ καὶ πάλι τὸ φιλεῖ
καὶ τὸ χρυσώνουν τὰ χρυσὰ φιλιὰ της.

« Ποιὰ εἶσαι σύ , » τὴ ρώτησε ὁ φτωχός.
« Ἐγὼ ἴμαι ἢ κυρὰ Ἐλεημοσύνη »,
εἶπε καὶ φεύγει. Μένει μοναχός
καὶ ξύπνησε καὶ τ' ὄνειρό του σβήνει.

Ἐξύπνησε καὶ γύρισε νὰ ἰδῆ
καὶ γύρισε καὶ εἶδε στὸ πλευρό του
τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τὸ ξανθὸ παιδί,
ποῦ ἔβλεπε χρυσὸ μὲς στ' ὄνειρό του.

« Σύρε, φτωχέ, κι ἀγόρασε ψωμί
νὰ φᾶς καὶ σὺ μὲ τὰ παιδιὰ σου ».
« Παιδί μου, ὁ Θεὸς κάθε τιμῆ,
κάθε καλὸ νὰ δίνη στὴν καρδιά σου ».

« Χειμῶνανθοι »

Ἰωάννης Πολέμης

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΛΟΥΣΤΡΟΣ

Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ μικροῦ.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία συνέβη εἰς μίαν πόλιν τῆς Πελοποννήσου
πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ μίαν δε-
κάραν ἠγόραζε κανεὶς ὅ,τι σήμερον μὲ τέσσαρας καὶ πέντε
δραχμάς.

Εἶναι πρωί. Εἰς ἓν κατάστημα τῆς ὁδοῦ τῶν ἐμπορικῶν
καταστημάτων ὁ ἔμπορος ἴσταται εἰς τὴν θύραν, οἱ ὑπάλληλοι
τακτοποιοῦν τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοποθετοῦν μὲ τάξιν ὠραῖα
δείγματα εἰς τὰς προθήκας*.

Τὸν καταστηματάρχην πλησιάζει μὲ συστολὴν νέος περί-

που δέκα πέντε ἐτῶν, μὲ πτωχικὰ φορέματα καὶ ἀνυπόδητος καὶ λέγει :

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, μοῦ δίνετε μιὰ δεκάρα ;

Ὁ ἔμπορος ἀπαντᾷ :

— Δὲν ἐντρέπεσαι εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νὰ ζητῆς ἐλεημοσύνην ; Διατί δὲν ζητεῖς ἐργασίαν ;

— Εἶμαι ξένος, κύριε, καὶ δὲν γνωρίζω κανένα. Ἐπειτα δὲν ζητῶ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶ.

— Νὰ ἐργασθῆς μὲ μιὰ δεκάρα ; ἠρώτησε μὲ χαμόγελον καὶ δυσπιστίαν ὁ ἔμπορος.

— Μὲ μιὰ δεκάρα βέβαια ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νέος. Ἀλλὰ θὰ ζητήσω καὶ ἀπὸ ἄλλους κυρίους καὶ ἐλπίζω νὰ μαζεύσω ὅσα μοῦ χρειάζονται διὰ τὴν ἐργασίαν, ποῦ σκέπτομαι.

— Καὶ τί ἐργασίαν σκέπτεσαι νὰ κάμῃς ;

— Νὰ γίνω λουστρός, ἀπαντᾷ ὁ νέος.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ πῶς θὰ ζήσης :

Ὁ νέος ἀπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνήν :

— Ἀντέχω νὰ μείνω νησιτικός, ὅσο νὰ μαζεύσω τὸ ποσόν, ποῦ χρειάζομαι.

— Καὶ πόσα σοῦ χρειάζονται ; ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.

— Δέκα δραχμαὶ φθάνουν.

Καὶ ὁ ἔμπορος :

— Πάρε τὰς δέκα δραχμάς καὶ σὲ περιμένω νὰ μοῦ γυαλίσης πρῶτα τὰ ἰδικά μου.

Ὁ νέος ἐπῆρε τὰς δέκα δραχμάς, ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν ἔμπορον, καὶ ἔτρεξε λέγων :

— Ἀμέσως ἔφθασα !

Δύο ἄλλοι ἔμποροι ἐγέλασαν καὶ εἶπον :

— Ἄν τὸν περιμένῃς, θὰ σὲ εὔρουν οἱ πελάται μὲ ἀγυάλιστα ὑποδήματα.

Ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεως

Δὲν εἶχον τελειώσει τοὺς λόγους των καὶ ὁ νέος ἐπέστρεψε τέλειος λουστρός. Ἐξέφρασε πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην του

καὶ ἤρχισε νὰ καθαρῖζη τὰ ὑποδήματα τοῦ εὐεργέτου του.
 Ὁ ἔμπορος ἔδωσεν εἰς τὸ τέλος τὴν δεκάραν, ἀλλ' ὁ νέος
 λοῦστρος ἠρνήθη νὰ τὴν λάβῃ.

Ὁ ἔμπορος ὄμως εἶπεν :

— Εἶναι τὰ πρῶτα χρήματα, ποὺ κερδίζεις καὶ πρέπει νὰ
 τὰ πάρῃς.

— Καλά, εἶπεν ὁ νέος. Τὴν πρώτην δεκάραν θὰ τὴν πάρω,
 ἀλλὰ τὰς ἄλλας θὰ τὰς κρατῆτε, ἕως ὅτου ν' ἀποπληρώσω τὸ
 χρέος μου.

— Τὸ δέχομαι εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ ἔμπορος.

Μετὰ τινὰς μῆνας μίαν πρωίαν ὁ ἔμπορος ἔδωσε τὴν δεκά-
 ραν εἰς τὸν λοῦστρον καὶ εἶπε :

— Τὸ χρέος σου τὸ ἐξώφλησες. Ἡ δεκάρα εἶναι σήμερον
 ἰδική σου.

Καὶ ὁ λοῦστρος, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε κατευχαριστημένος καὶ
 τὴν ἐδίπλωσεν εἰς ἓν χαρτί μὲ ἀπερίγραπτον χαράν, εἶπε :

— Μένει ὄμως ἡ εὐγνωμοσύνη μου. Τὴν δεκάραν αὐτὴν θὰ
 τὴν φυλάξω, νὰ μοῦ ὑπενθυμίξῃ, ὅτι σὰς ὀφείλω τὸ ὅτι κερδίζω
 τὸ ψωμί μου μὲ τὴν ἐργασίαν μου.

Μετὰ δύο ἔτη ἔπαυσε νὰ ἔρχεται ὁ νέος λοῦστρος εἰς τὸ
 κατάστημα τοῦ ἐμπόρου. Οὗτος ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τοὺς
 συναδέλφους του, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε νὰ εἰπῇ τί ἔγινε.

— Κρίμα καὶ ἦτο καλὸς νέος ! ἔλεγεν ὁ ἔμπορος στενοχω-
 ρημένος, ὡς νὰ τοῦ ἔλειψε φίλος.

— Ναί, ναί, ἀπαντοῦσαν οἱ συνάδελφοί του λοῦστροι, ἦτο
 ὁ καλύτερος ἀπὸ ὄλους μας. Εἶχε καὶ καλὴ καρδιά. Πολλοὺς
 εἶχε βοηθήσει . . .

Ἡ ἐπιτυχία

Μετὰ ἔτη πάλιν ὁ ἔμπορος ἐστέκετο μίαν πρωίαν εἰς τὴν
 θύραν τοῦ καταστήματός του. Τὸν πλησιάζει τότε ἓνας νέος
 ὠραῖος καὶ καλὰ ἐνδεδυμένος καὶ τὸν χαιρετᾷ.

— Δὲν μὲ γνωρίζετε ; ἠρώτησε.

— Ὁχι, δὲν σὰς γνωρίζω.

— Εἴσθε ὁ εὐεργέτης μου καὶ ἦλθα νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

— Έγώ ;

— Ναι, κύριε.

— Και πότε ;

— Θα είναι όκτώ έτη από τότε. Θα ένθυμείσθε, ότι έδώσατε εις ένα νέον δέκα δραχμάς ν' αγοράση τὰ χρειώδη του λούστρου.

— Ναι, τὸ ένθυμοῦμαι και από τότε έρωτῶ νὰ μάθω, τί έγινεν ὁ καλὸς εκείνος νέος.

— Έγώ εἶμαι, εἶπεν ὁ νέος και έφίλησε τὸ χέρι του ευεργέτου του.

Ὁ έμπορος τότε τὸν ανεγνώρισε και ηὐχαριστήθη πολύ.

Ἐπειτα του έζήτησε πληροφορίας και έμαθε με μεγάλην ευχαρίστησιν, ότι, άφου υπέφερε πολλὰς στερήσεις, έξοικονόμησε τὰ έξοδα και μετέβη εις τὸ έξωτερικόν. Ἐκεἱ ειργάσθη, άφου ηρχισεν από μικράς έργασίας και τέλος έκέρδισεν ὅσα του εἶναι άρκετὰ νὰ επανέλθη εις τὴν πατρίδα του και νὰ έργασθῆ εκεί.

— Ζῆ ακόμη εκεί ἡ μητέρα μου, εἶπεν. Εἰς τὸ μεταξὺ τῆς έστειλα και υπάνδρευσε τὰς δύο μου άδελφάς. Ἐλπίζω νὰ μείνω έδῶ, αλλά αν δέν τὰ καταφέρω, τὸς δρόμους τώρα τὸς γνωρίζω.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαιοῦ

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

Σε μιὰ γωνιά περαστική
γέρος φτωχὸς εἶχε καθίσει.
Κόσμος πολὺς περνᾶ άπ' εκεί
και ἴσως νὰ τὸν έλεήση
καμιὰ ψυχὴ, πὸ ἔχει μάθει
νὰ συμπονή τὰ ξένα πάθη.

Σε λίγο, ὅλος προσοχή,
έφερ' εκεί τὰ βήματά του
κι άλλος φτωχός. Τὸν δυστυχῆ !

Μὲ ὄλη τὴ νεότητά του
ἔχει στὸ φῶς του μαύρη σκέπη,
εἶναι τυφλός, τυφλός, δὲ βλέπει !

”Αχ ! τί ζευγάρι θλιβερό !
Τὰ νιάτα τὰ δυστυχημένα
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
τὰ γηρατειὰ τὰ μαραμμένα
βλέπει ἐκεῖ, ὅποιος περνάει,
νά ζητιανεύουν πλάϊ πλάϊ.

”Ὅμως καθεὶς τὰ γηρατειὰ
τὰ χιονοσκέπαστα λυπᾶται·
στὸ γέρο ρίχνουν μιὰ ματιά,
τὸν ἔλεοῦνε οἱ διαβάται.
Μὰ οὔτε ἓνας τους δὲ δίνει
καὶ στὸν τυφλὸ ἔλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά
ἀνασηκώνεται νὰ πάη . . .
”Αχ ! θὰ περάση τὴ βραδιά
καὶ σήμερα, χωρὶς νὰ φάη . . .
Γι’ αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί τοὺς νοιάζει . . .
καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ἔξαφνα κάποιος ζητᾷ
μὲς στὴν παλάμη νὰ τοῦ δώση
χρήματα λίγα, μ’ ἄρκετὰ
ἓνα ψωμί γιὰ νὰ πληρώση.
« Σοῦ εὔχετ’ ἡ φτωχὴ καρδιά μου
τιμὲς καὶ δόξες, ἄρχοντά μου ! »

Εἶπε ἐκεῖνος, ἐπειδὴ,
τυφλὸς ποῦ ἦτο, δὲν μπορούσε
μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἰδῆ,

πὼς σπλαχνικὰ τὸν ἔλεοῦσε
ὁ γέρος, ἐλεώντας πάλι,
καθὼς τὸν ἔλεοῦσαν ἄλλοι.

Γεώργιος Δροσίνης

Ο ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν φίλοι ἀδελφικοί, ἔζων δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ὁ Φιντίας κατηγορήθη ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀνάγκη νὰ τακτοποιήσῃ τὰς οἰκογενειακὰς του ὑποθέσεις, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου νὰ ἀπομακρυνθῇ τῶν Συρακουσῶν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειάν του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδέχετο νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά δὲν ἐγνώριζε εἰμὴ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρῃ ὁ Φιντίας· μὲ τὴν πεποίθησιν δὲ ταύτην εἶπεν, ὅτι παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναδέχεται τὴν καταδίκην ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστην ὁμῶς ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἔκπληξις, ὅτε εἶδε νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ Δάμων, ὅστις προθύμως ἀνεδέχετο τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας τότε ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του· τὰ δεσμὰ του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηροδέσιμος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

“Ὀλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἔτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς * μειδιᾷ, ἐμπαίζων * καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει νὰ πλησιάζῃ ἡ στιγμή, καθ’ ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ’ ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμή φθάνει πλέον, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβώδεις ἀκούονται, λέγουσαι : « Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας ! » Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων * καὶ δροματῶς διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη, μετὰ δακρύων δὲ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ’ ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὕψηλόν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὕπαρξιν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ, καί, χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπαραλάβουν τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των.

« Γεροστάθης »

Λέων Μελάς

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον· σωστοὺς πέντε μῆνας. "Αχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του! Τὸ καράβι, μὲ τὸ ὅποιον εἶναι, ἐπῆγεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρνᾷ ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν, μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν, ὁ ἄνεμος συρίζει μέσα εἰς τὰ ἄρμενα*, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα κτυποῦν τὸ καράβι, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει, εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ μόλις προσιάξῃ ὁ καπετάνιος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ ξάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον· δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. "Ἐν πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσῃ. "Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν, ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα διακρίνῃ τὸ σπιτάκι των, ὅπου περιμένει ἡ χήρα μάνα του καὶ τὰ ὄρφανὰ ἀδελφία του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα· ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποῖαν λαχτάραν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα τὸ βράδυ, κοντὰ εἰς τὴν γωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάμπῃ ἡ ζεστὴ φωτιά, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἔταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺ ὠραῖοι, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτιά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ λεπτά, τὰ ὅποια τοῦ ἔδωσαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλα τὰ ἀδελφάκια του κατιτί: δι' ἄλλο ὑποδηματάκια, δι' ἄλλο καπελάκι καὶ διὰ τὴν μητέρα του καμπόσους πήχεις πανί, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποῖαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καὶ μὲ ποῖαν χαρὰν θὰ τὸ πάρῃ

καθείς ! Καί ἔξαφνα, ἔξαφνα θὰ βγάλλῃ ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ ναυτικοῦ του πανταλονίου, δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, καὶ τὰ χρήματα, ὅπου ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν καημένην τὴν μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι, κρέας καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει.

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, κοιτάζει εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, ἣ ὁποία ἀπλώνεται ἔμπρός του, καὶ τί διακρίνει ; Τὴν πατρίδα του. "Α ! ἔφθασαν τέλος πάντων ! Τὸ καράβι των σχίζει γρήγορα τὰ κύματα· ὀλονὲν πλησιάζουν. Νά, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καὶ αὐτὸς σκορπίζονται εἰς τὰ κατάρτια, μαζεύουν τὰ πανιά. "Ἐξαφνα, γρη, ἔρριψαν τὸ σίδηρον. Καταβιβάζουν μίαν βάρκαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐμβαίνει ὁ καπετάνιος, τρεῖς ναῦται, πηδᾶ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ναυτόπουλον. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον * καὶ τραβᾶ κωπίον. Ἡ καρδιά του κτυπᾶ δυνατά. "Αραγε νὰ εἶναι καλὰ ὄλοι εἰς τὸ σπιτάκι των ; μὴ ἔπαθε κανεὶς τίποτε ; μὴ εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του, κανὲν ἀδελφάκι του ; Πῶς ἀνησυχεῖ ! Ἄλλὰ ποῖοι εἶναι αὐτοί, ὅπου περιμένουν εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν ; "Ω ! τοὺς γνωρίζει. Ἡ βάρκα ἔφθασεν εἰς τὴν ξηράν, βγαίνει ὁ καπετάνιος καὶ τὸ ναυτόπουλον πηδᾶ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν μικρῶν του ἀδελφῶν !

« *Παιδικὰ Διηγήματα* »

* *Αριστοτέλης Κουρτίδης*

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Τὴν εἶδα τὴν Ξανθούλα,
τὴν εἶδα ψὲς ἀργά,
ποὺ μπῆκε στὴ βαρκούλα
νὰ πάῃ στὴν ξενιτιά.

Ἐφούσκωνε τ' ἀγέρι
λευκότετα πανιά,
ὡσάν τὸ περιστέρι
ποὺ ἀπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
 μὲ λύπη, μὲ χαρά,
 κι αὐτὴ μὲ τὸ μαντήλι
 τοὺς ἀποχαιρετᾷ. ✓

Καὶ τὸ χαιρετισμὸ της
 ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
 ὥσπου ἡ πολλὴ μακρότης
 μοῦ τόκρυψε κι αὐτό.

Σ' ὀλίγο, σ' ὀλιγάκι
 δὲν ἤξερα νὰ πῶ,
 ἂν ἔβλεπα πανάκι
 ἢ τοῦ πελάγου ἀφρό.

Κι ἀφοῦ πανί, μαντήλι
 ἐχάθη στὸ νερό,
 ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι,
 ἐδάκρυσαν κι ἐγώ.

Δὲν κλαίγω τὴ βαρκούλα
 μὲ τὰ λευκὰ πανιά,
 μόν' κλαίγω τὴν Ξανθούλα,
 ποὺ πάει στὴν ξενιτιά.

« Ἀπαντα »

Διονύσιος Σολωμὸς

ΔΙΑΤΙ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΠΠΟΣ

Ἄσπαστος Λεωνίδας, δέκα περίπου ἐτῶν, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ, διότι ἐργάζεται ὁ πάππος του. Ὁ πατήρ του εἶναι ἔμπορος καὶ κερδίζει ἀρκετά. Ὁ πάππος ἔπρεπε νὰ ζῆ μαζί των εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖ ἔχει ἰδεῖ πολλοὺς γέροντας νὰ κάθηνται εἰς τὸ καφενεῖον ἢ νὰ πηγαίνουν περίπατον εἰς τοὺς δημοσίους κήπους, ὡσὰκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπει.

Ἄσπαστος του ζῆ μόνος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ μίαν γρατῆν

ὀπηρέτριαν, τὴν κυρα - Μάρθαν, καὶ τὸν κηπουρόν του, τὸν Στέφανον. Τὸν κῆπον καλλιιεργεῖ μᾶλλον ὁ πάππος του παρὰ ὁ κηπουρός. Ἐξυπνᾷ πολὺ πρῶι, ἀναπαύεται ὀλίγον τὴν μεσημβριαν καὶ κοιμᾶται τὴν ἑσπέραν ἑνωρίς. Ἀπὸ τὴν μητέρα του ἔχει μάθει, ὅτι ὁ πάππος πλησιάζει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὄγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ὁμως εἶναι ροδοκόκκινος καὶ ἡ ἐργασία δὲν τὸν κουράζει.

Ἐπειτα ἔχει ἀκούσει πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται κανεὶς, ὅταν εἶναι νέος, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ, ὅταν θὰ γηράσῃ. Διατί λοιπὸν ἐργάζεται ὁ πάππος του, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην; Διότι βεβαίως ὑπάρχουν καὶ γέροντες πτωχοί, οἱ ὅποιοι ἀναγκάζονται νὰ ἐργάζονται, διὰ νὰ ζήσουν.

Πρὸ πολλοῦ ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πάππον του, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ. "Ὅταν ἀκούῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του ἢ τὴν ἀδελφήν του ἔλλην νὰ λέγουν, ὅτι θὰ ὑπάγουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν πάππον, παίρνει τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ χωρὶς ἄλλο. "Ὅταν ὁμως τὸν βλέπῃ μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν ἐργάζεται, ἀναβάλλει τὴν ἐρώτησιν δι' ἄλλην φοράν. Φοβεῖται, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ δυσανεστήσῃ τὸν πάππον του. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ θέλει, διότι τὸν ἀγαπᾷ.

Ὁ πάππος πάλιν εἶχε μαντεύσει τὸν πόθον τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ τὸν ἄφηνε νὰ καταλάβῃ μόνος του διατί ἐργάζεται.

Ἦτο Παρασκευὴ πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅταν ἐξεκίνησαν ὁ Λεωνίδας καὶ ἡ Ἑλλη μὲ τὸ αὐτοκίνητον διὰ τὸ κτῆμα τοῦ πάππου των.

Τὸν εὔρον ἔξω ἀπὸ τὸν μανδρότοιχον τοῦ κήπου, εἰς τὸν χέρσον τόπον, νὰ ὀμιλῆ μὲ ἕνα ἐργάτην. Τοῦ ἔλεγεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀγοράσει τὸν χέρσον αὐτὸν τόπον καὶ τῶρα θὰ τὸν ἐκαλλιέργει.

Εἰς τὸ ἐπάνω μέρος θὰ ἐφύτευεν ἀμπέλι καὶ εἰς τὴν βορεινὴν πλευρὰν δύο πυκνὰς σειρὰς ἀπὸ κυπαρίσσια. Ἐπειτα μίαν σειρὰν ἐλαίας καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ ἐγένετο κῆπος μὲ ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὰ ἐγγονάκια του, μόλις τὸν εἶδον, ἔτρεξαν, τὸν ἐχαιρέτησαν καὶ τοῦ ἐφίλησαν τὸ χέρι.

Ἐξακολουθεῖ νὰ φυτεύη συνεχῶς δένδρα.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Λεωνίδας ἠρώτησε τὸν πάππον πότε θὰ εἶναι ἕτοιμος ὁ νέος κήπος καὶ πότε θὰ ἔδιδον καρποὺς τὰ δένδρα. Ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι ὁ κήπος θὰ εἶναι ἕτοιμος καὶ φυτευμένος χάρις εἰς τοὺς πολλοὺς ἐργάτας εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου, τὸ πολὺ ἕως τὰ μέσα Φεβρουαρίου. Θ' ἀρχίσῃ νὰ καρποφορῇ μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ θὰ φθάσῃ ἢ καρποφορία εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μετὰ δέκα ἔτη. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὅμως θὰ ἀργήσουν πολὺ περισσότερο. Τὸν πρῶτον καρπὸν θὰ τὸν δώσουν μετὰ δεκαπέντε ἔτη καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν θὰ φθάσουν μετὰ πενήκοντα ἔτη καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν ἐπὶ αἰῶνας ἴσως νὰ καρποφοροῦν. Λέγουν, ὅτι εἰς τὸν κήπον τῆς Γεσθημανῆ * ὑπάρχουν ἐλαιόδενδρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πεισιστράτου.

— Ἄ, ἐγώ, ἐσυλλογίζετο ὁ Λεωνίδας, ποτὲ δὲν θὰ κάμω ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ ὠφεληθῶ ἀμέσως ἢ πολὺ σύντομα. Ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὅταν ἐξύπνησε, μετέβη εἰς τὸν κήπον καὶ εὔρε τὸν πάππον τοῦ νὰ ἀνοίγῃ λάκκους. Τὸν εἶδεν ὁ πάππος, ἄφησε τὴν ἀξίνην καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν κληματαριάν. Ἐκρέματο ἀκόμη τὸ τελευταῖον σταφύλι. Ὁ πάππος τὸ ἔκοψε, τὸ ἔπλυνε καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Λεωνίδαν.

Ἐνῶ τὸ ἔτρωγε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἠρώτησε :

— Γιατί ἀνοίγεις τοὺς λάκκους, παππού ;

— Τὸν ἄλλον μῆνα θὰ φυτεύσω δένδρα.

— Πάλι δένδρα ; Ἄλλὰ . . .

Καὶ πρὶν νὰ συμπληρώσῃ τὴν φράσιν τοῦ παρουσιάσθη καὶ ἡ Ἑλλη. Ἐχαιρέτησε τὸν πάππον καὶ ἐκοίταξε τὸ σταφύλι.

Ὁ Λεωνίδας ἐμάντευσε τὸν πόθον τῆς καὶ τῆς τὸ ἔδωσε.

Τί ἤθελες νὰ εἰπῆς ; ἠρώτησεν ὁ πάππος τὸν Λεωνίδαν.

Ὁ Λεωνίδας κάτι ἐδοκίμασε νὰ εἶπῃ, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσε. Μετενόησεν. Ἴσως καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἑλλην.

Ἡ μεγαλύτερα χαρὰ εἶναι νὰ εὐεργετῆς τοὺς ἄλλους.

Ὁ πάππος ὅμως ἐσκέφθη, ὅτι ἡ περίστασις ἦτο πολὺ κατάλληλος.

— Θέλεις νὰ εἰπῆς, Λεωνίδα μου, γέρος ἐγώ, διατί φυτεῶ δένδρα; Τί περιμένω; Ἔ; Ἀλλὰ θέλω καὶ ἐγώ νὰ σ' ἐρωτήσω, διατί ἐχάρισε τὸ σταφύλι εἰς τὴν Ἑλλην;

— Μ' εὐχαριστεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, νὰ τὴν βλέπω νὰ τὸ τρώγῃ.

Καὶ ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο ἐφύλαξε τὸ τελευταῖον σταφύλι, διὰ νὰ εὐχαριστηθῆ, ὅταν θὰ βλέπῃ νὰ τὸ τρώγουν τὰ ἐγγονάκια του. Τὸν κῆπον ἤρχισε νὰ τὸν φυτεῦῃ ὁ πάππος του καὶ τοὺς καρποὺς ἐγεύθη ὁ πατήρ του. Ἀρκετὰ δένδρα εὔρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἄλλα ἐφύτευσε καὶ θὰ φυτεύσῃ αὐτὸς. Τοῦ ἀρκεῖ ὁ γλυκύτερος καρπός, ὅτι ὁ Λεωνίδας του καὶ ἡ Ἑλλη του, ὅταν αὐτὸς δὲν θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν, θὰ γεύωνται αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ των τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων του.

Ἐπειτα ἀπὸ μικρὰν σιωπὴν εἶπε μὲ μελαγχολικὸν τόνον:

— Ὅλα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον περνοῦν, ὅλα σβήνουν, ὅλα χάνονται. Μόνον μία χαρὰ διατηρεῖται ἕως τὸ τέλος. Ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν σκορπᾷ τὴν εὐτυχίαν γύρω του. Αὐτὴ ἡ χαρὰ ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἡλικίαν. Αὐτὴ μόνη μοῦ κάμνει τὴν ζωὴν εὐχάριστον! Τὴν στιγμὴν, πού θὰ εἶπη κανεὶς « δὲν ἔχω τίποτε νὰ κάμω », εἶναι νεκρός καὶ ἂν ἀκόμη ἔχη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου

ΤΟ ΣΤΑΦΥΛΙ

Σ' ἓνα σπιτάκι πήγαμε· τὰ βάτα ἔχει γιὰ ζωὴν
καὶ τίς μωσκιῆς γιὰ ντύμα
καὶ ρίζωσε στὴν πόρτα του βαθιὰ καὶ σκαρφαλώνει
στὸν τοῖχο του ἓνα κλῆμα.

Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι.

[Εἰκὼν Νικηφόρου Λύτρα]

Ήτανε κούρβουλο * ἄχαρο, γυμνό, χλωμό τὸ κλῆμα
καὶ δίχως νὰ σαλεύη·
καὶ δὲν ὑποψιαζόσουνα, πὼς τῆς ζωῆς τὸ κύμα
στά σπλάχνα του δουλεύει.

Κι ὁ νοικοκύρης γέλασε καὶ μοῦ εἶπε : « Λίγο ἀκόμα
καὶ τὸ παλιὸ αὐτὸ ξύλο,
τ' ἄδειο, ποῦ τὸ καταφρονεῖς, θ' ἀναστηθῆ μὲ χρῶμα,
θὰ στολιστῆ μὲ φύλλο.

Θάρρη μιὰν ὥρα ἀρίφνητος * καρπὸς νὰ τὸ μεστῶση
μελίχρωμα σταφύλια
κι ὄλοι θὰ τὸ ματιάζουνε, γειτόνοι, ξένοι, πόσοι !
Καὶ θὰ τοὺς τρῶη μιὰ ζήλεια.

Ζητώντας ὁ ἕνας θάρχεται νὰ τὰ μοσχαγοράση
καὶ νὰ τ' ἀρπάξη ὁ ἄλλος,
καὶ δὲ θὰ μείνη χωριανὸς γι' αὐτὰ νὰ μὴν περάση,
κι ὁ πόθος του μεγάλος.

Ὅλος ὁ κόσμος γυρευτῆς· κι ἐγὼ θὰ πῶ τοῦ κόσμου :
« Ἀδέλφια μου, σταθῆτε !
Χαρά μου εἶναι τὸ χάρισμα, δικὸς σας ὁ καρπὸς μου,
καὶ πάρτε κι εὐφρανθῆτε. »

Κωστῆς Παλαμᾶς.

Η ΣΤΑΧΟΜΑΖΩΧΤΡΑ

Ἡ θεια - Ἀχτίτσα.

Μεγάλην ἐξέφρασεν ἔκπληξιν ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ,
ὅταν εἶδε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 187... τὴν θεια-
Ἀχτίτσαν νὰ φορῆ καινουργῆ μανδήλαν * καὶ τὰ δύο ἐγγονά-
κια της, τὸν Γέρον καὶ τὴν Πατρώνα, μὲ καθαρὰ ὑποκαμισά-
κια καὶ νέα πέδιλα.

Τοῦτο τῆς ἐφάνη παράξενον, διότι ἦτο γνωστότατον, ὅτι ἡ κόρη τῆς θεία - Ἀχτίσας καὶ ὁ γαμβρός της εἶχον ἀποθάνει καὶ τῆς εἶχον ἀφήσει τὰ δύο ὀρφανὰ ὡς κληρονομίαν. Ἦτο δὲ ἀκόμη χήρα καὶ ἔρημος καί, διὰ νὰ θρέψῃ τὰ δύο ὀρφανὰ, εἰργάζετο νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς παντός εἶδους ἐργασίαν.

Ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ, ἐλυπεῖτο μὲ ὄλην τὴν καρδίαν της διὰ τὰς στερήσεις τῆς γραίας καὶ τῶν δύο ὀρφανῶν. Ἀλλὰ μήπως ἦτο καὶ αὐτὴ πλουσία, διὰ νὰ ἔλθῃ βοηθὸς καὶ παρήγορος ;

Ὁ υἱὸς τῆς Ἀχτίσας ἐξεניתεύθη καὶ εὐρίσκετο, ἔλεγον, εἰς τὴν Ἀμερικὴν. « Πέτρα ἔρριξε πίσω του. » Μήπως τὸν εἶδε ; Μήπως τὸν ἤκουσε ; Τί νὰ εἰπῆ κανεὶς !

Τί νὰ κάμῃ ἡ θεία - Ἀχτίσα ; Ἐβαλε τὰ δυνατὰ της καὶ ἐπροσπαθοῦσεν ὅπως ὅπως νὰ ζήσῃ τὰ δύο ὀρφανὰ. Τί ἀξιολύπητα τὰ καημένα ! Κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους ἐβοτάνιζεν *, ἐμάζευεν ἐλαίας, ἐξενοδοῦλευεν. Ἐμάζευε κούμαρα καὶ ἔβγαζε ρακὴν *. Μερικὰ στέμφυλα * ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγος ἀραβόσιτος ἀπ' ἐκεῖ, ὅλα τὰ ἐχρησιμοποίει.

Ἐπειτα τὸν Ὀκτώβριον, ἅμα ἤνοιγον τὰ ἐλαιοτριβεῖα, ἐγύριζεν εἰς ὅλα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποθήκας, ὅπου κατεστάλαζον αἱ ὑποστάθμαι * τοῦ ἐλαίου, ἐμάζευε τὴν μούργαν *. Μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν οἰκονομοῦσεν ὅλον τὸ ἔλαιον τῆς χρονίᾳς διὰ τὴν κανδήλαν καὶ τὸ λυχνάρι της.

Ἡ συγκομιδὴ.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτιστον εἰσόδημα * τῆς θεία - Ἀχτίσας προήρχετο ἀπὸ τὸ σταχομάζωμα. Τὸν Ἰούνιον, κατ' ἔτος, ἐπεβιάζετο εἰς πλοῖον καὶ ἀπεβιβάζετο εἰς Εὐβοίαν. Ἐκεῖ μετ' ἄλλων πτωχῶν γυναικῶν ἠσχολεῖτο νὰ συλλέγῃ τὰ στάχυα, πού ἐπιπτον ἀπὸ τὰ χερόβολα τῶν θεριστῶν, ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ ἀπὸ τὰ ἀμάξια.

Κατ' ἔτος τὰ χωριατόπουλα ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον αὐτῆς τὸ σκῶμμα : *

— Νά ! « ή σταχομαζώχτρα ! » Μᾶς ἦρθε πάλι « ή σταχομαζώχτρα ».

Ἄλλ' αὕτη ἔκυπτεν ὑπομονητική, σιωπηλή, καὶ συνέλεγε τὰ ψιχία ἐκεῖνα τῆς πλουσίας συγκομιδῆς τοῦ τόπου. Ἐγέμιζε τρεῖς ἢ τέσσαρας σάκκους ὀλόκληρον ἐνιαυσίαν * ἔσοδείαν δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο ὄρφανά, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς τὰς φροντίδας τῆς Ζερμπινιώδς καί, ἀφοῦ ἀπέπλεεν, ἐπέστρεφεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον χωρίον τῆς.

Χωρὶς ἄρτον.

Πλὴν ἐφέτος, δηλαδὴ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἀφορία * εἶχε μαστίσει τὴν Εὐβοίαν. Ἀφορία εἰς τὸν ἐλαιῶνα τῆς μικρᾶς νήσου, ὅπου κατοικοῦσεν ἡ θεια - Ἀχτίσα. Ἀφορία εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ εἰς τοὺς ἀραβοσίτους, ἀφορία σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κούμαρα· ἀφορία παντοῦ.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ οὐδὲν κακὸν ἔρχεται μόνον, βαρὺς χειμῶν ἐνέσκηψεν * εἰς τὰ βορειότερα ἐκεῖνα μέρη. Ἀπὸ τὸν Νοέμβριον μῆνα, χωρὶς σχεδὸν νὰ πνεύσῃ νότος καὶ νὰ πέσῃ βροχή, ἤρχισε νὰ χιονίζει. Μόλις ἔπαυε ἡ μία χιονιά καὶ ἤρχετο ἄλλη. Ἐνίοτε ἔπνεε ξηρὸς βορρᾶς καὶ ἔσφιγγεν ἀκόμη περισσότερον τὰ χιόνια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλιωνον εἰς τὰ βουνά. « Ἐπερίμεναν ἄλλα. » Μέχρι τῶν Χριστουγέννων οὐδεμία ἡμέρα καλή, οὐδεμία ἀκτίς ἡλίου.

Τὴν ἑσπέραν τῆς 23ης Δεκεμβρίου ὁ Γέρος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ τὸ σχολεῖον περιχαρῆς, διότι ἀπὸ τῆς αὖριον ἔπαυον τὰ μαθήματα. Πρὶν ξεκρεμάσῃ τὸν « φύλακα » ἀπὸ τῆς μασχάλης του, πεινασμένος ὁ Γέρος ἤνοιξε τὸ ἐρμάριον, ἀλλ' οὐδὲ ψιχίον ἄρτου εὗρεν ἐκεῖ. Ἡ γραῖα εἶχεν ἐξέλθει ἴσως πρὸς ζήτησιν ἄρτου.

Ἡ ἀτυχῆς Πατρώνα ἐκάθητο ζαρωμένη πλησίον τῆς ἐστίας, ἀλλ' ἡ ἐστία ἦτο σβηστή. Ἐσκάλιζε τὴν στάκτην, διότι ἐνόμιζε μὲ τὴν παιδικὴν τῆς ἀφέλειαν — ἦτο μόλις τετραετὲς τὸ πτωχὸν κοράσιον — ὅτι ἡ ἐστία εἶχε πάντοτε τὴν ιδιότητα νὰ θερμαίνει, καὶ ἄς μὴ καίῃ.

Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἑπταετῆς μόλις, ἔτοιμος νὰ κλάυ-
ση, διότι δὲν εὔρισκε ψιχίον, διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν του,
ἤνοιξε τὸ μόνον παράθυρον, τὸ ὁποῖον εἶχε τριῶν σπιθαμῶν
μῆκος. Ὁ οἰκίσκος ὄλος ἦτο χαμηλὸς καὶ εἶχεν ὕψος δύο ἴσως
ὄργυρων * ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς.

Ἀνεβίβασεν ἔπειτα σκαμνίον ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀνέβη
ἐπὶ τοῦ σκαμνίου, ἐστηρίχθη διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ ἀνοι-
κτοῦ παραθυροφύλλου, ὕψωσε τὴν δεξιὰν καὶ ἀπέσπασεν ἕν
κρύσταλλον ἐκ χιόνος ἀπὸ τὰ κρεμάμενα ἐκ τῆς στέγης. Ἦρχι-
σε νὰ τὸ ροφᾷ βραδέως καὶ ἡδονικῶς * καὶ ἔδιδε καὶ εἰς τὴν
Πατρῶναν νὰ φάγῃ. Ἐπείνων τὰ κακόμοιρα !

Ὁ Γέρος καὶ ἡ Πατρῶνα.

Ἡ γραῖα Ἀχτίσα ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον καὶ ἔφερε κάποιον
πρᾶγμα τυλιγμένον εἰς τὸν κόλπον τῆς. Ὁ Γέρος, ὁ ὁποῖος
ἐγνώριζεν ἐκ τῆς παιδικῆς του πείρας, ὅτι ποτὲ ἄνευ αἰτίας
δὲν ἐφούσκωνον οἱ κόλποι τῆς μάμμης του, ἀνεπήδησε καὶ
ἔτρεξεν εἰς τὸ στήθος τῆς, ἐνέβαλε τὴν χεῖρα καὶ ἀφήκε κραυ-
γὴν χαρᾶς. Τεμάχιον ἄρτου εἶχεν οἰκονομήσει καὶ τὴν ἐσπέραν
ἐκείνην ἢ καλὴν, καίτοι ὀλίγον αὐστηρὰ μάμμη, τίς οἶδεν * ἀντι-
ποίων ἐξευτελισμῶν * καὶ διὰ πόσων παρακλήσεων ψ

Καὶ τί δὲν ἤθελεν ὑποστῆ *, πρὸ ποίας θυσίας ἡδύνατο νὰ
ὀπισθοδρομήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν δύο τούτων παιδίων, τὰ
ὁποῖα ἦσαν δύο φορὰς παιδιὰ δι' αὐτήν, ἀφοῦ ἦσαν τέκνα τοῦ
τέκνου τῆς.

Ἐκάλει τὸν ἄρρενα « Γέρον », διότι εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ
ἀληθοῦς γέρου τῆς, τοῦ μακαρίτου μπαρμπα - Μιχαλιοῦ, τοῦ
ὁποίου τὸ ὄνομα τῆς ἐπόνει ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ προφέρῃ. Τὸ ταλαί-
πωρον θῆλυ τὸ ἐκάλει Πατρῶναν θωπευτικῶς, διότι δὲν ἤθελε
νὰ ἀκούῃ νὰ τὸ λέγουν Ἀργυρῶ. Ἦτο τὸ ὄνομα τῆς κόρης τῆς
αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὡς κληρονομία εἰς τὸ ὄρφανόν, διότι
ἐκείνη ἀπέθανε κατὰ τὸν τοκετόν *.

Πλὴν τοῦ ὑποκοριστικοῦ * τούτου οὐδεμίαν ἄλλην τρυφε-

ρότητα έδεικνυεν εἰς τὰ δύο πτωχὰ πλάσματα, ἀλλὰ μάλλον πρακτικὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν.

Ἡ ταλαίπωρος γραῖα ἔστρωσε διὰ τὰ δύο ὄρφανὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ κατεκλίθη καὶ αὐτὴ πλησίον των, ἀφοῦ προσηυχήθη. Ἐμεινεν ὁμως ἄυπνος πέραν τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἔσυλλογίζετο τὴν πικρὰν τύχην της.

✓ Ἡ συναλλαγματικὴ *.

Τὸ πρῶν μετὰ τὴν λειτουργίαν — ἦτο παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων — ὁ παπα - Δημήτρης, ὁ ἐνοριτὴς της, παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου.

— Καλῶς τὰ ἐδέχθης, τῆς εἶπε μειδιῶν.

Καλῶς τὰ ἐδέχθη αὐτὴ! Καὶ ἀπὸ ποῖον ἐπερίμενε τίποτε;

— Ἐλαβα γράμμα διὰ σέ, Ἀχτίσα, προσέθεσεν ὁ γέρον ἱερεὺς, τινάσσων τὴν χιόνα ἀπὸ τὸ ράσον του.

— Ὅριστε, δέσποτα. Καὶ μήπως ἔχω τὴ φωτιά, ἐψιθύρισε μέσα της, ἢ τὸ γλυκὸ καὶ τὴν ρακὴ νὰ τὸν φιλέψω;

Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ εἰσηλθεν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ σκαμνίου. Ἠρεύνησε * τὸν κόλπον του καὶ ἐξήγαγε μέγαν φάκελον μὲ πολλὰς καὶ ποικίλας σφραγίδας καὶ γραμματόσημα.

+ Γράμμα εἶπες, παπά, ἐπανέλαβεν ἡ Ἀχτίσα, διότι μόλις τότε ἤρχισε νὰ ἐνοηῇ τί τῆς ἔλεγε ὁ ἱερεὺς.

— Χθὲς ἔφθασε τὸ ταχυδρομεῖον, εἶπεν ὁ ἱερεὺς* μοῦ τὸ ἔφεραν τώρα, μόλις ἔβγαίνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐντὸς τοῦ φακέλου, ἐξήγαγε διπλωμένον χαρτίον.

— Τὸ γράμμα εἶναι πρὸς ἐμέ, προσέθεσεν, ἀλλὰ σέ ἀποβλέπει *.

— Ἐμένα; Ἐμένα; ἐπανέλαβεν ἐκπληκτος ἡ γραῖα.

Ὁ παπα - Δημήτρης ἐξεδίπλωσε τὸ χαρτίον.

— Εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου καὶ σοῦ στέλλει μικρὰν βοήθειαν, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς. Ὁ γιὸς σου σοῦ γράφει ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

— Ἀπ' τὴν Ἀμερικὴ; ὁ Γιάννης! ὁ Γιάννης! Μὲ θυμήθη-

κεν ; ανέκραξε περιχαρής, ἐνώ ἔκαμνε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ ἢ γραῖα.

Καὶ ἔπειτα προσέθεσε :

— Δόξα σοι ὁ Θεός !

Ὁ ἱερεὺς ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ ἐδοκίμασε νὰ ἀναγνώσῃ.

— Εἶναι κακογραμμένα καὶ δυσκολεύομαι νὰ τὰ διαβάσω, ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω νὰ βγάλω νόημα.

Καὶ ἤρχισε μετὰ δυσκολίας τὴν ἀνάγνωσιν :

« Παπα - Δημήτρη, τὸ χέρι σου φιλῶ. Πρῶτον ἐρωτῶ διὰ τὸ αἴσιον * τῆς ὑγείας σου, ἂν ἐρωτᾷς καὶ δι' ἡμᾶς καλῶς ὑγιαινομεν. Ἐγὼ λείπω πολλὰ χρόνια καὶ δὲν ἠξεύρω αὐτοῦ τί γίνονται, οὔτε ἂν ζοῦν ἢ ἀπέθαναν. Εἶμαι εἰς μακρινὸν μέρος, πολὺ βαθιά, εἰς τὸν Παναμάν, καὶ δὲν συνήντησα ἄλλους πατριῶτες, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ δὲν ἠξεύρω τί γίνονται εἰς τὸ σπίτι μας. ✓

» Ἐὰν ζῆ ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μου, εἰπέ τους νὰ μὲ συχωρήσουν, διότι διὰ τὸ καλὸν πάντα πασχίζει ὁ ἄνθρωπος καὶ εἰς κακὸν πολλές φορές βγαίνει. Ἐγὼ ἀρρώστησα δύο φορές ἀπὸ κακὲς ἀσθένειες τοῦ τόπου ἐδῶ καὶ ἔκαμα πολὺν καιρὸν εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Τὸ ὅ,τι εἶχα καὶ δὲν εἶχα ἐπήγαν καὶ μόλις ἐγλίτωσα τὴν ζωὴν μου. Καὶ ἄλλο καλύτερον δὲν ζητῶ, παρὰ νὰ πιάσω ὀλίγα χρήματα νὰ ἔλθω εἰς τὴν πατρίδα, ἂν προφθάσω τοὺς γονεῖς μου, νὰ μ' εὐλογήσουν. Καὶ νὰ μὴ βαρυγνομοῦν, διότι, ἂν δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, δὲν ἠμπορεῖ ἄνθρωπος νὰ προκόψῃ.

» Σοῦ στέλλω ἐδῶ ἓνα συνάλλαγμα * 10 λιρῶν ἐπ' ὀνόματί σου, νὰ ὑπογράψῃς ἢ ἀγιωσύνη σου καὶ νὰ φροντίσουν νὰ τὸ ἐξαργυρώσουν ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα, ἐὰν ζοῦν. Καὶ ἂν, ὁ μὴ γένοιτο, εἶναι ἀποθαμένοι, νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃς ἢ ἀγιωσύνη σου, νὰ δώσῃς εἰς κανὲν ἀνίψι μου καὶ εἰς ἄλλα πτωχά. Καὶ νὰ κρατήσῃς καὶ ἡ ἀγιωσύνη σου, ἐὰν οἱ γονεῖς μου εἶναι ἀποθαμένοι, ἐν μέρος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ σαρανταλείτουρα *».

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ τῆς Ἀχίτισας, διότι ἔλαβε

μετά τόσα ἔτη εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ κοιμώμενος σπινθήρ τῆς μητρικῆς στοργῆς ἀνεπήδησεν ἐκ τῶν σπλάγχων εἰς τὸ πρόσωπόν της καὶ ἡ γεροντικὴ, ρυτιδωμένη ὄψις της ἔλαμψε μὲ ἀκτῖνα νεότητος καὶ καλλονῆς.

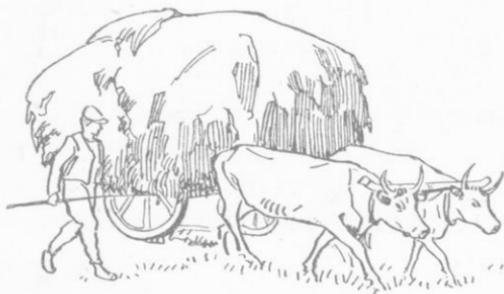
Τὰ δύο παιδιά, ἂν δὲν ἐννόουν περὶ τίνος πρόκειται, ὅταν εἶδον τὴν χαρὰν τῆς μάμμης των, ἤρχισαν νὰ χοροπηδοῦν.

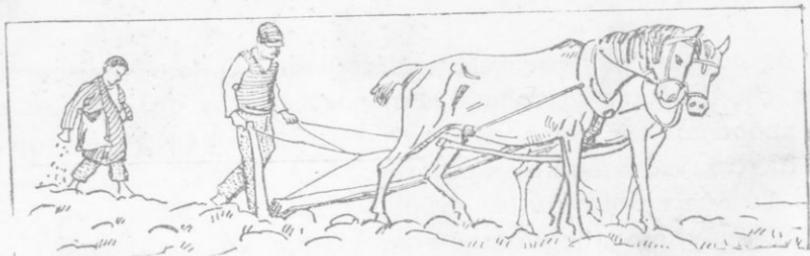
Καὶ ἰδοὺ διατὶ ἡ γραῖα ἐφόρει τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων καιουργῆ μανθῆλαν, τὰ δὲ δύο ὄρφανὰ εἶχον καθαρὰ ὑποκαμισάκια διὰ τὰ ἰσχνὰ μέλη των καὶ θερμὴν ὑπόδεσιν * διὰ τοὺς παγωμένους πόδας των.

Ὁ Χριστὸς εἶχε φέρει εἰς τὰ ἐγγόνια της ὄχι μόνον ἄρτον, ἀλλὰ καὶ ζεστὰ φορέματα.

« Σταχομαζώχτρα »

Ἄλέξανδρος Παπαδιαμάντης

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Με τὰ πρωτοβρόχια θάρθουν τὰ μηνύματα
τοῦ χειμῶνα : τὸ ποτάμι θὰ θολώση,
θὰ τριζοβολοῦν ξερὰ τὰ πλατανόφυλλα,
θὰ κρῶση ἡ νύχτα καὶ θὰ μεγαλώση.

Θὰ δροσοσταλάζουν κόκκινα τὰ κούμαρα,
κυκλαμιές θ' ἀνθοῦν στὸ χῶμα ταίρια ταίρια,
θὰ καπνίζουν σφαλιστὰ τὰ χωριατόσπιτα
καὶ θ' ἀρχίσουν τὰ σπιτιάτικα νυχτέρια.

Θὰ σωπάσῃ ὁ τζιτζικας κι ἐτοιμοτάξιδα
σ' ἄλλων τόπων ἀνοιξη, μακριὰ ἀπ' τὰ χιόνια,
βράδῳ βράδῳ ὡς τὰ μεσούρανα θὰ χύνωνται,
μαῦροι φτερωτοὶ σταυροί, τὰ χελιδόνια.

Γεώργιος Δροσίνης

ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια· χαμογελά ὡς βασιλεὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλὴν χαρὰν. Εἰς τὸ ἄκρον κάθε φύλλου καὶ ἀπὸ μίᾶ σταγὼν δρόσου.

Ἀπέναντι ἡ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμένην ἄλμην τῆς νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸ μύρον τῶν μύρτων. Μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον

γαλήνην φλώροι, καρδερίναι καὶ σπίνου δοκιμάζουν τὰς φωνάς των εἰς νέα κελαδήματα. Καὶ πέρα εἰς τὸ βουνὸν ὁ μικρὸς βοσκὸς ὀδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς τὴν βοσκὴν καὶ παίζει τὴν φλογέραν του.

Ὁ Πανάγος φθάνει μὲ τὸν Ψαρὴν καὶ τὸν Ντορὴν, τὰ δύο καλοθρεμμένα ἄλογά του. Κρεμᾷ εἰς τὸ πευκὸν τὸ σακκίδιον του μὲ τὸ λιτὸν φαγητὸν του καὶ ἀκουμβᾷ εἰς τὴν ρίζαν του τὴν στάμναν μὲ τὸ νερόν.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του ὁ Πανάγος, ἀφαιρεῖ τὸν σκοῦφον του ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ παρατηρεῖ τὸν οὐρανόν. Παρατηρεῖ μὲ θάρρος, ὡσάν νὰ βλέπῃ κάποιον γνώριμον ἐκεῖ ὑψηλά εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Κάμνει τὸν σταυρόν του τρεῖς φορές.

Εὐλογημένη ἡ χρονιά! . . . λέγει. Καὶ τοποθετεῖ πάλιν τὸν σκοῦφον του εἰς τὴν λευκὴν κεφαλὴν του.

Ἄρπάζει τὴν λαβὴν τοῦ ἀρότρου μὲ τὴν δυνατὴν χεῖρα του καὶ ἀρχίζει φιλικὴν ὁμιλίαν μὲ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἰντε, Ψαρή μου ! "Ελα, Ντορὴ μου ! Τράβα !

Ἄρχίζει τὸ ὄργωμα τῆς γῆς. Τὸ χῶμα αὐλακώνει εἰς ἀρκετὸν βάθος. Μετ' ὀλίγον λάμπει ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἰδρώτα τὸ μέτωπον τοῦ Πανάγου. Λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ σώματα καὶ ἐκεῖνα μὲ φιλοτιμίαν προχωροῦν καὶ ἐξοδεύουν εἰς τὸ ὄργωμα ὅλην τὴν δυνάμιν των.

Παρατηρῶ μὲ θαυμασμὸν τὸν ἀκούραστον γεωργὸν καὶ διαρκῶς τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ ἀπέναντί του. Μικρὰ πέραν ἢ πολιτεία μὲ τὸν μάταιον θόρυβόν της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαί, ποὺ περνοῦν χάσκοντες μέσα εἰς τὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἄεργοι, ποὺ πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ περίπατον. Μόνον ὁ γέρων δουλευτῆς εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένον μέτωπόν του καὶ ὁ ἀῆρ εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν στήθος του καὶ θωπεύει τὸ σφικτὸν σῶμα του. Καὶ διαρκῶς ὁμιλεῖ φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἰντε, Ψαρή μου ! "Ελα, Ντορὴ μου ! Τράβα !

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ γιγάντειον πευκόν.

Τὸν περιμένει τὴν μεσημβρίαν. Εἰς τὴν σκιάν του θὰ στεγνώσῃ τὸν ἰδρῶτα του, θὰ φάγῃ καὶ θὰ ἀναπαυθῇ· θὰ ἔχῃ διὰ προσκέφαλον τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλην μίαν φοράν. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Καὶ ἐγὼ ἀποκαλύπτομαι.

— Γεῖά σου, μοῦ λέει ἀπλά, νομίζων, ὅτι τὸν καλημερίζω.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό· ἦτο κάτι ἀνώτερον. Ἦθέλησα νὰ δείξω ὅλον τὸν σεβασμὸν μου πρὸς τὸν γέροντα δουλευτήν· καὶ ἀπεκαλύφθην, ὅπως ἀποκαλυπτόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Σπύρος Μελάς (Διδασκυνὴ Δημ. Κοντογιάννη)

ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ

Ζευγαρωμένα ταιριαστά
τὰ βόδια στὸ ζυγὸ
μὲς στὰ βαθιὰ τὰ μάτια τους
τὴ συλλογὴ τους κρύβουν.
Καὶ στὸ χωράφι τ' ἄσπαρτο
σέρνουν μὲ βῆμ' ἄργό,
σέρνουν τ' ἀλέτρι πίσω τους
καὶ κάπου κάπου σκύβουν.

Κι ὀργώνει, ὀργώνει ὀλημερίς
τ' ἀλέτρι τὸ βαρὺ
καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
καὶ πίσω πάλι στρέφει,
γιὰ νάρθη ὁ σπόρος ὕστερα
νὰ πέση καὶ νὰ βρῆ
βαθιὰ σκαμμένο καὶ ἀπαλό
τὸ χῶμα, ποῦ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώσῃ καὶ θὰ βγῆ
τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
καὶ πράσινο τὸ στάχυ του
τὸν ἥλιο θ' ἀντικρίσῃ

καὶ θὰ μεστῶσῃ, θὰ ψηθῇ
 μὲ τὸν καλὸ καιρὸ
 καὶ θὲ νὰ πάῃ στὸ μυλωνά
 κι ἀλεύρι θὰ γυρίσῃ.

Εὐλογημένο τρεῖς φορές
 τ' ἀλέρι τὸ βαρὺ,
 εὐλογημένα τρεῖς φορές
 τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης·
 κι εὐλογημένη τρεῖς φορές
 ἡ γῆ, ποὺ καρπερῇ
 μὲ δίχως βαρυγκόμηση
 μᾶς δίνει τὰ καλὰ της. √

Ἰωάννης Πολέμης

ΜΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιάς ἤκουσα μικρὸν θόρυβον, ὡς νὰ ἔρριπτον λιθαράκια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφω καὶ βλέπω ἕνα σπουργίτην καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ παραθύρου. Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιάς. Ἀλλὰ πράγματι καὶ ὁ σπουργίτης αὐτὸς μοῦ ἔκαμνεν ἐπίσκεψιν; Αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι; . . . Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μὲ ἐθεώρει ἀνίκανον νὰ τὸν βλάψω καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομῆσεως.

Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἦμην μακρὰν ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ

μέ παρατηρή. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὑπόκλισιν.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἄπλωσα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαριοθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθη εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε * τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὡς νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βᾶθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμούς, ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκεῖ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία, ἀνήσυχος ὁμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖον μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει, μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιόσσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὄλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσι τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἄλλὰ δὲν ἦλθε . . .

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Τὸ πρῶτὶ τὰ κελαδήματα, τὰ ὁποῖα χαιρετίζουν τὸν ἥλιον καὶ δοξολογοῦν τὸν Πλάστην ἀντηχοῦν τώρα ζωηρότερα, πολυπληθέστερα . . .

Ἡ συναυλία των μὲ εὐφραίνει * κάθε αὐγὴν, ὅταν ἐξυπνῶ καὶ ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου. Ἀπέναντι ἔχω ἓν δένδρον ὑψηλόν, τοῦ ὁποῖου οἱ κλάδοι ἤρχισαν τώρα νὰ φουντώνουν καὶ νὰ πρασινίζουν, προσπίπτοντες γραφικῶς ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ καὶ κυανοχρύσου ὀρίζοντος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου τονίζουν τὸν πρωινόν των ὕμνον οἱ πτερωτοὶ ψάλται τῆς περιοχῆς μας.

Καὶ γύρω θάλλουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δενδρύλλια τῆς αὐλῆς καὶ ἀναζωογονεῖται ὁ κισσός, ὁ ὁποῖος καλύπτει ἕως ἐπάνω τοὺς τοίχους, καὶ τὸ νωπόν, τὸ πράσινον, τὸ ἀνοικτὸν δίδει τὸν ζωηρότερον τόνον εἰς τὴν εἰκόνα.

Καὶ εἶναι μία μικρὰ εἰκὼν ἀνοίξεως αὐτῆ, ποὺ παρουσιάζεται ἐμπρὸς μου κάθε πρῶτῷ, ὅταν ἀνοίγω τὸ παράθυρον. Ἄν ἤμην ζωγράφος, θὰ ἐζωγράφιζα αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπως τὸ ἔβλεπα πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, γυμνόφυλλον, πένθιμον, ἰσχνόν ὡς σκελετόν, ἐκτεῖνον τοὺς τεφρούς * του κλάδους ἐπὶ οὐρανοῦ συννεφώδους, διὰ νὰ παραστήσω τὸν χειμῶνα· καὶ πάλιν θὰ τὸ ἐζωγράφιζα, ὅπως τὸ βλέπω τώρα, φουντωμένον, πράσινον ἐπὶ οὐρανοῦ ἀνεφέλου, διὰ νὰ παραστήσω τὴν ἀνοιξιν. Ναί, ἡ ἀνοιξις ἦλθεν !

᾽Ὡ τὰ ἀγαπητά, τὰ λατρευτά πτηνὰ, οἱ πρόδρομοι, οἱ προ-ἀγγελοι τῶν ὥραιων ἡμερῶν. Τὰς εἶδατε τὰς χελιδόνας, τὰς εἶδατε πάλιν νὰ διασχίζουν μὲ τὴν χαριτωμένην των πτησιν τὸν κυανοῦν ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμίζουν μὲ τὴν ἁρμονίαν τῶν πτερυγισμῶν των ; Καὶ ἐγέμισε χαρὰν ἡ ψυχὴ σας εἰς τὴν συνάντησιν τῶν καλῶν, τῶν πιστῶν φίλων, αἱ ὁποῖαι ἐπανέρχονται εἰς τὰς παλαιὰς των φωλεάς, διὰ νὰ μείνουν μαζί μας, ὅσον θὰ μείνη καὶ ἡ Περσεφόνη *, ὅσον θὰ διατηρηθῆ ἡ ὥραία ἐποχὴ ;

Ναί, διότι δὲν ὑπάρχει περισσότερον ἀγαπητόν πτηνὸν ἀπὸ

τὴν χελιδόνα! Ἔρχεται μαζί με τὴν ἀνοιξιν καὶ εἶναι τὸ σύμβολον * τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀφυπνίσεως τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ φίλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ προτίμησιν στήνει τὴν φωλεάν της εἰς τὰς πόλεις, πλησίον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις μέσα εἰς αὐτάς.

Δίδει τὸ μέγα παράδειγμα τῆς φιλοπονίας, τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγάπης, διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν φιλόπονος, φιλόστοργος καὶ κοινωνική. Ἡ παρουσία της θεωρεῖται ὡς καλὸς οἰωνὸς καὶ γίνεται παντοῦ δεκτὴ ὡς εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν εἶναι μόνον στολισμός. Δὲν μᾶς τέρπει * ἀπλῶς με τὴν ἀρμονίαν τῆς πτήσεώς της καὶ με τὴν γλυκύτητα τοῦ ἔσματος της· εἶναι καὶ εὐεργέτης, διότι καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τοὺς κώνωπας καὶ ἄλλα βλαβερὰ ἔντομα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν κυρίως τὴν τροφήν της. Ἐπειτα χρησιμεύει κάποτε κάποτε καὶ ὡς εἶδος βαρομέτρου. Οἱ χωρικοὶ μάλιστα, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν ἄλλο μέσον, μεταχειρίζονται ὡς βαρόμετρον τὸ χελιδόνι. Ὅταν πετᾷ χαμηλά, προμηνύει βροχήν, ὅταν πετᾷ ὑψηλά, προμηνύει καλοκαίριαν.

Ὑποθέτω, ὅτι δὲν ὑπάρχουν χειρότερα παιδιὰ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια καταδιώκουν τὰς χελιδόνας καὶ δοκιμάζουν ἐπάνω των τὴν δύναμιν τῆς σαΐτας των ἢ συλλαμβάνουν καὶ βασανίζουν τοὺς νεοσσούς.

Μαρτυροῦν σκληρότητα ψυχῆς ἀπαραδειγμάτιστον· διότι πληγώνουν ἢ φονεύουν χωρὶς λόγον, ἀπὸ ἀπλῆν εὐχαρίστησιν — τί ἀγρίαν εὐχαρίστησιν! — πτηνὰ ὄχι μόνον ἀβλαβῆ, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικά.

Ὅλα ὁμως τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαποῦν, λατρεύουν τὰς χελιδόνας καὶ τὰς προστατεύουν, ὅσον ἠμποροῦν, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις. Τὰ καλὰ παιδιὰ τὰς περιποιοῦνται καὶ τὰς καμαρώνουν καὶ δεικνύουν τὴν χαρὰν των, ὅταν ἐκάστην ἀνοιξιν, τὰς βλέπουν νὰ ἐπιστρέφουν, διὰ νὰ ἐπανέυρουν τὰς παλαιάς των φωλεὰς καὶ τοὺς καλοὺς των φίλους.

Γρηγόριος Ξενόπουλος

Η ΑΝΟΙΞΗ

‘Η γλυκυτάτη άνοιξη
 με τ’ άνθια στολισμένη,
 ροδοστεφανωμένη,
 τή γή γλυκοτηράει.

Κι ή γή τή χλόη έντύνεται,
 τά δάση της ίσκιώνουν·
 τά κρύα χιόνια λιώνουν,
 ό ούρανός γελάει.

Τά λουλουδάκια βάφονται,
 τά πλάγια χρωματίζουν
 κι ήδονικές φωτίζουν
 οί δροσερές αυγές.

Στ’ άγκαθερό τριαντάφυλλο
 γλυκολαλάει τ’ άηδόνι,
 τό ξένο χελιδόνι
 ταιριάζει τή φωλιά.

Στους κάμπους πλούσια κι άκοπα*,
 σέ πράσινα λιβάδια,
 τά ζωντανά κοπάδια
 βελάζουν και πηδοϋν.

Κι ό νιός βοσκός χαρούμενος,
 φυσώντας τή φλογέρα,
 γεμίζει τόν άγέρα
 με τραγουδιών φωνές.

ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΙΑ

Τέσσερα αδέρφια
 (γύριζε γοργά !)
 τέσσερα αδέρφια τὸ χορὸ ἔξω στοὺς κάμπους σέρνουν
 πιασμένα χέρι χέρι
 τοῦ γερο - Χρόνου τὰ παιδιὰ
 ποῦναι τ' ἀγόρια ὁμορφονιοὶ κι ἡ κόρη δίχως ταίρι.

Κι ἡ κόρη
 (κοίταξε ὁμορφιές !)
 κι ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ : « Τοὺς κάμπους λουλουδιζώ
 καὶ τὰ κλαδιὰ φορτώνω,
 τοῦ Πάσχα φέρνω τίς χαρές,
 στής νύχτας μέσα τῆ δροσιὰ μ' ἀηδόνια ξεφαντώνω ».

Τὸ πρῶτο
 (μάνα μας γλυκιά !)
 τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ : « Σφαλῆστε τὰ βιβλία,
 στίς ἐξοχές νὰ πᾶμε
 νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά,
 στὸν Ἰσκιο τῆς γερομουριάς τὰ ὀπωρικὰ νὰ φᾶμε ! »

Καὶ τ' ἄλλο
 (κράτα τὸ χορὸ !)
 καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ : « Ὁ τρύγος τῶρ' ἀρχίζει
 μὲ χαρωπὰ τραγούδια,
 σταφύλια κεῖ, σταφύλια δῶ,
 πατεῖτε ἄντρες στοὺς ληνοὺς, τρυγᾶτε κοπελούδια ! »

Τὸ τρίτο
 (ἄ, μὰ τί χαρά !)
 τὸ τρίτο λέει : « Ὅμως κι ἐγὼ τὰ παραμῦθια φέρνω
 τριγύρω στὰ μαγκάλια
 μαζί μὲ κάστανα ψητά,
 Ἄγιο - Βασίλη φέρνω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια ».

Κι ὄλα τους

(γύριζε γοργά !)

κι ὄλα τους τραγουδοῦν μαζί : « Γυρνᾶμε νύχτα μέρα

πιασμένα χέρι χέρι

ἔμεῖς τοῦ Χρόνου τὰ παιδιά,

τρεῖς γιοῖ κι οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μιὰ κόρη δίχως ταίρι ! »

« Κούφια Καρῶδια »

Ἄλιξανδρος Πάλλης

Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἔν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς : “Αμα βαδίζει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβά. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία :

« Ἡ πονηρὴ ἀλεπού πιάνεται κι ἀπὸ τὰ τέσσαρα ».

Ὁσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν * της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν, διότι ἂν εἶναι καινουργῆς, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιάν τοῦ σιδήρου ὑποπτεῦται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἔν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνίων καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῆ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουν τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπόνηρον πτηνὸν ὑποπτεῦται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Όταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει, ἕως ὅτου κοιμηθῆ. “Αν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνίων εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἔν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ

τὸ διώξῃ πρὸς τὸν λόγγον. Ἐκεῖ πλέον τὸ σιγουρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα, ποῦ πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχη καιρόν, φεύγει, εἶδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

Ὅταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. Ἐως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη της καὶ ὅτι ἄμα ὁ ἄσβος * σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἄσβος τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὁπὰς· φθάνει ἕως τὰς εἴκοσιν, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἐξοδος ἀπολήγει * εἰς τουφωτὰ * μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεὶς δὲν τῆς ἡρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας, πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν κτλ. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουσι αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει εἰς μῦθος :

Μία αλώπηξ ἐκάθητο μίαν φοράν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάμνομεν ἐδῶ, μάνα ; τὴν ἡρώτων τὰ παιδιὰ της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιὰ μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. . . Δὲν τὴν βλέπετε ;

Τότε ἓν ἀπὸ τὰ παιδιὰ της ἐπήδησε καὶ ἐφώνασε :

— Νερό, μάνα, νερό μάνα, νερό, νερό καὶ μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπ' τὴ φωτιά !!!

— Ἄ . . . εὖγε, παιδί μου, ἐσὺ ξεσκόλισες . . . Πήγαινε τώρα στὴ δουλειὰ σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου »

Στέφανος Γρανίτσας

ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΠΟΥ

Ὁ πετεινὸς ἔπιασε φίλο
τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ τὸ σκύλο.

Καὶ πᾶν μαζί πεζοπορία
γὰ κάποια ξένη πολιτεία.

Στὸ δρόμο παίρνει νὰ βραδιάση
καὶ σ' ἓνα δέντρο κάνουν στάση.

Κούρνιασε ὁ ἓνας στὰ κλαριά του
κι ὁ σκύλος πλάγιασε ἀπὸ κάτω.

Σῶνεται ἡ νύχτα καὶ χαράζει
κι ἀρχίζει ὁ πετεινὸς νὰ κράζη.

Κι ἡ ἀλεπού ἀπ' τὴ φωλιά της
τρέχει κουνώντας τὴν οὐρά της :

« Πουλί μου, πῶς σ' αὐτὰ τὰ μέρη ;
Κατέβα, δῶσε μου τὸ χέρι ».

Κι ὁ πετεινὸς τῆς δείχνει κάτου,
 ποὺ ὁ σκύλος τέντωνε τ' αὐτιά του :

« Ἄν θές νὰ μπῆς στὸ σπιτικό μου,
 ν' ἀποταθῆς στὸ θυρωρὸ μου ! »

Ἀνέκδοτο

Μιχαὴλ Στασινόπουλος

Ο ΜΠΟΥΦΟΣ *

Ὁ μπουφος καλοπερνᾷ ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς βλακειᾶς του. Μένει ὀκνὸς ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτός. Ἐπειδὴ ὅμως κοιμᾶται μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα, ἡ γλῶσσα του γεμίζει πτερωτὰ ἔντομα. Τὰ μικρὰ πουλιὰ βλέπουν τὴν εὐκολὸν αὐτὴν λείαν * καὶ χώνονται βιαστικὰ εἰς τὸ στόμα τοῦ μπουφου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἐκεῖ τὰ διευθύνει εἰς τὸ στομάχι του. Διὰ τοῦτο, ὅταν πρόκειται δι' ἔκτακτα τυχηρά, λέγουν συνήθως « τοῦ ἔπεσε σὰν τοῦ μπουφου τὸ πουλί ». Πολλοὶ ὅμως χωρικοὶ φρονοῦν, ὅτι ὁ μπουφος δὲν εἶναι ἠλίθιος, ἀλλὰ προσποιεῖται τὸν ἠλίθιον. Κατ' αὐτοὺς δὲν κοιμᾶται μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν ἀπὸ συνήθειαν, ἀλλ' ἀπὸ πονηρίαν.

Ἐπίσης ἡ δειλία του εἶναι προσποιητὴ. Ἐχει παρατηρηθῆ, ὅτι ὡσάκις τὸν κυνηγοῦν τὰ μικρὰ πουλιὰ, φεύγει καὶ ἀκόμη φεύγει. Πρὸ ἡμερῶν ἐβλέπομεν νὰ τὸν καταδιώκῃ ἓν σμήνος χελιδονιῶν κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. Τὸν ἐτοιμοῦσαν εἰς τὴν κεφαλὴν, τοῦ ἐμαδοῦσαν τὰ πτερά, εἶχαν ὄρεξιν νὰ τὸν ἀπογυμνώσουν. Καὶ αὐτὸς ἔφευγε μὲ ὄλην τὴν δύναμίν του.

Τί νομίζετε, ὅτι συμβαίνει ; Τοὺς δίδει θάρρος, νὰ τὸν πλησιάζουν, διὰ νὰ τὰ καταβροχθίζῃ. Ἄλλα πουλιὰ, περισσότερον ἔξυπνα, ἀποφεύγουν νὰ ἐπιδεικνύουν παλικαρισμὸν κατὰ τῆς προσποιητῆς δειλίας του.

Ἐπάρχει μάλιστα καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος. Ἐπῆγε κάποτε ὁ μπουφος εἰς τὰ ἀλώνια, διὰ νὰ βοσκήσῃ ἀποσίταρα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εὗρηκεν ἐκεῖ τὰς σιταρήθρας *, ἐθεώρησε καλὸν νὰ πα-

ρουσιασθῆ ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ἡ « τσιουπλη-
τάρα »*, ἓνα πουλί δηλαδή, τὸ ὁποῖον ζῆ μὲ μυρμηγκάκια.

— Μπά, κυρα - Τσιουπλητάρα, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρῆθραι καὶ ἔκαμαν τάχα, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζουν· κόπιασε νὰ φᾶς μυρ-
μήγκια.

Ὁ μπουφός ἔσκυψε καὶ ἤρχισε νὰ τσιμπᾷ μυρμηγκάκια.
Ἄλλὰ τὴν ἔπαθε. Ἐπειδὴ ἦτο ἀσυνήθιστος εἰς αὐτὴν τὴν ἐργα-
σίαν, ἐσκάλωσεν ἔν εἰς τὸν λαιμόν του. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ φω-
νάζῃ εἰς βοήθειαν, διότι τὸ μυρμηγκάκι τοῦ ἔφερε φοβερὰν ἐνό-
χλησιν.

— Κτύπα τὸ κεφάλι σου ἀπὸ κάτω, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρῆ-
θραι. Κτύπα το καὶ θὰ βγῆ.

Ὁ μπουφός ἔβαλεν εἰς ἐνέργειαν τὴν μέθοδον καὶ κτυπῶν
τὴν κεφαλὴν του, ἐφώναξε :

— Ξεροκέφαλο, καλὰ νὰ τὴν πάθης. Ἐσὺ μοναχὰ γιὰ τυ-
χερὰ εἶσαι. . . Τὶ ἤθελες νὰ πᾶς γιὰ ψιλοδουλειές . . .

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ μπουφός ἐπῆρε τὸ ὄνομα τοῦ ἡλιθίου, ἐνῶ
ὁ ἀτυχὴς εἶναι ἐξυπνότερος ἀπὸ πολλούς, οἱ ὁποῖοι κάμνουν
τὸν ἔξυπνον.

Ἐπὶ τέλους ἔχει καὶ μίαν χρησιμότητα ἡ ζωὴ τοῦ μπουφου.
Ὅσάκις λαλήσῃ τὸ βράδυ, θὰ βρέξῃ τὴν ἐπομένην. Διὰ τοὺς
βοσκούς εἶναι τὸ ἀξιοπιστότερον βαρόμετρον. Ποῖος ἡλίθιος
εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ τόσον σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ;

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου »

Στέφανος Γρανίτσας

Ο ΛΑΓΟΣ

Ἐὰν θέλῃ κανεὶς νὰ περιγράψῃ τὸν χαρακτήρα τοῦ λαγοῦ,
τοῦ φθάνει μία λέξις : Τρομοκρατημένος. Διότι δὲν ὑπάρχει εἰς
τὸν κόσμον πλεον δυστυχισμένη ὑπαρξις. Ἡ ζωὴ του εἶναι
διαρκὲς μαρτύριον. Καὶ διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ περισσότερον
ἀπελπιστικὴν ἢ φύσις τοῦ ἔδωσεν ἀκοὴν καταπληκτικὴν. Διότι
ἐκεῖνα τὰ δύο πελώρια χωνία τῆς κεφαλῆς του ἀποθηκεύουν

κάθε φωνήν, κάθε ψίθυρον, ὅσον ἀδύνατος καὶ ἂν εἶναι, ὅσον καὶ ἂν ἔρχεται ἀπὸ μακρὰν. Καὶ ἐνῶ ὁ δυστυχημένος δὲν ἔχει κάμει ποτὲ κακὸν εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ πλάσματα τῆς δημιουργίας, ὁ ὕπνος του εἶναι ὡσάν τοῦ μεγαλύτερου ἐνόχου. Φθάνει νὰ εἶπω, ὅτι κοιμᾶται μὲ ἀνοικτούς ὀφθαλμούς.

Κανὲν ἄλλο ζῶον δὲν ἔχει τόσους ἐχθρούς φοβερούς, ἀσυγκινήτους· καὶ ὁ ἀετός ἀπὸ τὰ ὕψη, ὅταν ἴδῃ λαγὸν ἢ τὴν λόχμην *, ὅπου ἐκρύβῃ, ἔχει ἤδη ὑπογράψει τὴν θανατικὴν καταδίκην του.

Ἐχθροὶ του ἐπίσης εἶναι ἡ ἀλώπηξ, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόγατος, ὁ ὄφις, ὁ σκύλος καὶ πρῶτος ὁ ἄνθρωπος.

Ἄλλ' ἡ φύσις δὲν ἄφησεν ἀνυπεράσπιστον τὸν λαγόν, ὅπως δὲν ἄφησε ποτὲ κανὲν πλάσμα τῆς δημιουργίας. Τὸν ὥπλισε μὲ εὐστροφίαν πνεύματος καὶ εὐστροφίαν κινήσεως μοναδικήν.

Αἱ πονηρίαί του, διὰ νὰ συγχύζη τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς του, εἶναι μοναδικαί. Ἰδίως τὰ ὅσα μηχανεύεται, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν του. Τὴν προσπερνᾷ μὲ τὰ μεγαλύτερα πηδήματα καὶ προχωρεῖ μακρὰν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἔπειτα πάλιν ἐπιστρέφει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μὲ ἕν δυνάτον πηδήμα εὐρίσκεται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅποιος παρηκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ λαγοῦ ἐπάνω εἰς τὴν λευκὴν χιόνα, θὰ εἶδε μόνος του τὰ τεχνάσματά του.

Ἐκτὸς τῆς νοημοσύνης αὐτῆς ἡ φύσις ἐπροίκισε τὸν λαγὸν μὲ ὀπισθίους πόδας ὑψηλοτέρους ἀπὸ τοὺς ἐμπροσθίους, ὥστε τὸ μεγαλύτερον τρέξιμον εἰς τὸν ἀνήφορον νὰ εἶναι δι' αὐτὸν παιγνίδι ἄκοπον καὶ γρήγορον. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει πολὺ καλὰ πόσον ὕστερον εἰς αὐτὸ οἱ διώκται του, ὅποτε ἠμπορεῖ, παίρνει πάντοτε τὸν ἀνήφορον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ εὐστροφία του ; Χωρὶς διόλου νὰ ἐπιβραδύνη τὸν καλπασμὸν του, στρέφεται εὐκόλως πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ ἢ τὰ ὀπίσω, κερδίζει ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν διώκτην του καὶ πολλακίς σῶζεται.

Ἄς μὴ νομίση πάλιν κανεὶς, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ λαγοῦ εἶναι ἕν αἰώνιον μαρτύριον τρόμου. Ἐχει τὰς ἀπολαύσεις του τὴν

νύκτα. Βόσκει, παίζει, κυλιεται κατά γῆς, ὀρθώνεται εἰς τὰ ὀπίσθια του πόδια καὶ ἐν γένει παρουσιάζει τὴν εὐθυμίαν μεθυσμένου. Λησμονεῖ τότε τὴν ἀλώπεκα καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ πολλάκις πληρώνει μὲ τὴν ζωὴν του τὴν χαρὰν αὐτὴν· διότι καὶ αἱ ἀλώπεκες καὶ οἱ κυνηγοὶ κάτι γνωρίζουν ἀπὸ τὸ νυκτερινὸν παιγνίδι μὲ τὴν σελήνην.

Θὰ ἦμην ἄδικος, ἐάν δὲν ἐσημείωνα μίαν ἀρετὴν τοῦ λαγοῦ, ὅπου δὲν τὴν ἔχουν οὔτε τὰ περισσότερα πτηνά, οὔτε οἱ ἄνθρωποι: Τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐστίαν*. Ἐκεί, ὅπου θὰ τὸν σηκώσετε, ὅσον καὶ ἂν κυνηγηθῆ, ἐάν σωθῆ, ἐκεῖ γύρω θὰ γυρίσῃ πάλιν νὰ διαλέξῃ καταφύγιον ἢ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ τὴν ἄλλην. Διότι τοὺς ἀγνώστους τόπους τοὺς τρέμει ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἐχθρούς του. Περί αὐτοῦ ἔχω καὶ μίαν προσωπικὴν παρατήρησιν.

Ὅταν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγένεν ἡ τρομερὰ πυρκαϊὰ τοῦ Πεντελικοῦ, ὅσοι λαγοὶ ἐπρόφθασαν νὰ σωθοῦν, ἐσκόρπισαν παντοῦ. Ἄλλ' ἅμα ἔσβησαν οἱ καιόμενοι θάμνοι — καὶ τοὺς ἔσβησε μία διήμερος βροχὴ, δυνατὴ ὡς καταρράκτης — εὐρέθησαν πάλιν ὄλοι γεμάτοι ἀπὸ λαγούς. Ἀμέσως δηλαδὴ ὄλοι οἱ διεισπαρμένοι πρόσφυγες λαγοὶ ἐνοστάλησαν πάλιν τὸ πατρῶον ἔδαφος. Καὶ οἱ κυνηγοὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔκαμαν λαμπρὸν κυνήγιον, ἀδιάφορον ἂν οἱ λαγοὶ αὐτοὶ ἦσαν μουντζουρωμένοι ὡσάν καρβουνιάρηδες.

** Ἐμμανουὴλ Λυκούδης*

Η ΨΑΡΟΒΑΡΚΑ

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα, ἔρχετ' ὀλοῖσια
 πέρ' ἀπ' τὸν Ἀσπρόβραχο κι ἀπ' τὰ Πετρονήσια.
 Σὰ νεράϊδα ἀφρόπλαστη, νύφη φτερωτῆ,
 τὴ χαϊδεύει ὁ μπάτης.
 Μύρια πλούτη ἀτίμητα στὴν ποδιά κρατεῖ,
 ζηλευτὰ προικιά της.

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα χρυσοστολισμένη,
 ἔρχετ' ἀσημόζωστη καὶ ροδοντυμένη,
 τοῦ πελάου ἀρχόντισσα βεργολυγερή,
 μὲ πολλὰ καμάρια.

Πλούτη καὶ στολίδια τῆς ἔχει καὶ φορεῖ
 τοῦ γιαλοῦ τὰ ψάρια.

« Γαλήνη »

Γεώργιος Δροσίνης

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

Ήταν τρία. Ὁ Πάνος, ἡ Δανάη ἢ μεσιακὴ κι ὁ Στέλιος. Καὶ τὰ τρία εἶναι ὀρφανὰ ἀπὸ πατέρα. Ἔμειναν μόνα στὸν κόσμον, μόνα κι ἀπροστάτευτα μὲ τὴ μητέρα τους. Ὁ Πάνος, ὁ μεγαλύτερος, μόλις ἔχει κλείσει τὰ δέκα χρόνια.

Εἶν' ἀλήθεια πὼς στὴν ἀρχὴ δὲν πολυκατάλαβαν καμιά στέρση, γιατί εἶχαν καλὴ κι ἐργατικὴ μανούλα.

Κι ἡ κυρα - Ρήνη βρῆκε παρηγοριά νὰ ξενοδουλεύη γιὰ τὰ παιδιά της.

Μὰ ἔξαφνα μὲ τὰ πρῶτα κρύα ἀρρώστησε. Καὶ τίς μικρὲς οἰκονομίες της ξόδεψε, γιὰ νὰ γίνη καλά. Καὶ τώρα ἡ ἀρρώστια εὐτυχῶς εἶχε περάσει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλὰ ἦταν ἀκόμη ἀνήμερη γιὰ δουλειά.

Ἔτσι ἔφτασαν τὰ Χριστούγεννα. Χριστούγεννα χωρὶς λιγάκι ζεστὸ φαγητὸ γιὰ τὰ παιδιά καὶ τὸ χειρότερο χωρὶς ἓνα παιγνιδάκι γιὰ τ' ἀγόρια της, χωρὶς μιὰ κούκλα γιὰ τὴν ἀγαπημένη της κορούλα, χωρὶς ἓνα ζευγάρι παπούτσια γιὰ τὸν πιὸ μικρὸ της τὸ Στέλιο, πού ἦτανε σχεδὸν ξυπόλυτος.

Καὶ τὰ τρία κοιμόνταν τώρα κάτω ἀπὸ τὸ λίγο φῶς τοῦ καντηλιοῦ, πού ἔκαιε ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα καὶ πού μεγάλωνε τοὺς ἴσκιους μέσα στὸ φτωχικὸ δωμάτιο.

Μὲ τὸ νὰ συλλογίζεται ὅλ' αὐτὰ ἡ κυρα - Ρήνη ἀποκοιμήθηκε. Καὶ στὸν ὕπνο της ἐρχόταν τώρα ὁ θόρυβος ἀπὸ τὴν πολιτεία, πού διασκέδαζε. Κι ὕστερα ἀπὸ ὦρα, ὦρα πολλή, οἱ καμπάνες ἀκούονταν νὰ χτυποῦν κι ἔφτανε ὁ ἦχος τους ἀπαλὸς καὶ σβησμένος, μὰ χαρούμενος στὴν ἀπόμακρη συνοικία.

“Ολ’ αὐτὰ τ’ ἀκούει χωρὶς νὰ ξυπνᾷ καὶ τὰ παρακολουθοῦσε ἡ κυρα - Ρήνη στὸν ὕπνο της. Κι ἕνας ἀναστεναγμὸς τῆς ξέφευγε, πού μόνο τὰ φτωχὰ της παιδάκια ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ κόσμου. . .

Ἐξαφνα κάποιος τῆς φάνηκε πὼς χτύπησε ἐλαφρὰ τὴν πόρτα. Καὶ τῆς φάνηκε ἀκόμα, πὼς ὕστερα ἀπὸ πολὺν ἀγῶνα τὰ κατὰφερε τέλος νὰ σηκωθῆ. Μά, πράμα περίεργο! Μόλις βρέθηκε ὀρθὴ στὰ πόδια της, δὲν ἔνωθε πιά καμιὰ ἀδυναμία.

Ἔτσι ἔτρεξε ἐλαφρὰ καὶ γοργὰ κι ἄνοιξε τὴν πόρτα. Κι ἡ κυρα - Ρήνη παραμέρισε, γιὰ ν’ ἀφήσῃ νὰ περάσῃ μέσα κάποιος πού ἦταν ξανθὸς κι ὠραῖος σὰν ἄγγελος. Ἐκείνη ἔκανε τότε νὰ φωνάξῃ ἄθελά της, τόσος ἦταν ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸν ἀναπάντεχον ἐπισκέπτη. Αὐτὸς ὅμως, φέρνοντας τὸ δάχτυλο στὰ χεῖλη του, τῆς ἔγνεψε νὰ σωπάσῃ, γιὰ νὰ μὴ ξυπνήσουν τὰ παιδιὰ, πού τὰ ἔδειξε μὲ τὸ βλέμμα του.

Καὶ—πράμα πού δὲν τόχε ἰδεῖ ἔως τότε—ὁ ἐπισκέπτης κρατοῦσε ἕνα μεγάλο πανέρι κάτω ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ μασχάλῃ του. Ἡ κυρα - Ρήνη ἀπόρησε πὼς ἕνα τόσο μεγάλο πανέρι δὲν τῆς χτύπησε εὐθὺς στὰ μάτια. Μά γρήγορα τὴν προσοχὴ της θὰ εἶχε τραβήξῃ ἡ ἄφραστη * γλύκα, πού ἔσταζε ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἐπισκέπτη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ τὰ οὐράνια μάτια, τὰ οὐράνια σὰν τὰ νερά τῆς λίμνης τῆς Γενησαρέτ * . .

“Ολ’ αὐτὰ σὰν νὰ βάσταξαν μιὰ στιγμή καὶ πάλι ἕναν αἰῶνα, ὅταν Ἐκεῖνος προχώρησε πρὸς τὸ μικρὸ τραπεζάκι κι ἀπόθεσε ἐκεῖ ἀπάνω τὸ πανέρι, πού κρατοῦσε. Ἐπειτὰ κόιταξε πάλι τὰ παιδιὰ πού κοιμόνταν καὶ χαμογέλασε. Καὶ καθὼς χαμογέλασε, τῆς φάνηκε τῆς κυρα - Ρήνης, πὼς ἀπὸ τὸ στόμα του ξεφύλλισαν ρόδα, πού γέμισαν μὲ τὸ ἄρωμά τους τὸ δωμάτιο.

Μά, καθὼς ἔκανε νὰ χυθῆ, νὰ γονατίσῃ μπροστά Του, νὰ πάρῃ τὸ χεῖρι Του καὶ νὰ τὸ ἀσπασθῆ, μὲ τὴν ἀπότομη κίνηση πού ἔκαμε, ξύπνησε. . . Ὁ Ἐπισκέπτης μὲ τὰ οὐράνια μάτια καὶ τὴν ξανθὴν ὁμορφιά χάθηκε καὶ ἡ κυρα - Ρήνη ἔνωθε ἀκόμα τὴ λαχτάρα Του στὴν καρδιά της.

Μά, σάν ἀναθυμιόταν τ' ὄνειρό της τώρα στίς λεπτομέρειές του, ἔξαφνα ἦρθε στοῦ νοῦ της καί τὸ πανέρι, πού κρατοῦσε ὁ θεϊκὸς ἐπισκέπτης τοῦ ὄνειρου της. Καί τὰ μάτια της γύρισαν στοῦ τραπεζάκι, ὅπου—ὦ θαῦμα!—τὸ πανέρι ἦταν ἐκεῖ, ὅπως τὸ εἶχε ἰδεῖ στὸν ὕπνο της. Ποῦ βρῆκε τὴ στιγμή ἐκείνη τὴ δύναμη νὰ σηκωθῆ καί νὰ τὸ ξεσκεπάσῃ ἀπὸ τὸ ἄσπρο κάλλυμα, πού ἦταν ἐπάνω του ἀπλωμένο ;

Μά, μόλις τὸ ξεσκεπάσε, ἄρχισε νὰ φωνάζη μὲ μιὰ χαρὰ ἀκράτητη :

— Παιδιά ! Σηκωθῆτε γρήγορα !

Καὶ ξανάπε :

— Παιδιά, ξυπνήστε, σηκωθῆτε, σὰς λέω !

(Τὰ παιδιά ξύπνησαν τρομαγμένα ἀπ' τὸ βαθύ τους ὕπνο. Κι ἔτσι ἀγουροξυπνημένα, ἔμοιαζαν σάν ἀγγελουδία, καθὼς ἔτριβαν τὰ μάτια τους μὲ τίς γροθιές τους.

— Ἐλάτε ! Ἐλάτε γρήγορα !

Ἀπ' τὸ πανέρι φάνηκε ἓνα τυλιγμένο γαλόπουλο. Γύρω του ἦταν χάρτινες σακουλές γεμάτες ξηρὰ ὀπωρικά, σταφίδα, σύκα, ψύχες καρύδια, ἀμύγδαλα, πορτοκάλια κι ὅ,τι ἄλλο φανταστικὴ κανεῖς. Κι ὅταν τάβγαλαν ὅλα αὐτά, βρῆκαν ἓνα ζευγάρι παπουτσάκια καί ἕως δέκα πῆχες ὕφασμα μάλλινο χοντρό, ὅσο τῆς χρειαζόταν γιὰ νὰ ντυθῆ ἡ ἴδια καί δυὸ φορεσίτσες ἕτοιμες γιὰ τ' ἀγόρια της. Μὰ καί τὰ παιγνίδια δὲν ἔλειπαν. Ἐνα λαστιχένιο τόπι, ἓνας караγκιόζης ξύλινος, μιὰ κούκλα μ' ὀλόξανθες μποῦκλες καί τριανταφυλλένια μάγουλα καί μὲ μάτια, πού ἄνοιγαν κι ἔκλειναν. Ἡ Δανάη μόλις τόλμησε νὰ τὴν ἀγγίξῃ. Κι ὁ Στέλιος εἶχε ἀρπάξει κιόλας τὸν караγκιόζη κι ὁ Πάνος τὸ λαστιχένιο τόπι.

Ἡ Δανάη θυμῆθηκε νὰ ρωτήσῃ :

— Ποιὸς μᾶς τὰ ἔφερε, μαμά ;

— Ὁ καλὸς Χριστός, ὁ ἴδιος ! Εἶπε ἡ μητέρα.

Ἐξαφνα ὁ Στέλιος, πού ξαναγύρισε στοῦ πανέρι, ἔβγαλε ἀπὸ τὰ βάθη του ἓνα φάκελο. Ἐνα χαρτονόμισμα πεντακοσίων δραχμῶν ὀλοκαίνουργο τοῦς θάμπωσε. Μαζὶ μ' αὐτὸ ἦταν ὁ ἓνα φύλλο χαρτί γραμμένα τοῦτα τὰ λόγια :

« Στην κυρα - Ρήνη και στ' αγαπημένα παιδιά της, για την υγεία της μικρούλας μου Λιλέτας. »

Και τότε θυμήθηκαν. Θυμήθηκαν τη μεγάλη κυρία, μάν αρχόντισσα, που ή κυρα - Ρήνη ξενόπλενε. . . Ήταν μια πολύ καλή Χριστιανή μ' ένα χαριτωμένο κοριτσάκι, στόλισμα και καμάρι της. Αυτή λοιπόν στην εύτυχία της δέ λησμόνησε τὰ ὀρφανά.

Ἡ φτωχή μητέρα και τὰ παιδιά γονάτισαν και προσευχήθηκαν. Μεγάλα και λαμπερά δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια τους.

« Ἐρυθρὸς Σταυρὸς Νεότητος »

Ἄγγελος Σημηριώτης

(Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οικονόμου)

Η ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Χριστούγεννα ! Περίχαρα ἢ καμπάνα
κράζει, κι ἡ μάνα στὸ παιδί,
καὶ τὸ παιδί « Χριστούγεννα ! » στὴ μάνα,
κι ὁ κόσμος ὅλος τραγουδεῖ.

Κι ἡ νύχτα λάμπει ἀπ' τὸ μάγο ἀστέρι,
ὅπου τοὺς μάγους ὀδηγεῖ.
Τὸ ἐπουράνιο μυστικὸ τὸ ξέρει
καὶ χαίρεται οὐρανὸς και γῆ.

Κωστὴς Παλαμᾶς

Η ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ ΜΟΥ

Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἐκκλησία.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα θὰ πήγαινε ἡ μητέρα μου με τὸ μωρὸ στὴν ἐκκλησία νὰ « σαραντίση », ὅπως τὸ λέμε στὴ Ζάκυνθο, και τὴν παρακάλεσα νὰ με πάρη κι ἐμένα . . .

Ὁ καημένος ὁ παπάς μας ἔτυχε ἄρρωστος, και ἀντὶ νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία μας — ἔχομε δὰ μιὰν ἐκκλησοῦλα δική

μας, τὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο, κοντὰ στὸ σπίτι μας — πήγαμε λιγάκι μακρύτερα, στὴ Φανερωμένη.

Στὸ δρόμο περπατοῦσα στὴ μέση. Ἄπ' ἐδῶ εἶχα τὴ μητέρα μου, μ' ἓνα φόρεμα λιὰ ἀνοιχτό, δροσερό, ποὺ ἀκόμα λάμπει στὴ μνήμη μου σὰν ἓνα μεγάλο μπουκέτο μενεξέδες. Ἄπ' ἐκεῖ τὴ νταντά, μιά εὐρωστη καὶ ροδοκόκκινη χωριατοπούλα, μὲ τὴ Δρακούλα στὴν ἀγκαλιά. Φοροῦσε — ἂν μποροῦμε νὰ ποῦμε ἔτσι γιὰ μιά δρακούλα — ἄσπρο μακρὸ φόρεμα, ποὺ σκέπαζε περισσότερο τὴ νταντά παρὰ τὸ μωρό.

Τὸ προσωπάκι τῆς ἀχνὸ ἀχνὸ φαινόταν μέσα ἀπὸ τὸν οὐρανὶ πέπλο ποὺ τὴν τριγύριζε καὶ κυμάτιζε. Τὸ ἀεράκι τῆς αὐγῆς τὴν ἔκανε ν' ἀνοιγοκλῆ τὰ ματάκια τῆς. Τὸ χεράκι τῆς, τριανταφυλλένιο κι ἀσχημάτιστο, ἔσφιγγε δυνατὰ μιά δαντέλλα τοῦ φορέματος. Τὴν ἔβλεπα σ' ὅλο τὸ δρόμο, τῆς μιλοῦσα κι ἔσκυβα νὰ τὴ φιλήσω.

Αὐτὸ τὸ ἀπλὸ περιστατικό, ποὺ βγήκαμε ἔξω καὶ περπατοῦσα κοντὰ τῆς, μὲ γέμιζε χαρά. Ὁ κόσμος μᾶς κοίταζε μὲ συμπάθεια καὶ μὲ περιέργεια. Οἱ γειτόνισσες ἔλεγαν στὴ μητέρα μου :

— Νὰ σοῦ ζήση, κυρά μου, νὰ σοῦ ζήση!

Οἱ γνώριμοί μας ἔβγαζαν τὰ καπέλα τους. Κι ἡ μητέρα μου χαιρετοῦσε δεξιὰ κι ἀριστερὰ μὲ τὸ παντοτεινὸ τῆς χαμόγελο.

Φτάσαμε στὴν ἐκκλησία.

Δὲν ἦταν ἄλλος ἄπ' τὸν καντηλανάφτη, ποὺ ἔτρεξε εὐθὺς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παπά. Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ μείναμε μόνοι καὶ παρατηροῦσαμε τὶς εἰκόνες καὶ τὰ στολίδια.

Τὴ ὁμορφὴ ἢ Φανερωμένη! Δὲν εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη, βέβαια ὅμως εἶναι ἢ πιὸ κομψὴ ἄπ' ὅλες τὶς ἐκκλησίες. Ἐνα τετράπλευρο ἀπλόστατο, χωρὶς θόλους, χωρὶς στήλες. Ἄλλὰ τί ἀναλογία, τί τέχνη, τί γούστο! Δὲ βρίσκεις οὔτε μιά πιθαμὴ τόπο ἐκεῖ μέσα γυμνὸ ἀπὸ στολίδι. Ὅλη λάμπει ἀπὸ τὸ χρῶμα — ἓνα χρῶμα ἑκατὸ χρονῶν, ἀλλὰ τόσο ζωηρό, ποὺ νομίζεις, ὅτι μόλις χτές ἔφυγαν οἱ τεχνίτες.

Τὸ ταβάνι εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τεράστιες εἰκόνες, μὲ χρυσὲς κορνίζες ἀπὸ σκαλισμένο ξύλο. Τὸ ἴδιο κι οἱ τοῖχοι γύ-

ρω γύρω. Πλουσιώτερο όμως σε γλυφές είναι το τέμπλο. Ένας Έσταυρωμένος εκεί ψηλά ανεκτίμητος. Το καμάρωμα σε κάθε θύρα του Ίερου σχηματίζουν δύο άγγελοι χρυσοί, που βαστούν μαζί ένα στέμμα. Ο άμβωνας στη μέση έχει για στήριγμα το Ευαγγέλιου ένα περιστέρι κατάχρυσο μ' άπλωμένα φτερά.

Πελώρια είναι τα παράθυρα με τ' άσπρα γυαλιά και τα κομψά σιδερένια δίχτια. Έδω μέσα δε σχηματίζεται ή μελαγχολική συννεφιά των βυζαντινών εκκλησιών. Έξεναντίας το φως μπαίνει έλεύθερο, άφθονο, καθαρό και παίζει με τα χρυσώματα, με τ' άσήμια, με τα κρύσταλλα, με τα κεριά, με τις στόφες, με τα βελούδα, με όλη εκείνη την καλλιτεχνική ποικιλία, που εύφραίνει το μάτι και την ψυχή.

Πηγαίναμε συχνά στη Φανερωμένη κι έχω έδω πολλές παιδικές άναμνήσεις. Η λειτουργία στις 15 Αυγούστου με το Δεσπότη, που έλεγε στη μεσιανή θύρα το « Κύριε, Κύριε ! Έπίβλεψον έξ ούρανοϋ, και ίδε . . . », ήταν για μένα άληθινό πανηγύρι. Τί ώρατος έπίσης ό έπιτάφιος, που ξαπλώνουν μέσα το εικόνισμα της Θεοτόκου νεκρής ! Άληθινό κομψοτέχνημα, ένα κουβούκλιο από βαθύ βυssινί βελούδο και χρυσωμένο ξύλο, ντυμένο από μέσα με λιλά μεταξωτό άνοιχτό.

Άμα ό παπάς έμαθε, πώς τον περιμένει ή μητέρα μου, κατέβηκε από το κελί του άμέσως. Ήταν γέρος πολύ σεβάσμιος, με γένεια και μαλλιά άσημόχρυσα, καμωμένος έπίτηδες, θα έλεγες, για την εκκλησία εκείνη. Η φωνή του ήταν βαριά λίγο, αλλά κατανυκτική. Φόρεσε το πετραχήλι του, έβγαλε το καλυμμαύχι του, πήρε το μωρό στην άγκαλιά του, προχώρησε προς τα σκαλιά του Άγίου Βήματος και στάθηκε μπροστά στην άριστερή θύρα.

Η σιαγή προσευχή του, σαν βγαλμένη από μέσα από την καρδιά, είχε ένα μυστικόν αντίλαλο στο κενό της εκκλησίας. Φαινόταν πώς μιλούσε πραγματικώς με το Θεό και τον παρακαλούσε νά στείλη τή φώτιση στην άδελφούλα μου. . . Έκει κοντά ό καντηλανάφτης κρατούσε ένα κερι. Η Μάρω στεκόταν κοντά του με κρεμασμένα τα χέρια και σκυμμένο πρόσωπο. Η

μητέρα μου είχε μείνει πίσω. Με άνωψωμένο κεφάλι και με δακρυσμένα μάτια άνοιγόκλεινε τὰ χείλη της. Ἐγὼ στεκόμουν στὸ πλάι της, γεμάτος συγκίνηση στὴν ἀλησμόνητη αὐτὴ σκηνή. Γύρισε μιὰ στιγμή, μὲ εἶδε καὶ μοῦ εἶπε :

— Κάμε τὴν προσευχή σου !

Εἶπα σιγὰ σιγὰ τὸ « Πάτερ ἡμῶν ».

“Υστερ’ ἀπὸ λίγο, ὅταν ξανάδωσε ὁ παπὰς τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας, τὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφούλας μου, μέσα ἀπὸ τὸ οὐρανὶ τούλι πού τὸ σκέπαζε, μοῦ φάνηκε τριγυρισμένο ἀπὸ μιὰ λάμψη ἀχτιδωτῆ, μιὰν αἴγλη Θεοῦ, σὰν ἀπάντηση στὴ σιγαλὴ προσευχὴ, πού εἶχε μυστικὸν ἀντίλαλο στὸ κενὸ τῆς ἐκκλησίας. . .

Τὰ βαφτίσια.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ εἶχαμε χαρὲς καὶ βαφτίσια. Τὶ κόσμος ! Ποτὲ δὲ θυμόμουν τὸ σπίτι μας φαιδρότερο. Στὴ μέση τῆς μεγάλης αἴθουσας εἶχαν βάλει ἕνα τραπέζι μὲ ἄσπρο κεντητὸ σκέπασμα καὶ μὲ δυὸ κεριὰ στὶς ἄκρες, σὰν μικρὴ Ἁγία Τράπεζα. Μπροστὰ στὸ τραπέζι ἕνα σκαμνὶ μεγάλο κι ἐπάνω στὸ σκαμνὶ μιὰ χάλκινη κολυμπήθρα.

Προετοιμασίες πιά ἕνα σωρὸ. Πήγαιναν κι ἔρχονταν οἱ ὕπηρετες, ἀνεβοκατέβαιναν οἱ καλεσμένοι μας.

Ἦρθε κι ὁ παπὰς μ’ ἕνα μεγάλο ἐπιτελεῖο. Ἐπάνω στὸ τραπέζι ἄφησε ἕνα ἀσημένιο μπουκαλάκι κι ἕνα βιβλίον χοντρό, διπλωμένο μέσα στὸ πετραχήλι του.

— Μητέρα, τί εἶναι μέσα σ’ ἐκεῖνο τὸ μπουκαλάκι ; ρώτησα.

— Τὸ Ἅγιο Μύρο.

— Τί ;

— Τὸ Ἅγιο Μύρο. Δὲν ἔμαθες στὴν Κατήχηση ;

— Ἄ, ναί, τὸ ξέρω. Εἶναι ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μυστήρια. . . Μὰ τί θὰ τὸ κάμωμε ;

— Ἡ Δρακούλα μας μ’ αὐτὸ θὰ γίνῃ σήμερα Χριστιανή.

Τελευταῖος ἀπ’ ὅλους ἦρθε ὁ νουνός. Μόλις μπῆκε στὴν

αΐθουσα, ὅλοι τὸν τριγύρισαν καὶ τοῦ ἕκαμαν ἓναν κύκλο κάτω ἀπὸ τὸν πολυέλαιο.

Τὶ γέλια, τὶ ἀστεῖα, τὶ φωνές ! Θυμοῦμαι ζωηρὰ τὸ φαιδρὸ ἐκεῖνο ἀλαλητό. Τὸν συγχαίρονταν γιὰ τὰ ὠραῖα δῶρα, πού πρόσφερε στὴ βαφτιστικιά του : ἓνα « φωτίκι » ἀπὸ ἄσπρη βατίστα μὲ δαντέλες καὶ κορδέλες οὐρανεῖς· ἓνα καπελάκι, παρόμοια ἄσπρο καὶ οὐρανί· ἓνα σταυρὸ μὲ μαῦρο σμάλτο, ἓνα ρολογάκι χρυσοῦ τοσοῦτσικο κι ἓνα ζευγάρι σκουλαρίκια διαμαντένια. Τὰ θαύμασα κι ἐγὼ μιὰ στιγμή, πού μ' ἄφησαν νὰ τὰ ἰδῶ. Τὸ κουτάκι τους μοσκοβολοῦσε· κόκκινη ἀτλαζωτὴ * ἦταν ἢ φόδρα του καὶ τὰ διαμάντια ἔλαμπαν ἐκεῖ ἐπάνω σὰν δροσῆς σταλαγματιῆς ἐπάνω σὲ ροδόφυλλο. Ἄπ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὅσες φορές τύχη νὰ τὰ ἰδῶ, μοῦ ξαναφέρνουν τὰ χαρούμενα βαφτίσια τῆς ἀδελφούλας μου, τὸ σπίτι μας γεμάτο κόσμος, τὴν κολυμπήθρα στὴ μέση τῆς αΐθουσας, τὰ παράθυρα ὀλάνοιχτα στὴν ἡσυχὴ θάλασσα μὲ τὰ πολλὰ κατάρτια. . .

— Λοιπόν, τί λέτε ; ρώτησε ὁ παπάς.

— Ἐγὼ εἶμαι στὶς διαταγές σας, ἀποκρίθηκε ὁ νουνός.

Ὁ παπάς φόρεσε τὸ πετραχήλι του κι ἄναψε τὴ λαμπάδα. Ἐγινε τότε μιὰ μετακίνηση στὴν αΐθουσα. Σηκώθηκαν ὄρθοι καὶ μπῆκαν μέσα ἀπὸ τὰ γύρω δωμάτια. Ἡ μητέρα μου βγήκε ἔξω. Δὲν ξέρω γιατί, τὴν ἀκολούθησα κι ἐγώ. . . Ἄνεβήκαμε στὴ σκάλα καὶ πήγαμε σὲ μιὰ κάμαρα ἔρημη, μακρυσμένη.

— Γιατί ἐδῶ ; εἶπα.

— Στάσου καὶ σύ, καλύτερα πού ἦρθες. . . Νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ πρωτοφθάσῃ νὰ μᾶς πῆ τ' ὄνομα.

— Ποιὸ ὄνομα ;

— Πού θὰ δώσουν τῆς Δρακούλας

— Ἐ, καὶ θαρθοῦν ἐδῶ νὰ μᾶς ποῦν ; δὲν πᾶμε κάτω νὰ τ' ἀκούσωμε ;

— Ὅχι, δὲν κάνει. Ἔτσι συνηθίζουν.

Ἐμείνα. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε ἀπὸ περιέργεια κι ἀπὸ συγκίνηση. Σὲ λίγο ἀκούσαμε βήματα τρεχάτα στὴ σκάλα. Ἄνέβαιναν δυὸ τρεῖς, ὅπου πρωτοτρέξη καὶ πρωτοφτάση. . . Ἐξαφνα ἀνοίγει ἡ θύρα μὲ βία καὶ ρίχνεται μέσα ἡ νταντά.

κατακόκκινη, με πιασμένη φωνή από τὸ τρέξιμο. Μόλις μπόρεσε νὰ προφέρει :

— Λουκία ! Λουκία τὴν εἶπαν !

Ἡ μητέρα μου χαμογέλασε γεμάτη χαρὰ καὶ τῆς ἔδωσε ἓνα τάλληρο ἀσημένιο — τὰ « συχαρίκια » τῆς. Τὴν ἴδια στιγμή φάνηκε ὁ μάγειρος κι ἀπὸ πίσω του μὴ γειτόνισσα. Ἄλλὰ ἦταν πιά ἀργά.

— Ἔ, δὲν πειράζει, κυρά μου, νὰ σοῦ ζήσει.

— Εὐχαριστῶ.

— Λουκία ; εἶπα τότε κι ἐγώ. Ὁρατο ὄνομα !

— Ναί. Εἶναι τῆς μακαρίτισσας τῆς γιαγιάς σου. . . Καὶ θὰ τὴ λέμε Λιλή χαϊδευτικά.

— Λιλή, ναί, Λιλή ! Καλύτερα Λιλή !

Κατέβηκαν στὴν αἴθουσα. Ὁλος ὁ κόσμος ἔλεγε στὴ μητέρα μου : « Νὰ σοῦ ζήσει, νὰ σοῦ ζήσει ! » Ἐπειτα ἡ ἡσυχία ξαναἤρθε. Τὸ μυστήριο προχώρησε.

Μ' ἔβαλαν κι εἶπα τὸ « Πιστεῦω » μὲ φιλή τρεμουλιαστή φωνή, κατακόκκινος ἀπὸ τὴ ντροπὴ μου. Ἄμα τελείωσα, μὲ πλησίασε ὁ πατέρας καὶ μοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά. . .

Θυμοῦμαι τὴ στιγμή πού βαφτίστηκε ἡ ἀδελφούλα μου, ἡ « δούλη τοῦ Θεοῦ Λουκία ». Σὰν ἀγαλματάκι τὸ μωρὸ τὸ κρατοῦσε ὁ παπὰς καὶ τὸ βούτησε μιά, δυό, τρεῖς φορές. Ἐκείνη φώναζε καὶ τσίριζε, σὰ νὰ τῆς ἔκαναν τὰ μεγαλύτερα κακά. Ἄλλὰ ὄλοι γύρω τῆς γελοῦσαν. Ἡ θεία Κατερίνα τῆς ἔλεγε : « Φτάνει πιά, καημένη, φτάνει πιά » καὶ βοηθοῦσε τὴ μαμή, τὴν κυρα - Φρόσω, πού τὴν παράλαβε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ νουνοῦ, διπλωμένη μέσα σ' ἓνα μεγάλο χνουδωτὸ προσόψι.

Κι ἔγινε πιά ἡ Δρακούλα μας Χριστιανὴ σωστή. Λιλή μὲ τ' ὄνομα. . . Λιλή ἐπάνω, Λιλή κάτω. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ λέξη αὐτὴ ἀντηχοῦσε γλυκὰ μέσα στὸ σπίτι καὶ μ' αὐτὲς τίς δύο μικρὲς μελωδικὲς συλαβὲς ὀνόμαζα τὴν ἀδελφούλα μου — ὄλο τὸν ὄγκο τῆς ἀγάπης μου καὶ τῆς εὐτυχίας !

« Ἡ ἀδελφούλα μου »

Γρηγόριος Ξενόπουλος

ΧΡΟΝΙΑΡΕΣ ΜΕΡΕΣ

Καί θαρθούν χρονιάρες μέρες : τὰ Χριστούγεννα
 μὲ τ' ἀφρόπλαστα χριστόψωμά τους πρῶτα
 καί τ' Ἄι - Βασιλιοῦ μὲ τῶν παιδιῶν τὰ κάλαντα
 καί μὲ τῶν νερῶν τ' ἀγίασμα τὰ Φῶτα.

Κι ὕστερα τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ κι ἡ Ἀνάσταση
 ποῦ τ' ὀλόχαρο χωριό θά τῆ γιορτάση,
 τῶν βουνῶν βροντοξυπνώντας τοὺς ἀντίλαλους,
 σπέρνοντας λαμπάδων φέγγισμα στὰ δάση.

Καί μὲ τὰ λαμπριάτικα καλοκαιριάσματα,
 στήνοντας χορὸ στὰ ὀλόανθα χαμομήλια,
 θ' ἀνεμίζουν κάτω ἀπὸ μηλιάς χιονόκλαδα
 κόκκινες ποδιές καί κίτρινα μαντήλια.

« Θὰ βραδιάζῃ »

Γεώργιος Δροσίνης

ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟ

Δὲν πέρασαν πολλοὶ μῆνες, ποῦ ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας ἦ-
 ταν στρατιώτης, καί κηρύχτηκε στὸ 1912 ὁ πόλεμος μὲ τὴν
 Τουρκία. Ὅπως σ' ὄλα τὰ συντάγματα, ἔτσι καί στὰ Μηχανι-
 κά, ποῦ ὑπηρετοῦσε, οἱ ἄνδρες τὸ ἄκουσαν μ' ἀκράτητο ἐνθου-
 σιασμό. Τὰ ὄπλα καθαρίστηκαν, γυαλοκόπησαν οἱ ἀξίνες *,
 ὄλα τὰ ἐργαλεῖα σιγουρίστηκαν, μπήκανε σὲ τάξη, ἔτοιμα νὰ
 δουλέψουν. Οἱ στρατιῶτες ἐτοιμάστηκαν γιὰ τὰ σύνορα. Καί
 ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας κατέβηκε στὸν Πειραιά ν' ἀποχαιρετήση
 τὴ μάνα του.

— Φεύγομε, μάνα, γιὰ τὰ σύνορα. Ἦρθε ὁ καιρός. Πάμε
 νὰ ἐλευθερώσωμε τοὺς σκλάβους, ν' ἀνοίξωμε τὶς ἐκκλησίες
 τὶς ἀλειτούργητες . . . Φεύγω. Τὴν εὐχὴ σου. . .

Ἀτάραχη τ' ἄκουσε ἡ χήρα, ἡ Σεριφιώτισσα.

— Μὲ τὴν εὐχὴ τῆς Παναγίας, παιδί μου, εἶπε. Ἐκρυψε
 ἓνα δάκρυ, ποῦ κατέβηκε ἀπὸ τὰ μητρικὰ τῆς μάτια, κι ἔτρεξε

νά τοῦ ἐτοιμάσῃ τ' ἀσπρόρρουχα. Ὑστερα κατέβασε ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα τὸ μικρὸ Εὐαγγέλιο, ἱερὸ κειμήλιό τοῦ παπᾶ, τοῦ πατέρα της, σταυροκοπήθηκε, τὸ φίλησε καὶ εἶπε :

— Πάρε το, παιδί μου, ὁδηγὸ σου καὶ φυλαχτὸ σου.

Ὁ Μιχάλης τόβαλε μ' εὐλάβεια κάτω ἀπὸ τὸ χιτῶνίό του καὶ κουμπώθηκε.

Ὅλα τ' ἀγαποῦσε ὁ Μιχάλης τὰ πατρογονικά κειμήλια κι ὅλα τὰ σεβότανε, μὰ πιὸ πολὺ τὸ μικρὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιο, πολὺτιμο δῶρο χαρισμένο στὸν παπά, τὸν παππούλη του, ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, τὸν καιρὸ ποὺ πῆγε νὰ προσκυνήσῃ στὰ Ἱεροσόλυμα. Μέσα στὸ πρῶτο φύλλο μάλιστα ὁ Πατριάρχης εἶχε γράψῃ τ' ὄνομά του, χαρίζοντάς το στὸν πάτερ Κοσμᾶ.

Μὲ τὸ Εὐαγγέλιο αὐτὸ στὰ χέρια μεγάλωσε ὁ Μιχάλης. Κάθε Κυριακὴ διάβαζε τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας δυνατά, νὰ τ' ἀκούσῃ κι ἄλλη μιὰ φορὰ ἢ μάνα του. Κι ἐκείνη, καθισμένη στὸ скаμνάκι, κουνούσε σιγὰ σιγὰ τὸ κεφάλι, μὲ τὸ πρόσωπο φωτισμένο ἀπὸ θεϊκὴ χαρὰ, μουρμουρίζοντας :

— Προσκυνῶ τὸ λόγο σου, Χριστέ μου καὶ Σωτήρα μου, προσκυνῶ τὸ λόγο σου. . .

Καὶ τώρα πάλι, φεύγοντας ἀπὸ τὸ σπίτι του, τόπαιρνε μαζὶ του σύντροφο καὶ βοηθὸ καὶ παρηγόρια.

Πῆρε λοιπὸν τὰ ρουχα του, ἄλλαξε τὸ φιλι τοῦ χωρισμοῦ μὲ τὴ μάνα του καὶ ξεκίνησε νὰ φύγῃ:

— Στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, παιδί μου. ὦρα καλὴ! Μουρμούρισε ἡ μάνα, ἡ νησιώτισσα, ἡ χαροκαμένη. Καὶ στάθηκε παλικαρίσια στὴν ἐξώπορτα, δυνατὴ κι ἀδάκρυτη, ὥσπου τὸ παιδί της χάθηκε στὸ βάθος τοῦ δρόμου τραβώντας κατὰ τὴν Ἀθήνα.

Ὅπως ὅλα τὰ Σώματα, ἔτσι καὶ τὸ Μηχανικὸ δοξάστηκε στὸν πόλεμο. Τὸ τάγμα τοῦ Μιχάλη ἔκανε θαύματα. Σήκωσε προχώματα, ἔκαμε γεφύρια, βοήθησε τὰ Πεζικά, ἔδωσε χέρι στὰ κανόνια. Πολλὲς φορές χύθηκε στὴ φωτιά καὶ βγήκε δρᾶκος ἀνίκητος. Ἔγινε κοσμαγάπητο. Περνούσε κι οἱ φαντᾶροι φώναζαν :

— Γειά σας, σκαπανάκια! Ζήτω! . .

Καί τὰ σκαπανάκια καμάρωναν καὶ τραγουδοῦσαν, εὐθυμα καὶ γελαστὰ παιδιά, σὰ νὰ κάνανε γυμνάσια.

Ὁ Μιχάλης πρῶτος πάντα στὸ λόχο του. Ἡ μὲ τὴν ἀξίνα δούλευε ἢ μὲ τὸ τουφέκι, ἦταν τρομερός.

— Ἀπὸ σίδηρο εἶν' αὐτὸς ὁ Σεριφιώτης; ἔλεγε ὁ λοχίας του. Σκυλι μονάχο. Οὔτε κούραση τὸν πιάνει, οὔτε σφαίρα.

Καὶ ὁ λοχαγὸς του πάλι, περνώντας, τὸν χτύπησε κάποτε ἔλαφρά στὸν ὦμο καὶ τοῦ εἶπε :

— Εὔγε, παλικάρι μου !

Εὐχαριστήθηκε ὁ Μιχάλης, χαμογέλασε καί, ὅταν εἶχαν καταυλισμὸ κι ἀνάπαυση, ξαπλωνόταν παράμερα, ἔβγαζε ἀπὸ τὸν κόρφο του τὸ ἱερὸ βιβλίο κι ἄρχιζε νὰ διαβάζῃ :

Κύριος φωτισμὸς μου καὶ σωτὴρ μου, τίνα φοβηθήσομαι ;

Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω ;

[Ψαλμ. κσ']

Ἦστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἡ σημαία μας ἔφτασε ἐμπρὸς στὰ Γιανιτσά*. Τὰ τούρκικα στρατεύματα, πού ἔφευγαν νικημένα ἀπὸ δυὸ ἐβδομάδες, σταθήκανε ἐκεῖ μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἱερὴ τους πόλη. Ἄδικος κόπος. Ποιὸς μποροῦσε νὰ σταματήσῃ πιά τὴν ἀρματωμένη Ἑλλάδα, πού τραβοῦσε ἐκεῖ, ὅπου ἔδειχνε τὸ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ; Κανείς. Καὶ ἡ μάχη ἄρχισε. Ὁρμησαν τὰ Πεζικά, μούγκρισαν τὰ κανόνια, ἀναψε ὁ τόπος.

— Μέριασε, βράχε, νὰ διαβῶ ! Φώναξε σὲ μιὰ στιγμή ὁ Μιχάλης σφίγγοντας τὸ τουφέκι του. Καὶ θυμήθηκε τὰ λόγια πού ἄκουσε ἀπὸ τὸ δάσκαλό του, ὅταν ἦταν μικρός : Κύμα θὰ γίνῃ μιὰ μέρα ἢ Ἑλλάδα νὰ καταπιῇ τὸ βράχο !

Ὁ ποταμὸς Λουδίας* μὲ τὰ παραπτόταμά του κυλοῦσε ἀντίκρυ τὰ νερά του· μαῦρα κι ἀνταριασμένα καὶ ξέμακρα βογγοῦσαν τὰ κανόνια τὰ τούρκικα.

Σκληρὴ ἦταν γιὰ τὸ στρατό μας ἡ ἐπίθεση. Ὁ ἐχθρὸς ἦταν καλὰ ὀχυρωμένος σὲ βουνοπλαγιές, ἐνῶ οἱ δικοὶ μας βρισκόνταν στὸν κάμπο χωρὶς προχώματα καὶ πολλές φορές ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ περνοῦν παραπτόταμα, τρία μέτρα βαθιά.

“Εξαφνα ἦρθε μιὰ διαταγή :

— Νὰ γεφυρωθῆ τὸ ποτάμι ! . . .

Ἦταν ἓνα πλατὺ παρακλάδι τοῦ Λουδία.

Τὸ Μηχανικὸ ἔτρεξ’ ἐκεῖ. Φτάσανε στὴν ὄχθη. Οἱ ἄνδρες ἄρχισαν τὴ δουλειὰ γρήγορα, βιαστικά, νὰ στηθῆ τὸ γεφύρι, νὰ περάσῃ ὁ στρατός, ὁ νικητής. Ἀλλὰ οἱ Τούρκοι τοὺς ἔνωσαν καὶ τοὺς ἔβαλαν στὸ σημάδι. Οἱ ὀβίδες πέφτανε γύρω τους βουλιάζοντας μέσα στὸ χῶμα, σηκώνοντας τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, σκοτώνοντας κόσμο.

Ἀλλὰ οἱ ἄνδρες ἀτρόμητοι, τὴ δουλειὰ τους. Τὰ ἐργαλεῖα δούλευαν κι ὁ κρότος ἀκούοταν γρήγορος, βιαστικός, ἐπίμονος. Τὸ πυροβολικὸ μας θέλησε νὰ τοὺς προστατέψῃ καὶ οἱ ἐλληνικὲς ὀβίδες περνοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους σκάζοντας μέσα στὰ τούρκικα προχώματα.

“Ὁ ἐχθρὸς κατάλαβε τὸν κίνδυνο. ”Αν οἱ Ἕλληνες περνοῦσαν τὸν ποταμὸ, ἦταν χαμένοι. Τάγματα πυκνὰ ἔτρεξαν κατὰ τὸ ποτάμι κι ἄρχισαν νὰ ρίχνουν μὲ πείσμα. Τρομερὴ ἦταν ἡ ὥρα ἐκείνη. Οἱ μισοὶ ἄφησαν τὰ ἐργαλεῖα καὶ πιάσανε τὰ τουφέκια, οἱ ἄλλοι δούλευαν στὸ γεφύρι.

“Ὁ Μιχάλης ἔριξε μιὰ ματιὰ γύρω καὶ εἶδε τοὺς ἀγαπημένους του συντρόφους, ποὺ πολεμοῦσαν σὰ λεοντάρια. Σήκωσε σὲ μιὰ στιγμή τὴν ψυχὴ του στὸ Θεὸ καὶ εἶπε μέσα του :

— Κύριε, Κύριε, βοήθει τὴν Ἑλλάδα μας ! . . .

Τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα ξανάπιασε τὴ δουλειὰ.

Ἐξαφνα ἔνωσε ἓνα δυνατὸ τράνταγμα, σὰ νὰ τὸν ἔσπρωξε κανεὶς πίσω. Παρὰ λίγο νὰ πέσῃ. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε πίσω του ἓνα δυνατὸ θόρυβο. Γύρισε καὶ εἶδε. Ἦταν τὸ Πεζικό, ποὺ ἐρχόταν νὰ βοηθήσῃ τοὺς γεφυροποιούς, νὰ τοὺς προστατέψῃ.

Σὲ λίγο οἱ Τούρκοι ζαλίστηκαν, πῆραν δρόμο. Τὸ γεφύρι στήθηκε, τὰ στρατεύματα πέρασαν, κυνηγώντας τὸ νικημένο ἐχθρὸ, ποὺ σκορποῦσε κατὰ τὴ Θεσσαλονίκη.

— Τ’ Ἄι - Δημητρίου στὴν ἐκκλησιά του θὰ λειτουργηθοῦμε . . . συλλογίστηκε ὁ Μιχάλης κι ἀναγάλιασε.

Τὴν ὥρα ποὺ ἔκανε τὴ σκέψη αὐτή, εἶδε τὸ Γεράσιμο Κεφαλλονίτη, συστρατιώτη του, πλάγι του.

— Ἔ, Πέλεκκα ! τοῦ φώναξε.

— Ἐδῶ εἶσαι κι ἐσύ ; εἶπε ὁ Μιχάλης.

— Ἐδῶ κι ὄλο ἐμπρός ! Ἀπάντησε ἐκεῖνος.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ξαφνίστηκε καὶ δείχνοντας τὸ στήθος τοῦ Μιχάλη, στὸ μέρος τῆς καρδιάς, εἶπε :

— Μωρὲ Πέλεκκα, μιὰ τρύπα ἔχεις ἐδῶ !

Ὁ Μιχάλης εἶδε καὶ τάχασε. Γρήγορα ὅμως θυμήθηκε τὸ τράνταγμα, ποὺ ἔνωσε τὴν ὥρα τῆς μάχης, κάτι κατάλαβε καὶ ξεκουμπώνοντας τὸ χιτώνιό του, ἔβγαλε τὸ Εὐαγγέλιο.

Οἱ ἄνδρες τὸν περικύκλωσαν, περίεργοι νὰ ἰδοῦν. Καὶ ὁ Μιχάλης, σηκώνοντας ψηλά, ἔδειξε τὸ ἱερὸ βιβλίον τρυπημένο ἀπὸ μιὰ σφαῖρα. Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει τὸ δερμάτινο ξώφυλλο καὶ εἶχε σφηνωθῆ στὸ βιβλίον ὡς τὴ μέση.

— Μέγας εἶσαι, Κύριε ! Εἶπε ἓνας στρατιώτης καὶ σταυροκόπηθηκε. Ἦταν ὁ Γεράσιμος Κεφαλλονίτης. Καὶ οἱ ἄλλοι ἔκαναν τὸ ἴδιο. Ὁ Μιχάλης φίλησε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ ξανάβαλε στὸν κόρφο του.

« Ἡ Πίστις σώζει », λέγει ἓνας θεῖος λόγος. Ὁ Μιχάλης εἶχε ἀσάλευτη πάντα Πίστη μέσα του. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη σὲ πολλὰς μάχης πολέμησε καὶ πολλὰς φορὲς κινδύνεψε καὶ στὸν πρῶτο καὶ στὸ δεύτερο πόλεμο. Ἀλλὰ ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς μάνας του τὸν φύλαξε.

Ὅταν ἔγινε εἰρήνη καὶ γύρισαν τὰ Μηχανικά στὸν Πειραιά, ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποὺ πήδησαν στὴν προκουμαῖα ἦταν καὶ ἓνας ψηλός, γιγαντόσωμος λοχίας, ποὺ ἔσπαχνε μὲ τὴ ματιὰ γυρεύοντας τοὺς δικούς του. Μιὰ γυναίκα μὲ νησιώτικη μαντήλα* χύθηκε μέσα στὸ πλῆθος κι ἀγκάλιασε τὸ λοχία κλαίοντας ἀπὸ χαρά. ✓

— Μιχάλη μου, παιδί μου ! Δόξα νάχη ὁ Ὑψιστος !

Ἦταν ἡ κυρα - Δημήτραινα, ἡ Σεριφιώτισσα, ποὺ δεχόταν τὸ γιό της νικητὴ, μὲ δυὸ γαλόνια στὸ χέρι.

Τώρα ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκκας δὲν εἶναι πιά στρατιώτης.

Πήρε τὴν ἄφεσή του, ξαναγύρισε στὸ ἐργοστάσιο κι εἶναι ἀρ-
χιτεχνίτης.

Ψηλά στὸ εἰκονοστάσι, ἀνάμεσα στὰ εἰκονίσματα, ξανά-
βαλε ἡ κυρα - Δημήτραινα τὸ ἱερὸ κειμήλιο, ποῦ ἔσωσε τὴ ζωὴ
τοῦ ἀγαπημένου της παιδιοῦ!

« Πολεμικὰ διηγήματα »

Στέφανος Δάφνης (Θρ. Ζωιόπουλος)

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ο ΜΙΔΑΣ

Περνοῦσε ὁ Διόνυσος καὶ τὰ δάση βούιζαν ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν συντρόφων του.

Εἶχε πάει στὴ Θράκη, ὅπου τὸν καλοδέχτηκε ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου μὲ γιορτές καὶ πανηγύρια. Ὑστερα πέρασε ἀπὸ τὸ Βόσπορο, κατέβηκε στὴ Φρυγία καὶ πῆγε πρὸς τὰ μέσα τῆς Ἀσίας, ὅπου τὸν περίμεναν κι ἄλλες χαρές.

Ἐκεῖνος ὁδηγοῦσε τοὺς συντρόφους του, πὺ ἀκολουθοῦσαν ἀκατάστατα, ξεφωνίζοντας, γελώντας, χορεύοντας. Στὰ χέρια βαστοῦσαν σταφύλια, τὸ κεφάλι εἶχαν στεφανωμένο μὲ ἀμπελόφυλλα καὶ κρασί ἀντλοῦσαν ἀπὸ χρυσὰ λαγῆνια * στολισμένα κι ἐκεῖνα μὲ κλῆμα καὶ κισσό.

Ἐμπρὸς πῆγαινε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος, ψηλός, ξανθός, μὲ τὸ χαμόγελο στὰ κόκκινα, ἀφράτα χεῖλια του καὶ στὴ ράχη του κυμάτιζε μιὰ γούνα ἀπὸ δέρμα πάνθηρος. Στ' αὐτιά του, στοὺς ὠμους του, κρέμονταν πλούσια τσαμπιὰ σταφύλια καὶ ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἔπεφταν ἀμπελόκλαδα, πὺ τυλίγονταν γύρω στὰ χέρια καὶ σ' ὄλο τὸ σῶμα του. Κοντὰ του δυὸ πάνθηρες χρυσοὶ μὲ μαῦρα στίγματα καὶ μὲ μαλακές ἀθόρυβες κινήσεις τὸν ἀκολουθοῦσαν πιστά.

Ἐξαφνα σταμάτησε ὁ θεὸς καὶ ρώτησε :

—Ὁ Σειληνός, ὁ γεροδάσκαλός μου ποῦ εἶναι ;

Ὁ Σειληνός, πὺ ἄλλοτε σὰν πατέρας τὸν εἶχε φροντίσει κι ἀναθρέψει, εἶχε γίνει ὁ πιστότερος ἀκόλουθος τοῦ μαθητῆ του καὶ μὲ τ' ἀστεῖα καὶ τοὺς μορφασμούς του διασκεδάζε ὅλη τὴ συντροφιά. Γι' αὐτό, μόνο πὺ τὸν ἀνάφερε ὁ θεός, ξεσπασαν ὄλοι σὲ ἀκράτητα γέλια, χτυποῦσαν τὰ χέρια τους,

πηδοῦσαν τὸν ἄερα, κι ἀνάμεσα στὰ γέλια καὶ στὶς φωνές τους, ρωτοῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο :

— Τὸ Σειληνὸ ποιὸς τὸν ἔκρυψε; Ἐσὺ ξέρεις τί ἔγινε ὁ γέρος; ὁ Σειληνός; ποῦ χάθηκε ὁ Σειληνός;

Μὰ κανέναν δὲν ἤξερε! Ἐπιτέλους ξετρύπωσε ἀνάμεσά τους ἕνας μικρὸς σάτυρος μὲ τὸ πρόσωπο κόκκινο καὶ φουσκωμένο ἀπὸ πνιγμένα γέλια.

— Ἐγὼ ξέρω, ἐγὼ ξέρω! Φώναξε κουνώντας τ' αὐτιά του τὰ μυτερά. Δέκα μέρες εἶναι τώρα ποῦ χάθηκε! Ἦμουν κρυμμένος κάτω ἀπὸ μιὰ τριανταφυλλιά καὶ . . . εἶδα!

Ὁ Διόνυσος τὸν χτύπησε ἐλαφρὰ μὲ τὸ ραβδί του στὸ κεφάλι.

— Πάψε τὰ γέλια, εἶπε, καὶ λέγε τί ξέρεις.

Ὁ Σάτυρος ἔκλεισε τὸ ἕνα μάτι, σοῦφρωσε τὸ πρόσωπό του νὰ μὴ γελάση καὶ συνοδεύοντας τὴ διήγησή του μὲ μορφασμοὺς καὶ χειρονομίες, ἄρχισε νὰ λέη :

— Ὅταν φτάσαμε στὴν πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας καὶ σύ, Διόνυσε, μᾶς τραβοῦσες στοὺς δρόμους σκορπώντας γύρω σου σταφύλια καὶ ἀμπελόφυλλα, περάσαμε κοντὰ σ' ἕνα περιβόλι, ποῦ ἐσὺ οὔτε τὸ παρατήρησες. Ὁ Σειληνὸς ὅμως, ποιὸς ξέρεί τί φαντάστηκε πὼς ἔβλεπε, καὶ πετάχτηκε στὶς τριανταφυλλιές φωνάζοντας καὶ γελώντας δυνατὰ. Ἦταν ὁ περίφημος κήπος τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλιᾶ, ποῦ καμαρώνει τὰ τριαντάφυλλά του, ὅπως ἐσὺ τ' ἀμπέλια σου. Μόλις λοιπὸν εἶδαν οἱ φύλακες τὸν ξένο μέσα στὰ λουλούδια, ἔτρεξαν φουρκισμένοι νὰ τὸν πιάσουν, τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλυσίδες ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ τὸν πήραν στὸ παλάτι. Ἄχ νὰ τὸν εἶχες ἰδεῖ τότε, βασιλιά μου, τὸ γεροδάσκαλό σου, μὲ τριαντάφυλλα δεμένα ὀλόγυρά του! Ἐμένα μ' ἔπιασε ἕνα γέλιο ἀβάσταχτο, καὶ οἱ φύλακες παραξενεμένοι γύρισαν καὶ κοίταξαν τὸν κρυψώνα μου. Τότε τὸ ἔβαλα στὰ πόδια καὶ σᾶς πρόφτασα λίγο ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα.

Καὶ ὁ Σάτυρος ρίχτηκε στὰ χόρτα, χτυπώντας τὴ γῆ μὲ τὰ χέρια ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του.

Ὁ ἴδιος ὁ Διόνυσος γέλασε, μὰ ἀνησυχοῦσε γιὰ τὸ δάσκαλό του καὶ θέλησε νὰ γυρίσῃ πίσω νὰ τὸν εὔρη. Τὴν ἴδια Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ώρα όμως άκουσε ένα γνωστό του γέλιο και ξεχώρισε ανάμεσα στα δέντρα ολόκληρη συνοδεία που τον πλησίαζε.

Έμπρός πήγαινε ο Σειληνός και βαστούσε από το χέρι κάποιον άνθρωπο παχύ και ψηλό που φορούσε στέμμα στο κεφάλι. Πίσω άκολουθούσαν πολίτες διάφοροι.

— Διόνυσε, βασιλιά μου! Φώναξε ο γέρος. 'Αλήθεια, εγώ είμαι· μη με βλέπης με τόση άπορία. Δέκα μέρες έχω να σε ιδώ, αλλά, μά τ' άθάνατα σταφύλια σου, έτσι έκτακτα που με φιλοξένησε τοῦτος έδώ ο φίλος μου (κι έδειξε το σύντροφό του), ούτε κατάλαβα τον καιρό που πέρασε. Σου παρουσιάζω το μεγάλο το Μίδα, το βασιλιά της Φρυγίας!

Ο Μίδας, κορδωμένος κι ευχαριστημένος, έκανε να υποκλιθῆ. Ο θεός γέλασε.

— Άλήθεια λοιπόν, τόσο καλά σε φιλοξένησαν; είπε. Τότε όμως πρέπει να ευχαριστήσωμε τον ευγενικό φίλο σου. Λέγε, Μίδα, τί θέλεις να σου κάνω; ζήτησε ό,τι σου λείει ή καρδιά σου και δε θα σου το άρνηθώ.

Ο Μίδας άνοιξε το στόμα του, κοκκίνισε, έκανε να μιλήσει, σκόνταψε και επιτέλους είπε:

— Ένα θέλω μόνο· κάνε, ό,τι θ' άγγίζω, μάλαμα να γίνεται!

Ο Διόνυσος σήκωσε τὰ φρύδια του.

— Πρόσεχε, βασιλιά, πριν άποφάσισης. Σκέψου το καλά!

— Σκέφτηκα και άποφάσισα, φώναξε ο Μίδας, και άλλο τίποτε δε θέλω. Διόνυσε, δώσε να γίνη!

— Αφού επιμένεις, είπε ο θεός, πήγαινε και ό,τι άγγίζεις, άς γίνεται μάλαμα.

Καταχαρούμενος έτρεξε στο σπίτι του ο Μίδας.

Μπήκε στο περιβόλι του και άμέσως θέλησε να δοκιμάσει το καινούργιο του χάρισμα. Άγγιξε ένα φύλλο κι εκείνο έχασε τη φρεσκάδα του και έγινε κρύο και χρυσό. Χάιδεψε ένα τριαντάφυλλο και το είδε να κιτρινίζει και να βαραίνει. Πάτησε τὰ χόρτα και τὰ αισθάνθηκε που σκλήρηναν κάτω από τὰ πόδια του. Έτρεχε δεξιά, άριστερά, πάνω, κάτω, σ' όλα τὰ δρομάκια, άγγίζοντας όλα και πέτρες και λουλούδια και τούς μαρ-

μάρινους στύλους άκόμα, πού τριγύριζαν τó περιβόλι, και όλα γίνονταν χρυσά με τήν άφή του.

Στό τέλος άποκαμωμένος κάθησε σ' ένα όλόχρυσο κάθισμα και με καμάρι κοίταξε γύρω του. "Όλα άστραφταν τώρα στον ήλιο μεταμορφωμένα, και σά φυσούσε ό άνεμος, χτυπούσαν τά μαλαματένια τριαντάφυλλα στα κλωνάρια και ήχοδσαν σαν καμπανάκια. Τρομαγμένα πέταξαν τά πουλιά κι οί πεταλούδες έφυγαν από τó περιβόλι.

Ό Μίδας δέ χόρταινε τó έργο του.

— Για δές! Φώναξε σε μιά δούλα του. "Όμορφος δέν είσαι ό κήπος μου;

— Έκείνη ζάρωσε τά χείλια της.

— Κρίμα στα όμορφα τριαντάφυλλα! Είπε.

— "Ε; τί έννοεις; ρώτησε ξαφνιασμένος ό Μίδας.

Έκείνη έπιασε ένα λουλούδι να τó κόψη, μα τó μάλαμα της πόνεσε τά δάχτυλα.

— Ούτε ζούν ούτε μυρίζουν, είπε και τ' άφησε. "Έφυγε ή ψυχή τους.

Ό Μίδας πειράχτηκε.

— Για να σου πώ! Είπε θυμωμένα. Καλύτερα θά έκανες να μη μιλάς για πράματα πού δέν ξέρεις και να μην κρίνης κι έπικρίνης ό,τι κάνει ό βασιλιάς σου. Πήγαινε τώρα και φέρε μου λίγο από τó περίφημο κρασί μου, πού τó άγαπούσε τόσο ό Σειληνός, πού να τόν έχη πάντα ό Ζεύς στην προστασία του. Δίψασα μ' όλα αυτά τ' άστεϊα.

Του έφεραν λοιπόν ένα δίσκο φορτωμένο πλούσια φαγητά και κρασιά. Εύχαριστημένος άπλωσε τó χέρι, μα μόλις άγγιξε τó ψωμί του, αισθάνθηκε πώς κρύωνε και γινόταν χρυσό τó ίδιο με τó κρέας και με τ' άλλα φαγητά και σε λίγο έμπρός στα τρομαγμένα μάτια του δέν έμενε παρά χρυσάφι γυαλιστερό και πολύτιμο, μα πού διόλου δέ λιγότευε τήν πείνα του.

— Τουλάχιστον ός πιώ κάτι, σκέφτηκε άπογοητευμένος. Μα μόλις πλησίασε τó κρασί στα χείλια του, έγινε κι αυτό μάλαμα στερεό.

Ό Μίδας τά έχασε.

— Μὰ τί κατάρρα εἶν' αὐτή! Φώναξε. Γρήγορα, φέρτε ἄλλο φαγί.

Ἔτρεξαν οἱ δοῦλοι καὶ τοῦ παρουσίασαν καινούργια φαγητά, μὰ πάλι τὸ ἴδιο γίνηκε.

— Ἀλίμονό μου! Πέθανα! Φώναξε ὁ δύστυχος βασιλιάς πού αἰσθανόταν πείνα καὶ δίψα δυνατή. Ἀπελπισμένος κυλιόταν στοὺς χρυσοὺς χορτάρια, κλαίγοντας καὶ παρακαλώντας :

— Διόνυσε, βοήθησέ με, ἐλέησέ με, πάρε τὸ δῶρο σου πίσω, δὲν τὸ θέλω, μὴ μ' ἀφήσης νὰ πεθάνω! Διόνυσε, λυπήσου με, ἄκουσέ με!

Καὶ ὁ Διόνυσος τὸν ἄκουσε. Καλόκαρδος, χαμογέλασε μὲ τὴν ἀπελπισία τοῦ Μίδα καὶ τοῦ φώναξε :

— Σύρε κάτω στὴ Λυδία· ἐκεῖ τρέχει ἓνα ποτάμι, ὁ Πακτωλός. Ἐμπα στὰ νερά του καὶ θὰ σοῦ περάσῃ τὸ κακό.

Κι ἀλήθεια, μόλις ρίχτηκε ὁ Μίδας στοὺς ποτάμι αὐτό, τοῦ ἔφυγε τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ κι ἔγινε πάλι ἄνθρωπος ἀπλὸς σὰν ὅλους τοὺς ἄλλους.

Τὸ ποτάμι ὅμως ἀπὸ τότε κυλάει μᾶλαμα ρευστὸ στὰ κύματά του καὶ χρυσώνει τὶς πέτρες πού βρέχει στοὺς διάβια του.

« Μύθοι καὶ θρύλοι »

Ἀλεξάνδρα Σ. Δέλτα

Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΟΝΟΣ

[Ὁ φιλότεχνος τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Σοφοὺς * τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἔκαμε ἕνα συμπόσιο στοὺς ὁμοτίμους του. Ἦθελε μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ συζητήσουν γιὰ τὴν πρόοδο τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μάντης Διοκλῆς, ποὺ ἔλαβε μέρος σ' αὐτό, διηγεῖται κατόπι σ' ἕνα φίλο του τί εἶπαν στὸ συμπόσιο . . .]

Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Γόργου.

Ἐκεῖ ποὺ συζητούσαμε, νὰ καὶ μπαίνει ὁ Γόργος, ὁ ἀδελφός τοῦ Περίανδρου. Εἶχε ξαναγυρίσει ἀπὸ τὸ Ταίναρο, ποὺ εἶχε πάει νὰ θυσιάσῃ στὸν περίφημο ναὸ τοῦ Ποσειδώνα.

Ὅλοι οἱ καλεσμένοι τὸν χαιρετήσαμε φιλικὰ καὶ ὁ Περίανδρος τὸν ἔσυρε κοντά του, τὸν φίλησε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ. Ὁ Γόργος ἄρχισε τότε κάτι νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ στ' αὐτὸ κι αὐτὸς τὸν ἄκουε μὲ προσοχή. Ἡ ἔκφραση τοῦ προσώπου τοῦ Περίανδρου ἔδειχνε ἄλλοτε λύπη, ἄλλοτε θυμό, πολλές φορές δυσπιστία καὶ ἄλλοτε πάλι κατάπληξη.

Τί τάχα νὰ τούλεγε ;

Γρήγορα ὁ Περίανδρος μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀπορία.

— Φίλοι μου, εἶπε, ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ἀμέσως τὰ νέα, ποὺ μοῦ ἔφερε ὁ ἀδελφός μου. Ἄλλὰ διστάζω μὴν ἀστοχήσω· γιὰτὶ ἄκουσα κάποτε τὸ Θαλῆ νὰ λέη, ὅτι μόνο τὰ πιστευτὰ πρέπει νὰ λέη κανεὶς καὶ ὅ,τι δὲν εἶναι πιστευτὸ νὰ τὸ ἀποσιωπᾶ.

— Καλά, λέει τότε ὁ Βίας ἐπεμβαίνοντας· ἀλλὰ ὁ Θαλῆς εἶπε ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο σοφόν: "Ὅτι δηλαδὴ μόνον τὸν ἐχθρό του νὰ μὴ πιστεῦθῃ κανεὶς καὶ στὰ πιστευτὰ ἀκόμη, στοὺς φίλους του ὅμως νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη καὶ στ' ἀπίστευτα. "Αν λοιπὸν μᾶς νομίζῃς φίλους, λέγε μας τί συμβαίνει.

— Λοιπὸν, Γόργε, εἶπε ὁ Περίανδρος, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, διηγῆσου ν' ἀκούσουν ὅλοι τὴν εἴδηση ποὺ μᾶς ἔφερες.

Ἡ εἶδηση.

Καὶ ὁ Γόργος ἄρχισε :

— Τρεῖς μέρες θυσιάζαμε καὶ τὴν τελευταία νύχτα εἶχαμε χορούς καὶ πανηγύρια. Ἡ σελήνη ἔχυνε τὸ ἀσημένιο φῶς της καὶ πνοὴ ἀνέμου δὲ ζάρωνε τὴν ἡσυχὴ θάλασσης. Ἡρεμῖα καὶ γαλήνη βασίλευε παντοῦ.

Ἐξαφνα πέρα στὸ ἀκρωτήριο κάποια κύματα ἐλαφρὰ φάνηκαν, πὼς ἔφερναν κάτι, κἀνοντας ἀφρὸ καὶ θύρυβο πολὺ. Παρὰ ξενευτήκαμε καὶ τρέξαμε ὅλοι πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Κάτι ποῦ δὲ μπορούσαμε νὰ καταλάβουμε τί ἦταν, ἐρχόταν κατὰ τὴν ξηρὰ καὶ γύρω του εἶδαμε ἀρκετὰ δελφίνια. Ἄλλα τὸ περικύκλωναν, ἄλλα ἔτρεχαν ἐμπρὸς σὰν ὁδηγοί, κι ἄλλα ἀκολουθοῦσαν σὰν ἐπίσημη ἀκολουθία. Καὶ ἀνάμεσά της φαινόταν στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσης ἕνας ὄγκος ἀκαθόριστος, ποῦ κάποιος τὸν κρατοῦσε, γιὰ νὰ μὴ βυθιστῇ.

Σὲ μιὰ στιγμή συγκεντρωθῆκανε καὶ ὅλα μαζί βοηθώντας, ἔφεραν καὶ ξάπλωσαν στὴν ἀμμουδιὰ ἕνα ζωντανὸν ἄνθρωπο. Κι αὐτὰ ξανάφυγαν μὲ χαρούμενα πηδήματα — ἔτσι μᾶς φάνηκε — κατὰ τὸ ἀκρωτήριο. Σὲ λίγο τὰ χάσαμε ἀπὸ τὰ μάτια μας· εἶχαν φύγει μακριά.

Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τρόμαξαν κι ἔφυγαν· λίγοι μόνο μαζί μου τόλμησαν νὰ πλησιάσουν.

Ἄλλὰ τί νὰ ἰδοῦμε ! Ἄναγνωρίσαμε τὸ μεγάλο κιθαρωδὸ Ἄριονα ἀπὸ τὴν ἐνδυμασία του. Φοροῦσε τὴν ὠραία στολὴ τοῦ κιθαρωδοῦ καὶ ἦταν στεφανωμένος. Μὰ καὶ ἂν μᾶς ἔμενε ἴχνος ἀμφιβολίας, γρήγορα ὁ ἴδιος μᾶς τὴν ἔβγαλε, λέγοντας τ' ὄνομά του.

Τὸν πῆγαμε λοιπὸν σὲ μιὰ σκηνή, ὅπου ἀναπαύτηκε λίγο, γιὰτὶ δὲν ἦταν καὶ πολὺ κουρασμένος. Ἐπειτα μᾶς διηγήθηκε τὴν ἱστορία του, ἀπίστευτη γιὰ ὅλο τὸν κόσμον, ὄχι ὅμως καὶ γιὰ μᾶς, ποῦ εἶδαμε τὸ τέλος της.

‘Απίστευτη, άλλ’ αληθινή.

— Καί τί σᾶς εἶπε ; ρώτησε κάποιος μὲ περιέργεια.

— Εἶχε ἀποφασίσει — μᾶς ἔλεγε — ἀπὸ πολὺν καιρὸ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἰταλία ἔπειτα ἀπὸ τόσους θριάμβους. Ἄλλὰ ὄλο κι ἀνέβαλλε. Ὅταν ὅμως τοῦ ἔγραψε ὁ Περίανδρος, πού τόσο τὸν ἀγαποῦσε, πῆρε τὴν ἀπόφαση· καὶ ὅταν βρῆκε ἓνα ἐμπορικὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν Κόρινθο, μπήκε καὶ ταξίδεψε ἀμέσως.

Τρεῖς μέρες ταξίδευαν μὲ ὠραῖο καιρὸ, ἤσυχα. Ἄλλὰ τὴν τρίτη κατάλαβε ἀπὸ κάτι κρυφομιλήματα, ὅτι σκόπευαν νὰ τὸν σκοτώσουν οἱ ναῦτες, γιὰ νὰ τὸν ληστέψουν. Κι ἀπὸ ἓνα κρυφὸ μήνυμα τοῦ πλοιάρχου ἔμαθε, ὅτι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ τὸ κάμουν ἐκεῖνη τῇ νύχτα.

Ἐνῶ δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ ἀπὸ πουθενὰ βοήθεια καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ, τοῦ ἤρθε μιὰ ἰδέα : Νὰ στολιστῇ καὶ νὰ φορέσῃ ζωντανὸς ἀκόμη γιὰ σάβανό του τὴν ὠραία στολή, πού φοροῦσε στοὺς μουσικοὺς ἀγῶνες καὶ ν’ ἀποχαιρετήσῃ τὴ ζωὴ μὲ τραγούδια.

Φόρεσε λοιπὸν τὴν ὁμορφὴ στολή του καὶ τοὺς εἶπε, ὅτι θέλει νὰ τραγουδήσῃ τὸν Πυθικὸ ὕμνο, γιὰ νὰ δώσῃ ὁ θεὸς Ἀπόλλων νὰ ταξιδέψουν μὲ τὸ καλὸ. Στάθηκε λοιπὸν στὴν κουπαστὴ τῆς πρύμης κι ἄρχισε τὸ ὠραῖο τραγούδι.

Εἶχε τραγουδήσει τὸ μισὸ ὕμνο, ὅταν ὁ ἥλιος βασιλεύοντας κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου πρόβαλαν ἀπὸ μακριὰ δείχνοντας τὴ γνώριμη κι ἀγαπημένη πατρίδα.

Οἱ ναῦτες τότε δὲν περίμεναν νὰ νυχτώσῃ, γιὰ νὰ κάμουν τὸ φόνο. Μὲ γυμνὰ ξίφη ὄρμησαν ἐπάνω του καὶ ὁ πλοίαρχος σκέπασε τὸ πρόσωπό του, γιὰ νὰ μὴν ἰδῇ τὸ φριχτὸ κακούργημα. Μ’ ἓνα πήδημα τότε ὁ θεῖος κιθαρωδὸς ἔπεσε στὴ θάλασσα, ὅσο μποροῦσε μακρύτερα ἀπὸ τὸ πλοῖο. Προτοῦ ὅμως βυθιστῇ ὀλόκληρο τὸ σῶμα του στὸ νερό, μερικὰ δελφίνια ἔτρεξαν ἀποκάτω καὶ τὸν ἀνασήκωσαν.

Στὴν ἀρχὴ δοκίμασε ἀπορία καὶ ταραχὴ καὶ ἀγωνία.

Ἄλλὰ γρήγορα ἠσύχασε καὶ ἄρχισε νὰ θαυμάζῃ γιὰ τὸ τυ-

χαίτο περιστατικό. Γιατί ἔνωσε, πῶς τὸν ἔφεραν ἀναπνευστικά καὶ παρατήρησε, πῶς τὸν τριγύριζαν μὲ μεγάλη συμπάθεια τὰ καημένα τὰ δελφίνια.

Ἔπειτα πάλι, βλέποντας πόσο ἔμενε πίσω τὸ πλοῖο, καθαρὰ κατάλαβε τὸ μεγάλο θαῦμα. Αἰσθάνθηκε τότε μιὰν ἀνέκφραστη ἱκανοποίηση, ὄχι γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ γιὰ τὴν τιμὴ, ποὺ τοῦκαναν. Γιατί, χωρὶς νὰ ξέρη τὴν αἰτία, οἱ θεοὶ τοῦδιναν μιὰν ὀλοφάνερη δόξα κι ἔδειχναν, ὅτι τοὺς ἦταν πολὺ ἀγαπητὸς ἄνθρωπος.

Ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Βλέποντας ἀκόμη τὸν οὐρανὸ γεμάτο ἀπ' ἀστέρια καὶ τὴ σελήνη ν' ἀνεβαίνει φωτόλουστη καὶ τὴ θάλασσα ν' ἀπλώνεται ἀκύμαντη καὶ ν' ἀνοίγη στὸ πέρασμά του ἡσυχῆ, συλλογιζόταν μέσα του, ὅτι δὲν εἶναι ἓνας μόνο ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Δικαιοσύνης. Μὲ ὅλα αὐτὰ τ' ἀστέρια ἐπιβλέπει καὶ παρακολουθεῖ ὁ Θεὸς ὅσα γύρω συμβαίνουν καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα.

Μὲ τίς σκέψεις αὐτὲς τὸ σῶμα του, ποὺ κουραζόταν καὶ βάραινε, ἀνακουφιζόταν. Τέλος, ὅταν τὰ δελφίνια πέρασαν ἤρεμα καὶ μὲ προσοχὴ τὸ ἀκρωτήριο καὶ κολυμπώντας σύρριζα μὲ τὴν ξηρὰ τὸν ὀδηγοῦσαν ἀσφαλῶς, ὅπως ὁ καλὸς καπετάνιος τὸ πλοῖο του στὸ λιμάνι, ἔνωσε καθαρὰ, ὅτι ἡ μεταφορὰ του ἔγινε μὲ τὴν ὀδηγίαν κάποιου θεοῦ.

Ἔπειτα τὸν ρώτησα :

— Ποῦ νομίζεις, ὅτι θ' ἀράξη τὸ πλοῖο ;

— Ἐξάπαντος στὴν Κόρινθο, μ' ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος. Ἄλλὰ θὰ καθυστερήσῃ πολὺ. Γιατί περισσότερο ἀπὸ πεντακόσια στάδια μὲ μετακόμισαν τὰ δελφίνια, ἀπ' ἐκεῖ ποὺ ἔπεσα στὴ θάλασσα. Κι ἀμέσως ἔγινε γαλήνη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κινηθῆ γρήγορα τὸ πλοῖο.

Τὸν ρώτησα ἀκόμη κι ἔμαθα τὸ ὄνομα τοῦ ἐφοπλιστῆ καὶ τοῦ πλοιάρχου καὶ τὸ σημά τοῦ πλοίου καὶ ἔστειλα πλοῖα καὶ στρατιῶτες σ' ὅλα τὰ λιμάνια νὰ παραφυλάξουν. Τὸν Ἄριονα

τὸν ἔφερα κρυμμένο, γιὰ νὰ μὴ μάθουν τὴ σωτηρία τοῦ καὶ
μας ξεφύγουν.

Εἶναι λοιπὸν ὀλοφάνερο, ὅτι τὸ περιστατικὸ ἔγινε ἀληθινὰ
μὲ θεία χάρη. Γιατί, μόλις ἤρθα ἐδῶ, ἔμαθα, ὅτι κατάσχεσαν
οἱ στρατιῶτες τὸ πλοῖο καὶ ἔπιασαν τὸν ἔμπορο καὶ τοὺς
ναυτεῖς.

Ὁ Περίανδρος τότε ἔδωσε διαταγὴν στὸ Γόργο νὰ τρέξη
ἀμέσως καὶ νὰ βάλῃ στὴ φυλακὴ ὄλους καὶ κανεὶς νὰ μὴ τοὺς
πλησιάσῃ, μήτε νὰ τοὺς εἰποῦν, ὅτι σώθηκε ὁ Ἄριων. Κι αὐτὸ
γιὰ νὰ προδοθοῦν μόνοι τοὺς καὶ νὰ τιμωρηθοῦν.

Ἡ Μουσικὴ.

— Ἔσεῖς γελάτε μὲ τὰ ζῶα μου καὶ τὰ πουλιά μου, ποὺ
μιλοῦν, εἶπε ἐπεμβαίνοντας ὁ Αἴσωπος καὶ ὑπονοοῦσε τοὺς μύ-
θους τοῦ. Ἄλλὰ τὰ δελφίνια σας πῶς μποροῦν νὰ κάνουν τέ-
τοια ἀνδραγαθήματα ;

— Τὰ δελφίνια, ἀποκρίθηκε ὁ Σόλων, ἂν γοητευθοῦν ἀπὸ
τοὺς αὐλοὺς ἢ ἀπὸ ὀρισμένους μελωδίες, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο.
Γιατί, ὅπως εἶναι γνωστὸ σὲ ὄλους, ἀρέσει πολὺ στὰ ζῶα αὐ-
τὰ ἢ μουσικὴ καὶ τὴν παρακολουθοῦν καὶ κολυμποῦν, ὅταν
εἶναι γαλήνη κοντὰ στὰ πλοῖα καὶ διασκεδάζουν μὲ τὰ τρα-
γούδια. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει ἕνας ἄγραφος νόμος, ποὺ προστα-
τεύει τὴν ἀσφάλειά τους. Κανεὶς δὲν τὰ κυνηγᾷ, οὔτε τὰ βλά-
πτει.

« Συμπόσιον »

Κατὰ Πλούταρχον

(Διασκευὴ Ν. Α. Κομπούλου)

ΣΙΤΑΡΙ - ΚΡΙΘΑΡΙ

Οἱ προεστοὶ τῆς Ἀθήνας εἶχανε σύναξη μυστικὴν στὸ σπίτι
τοῦ γερο-Θωμᾶ, τοῦ γεροντότερου, ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντὰ στὴ
Ρόμβη. Ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ μὲς στὴν κάμαρη καὶ δὲν τὸ
κρίνανε σωστὸ ν' ἀνάψουνε λυχνάρι, γιὰ νὰ μὴ δώσουν ἀφορ-
μὴ νὰ μπῆ κανεὶς, ἂν κι εἶχανε τόση ἐμπιστοσύνη στὴν νοικο-

κυρά, ὄση εἶχανε καὶ στὸν ἄντρα της τὸ ἴδιον. Ἐπειτα, ὅτι ἦτανε νὰ ξέρη αὐτὴ, τόξερε. Κι ἀφοῦ οἱ ἄρχοντες εἶχανε φυλακιστὴ στὸ Κάστρο *, οἱ γέροι συναχτήκανε στ' ἀρχοντικό της νὰ σκεφτοῦνε γιὰ πράματα πολὺ σοβαρά. Οἱ χωριάτες γύρω στὰ χωριά εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀναταράζωνται, καὶ τὸ μεγάλο κίνημα τοῦ σηκωμοῦ δὲν ἦτανε μακριά.

Ἀπὸ τὸ χωριό, ποῦ ἦτανε τὸ κέντρο τοῦ βρασμοῦ, φτάνανε κρυφές παραγγελίες στοὺς προεστοὺς τῆς χώρας καὶ ζητοῦσαν ἀνταπόκριση μ' αὐτοὺς καὶ περιμένανε τίς προσταγές τους.

Μὲς στὸ σπίτι τὸ σκοτάδι πύκνωνε καὶ θάμπωνε κι οἱ γέροι μόλις ὁ ἓνας ἔβλεπε τὸν ἄλλο. Κανένας δὲ μιλοῦσε πιά, μὰ ἡ ἴδια σκέψη περνοῦσε ἀπὸ τὰ κεφάλια τους καὶ τῶν ὀχτῶ ποὺ κάθονταν ἐκεῖ μέσα ἀκίνητοι, κι εἶχαν ἀφήσει σβηστὰ πιά τὰ τοιμπούκια τους, μὲς στὴν ἀνησυχία τους. Ξέρανε πὼς οἱ Τοῦρκοι ἀρχίσανε νὰ παίρνουν εἶδηση, ὅτι κάτι σοβαρὸ ἔτρεχε ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανούς, τοὺς ἀπιστοὺς, κι ὁ Ζαμπίτης * τοῦ Κάστρου, μὲ τὰ σαράντα περιβόλια στὰ περίχωρα, μέτρα δυνατὰ εἶχε πάρει, φρουρές ἀπ' Ἀρβανίτες φυλάγανε τίς πόρτες τῆς χώρας καὶ γιὰ νὰ περάσης ἔπρεπε ἢ μὲ τὸ καλὸ νὰ τοὺς κάμης νὰ σ' ἀφήσουν ἢ κρυφὰ νὰ πηδήσης τὰ τεῖχη καὶ νὰ πᾶς. Μὰ τότε δύσκολα θὰ γύριζες, γιὰτί στίς πόρτες θὰ σὲ πιάνανε.

Τέλος ἓνας ἀπ' τοὺς γέρους ἀποφάσισε νὰ ξεστομίση τὸ βαρὺ τὸ ρῶτημα :

— Ποιὸς εἶν' ἄξιος νὰ πάρη ἀπάνω του αὐτὴ τὴ δουλειά, νὰ βγῆ ὄχι κρυφὰ ἀπ' τὴ χώρα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἄδεια τῆς φρουρᾶς ;

Κανεὶς δὲν ἀποκρίθηκε. Γιὰ κάμποση ὥρα ἔμειναν ἀκόμα ἀμίλητοι, σὰν κάτι νὰ περιμέναν.

Ἐνας ἀλαφρὸς ψίθυρος ἀκούστηκε κατὰ τὴν πόρτα, ποὺ ὄλοι τὴ θαρροῦσανε κλειστή, τὴν πόρτα πούφερνε πρὸς τὸ ἥλιακό * ἀπάνου. Μὲς στὸ σκοτάδι ξεχώρισε γνώριμη παιδιοῦ μορφὴ, ἀκίνητη, συμμαζεμένη, κολλητὴ στὸν τοῖχο. Ὅλων τὰ μάτια, συνηθισμένα στὸ σκοτάδι, γνωρίσανε τοῦ νοικοκύρη τὸ Θωμάκο, ἀπὸ τὰ δυὸ του ἀγγόνια τὸ μικρότερο. Αὐστηρὰ τοῦ μίλησε ὁ παππούς.

— Τί μπήκες ἐσὺ ἐδῶ πέρα ; εἶπε ὁ γερο - Θωμάς. Ποιὸς σ' ἔστειλε ; Ἔχεις πολλὴν ὥρα ἐδῶ ; Ἄπο ποῦ πέρασες ; Ἐγὼ ἔχω τὴν πόρτα ἀμπαρωμένη.

— Μπήκα, εἶπε τὸ παιδί. . . Κατέβηκα ἀπὸ τὸ ἡλιακό. . .

— Πῶς τόκαμες αὐτό ; εἶπε ὁ γέρος αὐστηρότερα. Τίνος τὴ γνώμη πήρες ; Ποιὸς σ' ἔβαλε νὰ τὸ κάμης αὐτό ;

— Ὅχι. Μοναχός μου ! Εἶπε ζωηρὰ τὸ παλικάρι καὶ προχώρησε δυὸ βήματα.

Ἡ μιλιὰ του ἀντηχοῦσε καθαρὴ μὲς στὸ σκοτάδι.

— Κατάλαβα, πῶς θὰ λέγατε γιὰ τὴν πατρίδα. . . Ἦθελα ν' ἀκούσω κι ἐγώ. . .

Τοῦ κάθε γέροντα ἡ καρδιά γύρισε στὸν τόπο της. Τ' ἀγρόνι τοῦ γερο - Θωμᾶ ἦτανε ἀθῶο, κίνδυνο δὲ φοβέριζε γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὰ σπίτια τους. Τὸ παιδί ἤθελε ν' ἀκούση πὺ μιλούσανε γιὰ τὴν πατρίδα. . . Ὁ παππούς του ἦτανε ἔτοιμος νὰ τὸ συμβουλέψη πρῶτα κι ὕστερα νὰ τὸ διώξη, μὰ δὲν πρόφτασε. Τὸ παιδί πρόλαβε τὸ σκοπὸ του.

— Ἐγὼ πάω, εἶπε σοβαρά, σὰ νὰ μιλοῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸ του.

— Ποῦ ;

— Στὸ χωριό. Δὲ θέλετε νὰ στείλετε ἄνθρωπο ; Θὰ πάω ἐγώ.

— Πῶς θὰ πᾶς ἐσύ, παιδί μου ; εἶπε ὁ παππούς ἀνήσυχος, μὰ καὶ μαλακωμένος τώρα.

— Μὲ τ' ἄλογο, καβάλα. . . θὰ πάρω καὶ τὸν καρά, σανὸ θὰ πάω νὰ κόψω. . . Θάχω καὶ τὸ κλαδευτήρι.

Χαμήλωσαν οἱ μιλιές τῶν προεστῶν. Τὸ παιδί, ὀρθὸ πάντα μὰ ὄχι μακριὰ ἀπ' τὴ συντροφιά τους, ἄκουγε.

.....

Πέρασε ἀπὸ τὴ μενιδιάτικη πόρτα τραγουδώντας, τὸ πρῶτ, ἀργά, καμαρωτὰ καὶ δὲν ἔδωσε καμιὰ ὑποψία. Στοῦ Ἄγα τὴ βρῦση πότισε τ' ἄλογα. Ξακολούθησε τὸ δρόμο του, ἔφτασε στὸ χωριό, τέλειωσε τὸ σκοπὸ του, ἔκοψε καὶ σανὸ καὶ γύρισε μὲ τὸν τρανὸ τὸ λόγο γραμμένο βαθιὰ στὰ φυλλοκάρδια του, πὺ ὁ Χατζη - Μελέτης, τῆς Χασιάς ὁ Καπετάνος, κι ὁ Μητρο - Λέκας τοῦ Μενιδιοῦ μὲ δισταγμὸ τοῦ ἐμπιστευτήκανε, γιὰ τὸν εἶδανε τόσο μικρό. Μὰ τὸ παιδί αὐτὸς ὁ λόγος τὸ μεγά-

λωσε και τόκαμε άντρα, άξιο νά φυλάξη τó διαμάντι τ' άξετίμητο και στο φώς νά μñν τó δείξη παρὰ μοναχά στών προεστών τñς 'Αθήνας τñν καρδιά νά τó έμπιστευτñ βαθιά. . .

Γύρισε όπως ήρθε, ήσυχα και χωρίς κανένα πρόσκομμα, και τράβηξε ίσια στού παππού του. 'Εκει δέν τόν ηύρε τó γέρο του παππού. Μά ή γιαγιά του ήταν άνω κάτω. Και σέ λίγο, νά κι έφτασε κι ή μάνα του.

"Αχ, παιδάκι μου, ήρθες ; είπε ή μάνα. . .

Σέ λίγο έφτασε ό γερο - Θωμάς. "Ητανε πολύ χλομός κι άνήσυχος. "Αμα όμως είδε τó παιδί, ξαλάφρωσε από τñ λαχτάρα πού τόν έπνιγε. Πñρε βαθιά άναπνοή κι είπε με άλαφρή τρεμούλα στη φωνή του :

— "Ηρθες, παιδί μου ! Είπε. Πάμε μέσα. . .

Περάσανε στο πιó βαθύ δωμάτιο, πού δέν είχε εκεί παράθυρο.

— Λέγε τώρα γρήγορα. . . Τί άπόκριση μās φέρνεις ;

— Τις είκοσιέξι τού μηνός ('Απριλίου) νά τούς καρτερούμε. Θα μπούνε από τά τείχια, ανάμεσα πόρτα 'Αγι - 'Αποστόλων και τñς Μπουμπουνίστρας. Ξημερώματα, είπανε, σι τ ά ρ ι - κ ρ ι θ ά ρ ι, όσο μοναχά νά ξεχωρίζεται. . .

— Καλά, παιδί μου, σιτάρι - κριθάρι. . . Τρέχα τώρα έξω νά φανñς, νά παίξης με τ' άλλα τά παιδιά. Και σέ κανέναν τίποτα νά μη μιλήσης. 'Αγκαλά, δέν είν' άνάγκη αύτó νά σου τó πώ. Τó ξέρεις μοναχός σου.

— Καλά, παππού ! Είπε τó παιδί χαρούμενο κι έτρεξε στα παιγνίδια του.

Σέ λίγες μέρες οι χωριάτες πατούσαν τñν 'Αθήνα ξαφνικά κι άδερφωμένοι με τούς πολίτες κλείνανε τούς Τούρκους στήν "Ακρόπολη.

« Τά παλικάρια τά παλιά »

Γιάννης Βλαχογιάννης

ΟΙ ΨΥΧΟΓΙΟΙ

Στά μεγάλα χρόνια τοῦ 21 τὰ παιδιά δὲν κάθονταν στὸ σπίτι τους ἤσυχά καὶ ἀμέριμνα, ὅπως σήμερα.

Παιγνίδια καὶ χαρὲς δὲν εἶχαν, οὔτε καὶ μάθαιναν πολλὰ γράμματα. Ἐκτὸς μικρά, πρὶν καλά καλά γνωρίσουν τὸν κόσμον, ἔφευγαν στὰ βουνὰ κοντὰ στοὺς κλέφτες καὶ γινόνταν ψυχογιοί, δηλαδή πρόσκοποι ἢ βοηθητικοὶ στρατιῶτες. Συνήθιζαν τὶς τρομάρες τοῦ πολέμου καὶ τὶς κακουχίες τῆς κλέφτικης ζωῆς, γυμνάζονταν στὸ σπαθὶ καὶ στὸ τουφέκι, στὸ τρέξιμον καὶ στὰ πολεμικά. Ὅταν μεγάλωναν καὶ ἔδειχναν θάρρος καὶ ἀνδρεία, ὁ καπετάνιος τοὺς ἔκανε παλικάρια του. Τοὺς ἔδινε τ' ἄρματα καὶ τοὺς ἔβαζε στὴν πολεμικὴ ὑπηρεσία του.

Οἱ ψυχογιοὶ ἦταν ἀντρεωμένα παιδιά. Παρ' ὅλο πὺ ἦταν μικροὶ στὰ χρόνια, εἶχαν ἀτρόμητη καρδιά καὶ ἀξιοθαύμαστη ἀντοχή. Δὲν τοὺς πείραζε οὔτε τὸ κρύον οὔτε ἡ ἄγρια ζωὴ τοῦ Κλέφτη. Δὲν τρομάζανε στὸν πόλεμον, δὲ φοβόνταν νὰ γυρίζουν νύχτα, στὰ ἄγρια καὶ κακοτράχαλα * βουνὰ. Οἱ ψυχογιοὶ δὲν πολεμοῦσαν, ἄρματα δὲ σήκωναν, ὅμως ἔκαναν σπουδαία δουλειά, γιατί βοηθοῦσαν τοὺς καπετάνιους στὸν πόλεμον, τοὺς παράστεκαν στὴ μάχη.

Αὐτοὶ σήκωναν τὰ τρόφιμα, κουβαλοῦσαν τὸ ἄσκι γεμάτον νερό, γιὰ νὰ πίνουν οἱ Κλέφτες, ἔφερναν τὰ βόλια. Ἐκαναν καὶ πολλὲς ἄλλες ἀγγαρίες δύσκολες, πὺ γιὰ νὰ τὶς βγάλουν πέρα, χρειάζονταν τόλμη καὶ ἰκανότητα. Οἱ ψυχογιοὶ πολλὲς φορὲς ἔκαναν κατασκοπεύσεις στὰ γύρω χωριά γιὰ τὶς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ, ἔφερναν παραγγελίες τοῦ καπετάνιου. Πολλὲς φορὲς στὸ μεγάλο κίνδυνον ἔπαιρναν, ὅσοι ἦταν κάπως γυμνασμένοι, τὰ ὅπλα στὰ χέρια τους καὶ ἀγωνίζονταν μὲ αὐτοθυσία δίπλα στοὺς Κλέφτες. Οἱ ψυχογιοὶ εἶναι οἱ πρόσκοποι τοῦ Ἄγωνα μας καὶ πρόσφεραν ὑπηρεσίες στὴν πατρίδα. Τραβοῦσαν πολλὰ μαρτύρια, κακοπαθοῦσαν ὑπερβολικά. Τὸ ὄνειρό τους ἦταν νὰ γίνουν κι αὐτοὶ μιὰ μέρα παλικάρια, νὰ πιᾶσουν στὸ χέρι τους ὄπλον, νὰ ζωστοῦν σπαθὶ, νὰ πολεμήσουν στὶς πρῶτες γραμμὲς γιὰ τὸ ξεσκλάβωμα τῆς πατρίδας τους.

Ὅλοι οἱ μεγάλοι πολέμαρχοι τοῦ Ἄγωνα ἔκαναν στὰ παι-

δικά τους χρόνια ψυχογιοί, κοντά σὲ ξακουστοὺς καπετάνιους. Ὁ Διάκος, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Γκούρας ἄφησαν ἀπὸ μικροὶ τὸ σπίτι τους κι ἔφυγαν στὰ βουνά. Ὁ Κολοκοτρώνης γεννήθηκε κάτω ἀπὸ μιὰ βαλανιδιά σὲ ἄγρια βουνοκορφή. Ὁ Καραϊσκάκης γεννήθηκε σὲ μιὰ σπηλιά, νύχτα, μέσα στὰ χιόνια.

Γιὰ τὸν Καραϊσκάκη διηγούνται, πὼς ὅταν ἀκόμα ἦταν ψυχογιός, δεκατεσσάρων χρονῶν παιδί, ὁ καπετάνιος του, ὁ περίφημος Κατσαντώνης, δὲν τοῦ ἔδινε ὄπλο, παρὰ τὸν εἶχε πολὺ καιρὸ νὰ σηκῶνῃ τὸ ἄσκι μὲ τὸ νερὸ καὶ νὰ γυρίζῃ πίσω ἀπὸ τοὺς Κλέφτες. Ὁ Καραϊσκάκης εἶχε βαρεθῆ πιά τὴ βοηθητικὴ αὐτὴ ὑπηρεσία. Ἦθελέ κι αὐτὸς τὸ γρηγορώτερο νὰ γίνῃ παλικάρι, νὰ ζωστῇ τ' ἄρματα, νὰ βγῆ πρῶτος στὴ μάχη. Ὁ Κατσαντώνης ὅμως δὲν τὸν προβίβαζε, γιατί τὸν ἔβρισκε ἀκόμα πολὺ μικρό.

Μιὰν ἡμέρα ὁ Καραϊσκάκης παράτησε τὸ ἄσκι κάτω κι ἔφυγε. «Ἄς τὸ σηκῶσῃ ἄλλος», εἶπε. Ὅταν τόμαθε ὁ Κατσαντώνης, θύμωσε κι ἔδωσε διαταγὴ νὰ τοῦ τὸν παρουσιάσουν, γιὰ νὰ δώσῃ λόγο.

— Γιατί τὸ ἄφησες τὸ ἄσκι; τὸν ρώτησε αὐστηρά.

— Καπετάνιε μου, βαρέθηκα. Θέλω ὄπλο νὰ πολεμήσω κι ἐγώ, τοῦ ἀποκρίθηκε κατακόκκινος ὁ Καραϊσκάκης.

— Μὴν τὸ παρατᾶς, τοῦ εἶπε ὁ Κατσαντώνης. Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα καὶ μόνο του τὸ ἄσκι θὰ σὲ παρατήσῃ.

Καὶ δὲν ἄργησε, ἀλήθεια. Ὑστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, σὲ μιὰ φοβερὴ μάχη, τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη, χτυπημένα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ, ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Ὁ Καραϊσκάκης μένει πίσω. Παίρνει ἓνα παρατημένο ὄπλο κι ἀρχίζει νὰ ρίχνῃ. Σκοτώνει δυὸ ἐχθρούς. Ἀπὸ τὸν ἓνα πήρε τὴν ἄρματωσιά. Τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη παίρνουν θάρρος καὶ γυρίζουν πίσω. Ὅλοι μαζί μὲ νέες δυνάμεις χτυποῦν τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸν βάζουν στὸ κυνήγι. Ὁ Κατσαντώνης ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη μάζεψε τὰ παλικάρια του, φώναξε τὸν ἀτρόμητο ψυχογιό του καὶ μπροστὰ σ' ὄλους βγάζει τὸ σπαθί του καὶ τὸ περνᾷ στὴ μέση τοῦ Καραϊσκάκη.

—'Από δω κι εμπρός, τοῦ εἶπε, θὰ εἶσαι πρωτοπαλίκaro. Πάρε τ' ἄρματά σου. Εἶδες, πού τὸ ἀσκή σὲ παράτησε μόνο του ; Δὲ σοῦ τόλεγα ;

'Απὸ τότε ὁ Καραϊσκάκης ἄρχισε τὸ ἔνδοξο στάδιό του. ✓

'Απὸ ἀνέκδοτη συλλογή

Γ. Βαλέτας

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

(ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΑΙΚΗ)

Μ' ἓνα πήδημα.

“Όταν ἤμουν μικρή, μοῦ διηγήθηκαν μιὰν ἱστορία, πού ὅσα χρόνια κι ἂν περάσουν, δὲ θὰ τὴ λησμονήσω ποτέ. Τόσο ζωηρὰ ἔμεινε στὴν ἐνθύμησή μου.

Ἡ ὠραία πόλη τῶν Σερρῶν ἦταν ἀκόμα σκλαβωμένη καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφτανε αὐτό, μεγάλη δυστυχία βασάνιζε τοὺς Χριστιανοὺς. Βροχὲς καὶ χαλάζι εἶχαν καταστρέψει ὅλα τὰ γεννήματα καὶ ὅλα τὰ σπαρτά τους. Καὶ ὅμως ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν πολὺ βαριοὺς φόρους στοὺς Τούρκους. Μὰ ἐπειδὴ δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν, οἱ φυλακὲς ἦταν γεμάτες ἀπὸ χρεοφειλέτες Χριστιανοὺς.

Τὰ χρόνια αὐτὰ τῆς δυστυχίας ἔτυχε νὰ ἐπισκεφτῆ τὴν πόλη τους ἓνας μεγάλος Βεζίρης *, πού τὸν εἶχε στείλει ἀπὸ τὴν Πόλη ὁ Σουλτάνος. Ὁ Βαλῆς *, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τοῦ ἔκαμε πολλὰ γεύματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν κολακέψῃ ἀκόμη περισσότερο, σκέφτηκε νὰ τοῦ κάμῃ καὶ ἓνα ἐξαιρετικὸ στὴν ἐξοχή.

Ἔξω ἀπὸ τίς Σέρρες ἦταν μιὰ μαγευτικὴ θέση σὲ μιὰ ρεματιά, πού χώριζε δυὸ βουνά. Νερὰ καθάρια, πού κυλοῦσαν μὲ γλυκὸ κελαρυσμό, δάση ἀπέραντα καταπράσινα στόλιζαν τὴ μαγευτικὴ ἐκείνη ἐξοχή. Μιὰ γέφυρα, τόσο δά στενὴ, πού οὔτε ἐλάφι δὲν μποροῦσε νὰ περάσῃ ἐπάνω της, ἔνωνε τὰ δυὸ βουνά. Ἔστεκε καμαρωτὴ καμαρωτὴ καὶ κάτω ἦταν ἄβυσσος·

τὴν εἶχαν χτίσει σὲ παλαιούς χρόνους γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὸ ἕνα βουνὸ στοὺ ἀλλοῦ· ἦταν δηλαδὴ ὑδραγωγεῖο.

Ὁ Βεζίρης ἔμεινε ἐνθουσιασμένος καὶ συχνὰ εὐχαριστοῦσε τὸ Βαλὴ γιὰ τὴν ὡραία ἰδέα του, ποὺ στρώθηκε τὸ τραπέζι στὴν ἐξοχή, καὶ γιὰ τὴν πολυτέλεια τῶν φαγητῶν. Ἀλλὰ ὁ Βαλὴς δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος· συχνὰ κοίταζε τὴ γέφυρα, σὰν κάτι νὰ συλλογιζόταν. "Ἐξαφνα προσκαλεῖ τὸν ὑπασπιστὴ του καὶ κάτι τοῦ λέγει στ' αὐτί.

"Ἐκεῖνος στάθηκε σὰν ἀπολιθωμένος· τόσο τὸν τάραξε τὸ μυστικὸ τοῦ Βαλὴ.

— Πήγαινε, τοῦ εἶπε, νὰ μοῦ φέρης ἐδῶ κανέναν, ποὺ μὲ τὸ ἄλογό του νὰ περάσῃ τρεχάτος μ' ἕνα πῆδημα ἀπὸ τὸ ἕνα βουνὸ στοὺ ἀλλοῦ, ἐπάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα.

Καὶ ποιὸς θὰ δεχόταν νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὸ θάνατό του τὸ Βαλὴ; Καὶ ὁ τολμηρότερος καρβαλάρης δὲ θὰ κατόρθωνε ἕνα τέτοιο πῆδημα! Τὸ χάσμα ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ βουνὰ ἦταν φοβερό· ἡ ἄβυσσος κάτω βαθιά· ἀλλὰ καὶ πρὶν προφτάσῃ νὰ πέσῃ νεκρὸς κάτω στοὺ ποτάμι, κομμάτια θὰ γινόταν ἐπάνω στοὺς βράχους. Καὶ ποιὸς ὅμως τολμοῦσε νὰ πῆ ὄχι στὸν παντοδύναμο Βαλὴ;

"Ἔσκυψε λοιπὸν ὁ ἀξιωματικὸς, δείχνοντας ἔτσι τὴν ὑποταγή του, κι ἔφυγε συλλογισμένος.

Σὲ λίγο ὁ κήρυκας ἔτρεχε βιαστικὸς σ' ὅλη τὴν πόλη, γιὰ νὰ διαλαλήσῃ τὴν ἐπιθυμία τοῦ κυρίου τους καὶ τὴ μεγάλη ἀμοιβή, ποὺ περίμενε ἐκεῖνον ποὺ θὰ τὸ κατόρθωνε.

Εἶχε τελειώσει τὸ γεῦμα καὶ οἱ χοροὶ ἐξακολουθοῦσαν· τὰ γύρω βουνὰ ἀντιλαλοῦσαν ἀπὸ τὰ ντέφια * καὶ τὰ τραγούδια. Ἕνας σχοινοβάτης ἐτοιμαζόταν ἐμπρὸς στοὺ Βεζίρη νὰ κάμῃ τὰ γυμνάσματά του, γιὰ νὰ τὸν διασκεδάσῃ. "Ἐξαφνα ἕνας νέος ὡς δεκαοκτῶ ἐτῶν, ψηλός, συμπαθητικὸς, ἦρθε καὶ στάθηκε ἐμπρὸς στοὺ Βαλὴ.

— Ἐγώ, Βαλὴ μου, θὰ κάμω αὐτὸ ποὺ ζήτησες, τοῦ εἶπε.

— Ἐχεις ἄλογο, τὸν ρώτησε ὁ Βαλὴς, ἀφοῦ τὸν κοίταξε ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, ἢ νὰ σοῦ δώσω ἀπὸ τὰ δικά μου;

—“Όχι, Βαλή μου, ἔχω δικό μου.

Ἦταν Χριστιανὸς ὁ νέος· Βαγγέλη τὸν ἔλεγαν καὶ ὄλοι τὸν ἤξεραν στὴν πόλη. Ἀπὸ μικρὸς εἶχε χάσει τὸν πατέρα του καὶ ἀπὸ τότε ὅ,τι ἐργασία τούδιναν, ὅσο δύσκολη κι ἂν ἦταν, προσπαθοῦσε νὰ τὴν κάμῃ· ἔπρεπε νὰ συντηρῇ τὴ μητέρα του, ποὺ τὸν εἶχε μονάκριβο.

“Ὅταν μεγάλωσε, ἔγινε ταχυδρόμος καὶ παραγγελιοδόχος. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ δὲν ὑπῆρχαν οὔτε δρόμοι, οὔτε ταχυδρομεῖα. Πήγαινε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸ στὸ ἄλλο κι ἀπὸ τὴ μιὰ πόλη στὴν ἄλλη, μὲς ἀπὸ ἀπάτητα βουνὰ καὶ ἀπὸ λασπόδρομους, πότε γιὰ νὰ μεταφέρῃ ἐμπορεύματα, χρήματα καὶ γράμματα τῶν Χριστιανῶν ἢ καὶ τῶν Τούρκων καὶ πότε γιὰ καμιὰ παραγγελία ἢ γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ ταξιδιώτες.

Εἶχε δικό του ἄλογο· καὶ καθὼς ἦταν πονετικός, τὸ ἀγαποῦσε πολὺ καὶ φρόντιζε νάχη τροφή, καθαρὸ νερό, στάβλο καθαρὸ· καὶ γι’ αὐτὸ τὸ ζῶο ἦταν ρωμαλέο. Μὲ τὴ νοημοσύνη ποὺ ἔχουν ὄλα τὰ ζῶα, καταλάβαινε τὸ ἄλογό του τὴν ἀγάπη τοῦ κυρίου του καὶ μὲ προθυμία τὸν ὑπηρετοῦσε, χωρὶς νὰ δείξῃ ποτὲ πείσμα ἢ κούραση.

Τὸ πλησίασε λοιπὸν τώρα ὁ Βαγγέλης κι ἄρχισε νὰ τὸ χαϊδεύῃ. Ἐπειτα ἀνέβηκε ἐπάνω του καὶ χάθηκε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πλῆθος. Τὸ πλῆθος ὀλοένα γινότανε πυκνότερο, γιὰτὶ ὄλοι ἔμαθαν τὴ διαταγὴ τοῦ Βαλῆ κι ἔτρεχαν περιέργοι στὴν ἐξοχὴ νὰ ἴδουν τί θὰ ἀπογίνῃ.

Ἡ ἀμοιβή.

Ἐξαφνα ἓνας δυνατὸς καλπασμὸς ἀντήχησε ἀπὸ τὸ ἀπέναντι βουνό. Κάποιος ἔτρεχε σὰν ἀστραπὴ πρὸς τὸ μέρος τῆς γέφυρας. Οἱ χοροὶ καὶ τὰ τραγούδια ἔπαψαν τότε· οἱ χορεύτριες στάθηκαν ἀκίνητες μὲ τὰ ντέφια ὑψωμένα, ὅπως βρέθηκαν, μιὰ ἀνατριχίλα σύγκορμη ἔπιασε ὄλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος, τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Τούρκων. Βουβαμάρια χύθηκε παντοῦ.

Ἀκουόταν τώρα ἡ βοὴ τοῦ καταρράχτη καὶ τὸ μουγκρητὸ κάτω βαθιὰ τοῦ ποταμοῦ· ἀκουόταν καὶ τὸ πέταγμα τῶν κοράκων, ποὺ φτερούγιζαν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο.

“Ολ’ αὐτὰ ἔδιναν κάτι θλιβερό, κάτι πένθιμο στοῦ θέαμα ἐκεῖνο· αὐτὴ δὲν ἦταν διασκέδαση. Ἦταν κάτι πολὺ φοβερῶτερο καὶ ἀπὸ θανατικὴ καταδίκη!

Καὶ αὐτὸς ὁ Βαλῆς τώρα κατάχλομος ἔβλεπε.

Ὁ νέος, γρηγορώτερος κι ἀπὸ ἀστραπή, πλησίαζε τὴ γέφυρα. Θάλεγε κανεὶς, ὅτι στὰ στήθη ὄλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων εἶχε σταματήσει ἡ ἀναπνοή!

Γιὰ μιὰ στιγμή τὸν εἶδαν ἐπάνω στοῦ ἀλογό του ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ βουνὰ μὲ τὴ φοβερὴ ἄβυσσο κάτω, ἐπάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα. Οὔτε τὴν ἄγγιξαν τὰ πόδια τοῦ ἀλόγου, ἀλλὰ μὲ ὀρμὴ τὴν πήδησε καὶ ἦρθε καὶ στάθηκε ἐμπρὸς στοῦ Βαλῆ.

Χιλιάδες χέρια ἀπλώθηκαν γιὰ νὰ κρατήσουν τὸ νέο, νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ξεπεζέψη. Ἴδρῶς ἔτρεχε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, ἀναπνοὴ δὲν μποροῦσε νὰ πάρῃ· μὰ εἶχε τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ εὐτυχία!

— Τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω ; τὸν ρωτᾷ ὁ Βαλῆς. “Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσης, δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ.

— “Ἐναν καφέ, Βαλῆ μου, θέλω!

Ὁ Βαλῆς νόμισε, ὅτι ζητοῦσε τὸν καφέ, γιὰ νὰ συνέλθῃ

— Πές μου τί ἄλλο θέλεις νὰ σοῦ δώσω! Ξαναεἶπε ὁ Βαλῆς. Τὸ κατόρθωμά σου ἀξίζει ὅ,τι κι ἂν ζητήσης. Θέλεις ἕνα μεγάλο χτήμα μὲ εἰσόδημα, γιὰ νὰ ζήσης πιά σὰν ἀφέντης; Θέλεις καὶ κανένα παράσημο νὰ δοξαστῆς;

— “Ὅχι!

— Μήπως προτιμᾷς, τὸν ρώτησε τότε ὁ Βεζίρης, νὰ σὲ πάρω στὴν Πόλη νὰ γίνῃς ἀκόλουθος τοῦ Σουλτάνου; Παλικάρη σὰν καὶ σένα ἀξίζει νάναυ ὑπασπιστῆς του!

— “Ὅχι!

— Μήπως σοῦ ἀρέσει καλύτερα, ἀντὶ νὰ σὲ λένε μονάχα Βαγγέλη, νὰ σὲ ὀνομάσωμε ἀπὸ σήμερα Βαγγέλη Ἐφέντη ἢ Βαγγέλη Πασά; πρόσθεσε ὁ Βεζίρης, συγκινημένος, γιατί πάντοτε θαύμαζε τὴν ἀνδρεία.

— “Ἐ ν α ν κ α φ ἔ μ ὀ ν ο θ ἔ λ ω! Ξαναεἶπε τώρα σταθερᾶ ὁ νέος. Ἀλλὰ αὐτὸν τὸν καφέ ζητῶ νὰ μοῦ τὸν ψήσουν

μέ ὄλα τὰ χαρτιά, πού σ' αὐτὰ εἶναι γραμμένα τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

Τὸ γενναῖο παλικάρι περιφρόνησε καὶ χτήματα καὶ δόξα καὶ πλοῦτη, γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς Χριστιανούς, πού ἔλιωναν στίς φυλακές!

Γιὰ μιὰ στιγμή Βαλῆς καὶ Βεζίρης ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ κοίταξαν μὲ θαυμασμό τὸ νέο. Ἐπειτα ὁ Βαλῆς χτύπησε τὰ χέρια.

— Πήγαινε, εἶπε στὸν ἀξιωματικό, πού ἔτρεξε νὰ λάβῃ τὴ διαταγή, νὰ μοῦ φέρῃς ἐδῶ τὸν εἰσπράχτορα τῶν φόρων μὲ τὰ βιβλία του.

Σὲ λίγο στὴν ἄκρῃ τῆς γέφυρας, στὸ κατάφυτο βουνό, μιὰ μεγάλη πυρκαγιά φεγγοβόλησε· τὴν ἀναψαν μὲ τὰ χαρτιά, πού εἶχαν γραμμένα σ' αὐτὰ τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

ἌΟ καφὲς ψήθηκε μ' αὐτά. Ἐκατοντάδες Χριστιανῶν βγῆκαν ἐλεύθεροι μὲς ἀπὸ τίς σκοτεινὲς φυλακὲς καὶ ξαναβρῆκαν τὰ παιδιὰ τους, τίς μητέρες τους, τίς οἰκογένειές τους...

« Ὁ ἥρωας τῶν Σεργῶν »

ἌΑρσινόη Παπαδοπούλου

(Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου)

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΟΦΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ὄταν ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ πρῶτος βασιλιάς της, ὁ Ὄθωνας, προσκάλεσε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη μερικοὺς σοφοὺς, γιὰ νὰ μάθουν καὶ στοὺς Ἕλληνας τίς διάφορες τέχνες. Πρῶτοι πρῶτοι ἔφτασαν ἓνας ἀστρονόμος, ἓνας γιατρός κι ἓνας ρολογάς. Ἦρθαν μὲ τὸ πλοῖο στὴν Πάτρα κι ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἄλογα πῆγαιναν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Στὸ δρόμο ὅμως τοὺς βρῆκε ἡ νύχτα κι ἀναγκάστηκαν νὰ μείνουν σ' ἓνα μύλο. Ὁ μυλωνάς τοὺς ἐτοίμασε νὰ φᾶνε μιὰ πίτα κι ἓνα κοτόπουλο. Τοὺς πρόσφερε ἀκόμα καὶ περιφῆμο παλιὸ κρασί.

Ἐνῶ ὅμως οἱ ξένοι στρώθηκαν κι ἔτρωγαν μ' εὐχαρίστηση ὄσα τοὺς πρόσφερε ὁ μυλωνάς, αὐτὸς ἔβγαλε ἀπὸ τὴ φωτιὰ τὴ

φρεσκοψημένη μπομπότα του κι ἄρχισε νὰ τὴν τρώη με ἄρεξη, ζεστή ζεστή. Καταβρόχθισε σχεδὸν τὴ μισή.

‘Ο γιατρός ὅμως ποὺ τὸν ἔβλεπε, ἀπόρησε.

— Τὸν βλέπετε αὐτόν, λέει στοὺς ἄλλους. Θὰ σκάση τὴ νύχτα ἀπὸ τὸ φαῖ ποὺ ἔκαμε. Ἐμεῖς ὅμως νὰ μὴν κοιμηθοῦμε μέσα στὸ σπίτι. Νὰ τοῦ ποῦμε νὰ μᾶς στρώση ἔξω· καὶ τὸ πρῶν, σὰν ἔρθουν οἱ δικοί του, ἄς τὸν βροῦν πεθαμένο.

Μ’ αὐτὴ τὴ σκέψη εἶπαν στὸ μυλωνά νὰ τοὺς στρώση ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι νὰ κοιμηθοῦν. Αὐτὸς ὅμως τοὺς λέει:

— Ἀφεντικά, μὴν κοιμηθῆτε ἔξω, γιατί τὴ νύχτα θὰ κατεβάση δυνατὴ βροχή.

‘Ο ἀστρονόμος βγῆκε καὶ κοίταξε τὸν οὐρανό. Γυρίζει ἔπειτα καὶ λέει στοὺς συντρόφους του:

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει τί λέει. Μὴ τὸν ἀκοῦτε.

‘Ο μυλωνάς, ἀφοῦ ἐπιμένανε, τοὺς ἔστρωσε ἔξω. Σὲ λίγες ὥρες ὅμως ἔπιασε δυνατὴ βροχή. Οἱ ξένοι σηκώθηκαν καὶ χτύπησαν τὴν πόρτα. ‘Ο μυλωνάς τοὺς ἀνοίξε καὶ τοὺς ἔμπασε μέσα στὸ σπίτι. Τοὺς ἔστρωσε καὶ ξανάπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Σὲ λίγη ὥρα θέλησαν νὰ σηκωθοῦν, γιατί νόμισάν, πῶς ἦταν πιά καιρὸς νὰ φύγουν.

— Κοιμηθῆτε, Χριστιανοί μου, τοὺς λέει ὁ μυλωνάς. Δὲν εἶναι καιρὸς νὰ φύγετε. Ἡ ὥρα εἶναι μόνο δυό.

Ἐκεῖνοι ἐπιμένανε. Τότε ὁ μυλωνάς σηκώθηκε κι ἀναψε φῶς. Κοιτάζουν τὰ ρολόγια τους καὶ βλέπουν, ὅτι εἶχε δίκιο ὁ μυλωνάς. Ἡ ὥρα ἦταν δυὸ καὶ δέκα! ‘Ο ρολογὰς τὸν ρωτᾷ μὲ ἀπορία:

— Ἀπὸ ποῦ τὴν ξέρεις ἐσὺ τὴν ὥρα;

— Νά, τοῦ λέει. Τώρα δὰ ἄκουσα τὸ γαῖδαρό μου νὰ γκαρίζη.

‘Υστερα τὸν ρωτᾷ ὁ ἀστρονόμος:

— Ἀπὸ ποῦ κατάλαβες πῶς θὰ βρέξη;

— Εἶδα κατὰ τὸ δειλινὸ νὰ κυλιοῦνται καὶ νὰ μαλώνουν τὰ γουρούνια μου.

Τέλος τὸν ρωτᾷ κι ὁ γιατρός.

— Καλά ὄλ' αὐτά. Μὰ πῶς τὰ κατάφερες καὶ τὴ χώνεψες ὅλη ἐκείνη τὴν μπομπότα ;

— Πῆγα, τοῦ λέει ὁ μυλωνάς, στὴ βρύση, ἔπια νεράκι καὶ χώνεψα.

Τότε οἱ ξένοι κοιτάχτηκαν μὲ θαυμασμό κι εἶπαν ἀναμεταξύ τους :

— Τί θέλομε ἔμεῖς ἐδῶ, πού καὶ τὰ γαϊδούρια τους εἶναι ρολογάδες, τὰ γουρούνια τους ἀστρονόμοι καὶ οἱ βρύσες τους γιατροί ;

Κι ἔτσι ἔφυγαν, γιὰ νὰ γυρίσουν στὸν τόπο τους. /

(Δαϊκὴ διήγηση)

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΤΥΧΙΑ

— Γιαγιά, αλήθεια άπόψε άνοίγει ό ούρανός ;

— Ναι, παιδάκι μου, γιατί ξημερώνουν τά άγια Θεοφάνεια. Καί όποιος άγρυπνήση καί προφτάση σ' εκείνη την άπόκρυφην ώρα. . .

— Τό ξέρω, γιαγιά μου, τό ξέρω ! Μπορεί νά ζητήση ό,τι θέλει άπ' τό Θεό καί τοϋ γίνεται.

— Ναι, μά φτάνει νά τοϋ ζητήση ένα πράμα μονάχα.

Τό παιδάκι άποφάσισε ν' άγρυπνήση. Κοντά στην κάμαρά του, επάνω ψηλά, ήταν ή πόρτα που έβγαине στο ήλιακωτό *.

Χωρίς νά τό ίδη κανείς, κουκουλώθηκε με τό πάπλωματάκι του, πήρε τό προσκεφάλι του καί πήγε νά ξαπλωθή εκεί έξω. Δέν είχε φόβο κανένα. Στη χειμωνιάτικη νύχτα τό ζέσταινε τό πάπλωμα κι ή έλπίδα.

Ήταν άργά. . . Σκοτάδι καί σιωπή άπλωνότανε κάτω σ' όλη την κοιμισμένη πόλη. Έδω κι εκεί μονάχα τρεμόκαιγε κανένα φανάρι σά μάτι νυσταγμένο, καί τ' άγριεμένα νερά της λίμνης εκεί πέρα λαμπύριζαν στη μυστική άστροφεγγιά. Άπέραντος θόλος σά μαϋρο βελουδο, καρφωμένο με διαμαντένια καρφιά, τό σκέπαζε ό ούρανός. Καί τόν έκοίταζε με άνήσυχα μάτια τό παιδάκι καί περίμενε ήσυχα ν' άνοιξη. "Ό,τι ζητούσε τότε, θά γινόταν — μά φτάνει νά ζητούσε ένα μονάχα — καί τό παιδί είχε τό σκοπό του. . .

Οί ώρες περνούσαν έτσι κι οί πετεινοί, ζωντανά ρολόγια, τις έλεγαν με τη βραχνή τους φωνή ό ένας στον άλλο.

Ήρθε τέλος πάντων κι ή άπόκρυφη ώρα, που άνοιξαν ό

οὐρανός. Μὲς στὴν ἀστροσπαρμένη μαυρίλα πρόβαλε ἑξαφνα μιὰ λάμψη ζωηρή, πού ἔσβησε ὅλα τ' ἀστέρια. "Ἐνα φῶς γλυκὸ χύθηκε τότε στὴ χτίση καὶ τ' ἀγιασμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα ἔλαμψαν σὰν ἀναμμένα.

Στὸ θέαμα αὐτὸ τὸ παιδάκι τὰ σάστισε. Τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδε ἀγγέλους νὰ πετοῦν ἐκεῖ ψηλὰ μὲς στὸ φωτεινὸ ἄνοιγμα κι ἓνα ὀλόχρυσο ποταμὸ νὰ τρέχει, τὸν οὐράνιο, καθὼς λένε, τὸν Ἰορδάνη. Στὸν τρόμο του, στὴ θάμπωσή του, στὴ σαστισμάρα του, λησμόνησε τί εἶχε νὰ ζητήσῃ κι ἔβλεπε βουβό . . .

Μονάχα τὴν τελευταία στιγμή, πού συνηῆρθε λιγάκι, πρόφτασε νὰ πῆ ἓνα λόγο. Καὶ οβηνόταν πιὰ ἢ θεία λάμψη, σὰν ἀκούστηκε στὸν ἀέρα τῆς νύχτας ἡ ψιλὴ φωνούλα τοῦ παιδιοῦ :

— Πλοῦτο !

Γύρισε τρέμοντας στὸ κρεβατάκι του. Σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ προσπάθησε νὰ κοιμηθῆ. Μὰ τὸ ἄφησε γιὰ πολλὴ ὥρα ἀγρυπνο τὸ ἐκπληκτικὸ θέαμα ἀπ' τὸνα μέρος, πού βασάνιζε ἀκόμα τὰ μάτια του, καὶ μιὰ ἀνήσυχη σκέψη ἀπὸ τ' ἄλλο, πού βασάνιζε τὸ μυαλό του. Τί λαμπρὸ κι ἀπίστευτο θαῦμα ! Νὰ τὸν ἄκουσε τάχα ὁ Θεός ; Πρόφτασε νὰ μιλήσῃ σὲ κατάλληλη στιγμή ; "Ἀχ, καὶ θ' ἀποχτοῦσε τὸν πλοῦτο, τὸ ἓνα πράμα πού ζήτησε μὲ τὴν καρδιά του τὸ φτωχὸ παιδάκι ;

Σὰν ἀποκοιμήθηκε κατὰ τὸ πρωί, εἶδ' ἓνα παράξενο ὄνειρο· ἓνα ὄνειρο τόσο ζωηρό, πού ἀκόμα καὶ τώρα δὲν ξέρει, ἂν κοιμότανε πραγματικῶς ἢ ἂν ἀγρυπνοῦσε μὲ πυρετό.

Τοῦ φάνηκε πὼς μπῆκε ἑξαφνα στὴν κάμαρά του ἓνας ἄνθρωπος. Ἦταν νέος, παιδί μάλιστα ἀμούστακο. Τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπ' τὴν ὁμορφιά κι ἡ φορεσιά του ἀπ' τὴν πολυτέλεια. Ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἦταν πνιγμένος στὸ χρυσάφι, στὸ μετάξι, στὰ πετράδια. "Ἐνα σύννεφο κάτασπρο ὑποστήριζε τὰ πόδια του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἓνα χρυσὸ ραβδί. Εἶχε φτερούγια χιονάτα καὶ χαμόγελο γλυκὸ.

— Νά με ! Τί θέλεις ; εἶπε μὲ τρυφερὴ φωνή.

— "Ἄγγελος. . . ψιθύρισε τὸ παιδάκι τρομαγμένο.

— Δὲν εἶμαι ἄγγελος, ἀποκρίθηκε ὁ νέος. Εἶμαι ὁ Πλοῦτος πού ζήτησες ἀπόψε. Ἐκεῖνος πού ὀδηγεῖ τὰ βήματά μου εἶδε

τὴ φωτιά τῆς καρδιάς σου καὶ μ' ἔστειλε. Μιὰ στιγμή πρωτότερα ἂν πρόφτανες νὰ πῆς τ' ὄνομά μου, θαρχόμουν νὰ σέ φορτωθῶ ἀνερώτητα. Μὰ τώρα πού ἄργησες νὰ μιλήσης κι ἔγινε ζήτημα, ἂν ἔπρεπε νὰ σοῦ γίνῃ ἡ χάρη ἢ ὄχι, ἀποφασίστηκε νὰ ἔλθω μονάχα καὶ νὰ σέ ξαναρωτήσω. . . καὶ ὅ,τι μοῦ πῆς, θὰ κάνω. Ἐπιμένεις ἀκόμα στοὺ λόγους σου; Ἐμένα ζητεῖς κι ἐπιθυμεῖς πραγματικῶς, ἀφοῦ ξέρεις, ὅτι μονάχα ἓνα πράγμα ἔχεις δικαίωμα νὰ ζητήσης; "Ἄν εἶν' ἔτσι, πές μου το, νὰ μείνω μαζί σου γιὰ πάντα.

Τὸ παιδάκι πῆρε θάρρος, βγήκε περισσότερο ἀπὸ τὸ σκέπασμά του καὶ εἶπε :

— Ἐσένα θέλω, Πλοῦτε μου. Σὲ θέλω νὰ μείνης πάντα μαζί μου. Εἶδα, ὅτι ὅλη ἡ εὐτυχία βρίσκεται πάντα σὲ σένα καὶ ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἐσύ εἶσαι τ' ὄνειρό μου.

— . . . Βλέπω, ὅτι μ' ἀγαπᾷς ἀληθινὰ καὶ ἤθελα νὰ μείνω μαζί σου. . . Ἀλήθεια! Τί ὁμορφὴ ζωὴ πού θὰ περνοῦμε! Παντοῦ ὁ κόσμος θὰ σκύφτῃ στοὺ διάβους μας, σὰ θὰ βγαίνομε συντροφιασμένοι. Θὰ κατοικοῦμε σὲ παλάτια ὀλομάρμαρα, θὰ κοιμώμαστε σὲ δόλοχρυσο κρεβάτι, θὰ σκεπαζώμαστε μὲ σεντόνια μεταξωτά. Θὰ φοροῦμε λαμπρὰ φορέματα καὶ στολίδια. Θάχωμε δούλους καὶ δοῦλες καὶ γνώριμους πολλούς. Βαλσαμωμένος θὰ εἶναι ὁ ἀέρας πού θ' ἀναπνέωμε, ἀπὸ τ' ἄνθη καὶ τὰ μυρωδικά. Τὸ τραπέζι μας θὰ λάμπῃ στοὺ χρυσάφι καὶ στοὺ κρύσταλλο. Θὰ ταξιδεύωμε μὲ κάθε ἄνεση τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ χειμῶνα. Καὶ θὰ ἔχωμε μέσα σὲ μιὰ κάμαρα, ζεστὴ σὰ φωλιά, ἓνα ντουλάπι λουστραρισμένο μὲ πολλὰ κλειδιά, γεμάτο χρυσὰ φλουριά τόσα, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ κάνωμε κάθε ἐπιθυμία, πού ἤθελε μᾶς γεννηθῆ. . .

— "Α! Τί καλά! Φώναξε τὸ παιδάκι. Καὶ τὸ γέλιο δὲ θὰ λείπῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μας καὶ ἡ χαρὰ ἀπ' τὴν καρδιά μας. Κάθισε, Πλοῦτε. Θέλω νὰ εἶμαι μαζί σου δοξασμένος καὶ εὐτυχής!

Ἐνός ἔχασε μὲ μιᾶς τὸ γέλιο του, ἀκούμπησε ἀπάνω στοὺ ραβδί του καὶ εἶπε μὲ περίλυπη φωνή :

— Αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα πού θέλω νὰ σοῦ πῶ. Ἐγὼ δὲν μπο-

ρῶ νὰ σοῦ ἐγγυηθῶ, ὅτι δὲ θὰ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο κι ἀπὸ τὴν καρδιά σου ἡ χαρά. "Α, ὄχι, ὄχι . . .

— Μὰ γιατί;

— Γιατί; Δὲ σ' ἄφησε λοιπὸν ἡ ἀγάπη ποῦ μοῦ ἔχεις νὰ σκεφτῆς ποτέ; Καὶ τί μπορῶ τάχα νὰ σοῦ κάμω ἐγώ, ὅταν θὰ ἔρχεται ὁ πόνος καὶ ἡ θλίψη; Ποιὸς ξέρει, ἂν δὲ θὰ μὲ θέλῃς, γιὰ νὰ πληρώνης πάντα γιατροὺς καὶ γιατρικά; Ποιὸς σοῦ εἶπε, πῶς μαζί μου δὲ θὰ δοκιμάσης ποτὲ ἀγωνία βασάνου σὲ δικαστήριο; Ποιὸς σοῦ ὑποσχέθηκε, ὅτι μαζί μου θ' ἀπολαύσης τὶς χάρες τῆς καλῆς καρδιάς; Ποιὸς σὲ βεβαίωσε, ὅτι στὸ σπῆτι σου θὰ βασιλεύῃ ἡ τιμὴ, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ ἄρμονία; "Α, πόσο στάθηκες, παιδάκι μου, ἀπατημένος! Γύρεψες ἀπὸ μένα ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ γυρέψης ἀπὸ τὴν Εὐτυχία.

— Ἀπὸ τὴν Εὐτυχία . . . ψιθύρισε τὸ παιδάκι μὲ ἀπελπισμένη φωνή.

— Μάλιστα, ἀπὸ τὴν Εὐτυχία. Καὶ πῶς; Δὲν τὴν ξέρεις; Εἶναι ἓνα κοριτσάκι μικρὸ αὐτὴ ἡ Εὐτυχία, ὁμορφο, γελαστό, μὲ κάτασπρη κι ἀπλὴ φορεσιά σὰν τὸ χιόνι. Φιλία σταθερὴ μαζί της δὲν ἔχομε, γιατί μ' ἀφήνει τὶς περισσότερες φορές καὶ πηγαίνει μὲ τὴ Φτώχεια, ὅπως κι ἐγὼ πηγαίνω καμιά φορά μὲ τὴ Δυστυχία. Τί τὰ θέλεις, παιδί μου. Αὐτὴ εἶναι δῶρο ἀληθινὸ κι ἀπόλαυση! Τὴν ἀκολουθεῖ σὰ σωματοφυλακὴ ἓνα πληθὸς παιδάκια μὲ γέλια καὶ φωνές ποῦ γεμίζουν τὸν ἀέρα. Αὐτὴ μονάχα εἶναι ἱκανή, ὅταν σὲ πάρῃ καὶ σένα στὴν ἀκολουθία της, νὰ σὲ κάμῃ νὰ μὴ λείπη ἀπ' τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο κι ἀπ' τὴν καρδιά σου ἡ χαρά, ἀδιάφορο ἂν θὰ κατοικήτε στὴν καλύβια ἢ στὸ παλάτι, ἂν θὰ φορῆτε χρυσὰ ἢ κουρέλια.

— Πλοῦτε μου, καλέ μου φίλε, συγχώρεσέ με, δὲν τὸ σκέφτηκα. Ἐκανα λάθος. Τὴν Εὐτυχία ἔπρεπε νὰ ζητήσω, τὴν Εὐτυχία ζητοῦσα, τὴν Εὐτυχία ζητῶ. Ἐνα πράμα μονάχα, βλέπεις, μοῦ εἶναι συγχωρεμένο νὰ ἔχω καὶ ἄλλο καλύτερο ἀπὸ τὴν Εὐτυχία δὲν ὑπάρχει. . . "Αχ, οὔτε σύ, καλέ μου Πλοῦτε! Τὸ βλέπω, τώρα τὸ ἐννοῶ.

— Θέλεις λοιπὸν τὴν Εὐτυχία. Καλά, φεύγω. Καὶ φεύγω,

ἄκουσε, ὄχι γιατί δὲ μὲ θέλεις, ἀλλὰ γιατί δὲν πρόφτασες νὰ μὲ ζητήσης τὴν κατάλληλην ὥρα. Τί τυχερὸς ποὺ στάθηκες! Ἄλλιώτικα δὲ θὰ ἔφευγα ἀπὸ κοντὰ σου καὶ θὰ ἦταν περιττὴ κάθε σου μετάνοια. Χαῖρε, εἶπε ὁ Πλοῦτος κι ἐξαφανίστηκε.

Τὸ παιδάκι δόξασε τὸ Θεό. Ἔτσι εἶχε καιρὸ πάλι τοῦ χρόνου, πιὸ φωτισμένο καὶ πιὸ ἥσυχο, ν' ἀγρυπνήσῃ τὴν ἴδια νύχτα καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὴν Εὐτυχία, μονάχα τὴν Εὐτυχία.

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

Γρηγόριος Ζενόπουλος

Η ΜΕΓΑΧΩΡΑ

Ἦταν τρανὸς βασιλιάς ὁ βασιλιάς τῆς Μεγαχώρας. Εἶχε λαὸ πολὺ καὶ ἄρματα περίσσια καὶ ξακουστοὺς ἀφεντάδες καὶ τὴ σοφὴ Δωδεκάδα * του. Εἶχε καὶ βασίλισσα ἀφέντρα καὶ κυρὰ μὲς στὸ παλάτι. Εἶχε καὶ μιὰ βασιλοπούλα, τὸ παίνεμα καὶ τὸ καμάρι τῆς χώρας.

Φρόνιμοι ἦταν οἱ ἀφεντάδες, φρόνιμη κι ἡ βασίλισσα κι ὁ βασιλιάς ἦταν φρόνιμος κι ἡ Δωδεκάδα του. Μὰ πιὸ φρόνιμη καὶ πιὸ πλούσια σ' ὅλες τὶς χάρεις ἦταν ἡ βασιλοπούλα. Ἔδιναν γνώμη οἱ ἀφεντάδες, ἔδινε ἡ Δωδεκάδα, ἔδινε ἡ βασίλισσα, μὰ ὁ βασιλιάς ἔπαιρνε τὴ γνώμη τῆς βασιλοπούλας στὸ καθετί. Γιὰ τοῦτο κι ὁ βασιλιάς τὴν ἀγαποῦσε πολὺ. Ὅλο τὸ βασίλειό του τόδινε γι' αὐτήν.

Τίποτε δὲν εἶχε στὸ νοῦ παρὰ πῶς νὰ τὴν κρατῇ πάντα χαρούμενη καὶ καλόκαρδη.

Σ' ἓναν καιρὸ ἦρθε πεῖνα γερὴ στὸ βασίλειο, πεῖνα, ποὺ λίγον ἔλειψε νὰ φάῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον· ἡ πείνα μάτια δὲν ἔχει, λέει ὁ λόγος. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ· ἡ βασίλισσα γύριζε μὲς στὰ παλάτια τῆς, οἱ ἀφεντάδες ἔμεναν ἀχνοὶ καὶ ἀνίδεοι. Ἡ Δωδεκάδα συναζόταν κάθε μέρα· μὰ τοῦ κάκου ἔσπαζε τὰ γεροντικά τῆς κεφάλια. Ἄλλες γνώμες ἔβγαιναν ὄσες ἤθελες. Μὰ γιὰ τὸ κακὸ δὲ σοφίζονταν τίποτε· φύραναν * κι ἐκεῖνα σὰν τὸ ἀδειανὸ βαγένι * στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Στὸ τέλος εἶπαν πὼς κάτι ἔβαλε τὸ καύκαλό τους. Τραβοῦν καὶ πᾶν στὸ βασιλιά καὶ τὸν προσκυνοῦνε.

— Στους ὀρισμούς σου, ἀφέντη βασιλιά, καὶ κάτι νὰ σοῦ ποῦμε. Ἄλλη γιατριά δὲ βρίσκουμε παρὰ νὰ δώσης διαταγὴ νὰ σφάξουν ὄλους τοὺς γερόντους. Οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶνε τὸ ψωμί, οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὔτε γιὰ δουλειά. Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακό.

Ὁ βασιλιάς, σὰν τ' ἄκουσε, δὲν ἔβγαλε μιλιὰ. Δὲν τοῦ φαινόταν δίκαιη ἢ γνώμη τῆς Δωδεκάδας. Καλά, γερόντοι ἦταν κι ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί, μὰ ἦταν ἄνθρωποι κι ἐκεῖνοι. Τραβάει καὶ πάει ἴσα στὴ βασίλισσα.

— Τὸς καὶ τὸς, κυρά μου καὶ βασίλισσα, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους· οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶνε τὸ ψωμί· οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὐδὲ γιὰ τίποτε. Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακό.

— Τί νὰ γίνη; εἶπε ἡ βασίλισσα. Ἄς χαθοῦν ἐκεῖνοι, νὰ σωθοῦμ' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι...

Μὰ ὁ βασιλιάς ἦταν δίκαιος, φαίνεται. Δὲν κοίταζε σῶνει καὶ καλὰ νὰ σωθῆ μόνος του, μὰ πὼς νὰ σώση τὸ λαό του. Τὸ ἔφερν' ἀπὸ δῶ, τὸ ἔφερν' ἀπὸ κεῖ, μὰ πάντα δίβουλος * ἔμενε. Καλά, γερόντοι ἦταν κι ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί· μὰ ἦταν ἄνθρωποι κι ἐκεῖνοι.

Κινάει νὰ πάη καὶ φιλεῖ τὴ βασιλοπούλα.

— Τὸς καὶ τὸς, βασιλοπούλα καὶ κόρη μου, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους. Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακό.

— Ἄχ, βασιλιά μου καὶ πατέρα μου! Λέει ἡ βασιλοπούλα δακρυσμένη. Τί εἶναι τὸ κακὸ ποῦ μελετᾶς νὰ κάνης!

— Τί νὰ κάνω; λέει ὁ βασιλιάς. Δὲν κοιτᾶς ποῦ πᾶμε νὰ χαθοῦμε ὄλοι;

— Καὶ γιατί νὰ μὴν κάνης τὸ ἄλλο; λέει ἡ βασιλοπούλα. Νὰ δώσης τὸ σίδηρο καὶ τ' ἀτσάλι στοὺς χαλκιάδες νὰ κάμουν

λισγάρια * καὶ ἀξίνες * καὶ τσαπιά, νὰ τὰ μοιράσης στὸν κόσμο, νὰ δουλέψουν τὴ γῆ κι ἡ γῆ νὰ τοὺς δώση νὰ φάνε ὄλος ὁ λαός!

Τάκουσε ὁ βασιλιάς καὶ τόκανε. Σὲ λίγο ὅλη ἡ γῆ περίγυρα δουλεύτηκε ἀπὸ τὶς ρεματιές καὶ τὰ κορφοβούνια ψηλά κι ἔθρεψε περίσσια τὸν κόσμο κι ἐπλούτισε τὸ βασιλιά καὶ τοὺς ἀφεντάδες καὶ τὴ Δωδεκάδα.

Τότε πάει πιά πασίχαρο τὸ βασίλειο· θεὸς ἡ βασιλοπούλα. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ τῆς πρωτοκάνη καὶ πῶς νὰ τὴν ἀνταμείψῃ γιὰ τὸ καλὸ ποὺ ἔφερε στὴ χώρα μὲ τὴ συμβουλή τῆς. Τὴν ἔντυνε, τὴ φούμιζε * στὰ χρυσά καὶ στὰ ὑφαντὰ σὰ νεράιδα· τῆς ἔκανε χρυσοῦ ἐργαστήρι νὰ ὑφαίνη τὰ προικιά τῆς, χρυσοῦ ἀνέμη ν' ἀνεμίζῃ, χρυσοῦ ρόκα μ' ἐλεφαντένιο ἀδράχτι νὰ γνέθῃ τὶς ὀλόχρυσες τουλοῦπες τῶν ὀλόχρυσων μαλλιῶν καὶ μιὰ κλωσοῦ, χρυσοῦ κλωσοῦ μὲ τὰ πουλιά τῆς ὀλόγυρα, γιὰ νὰ ξεφαντώνῃ. Κι ἔλαμπε τ' ἀργαστήρι, κι ἔλαμπεν ἡ ἀνέμη καὶ ἡ ρόκα μὲ τὰ μαλλιά καὶ ἡ κλωσοῦ μὲ τὰ πουλιά τῆς γύρα στὴ χρυσοφορεμένη νεράιδα, ποὺ ἔλαμπε κι ἐκείνη στὴν ὀμορφιά καὶ στὴ νοστιμιὰ καὶ στὴν καλωσύνη, σὰν τὸν Αὐγερινὸ μὲς ἀπὸ τ' ἄλλα ἀστέρια.

< Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον >

* *Ἀνδρέας Καρκαβίτσας*

Ο ΑΣΠΡΟΣ

Πῶς νὰ λησμονήσω τὸν καλύτερο φίλο ποὺ εἶχα τὰ χρόνια ἐκεῖνα; Πῶς νὰ λησμονήσω τὸ γάτο μου, ποὺ ἀκόμα σπαράζεται ἡ ψυχὴ μου, σὰν τὸν ἀνιστορῶ; Μοῦ τὸν ἔφεραν ἕνα πρωὶ δῶρο. "Ἄσπρο γατάκι σὰν κουνέλι. Μιὰ χαρὰ νὰ τὸ βλέπῃς. Μικρό, μικρό, μαλακό, παχουλό, ἡμερο, μάτια μεγάλα καὶ πρασινοκίτρινα, μὲ τὸ χειλάκι του πίσσα μαῦρο. Λὲς κι ὄλο χαμογελοῦσε μὲ τὸ γατίσιο ἐκεῖνο χαμόγελο ποὺ τέλος δὲν ἔχει. "Ἐτοι εἶναι, βλέπεις, φτιαγμένο τὸ στόμα του.

Παιγνιδιάρικο λὲς; Μὰ τὰ παιγνίδια του τάβλεπες καὶ δὲ χόρταινες. Κουνούπι νὰ περνοῦσε ἀπ' ἐμπρὸς του, πηδοῦσε ὀλόρθος, καμάρια ἢ ράχη του, φούντα ὀλόστεκη ἢ οὐρά του,

σπίθες τὰ μάτια του. Μιά καί δυό καί ξεχύμιζε τότε στὸν ἀέρα σὰ δαιμονισμένος ποὺ κυνηγοῦσε ἕνα τίποτε.

Τὸ φαγητὸ πάντα μαζί. Ἔπινε τὸ γάλα του γρήγορα γρήγορα καί σὰν ἔγλιφε αὐτὸς τὰ γαλατωμένα του γένεια, ἐγὼ ἀπόσωνα τότε τὸ δικό μου φαγητό. Ἀρχίζαμε ὕστερα τῆ σπουδῆ. Ἐγὼ στὸ κάθισμά μου ἐμπρὸς στὸ γραφεῖο μου, αὐτὸς ἐπάνω στὸ μεγαλύτερο λεξικό. Πόσες φορές τὸ χρειαζόμουν ἐκεῖνο τὸ λεξικό καί δὲν πῆγαινε ἡ καρδιά μου νὰ τοῦ χαλάσω τὴν ἀνάπαυση, ἐκεῖ ποὺ μισοκοιμόταν γουργουρίζοντας.

Τί τὰ θές, γινηκάμε φίλοι ἀχώριστοι. Στιγμὴ δὲν ἔφευγε ἀπὸ κοντά μου. Κατάντησε νὰ νιώθουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο τόσο καλά, ποὺ ὡς κι ἂν θύμωνα, αὐτὸς τῆ δουλειά του.

Πέρασαν μερικοὶ μῆνες, μεγάλωσε τὸ γατί. Ὁρες ὦρες μοῦ ξέφευγε ὅμως τώρα καί δὲν τὸ ξανάβρισκα εὐκολα. Πότε στὸ περιβόλι ἔκανε γύρους, πότε παρέξω, κάποτε τρύπωνε καί σὲ ξένα σπίτια. Μιά μέρα μάλιστα τὸν εἶδα καί ραχάτευε ἐπάνω σὲ μιὰ στέγη, ποὺ εἶχα κάτω ἀπὸ τὸν ψηλὸ ἡλιακό * μου.

Ἐμένα δὲ μοῦ πολυἄρεσαν αὐτά. Συνηθισμένος νάχω πάντα τὸν Ἄσπρο κοντά μου, σὰ νὰ μὴν μποροῦσα νὰ ἐργαστῶ μὲ τὴν καρδιά μου καθὼς πρῶτα.

Ἐνα πρωί, μόλις σηκώθηκα, ἀκούω ψιλὴ ξεσυρμένη φωνή, σὰ νάκλαιγε μωρό. Ἐξαφνα σταματάει ἡ φωνή, σὰ νὰ τὴν ἔκοψες μὲ τὸ μαχαίρι. Κατόπι ἄρχισε ἕνα χαμηλόφωνο βογγητό, ποὺ τέλος δὲν εἶχε. Ὅσο πῆγαινε μάλιστα, ἀνέβαινε σὰν ἀνέμου φύσημα ἀπὸ τὰ παράθυρα. Σταματάει κι αὐτό. Δὲν ξανακούστηκε τίποτε λίγη ὥρα. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ ἔπινα τὸν καφέ μου, — καί τὸ γάλα τοῦ Ἄσπρου πλάι περίμενε ναρθῆ κι αὐτὸς — ἀκούονται σωστά γατίσια ξεφωνητά, ποὺ λάθος πιά δὲν ἦταν.

Σηκώνομαι καί σκύβω νὰ ἰδῶ ἀπὸ τὸν ἡλιακό. Ὁ Ἄσπρος μου ἐπάνω στὴ στέγη ἀπὸ τὴ μιά, γέρικος σταχτῆς γάτος ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σώπαιναν τὴ στιγμὴ ἐκείνη καί κοίταζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο κατάματα. Μῆτε τρίχα του δὲ σάλευε. Ἀσάλευτος ἔμενα κι ἐγὼ, γιὰ νὰ μὴ τοὺς τρομάξω. Ἦξερα τί θὰ γινόταν, ἂν

Ίσως σάλευε ό ένας τους. Θα ξεχύμιζε μονομιᾶς ό ἄλλος, γιά νά προλάβη και τότε θα τον σπάραζε με τὰ νύχια του.

"Άλλον τρόπο δέν ἔβλεπα, γιά νά γλιτώσω τόν "Άσπρο μου, παρά νά περιχύσω τόν ξένο γάτο με νερό και νά τόν διώξω. Ξαναμπαινῶ λοιπόν σιγά σιγά και παίρνω ἕνα ποτήρι νερό. Βγαίνω πάλι, σημαδεύω, πετῶ τὸ νερό. Περνάει τὸ ἔρμο ἐπάνω ἀπό τὴ ράχη τοῦ ξένου γάτου και χύνεται ὅλο στὸν "Άσπρο μου! "Ἐγιναν ὄλα ἄψε οβῆσε! "Ανατρομάζει ό "Άσπρος, ὀρμάει ό σταχτῆς και τοῦ καθίζει δυνατὴ και βαθιὰ νυχιά στο πλευρό του! Κόκκινο ἀμέσως τὸ κάτασπρο ἐκεῖνο πλευρό!

"Ακόμα τὸ βλέπω ἐκεῖνο τὸ αἷμα. "Ἐφυγε ό ξένος γάτος ἀστραπή, σὰ με εἶδε. Ξεκίνησε κι ό λαβωμένος μου "Άσπρος νά φύγη κι αὐτός. Πρὶν νά κατεβῆ ὅμως, κοντοστάθηκε μιὰ και γύρισε και με κοίταξε. "Ἦταν περίλυπη ἡ ματιά του. Σὰ νά μούλεγε πῶς δέν τὸ πρόσμενε τέτοιο κάμωμα ἀπὸ τὸν πι-στό φίλο του. Πῆδησε κάτω ὕστερα και χάθηκε κι αὐτός ἀπ' ἔμπρός μου.

Πέρασαν μέρες, ἑβδομάδες, πέρασαν μῆνες και δέν ξαναφάνηκε πιά ό "Άσπρος! Πρέπει νά ψόφησε, εἶπα. "Ἐβαλα ἀνθρώπους νά τὸν βροῦν, ρώτησα, γύρεψα ὄλα τοῦ κάκου!

"Ἐνα βράδυ, μόλις ἄρχιζε νά σκοτεινιάζη, ἐκεῖ πού περπατοῦσα στο περιβόλι ὀλομόναχος, ἀκούω γατίσια φωνή, σάν παραπονιάρικη. Κάνω νά ἰδῶ... "Ἦταν ό "Άσπρος! "Ἦταν τώρα λιγνός, εἶχε και τὸ σημάδι τῆς λαβωματιᾶς στο πλευρό του. "Ἐτρεμα ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Μὲ χίλια χαϊδευτικά μου λόγια σκύβω νά τὸν ἀγγίξω, νά τὸν πάρω στὴν ἀγκαλιά μου. Μόλις με βλέπει σιμά του, ἕνα πῆδημα και γίνεται ἄφαντος πάλι.

Δέν τὸν ξαναεἶδα πιά ἀπὸ τότε τὸν "Άσπρο μου.

Ο ΣΚΥΛΟΣ

"Ο μαύρος σκύλος πούχω γώ
 δέν εἶναι πρῶτο γένος.
 "Ἐχει ἄκοφτη, τ' ὁμολογῶ,
 κουλουριασμένη οὐρά
 κι ὀλόρθα αὐτιά ὁ καημένος,
 σά σοῦγλες μυτερά.

"Ὁμως πολὺ τὸν ἀγαπῶ
 κι αὐτὸς δέν πάει πῶ πίσω.
 Καί τώρα, ἀφέντη, θά στὸ πῶ,
 πῶς εἶχα τὴν τιμὴ
 καὶ ποιὰ νὰ τὸν γνωρίσω
 μοῦ δόθηκε ἀφορμή.

"Ὅτι εἶχα κάτσει μιὰ σταλιά
 ψωμί νὰ φάω μιὰ μέρα,
 τὸν βλέπω πού χωρὶς μιλιὰ,
 ὅμως μὲ μάτι ἀχνό,
 μὲ κοίταζε ἀπὸ πέρα,
 σά νάσκουζε : « πεινώ ! »

"Ἦταν λιγνούλης σά σακί
 κοκαλογομισμένο,
 τούλειπε ἢ τρίχα ἐδῶ καὶ κεῖ,
 τὸν θέριζε ἢ πληγή.
 Κουφάρι ξεθαμμένο
 λές ἦταν ἀπ' τὴ γῆ.

Ποιὸς ξέρει ἀπ' τὴν καταδρομὴ
 τί νάσερνε ὁ καημένος !
 Τί ἂν εἶσαι μισερὸ κορμί,
 ἄχ, σπάνια σ' ἀγαποῦν !
 "Ἄν εἶσαι πληγιασμένος
 συχνά καὶ σέ χτυποῦν.

Τὸν πόνεσα κι ἀπ' τὸ ψωμί
τοῦ ρίχνω. . . Στὰ ποδάρια
τὸ βάζει ἐκεῖνος στὴ στιγμή
καὶ πίσω δὲν κοιτᾶ
τί θάχε δεῖ λιθάρια
πὼς πέφτουν, σὰ ζητᾶ.

Τί, εἶπα, μὲ θάρρεψε φονιά
καὶ φεύγει ἀπὸ κοντά μου ;
Καὶ θὰ τὸ πῆς παραξενιά,
μὰ τὸ ταγάρι ἀρπῶ
κι ὅ,τι εἶχα μέσα, χάμου
μὲ πείσμα τὸ σκορπῶ.

Καὶ φεύγω. Μὰ στὸ φτωχικὸ
καλύβι μου τὸ βράδυ
σὰν ἦρθα, σὲ λιγάκι ἀκῶ,
ποῦ κάτι σιγανὰ
ἀπ' ὄξω στὸ σκοτάδι
τὴν πόρτα γρατσουνᾶ.

Ἄνοιγω. . . τί ἦταν ; Τὸ σκυλί
τῆ φιλικιά λαλιά μου
σὰν ἄκουσε, πὼς τὸν καλεῖ,
πάει φόβος πιά ἢ ντροπή,
εὐθύς στὴν ἀγκαλιά μου
πηδάει σὰν ἀστραπή.

Πὼς ἔκανα τὴ γνωριμιὰ
νά ! σ' τόπα μὲ τὸ σκύλο.
— Δὲν ἔχει οὐσία αὐτὸ καμιά.
— Καμιά ; Μὲ συγχωρεῖς !
Τί, βρῆκα ἐγὼ ἓνα φίλο,
καὶ λίγο τὸ θαρρεῖς ;

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Είχε ζυγώσει πιά τὸ φθινόπωρο, μὰ ἔκανε ἀκόμα ὠραίες μέρες κι ἡ ὠραιότερη ἀπ' ὅλες ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ γενέθλια τοῦ Στρατῆ μας, πού ἔκλεινε τὰ ἑφτά του χρονάκια. Οἱ γονεῖς ἦταν λιγάκι ἀνήσυχοι μήπως δὲν κάμη καλὸ καιρὸ. Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν ἦταν. Νόμιζε, ὅτι δὲν μπορούσε παρὰ νὰ εἶναι ὠραῖος καιρὸς τῆ μέρα πού θάχε τὰ γενέθλιά του.

Ἐκείνη τῆ μέρα ντύθηκε ὁ Στρατῆς ὄχι τόσο δύσκολα, ὅπως τὶς ἄλλες μέρες. Ἀκόμα κι ἐκεῖνες οἱ δυσκολοφόρετες οἱ κάλτσες, πού ἦταν τόσο μακριές κι ὅλο ἔμπαιναν στραβά στὸ πόδι, μπῆκαν τότε τόσα εὐκόλα καὶ τόσο καλά. Κι ἔτσι ὁ Στρατῆς ἦταν ἕτοιμος πολὺ νωρίς, ὅταν οὔτε λόγος μπορούσε νὰ γίνῃ ἀκόμα γιὰ τὸ πρόγευμα.

Πηγαινοερχόταν λοιπὸν ὥσπου νὰ περάσῃ ἡ ὥρα μ' ἓνα ὕφος μυστηριῶδες κι ἐπίσημο. Ὅταν εἶδε τὸν πατέρα του, ἔκαμε ἓνα τόσο μυστικὸ νόημα μὲ τὰ μάτια, ὥστε ὁ πατέρας του ἀναγκάστηκε κι αὐτὸς νὰ πάρῃ τὸ ἴδιο μυστηριῶδες ὕφος καὶ νὰ εἰπῆ :

— Μὰ τὰ γενέθλιά σου δὲν εἶναι σήμερα, εἶναι αὔριο.

Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν τρόμαξε διόλου, γιὰτὶ αὐτὸ τὸ ἀστεῖο τὸ εἶχε ξανακούσει καὶ πρωτότερα.

— Μπά, ἀπάντησε, σήμερα εἶναι !

Ὁ Στρατῆς ἔφερνε γύρους καὶ λογάριαζε μὲ τὸ νοῦ του σὰν τί δῶρα θὰ τούδιναν γιὰ τὰ γενέθλιά του. Ἔκαμε μάλιστα νὰ τὸ μάθῃ ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ἀδελφὸ του, τὸν Ἄλκη. Ὅμως κι ὁ Ἄλκης δὲν ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκείνη τῆ μέρα τόσο μεταδοτικὸς καὶ τὸν πείραξε μάλιστα τὸ Στρατῆ γιὰ τὴν περιέργειά του. Ὁ Ἄλκης ὅμως τὸ ἤξερε. Ἦξερε, ὅτι ὁ πατέρας εἶχε παραγγεῖλει ἓνα καράβι γιὰ τὸ Στρατῆ στὸ μαστρο - Σπύρο καὶ πολλὲς φορὲς εἶχε πάει ὁ Ἄλκης κρυφὰ κι ἔβλεπε τὸ γέρο πού τόφτιανε. Τάχαν μάλιστα συμφωνήσει οἱ δυὸ τους, ὅτι τὸ καράβι θὰ ἦταν ἓνα κότερο * τῆς «κούρσας» μὲ δυὸ κατάρτια καὶ πολλὰ πανιά.

Τόξερε λοιπὸν ὁ Ἄλκης κι εἶχε τὴ γνώμη, ὅτι ἦταν σωστὸ

καί δίκιο νάχη κι ό Στρατής ένα πραγματικά καλό κι όμορφο καράβι, όπως είχε κι αυτός.

Ό Στρατής όμως δέν είχε πάρει είδηση κι ό "Αλκης δέν τοῦ είχε πεί τίποτε. Γι' αυτό τό λόγο όλο τό πρωί είχε ό Στρατής μίαν άφάνταστη άνυπομονησία και τοῦ φαινόταν, ότι ή θύρα πού έκλεινε τήν είσοδο στο δωμάτιο, όπου ή μητέρα του έτοιμάζε τό τραπέζι του, δέ θάνοιγε ποτέ της. Ρωτοῦσε άν ντύθηκε ή μαμά, άν κατέβηκε ό μπαμπάς από τό γραφείο, τί ώρα είναι, και άν θαργοῦσε άκόμα τό πρόγευμα.

Ρωτοῦσε τόσα πολλά πράματα, μέ τρόπο, για νά μή τό καταλάβη κανείς, ότι δέν είχε ύπομονή. Στο τέλος βγήκε έξω μέ τή σαίτα * σοβαρώτατος και κάθισε εκεί περισσότερο από μισήν ώρα, ρίχνοντας σαίτιες * ίσια επάνω κατά τόν ούρανό.

Έφτασε όμως επί τέλους ή ποθητή ώρα. Η μητέρα βγήκε έξω και φώναξε, ότι ήταν έτοιμα. Ό πατέρας ήταν κιόλας μέσα και περίμενε. Ό "Αλκης ήρθε τρέχοντας κι οί ύπνρέτριες ήρθαν κι αυτές από τό μαγειρειό, για νά ιδοῦν. Όλοι ήταν εκεί και περίμεναν τό Στρατή· κι ό Στρατής διασκέλισε τή θύρα μέ τέτοιαν έπισημότητα, σα νά έκανε τήν εμφάνισή του στο θέατρο.

Προτοῦ όμως περάση τήν πόρτα, σταμάτησε ξαφνιασμένος κι όσο περισσότερο κοίταζε, τόσο περισσότερο τάχανε κυριολεκτικά. Τό τραπέζι ήταν στρωμένο μ' ένα μεγάλο άσπρο τραπεζομάντηλο και στολισμένο μέ λουλούδια κι είχε επάνω ένα σωρό δέματα και στη μέση ένα μεγάλο καράβι μέ καινούργια κάτασπρα πανιά, μέ ώραίο κατάστρωμα, μέ ψηλά κατάρτια και κομψές άντένες *. Ήταν βαμμένο πράσινο κι άσπρο κι ήταν τόσο όμορφο, ώστε ό Στρατής έχασε τή μιλιά του !

Πήρε κι όλα τ' άλλα δέματα. Ήταν εκεί καραμέλες, ένα καμουτσι, ένα τόπι, ένας σιδηρόδρομος, ένα κουτι μέ στρατιώτες κι ένα καλαθάκι κεράσια. Τά πήρε όλα τά δέματα στην άγκαλιά του και πήγε σ' έναν έναν και τούς εύχαρίστησε. Δέν κοίταζε όμως τίποτε άλλο παρά τό μεγάλο του, τό καινούργιο του καράβι και δέν μπορούσε νά σηκώση τά μάτια του από πάνω του. Κι όταν τελείωσε όλη ή ιστορία, έμεινε εκεί στο

τραπέζι κι άρχισε νά τόν περιεργάζεται. Δέν μπορούσε σχεδόν νά πιστέψη, ότι ήταν δικό του, άκόμα κι ότι ήταν άλήθεια. Κι άφου κάθισε έκεί πολλήν ώρα, εΐπε :

— Τό δικό μου τό καράβι εΐναι πιό όμορφο άπό τοῦ "Άλκη.

Αὐτή ήταν ή ύψηλότερη σκέψη, πού ό Στρατιής μπορούσε νά σκεφτῆ σ' αὐτό τόν κόσμο. Ἄφου όμως τό εΐπε, φοβήθηκε μήπως τοῦ κακοφανῆ τοῦ "Άλκη καί δέν ήθελε νά λυπηθῆ ό άδελφός του, τήν ώρα πού αὐτός ήταν τόσο χαρούμενος. Γι' αὐτό καί εΐπε κατόπι :

— Θά τό παίρνη όμως κι ό "Άλκης, όποτε θέλει.

« Τ' αγοράμία μου »

Γουσταῦος Γκέιγκερταμ
(Μετάφραση *I. E. Χρυσάφη*)

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

"Επαιζαν στό βάθος τό ίσκιερό τρεΐς κόρες σά νεράιδες όμορφες.

Ἡ μιὰ στήν άσημένια ρεματιά, πού γλυκομουρμούριζε, έσκυβε περήφανη κι έβλεπε τό χιονάτο της λαιμό καί τά χρυσά μαλλάκια της.

— Σ' ευχαριστώ, Θεέ μου, πού καθρέφτες μοῦ έτοιμάσες παντοῦ καί βλέπω τήν όμορφιά μου, πού εΐναι δικό σου έργο.

Αὐτά έλεγε καί χαμογελοῦσε.

Ἡ άλλη άκουε τοῦ άηδονιοῦ τό λάλημα τό γλυκό καί τή φλογέρα τοῦ βοσκοῦ, πού έβοσκε έκεί σιμά άρνάκια σάν τό χιόνι. Ἄκουε καί τό γλυκό μουρμούρισμα τῆς ρεματίας κι έβλεπε τά δέντρα τά ψηλά νά ένώνουν τίς περήφανες κορφές καί πότε χαμηλά νά σκύβουν, πότε ψηλά νά δείχνουν τό μεγαλειό τους.

Τό χέρι της πετᾶ έπάνω στό χαρτί καί γράφει τραγούδια, τό Θεό ευχαριστεΐ, γιά τό έργόχειρό του, τήν όμορφιά τοῦ κόσμου. Τό χέρι γράφει καί τόν έαυτό της νιώθει τόσο έλαφρό, όπου θαρρεΐς φτερά τῆς έδωσε χέρι άόρατο, ψηλά γιά νά πετάξῃ.

Ἡ τρίτη ράβει, ράβει, ράβει. Ἀπὸ καμιά φορὰ σταματᾷ τὸ βελόνι καὶ βλέπει τὴν ἀσημένια ρεματιά.

— Ἄ, πόσοι διψασμένοι βρήκανε δροσιὰ σ' αὐτὸ τὸ κρυσταλλένιο τὸ νερό! Λέει ἡ κόρη δακρυσμένη. Περνᾶς, ἀδιάκοπα περνᾶς, εὐλογημένη ρεματιά, καὶ χωρὶς περηφάνια, βρέχεις τὰ χεῖλη τὰ κατάξερα τοῦ φτωχοῦ, ποτίζεις τ' ἀρνάκια τὰ χιονάτα καὶ δίνει ἡ δροσιὰ σου ζωὴ σ' αὐτὰ τὰ λουλούδια, ποὺ δὲν τὰ φύτεψε κανεὶς. Μὰ ἐκεῖνα δὲν εἶναι ἀχάριστα, σκορπίζουν τὴ μυρωδιά τους καὶ μὲ τὰ χρώματά τους διπλὴ ὁμορφιά σοῦ δίνουν. Εὐτυχισμένος ἐδῶ κάτω, ποὺ εἶναι τόσο λίγη ἡ ζωὴ καὶ λιγώτερη ἡ εὐτυχία, εὐτυχισμένος, ὅποιος μπορεῖ ζωὴ καὶ δροσιὰ νὰ σκορπίζη, ὅπως αὐτὴ ἐδῶ ἡ ρεματιά.

Καὶ πάλι, ἀφοῦ εἶπε αὐτά, τὸ χέρι τὸ καματερὸ ράβει ἀδιάκοπα.

— Ξέρεις τί συλλογίστηκα; εἶπε ἡ πρώτη.

— Τί συλλογίστηκες;

— Νὰ πᾶμε σ' αὐτὸν τὸ βοσκό, ποὺ παίζει τὴ φλογέρα, νὰ τὸν ρωτήσωμε, ποιά ἀπὸ τίς τρεῖς ἔχει χάρες περισσότερες.

— Καλὴ ἰδέα καὶ ἐλληνική, εἶπε ἡ δευτέρα· ὁ Πάρις * ἄς κρίνη πάλι τίς τρεῖς θεές. Καὶ δίπλωσε τὸ χαρτί ποὺ ἔγραφε.

Τὸ χέρι τὸ καματερὸ ράβει.

— Εἶστε καλύτερές μου, τὸ ξέρω, ἀδελφοῦλες μου, καὶ ἂν μαζί σας ἔρθω, γιὰ νὰ μετρηθῶ, θὰ πῆ πὼς ὀλοφάνερη ἀλήθεια δὲν τὴν εἶδα. Τρέξετε σεῖς οἱ δυὸ στὸ βοσκό.

Ἀφήνει τὴ φλογέρα ὁ βοσκὸς καὶ χερετᾷ τὰ ὄμορφα κορίτσια.

— Ξέρεις τί θέλομε, βοσκέ;

— Ποῦ νὰ τὸ ξέρω;

— Νὰ μᾶς πῆς ποιά εἶναι ἡ καλύτερη ἀπὸ τίς τρεῖς μας.

— Ἡ ἄλλη ποῦ εἶναι;

— Ἐκεῖ σιμὰ στὴ ρεματιά.

Ἀλήθεια ἡ ξανθούλα, ποὺ τοῦ μίλησε, ἦταν ὠραία, ἔμοιαζε νύμφη, ποὺ πρόβαλε ἀπὸ καμιά δροσερὴ σπηλιά.

Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ τῆς εἰπῆ λέξη καὶ νὰ τῆς προσφέρει τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο, ποὺ ἔκοψε ἀπὸ μιὰ τριανταφυλλιά,

καί ἄρχισε ἡ δεύτερη μὲ φωνὴ ἀγγελικὴ, πρόσωπο τριανταφυλλί ἀπὸ ντροπῆς, τὰ τραγούδια της.

Τὴ γνῶμη του ὁ βοσκὸς δὲν πρόφτασε νὰ πῆ· ἄκουσε κλάματα καὶ παράπονα πικρά.

Ἔνα παιδάκι φτωχὸ ἔπαιζε κι ἔπεσε, μέσα στὰ αἵματα βουτήχτηκε· καὶ ἡ κόρη ποὺ ἔραβε στὴ ρεματιά σιμά, καρφώνει τὸ βελόνι της στὸ ράψιμο κι ἀρπάζει τὸ παιδάκι τὸ φτωχὸ, τὸ πλένει μὲ τὸ κρυστάλλινο νερὸ καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ ὄμορφα ματάκια μὲ ἀγάπη, ποὺ θαρρεῖς μανοῦλα ἦτανε.

Τὸ ἔβαλε σιμά της νὰ καθίση, τοῦ ἔδωσε ζαχαρωτὰ ἀπὸ τὸ πανεράκι της καὶ πῆρε πάλι τὸ ταπεινὸ βελόνι της.

Οἱ ἄλλες οἱ δυὸ οὔτε τὰ εἶδαν αὐτά. Ἡ μιά μεθυσμένη ἀπὸ τὴν ὀμορφιά της κι ἡ ἄλλη ἀπὸ τὰ τραγούδια της, δὲν ἔβλεπαν καὶ δὲν ἄκουγαν.

Σηκώθηκε ὁ νέος βοσκὸς, πλησίασε τὴν κόρη τὴν ἐργατικὴ, τῆς ἔδωκε τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο καὶ εἶπε :

— Σὲ προσκυνῶ μὲ σεβασμὸ. Ἐσὺ εἶσαι ἡ βασίλισσα!

« Διηγῆματα »

Ἄλεξάνδρα Παπαδοπούλου

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Ἄπὸ τὴ γῆ δυὸ δάκρυα, θερμὰ μαργαριτάρια,
ἀνέβηκαν καὶ στάλαξαν στοῦ Πλάστη τὰ ποδάρια.
Κι εἶπε τὸ πρῶτο τρέμοντας ἔμπρὸς στὸ θεῖο θρόνο :
« Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ τὸ δικό της πόνο ».
Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε : « Οὔτε στιγμή μὴ χάνης !
Σύρε νὰ γίνης βάλσαμο, τὸν πόνο της νὰ γιάνης ».
Κι εἶπε καὶ τ' ἄλλο τρέμοντας ἔμπρὸς στὸ θεῖο θρόνο :
« Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ κάποιον ξένο πόνο ! »
Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε : « Ἐσὺ μαζί μου μέινε !
Τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρυα, δικά μου δάκρυα εἶναι ».

Ἰωάννης Πολέμης

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

(ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ)

['Η σκηνή παριστάνει παιδικό δωμάτιο. 'Ο 'Αριστείδης 10 ἐτών, γυρίζει ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Κρατεῖ τὰ βιβλία του κι ἓνα γράμμα σφραγισμένο. 'Αφήνει τὰ βιβλία του στὸ τραπέζι καὶ χωρὶς νὰ βγάλη τὸ καπέλλο του, ἀρχίζει.]

Μόνο σ' ἐμένα συμβαίνουν τέτοια παράξενα πράματα ! 'Ορίστε πάλι σήμερα. Μὲ βρίσκει ὁ θεῖος Παντελῆς στὸ δρόμο μου δίνει αὐτὸ τὸ σφραγισμένο γράμμα καὶ μου λέει : « Πάρε, 'Αριστείδη. Εἶναι δικό σου. Ἔχει μιὰ εἶδηση μέσα, πού θὰ σέ χαροποιήσῃ πολὺ πολὺ. Ἄλλὰ στὸ δίνω μὲ μιὰ συμφωνία : θὰ μου δώσης τὸ λόγο σου, ὅτι δὲ θὰ τὸ ἀνοίξης παρὰ μόνον αὔριο τὸ πρωί, πρὶν φύγῃς γιὰ τὸ σχολεῖο.

— Μὰ γιατί ; τοῦ λέω.

— Ἔτσι· εἶναι μυστικό. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Καλά, ἂν τ' ἀνοίξω πρωτύτερα ;

— Ἡ καλὴ εἶδηση θὰ χαθῇ. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Μὰ πῶς γίνεται νὰ χαθῇ ἡ εἶδηση ; Θὰ σβήσουν τὰ γράμματα, ἅμα τὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος, ὅπως κάτι φωτογραφίες πού κάνει ὁ Τάκης ;

— Δὲν ξέρω· εἶναι μυστικό, σοῦ εἶπα. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Καλά . . . σὰς τὸν δίνω.

— Λοιπὸν σύμφωνοι . . . μόνο αὔριο τὸ πρωί· πρωτύτερα ὄχι.

Πρωτύτερα ὄχι . . . πάει πιά, ἔδωσα τὸ λόγο μου, δὲν πρέπει νὰ τ' ἀνοίξω. Ὅχι πῶς πιστεύω, ὅτι μπορεῖ νὰ χαθῇ ἡ καλὴ εἶδηση, ὄχι. Ἄλλὰ ἔτσι, ἐπειδὴ ἔδωσα τὸ λόγο μου στὸ θεῖο. Ἔπειτα, ποιὸς ξέρει ! Κάτι θὰ συμβαίη, πού δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθω παρὰ μόνον αὔριο. Ἄλλὰ τί ; Ἐδῶ σέ θέλω, Ἄριστείδη ! Ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού τὸ πῆρα, αὐτὴ ἡ περιέργεια μὲ βασανίζει. . . ὦ, πῶς μὲ βασανίζει ! Νὰ τόξερα δὲ θὰ ἔδινά τὸ λόγο μου μὲ τόση εὐκολία. (Στριφογυρίζει τὸ γράμμα στὰ χέρια του). Τί νὰ λήη ; . . . Τί εἶναι αὐτὸ τὸ μυστικό τέλος πάντων ; Ὅσο καὶ νὰ

σπάζω τὸ κεφάλι μου, τίποτα δὲ βγαίνει. (Φέρνει τὸ χέρι στὸ μέτωπο καὶ συναντᾷ τὸ κασκέτο του). Μπᾶ ! Μὲ τὸ καπέλο βρίσκομαι ἀκόμα· καὶ ἡ μητέρα μου λέει, μόλις μπαίνω στὸ σπίτι, νὰ τὸ βγάξω. (Τὸ βγάξει καὶ τὸ πετᾷ στὸ τραπέζι). Μὰ ἀπ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ κανεὶς σὲ τί θέση βρίσκομαι . . . Κι ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι τόσο περίεργος . . . τόσο ἀνυπόμονος . . . τόσο βιαστικός . . . τόσο ἀδύνατος . . . τόσο λιγόψυχος . . . Ἄλλὰ τί νὰ κάμω ; Μήπως φταίω ; μήπως τὸ θέλω ; " Ἀχ ! " Ἄς μποροῦσα νὰ διαβάσω τὸ γράμμα, χωρὶς νὰ τ' ἀνοίξω . . . ἀλλὰ πῶς ; (" Ὑστερα ἀπὸ λίγη παύση, βλέπει τὸ φάκελο.) Εἶναι τόσο καλὰ κλεισμένο, κολλημένο, σφραγισμένο ! . . . Νὰ τὸ βάλω στὸ φῶς, μήπως διακρίνονται τὰ γράμματα ἀπὸ μέσα ; (Πλησιάζει στὸ παράθυρο καὶ ἐκθέτει τὸ γράμμα στὸν ἥλιο). Τίποτα ! " Ἐνα σκοτάδι φαίνεται μέσα, σὰν τὸ σκοτάδι ποῦ εἶναι καὶ στὸ νοῦ μου. . .

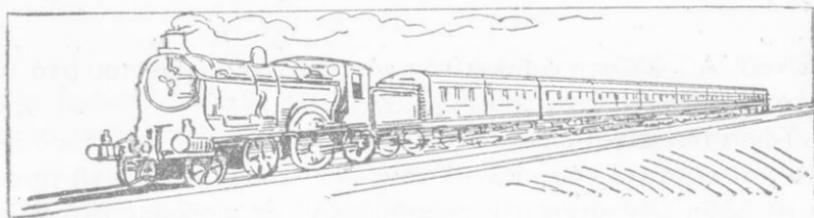
Κι αὐτὸς ὁ θεὸς ! " Ἐβαλε τὸν πιὸ χοντρὸ φάκελο ποῦ εἶχε ! (Περπατεῖ λίγες στιγμὲς σκεπτικός.) Οὐφ ! Δὲ βαστῶ πιά ! Θὰ τὸ ἀνοίξω ! Ἐπιτέλους, ποιὸς θὰ μὲ ἰδῆ, ποιὸς θὰ τὸ μάθῃ ; (Προσποιεῖται τὴ φωνὴ τοῦ θεοῦ του :) « Λοιπόν, Ἄριστειδῆ, πότε τὸ ἀνοίξεις ; — Αὔριο τὸ πρωὶ . . . (διορθώνει τὸν ἑαυτό του) ὄχι δά ! . . . Σήμερα τὸ πρωὶ, θεῖε μου, πρὶν φύγω γιὰ τὸ σχολεῖο. — Μπράβο ! Κράτησες τὸ λόγο σου. » " Ἐ, καὶ ἔπειτα ; Τί πῶς κράτησα τὸ λόγο μου ; τί θὰ κερδίσω μὲ τοῦτο ; Δὲ βαριέσαι ! Θὰ τὸ ἀνοίξω ἀμέσως. Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει ! (Σχίζει τὸ φάκελο ἀδέξια). Πῶ, πῶ ! τί σκληρὸ χαρτί . . . κόντεψα νὰ σχίσω μαζί καὶ τὸ γράμμα . . . ὄχι . . . νάτο ! (Ξεδιπλώνει τὸ γράμμα βιαστικός καὶ γεμάτος περιέργεια διαβάζει :) « Ἄριστειδῆ μου, ἂν κρατήσης τὸ λόγο σου καὶ δὲν ἀνοίξης αὐτὸ τὸ γράμμα πρὸ τῆς ὥρας του, θὰ σοῦ ἀγοράσω τὴ φωτογραφικὴ μηχανή, ποῦ ἐπιθυμεῖς τόσο . . . » (Διακόπτεται ταραγμένος. Κοιτάζει δεξιὰ κι' ἀριστερὰ μὲ φόβο). Καλά, καλά· δὲν τὸ διάβασα . . . ὄχι, αὔριο τὸ πρωὶ . . . ναι, ναι, αὔριο τὸ πρωὶ τὸ διάβασα . . . Ἄκοῦς ἐκεῖ ! Καὶ τί ἄλλο θέλω ἀπὸ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή . . . νὰ κάνω κι ἐγὼ φωτογραφίες σὰν τοῦ Τάκη . . . ὄχι δά, καλύτερες ! . . . Λοιπόν, σύμφωνοι, αὔριο τὸ πρωὶ . . . (Πρὸς τὸ κοινόν :) Κύριοι, σὰς παρακαλῶ πολὺ, κυρίες, γιὰ τ'

ὄνομα τοῦ Θεοῦ ! Μὴν πῆτε τίποτα στὸ θεῖο μου. . . Ἐγὼ βέβαια δὲ θὰ τοῦ τὸ πῶ ποτέ. . . Ἄν θέλετε τώρα, ὅπως διόλου μεταξύ μας, ἄς δοῦμε τί λέει καὶ παρακάτω. Λένε, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφήνωμε μισοτελειωμένες τίς δουλειές μας. Λοιπόν. (Ἐξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐπιστολῆς :) « Θὰ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς νίκης, ποῦ θὰ νικήσης βέβαια, πολεμώντας τὴν περιέργειά σου. » Τί λόγος ! . . . « Σὲ φιλῶ ὁ θεῖος σου Παντελής. » Τελείωσε . . . Τί καλά ! Λοιπόν, ὅπως εἶπαμε ! (Καθὼς μιλεῖ, γυρίζει ἀφηρημένος τὴ σελίδα τῆς ἐπιστολῆς. Ἐξαφνα ρίχνει πάλι σ' αὐτὴ τὸ βλέμμα.) Μπᾶ ! Ἐχει καὶ ὑστερόγραφο. Γιὰ νὰ ἴδοῦμε ! (Διαβάζει :) « Υ. Γ. Ἀπόψε θαρθῶ στὸ σπίτι καὶ θὰ μοῦ δείξης τὴν ἐπιστολὴ (μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή :) σφραγισμένην ὅπως σοῦ τὴν ἔδωσα Ὁ ἴδιος. » Καὶ χειρότερος ! . . . Νὰ ἔνα πράμα ποῦ δὲν τὸ συλλογιστήκαμε ! Ἀμὴ τώρα, ποῦ ἔκαμα τὸ φάκελο χίλια κομμάτια ; (Μένει γιὰ μιὰ στιγμή ἄφωνος, κοιτάζει τὸ κοινὸν μὲ κωμικὴ ἀπελπισία.) Πάει ! Ἄντιο φωτογραφικὴ μηχανή ! Ὁ Τάκης δὲ θὰ ἔχη ἀντίπαλο . . . Μὰ ἔτσι μοῦ ἔπρεπε, γιὰ νὰ μάθω νὰ μὴν εἶμαι τόσο περιέργος. (Πρὸς τὸ κοινόν, παρακλητικὰ :) ὦ, κυρίες, καὶ κύριοι ! Τώρα εἶναι ἴσα ἴσα ποῦ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὴν πῆτε κανενὸς τὸ πάθημά μου . . . Καὶ ἄλλη φορά . . . ὦ, ἄλλη φορά ! Τὰ παθήματα, μαθήματα ! (Χαιρετᾶ καὶ βγαίνει ἔξω.)

« Παιδικὸν θέατρον »

Γρηγόριος Ξενόπουλος

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Αυτό τὸν τίτλο ἔδωσε ἓνας μεγάλος ποιητὴς στὶς πολύχρυσες Μυκῆνες. Ἐλήθεια, νεκρὴ πολιτεία!

Γι' αὐτὴν ξεκινήσαμε μιὰ μέρα τοῦ Δεκέμβρη. Τὸ τραῖνο μᾶς παίρνει νύχτα ἀκόμη καὶ φεύγουμε πέρα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ καὶ ἡ διάθεσή μας μᾶς τραβᾷ πρὸς τὰ βάθη τῶν αἰῶνων.

Κάπου κάπου τὸ σφύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς μᾶς ξυπνᾷ ἀπὸ τὶς σκέψεις μας. Φεύγοντας ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἡ νύχτα ἀρχίζει νὰ τραβιέται· καὶ κάτω ἀπὸ τὸ θαμπὸ γκριζο χρῶμα ποῦ εἶναι χυμένο στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ θάλασσα, τὰ βουνὰ τρεμοσαλεύουν μέσα στὴν αὐγινὴ πάχνη.

Ἡ δεκεμβριάτικη μέρα προμαντεύεται πανηγυρικὴ μέσα στὸ ἑλληνικὸ φῶς.

Γρήγορα περνοῦμε τὴ στενὴ λουρίδα, ποῦ κόπηκε γιὰ νὰ ἐνώση τὶς δυὸ θάλασσες καὶ νὰ χωρήσῃ τὴν παλιὰ Ἑλλάδα, καὶ μόλις προφτάνομε νὰ ἰδοῦμε τὴ διώρυγα βαθιὰ καὶ ἤσυχη, σὰν ὁμορφο ἰχνογράφημα. Καὶ νά, δρασκελίσαμε στὴν ἄλλη μεριά. Μπήκαμε στὴ γῆ τὴν παχιά καὶ τὴν πλούσια. Σὲ λίγο ἡ νέα Κόρινθος κι ἔπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα ὁ περίφημος καὶ ἱστορικός Ἀκροκόρινθος μὲ τὸ κάστρο τοῦ, ψηλός, βαρὺς καὶ γελαστός μαζί, μᾶς φέρνει κάποιες ἀμυδρὲς ἀναμνήσεις τῆς παλιᾶς καὶ τῆς νεώτερης ἱστορίας μας. Τρέχομε μέσα στὴν πλούσια βλάστηση καὶ στὴ Νεμέα κατεβαίνομε νὰ πάρωμε τὸ μαῦρο γλυκὸ κρασί της. Μὰ μέσα στὰ στενὰ τὰ Δερβενάκια * ἡ καρδιά μας χτύπησε πιὸ πολὺ. Κάποιος λέει λίγα γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ σελίδα τοῦ Εἰκοσιένα. Ἀλλὰ καθέννας ἀφήνει τὴ φαντασία του νὰ πλάσῃ καὶ νὰ ὄνειρευτῆ. . . Τὰ στενὰ ποῦ περνοῦμε μᾶς μιλοῦν καλύτερα μὲ τὴ σιωπηλὴ τους ὁμορφιά καὶ τὸ κατάλευκο ἐκκλη-

σάκι του 'Αι - Σώστη ψάλλει τὸν εὐχαριστήριο ὕμνο του στοῦ λυτρωτῆ καὶ στρατηλάτη τοῦ Μωριᾶ.

Τώρα δὲν εἶναι ὥρα νὰ τὰ συλλογιστοῦμε. Εἶναι τόσο μεγάλη καὶ εἴμαστε τόσο κοντά τους . . . "Ἐπειτα πᾶμε νὰ μποῦμε στὰ βᾶθη τῶν μακρινῶν περασμένων, νὰ χωθοῦμε στοῦ ἄπειρο τῶν τριάντα αἰῶνων ποὺ παραπέρα μᾶς περιμένει. "Ὅση ὥρα φτάνει νὰ σκεφτοῦμε αὐτά, προβαίνομε καταντικρὺ στοὺν ἀργίτικο κάμπο. "Ὅλα ἀλλάζουν τώρα. 'Αναμνήσεις, ἱστορία, κλασικὴ 'Ελλάδα σκεπάζονται, γιατί ἀνοίγει ἡ αὐλαία τοῦ θεάτρου τῆς προϊστορικῆς 'Ελλάδας, τῆς 'Ελλάδας ποὺ τραγούδησαν οἱ γέροι αἰοδοί, τῆς ἡρωϊκῆς 'Ελλάδας ποὺ γέμισε τοὺς αἰῶνες μὲ τὸν πολιτισμὸ καὶ τοὺς θρύλους της.

Σταθμὸς Φίχτια *. Τὸ τέρμα τοῦ σιδηροδρομικοῦ ταξιδιοῦ μας. Ὁ καλὸς ἀμαξιτὸς δρόμος ἀριστερὰ μᾶς φέρνει σὲ εἴκοσι λεπτά στοῦ μικροῦ χωριὸ Χαρβάτι, ὅπου σταθεύομε. "Ἐνα μαγαζάκι καθαρὸ — τὸ ξενοδοχεῖο τῶν Μυκηνηῶν — γεμάτο κουτιά μαρμελάδες καὶ κονσέρβες, μπουκάλες μὲ διάφορα κρασιά, λικέρ καὶ σαμπάνιες, ποὺ ἔχει ἀκόμη καὶ τηλέφωνο. 'Ἐκεῖ γίνεται ἡ συγκέντρωση τῶν ἑκατὸ συνταξιδιωτῶν. Κάνομε ἕνα γρήγορο πρόγευμα καὶ ἔπειτα παίρνομε τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο γιὰ τὴ Νεκρὴ Πολιτεία, γιὰ τὴν πόλη ποὺ εἶδε τίς τραγικὲς περιπέτειες τῆς οἰκογενείας τῶν Πελοπιδῶν *.

'Αγαμέμνων, Κλυταμνήστρα, Αἴγισθος, Ὀρέστης, ὅλα τὰ θέματα ποὺ ἔγιναν περίφημα στὰ χέρια τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, αὐτὴν ἐδῶ τὴ γῆ εἶχαν πλαίσιο. Στὰ πόδια δυὸ βουνῶν ποὺ σμίγουν, τοῦ 'Αγίου Ἥλια καὶ τῆς Σάρας, ἀπλώνεται ἡ πολιτεία ποὺ τὴν ἔψαξαν τὰ χέρια τῶν νεώτερων ἀνθρώπων, ποὺ ἀνοιξαν τὰ σπλάχνα της καὶ βουτήξανε τὰ χέρια τους στοὺς κόρφους της, γιὰ νὰ μάθουν τὰ μυστικὰ ἐνὸς κόσμου ποὺ ἔζησε τρεῖς χιλιάδες χρόνια πρὶν καὶ ποὺ ὕστερα ἔμεινε θαμμένος καὶ κρυφός.

Οἱ μεγάλες σλαβικὲς ἐπιδρομές, ὁ βυζαντινὸς καὶ λατινικὸς μεσαίωνας, οἱ Τοῦρκοι, ὅλα πέρασαν χωρὶς νὰ σταματήσουν σ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια.

'Ἡ Ἀκρόπολη τῶν Ἀτρειδῶν * ἐξακολούθησε νὰ ὑψώνεται

στών έρημικό βράχο της και δέν την άφηναν νά πεθάνη οί άναμνήσεις τής όμηρικής ποιήσεως και οί τραγικοί θρύλοι πού ήταν καρφωμένοι στά τείχη της. "Ωσπου βρέθηκεν ό τυχερός. "Ο τυχερός όχι. "Ο δαιμονισμένος άνθρωπος, ό Σλημαν. "Ηταν μπακαλόπαιδο τής μικρής πόλης του Μεκλεμβούργου *, έμπορος έπειτα πού πλούτισε στη Ρωσία από τό λουλάκι και τό τσάι, θαυμαστής του "Ομήρου, όδηγημένος ίσως από τη μοίρα, για νά πλουτίση κι αυτός την Έλλάδα με μιá δόξα άκόμη και τον κόσμο με τό μυκηναϊκό πολιτισμό, τό μυκηναϊκό ρυθμό, τη μυκηναϊκή τέχνη.

Προχωρούμε δρασκελίζοντας έρείπια, πέτρες, και φτάνουμε μπροστά στην Πύλη των Λεόντων την περίφημη, πού σαν από θαύμα ξέφυγε τό πέρασμα του καιρού. Τα δυό λιοντάρια άκέφαλα, στέκονται όρθωμένα επάνω στη στήλη του αναγλύφου. Βγαίνουμε προς την "Αγορά κι εκεί άκούμε τον παιδαγωγό νά δείχνη τον τόπο στον "Ορέστη και την "Ηλέκτρα νά συναντᾶ τον άγνώριστο άδελφό.

Πιο πάνω, από τά έρείπια των άνακτόρων κοιτᾶμε στην ήσυχία του δεκεμβριάτικου μεσημεριού και στο άστραποβόλημα του ήλιου τον κάμπο. Πέρα τό "Αργος άσπρίζει, ξανοίγεται ή Τίρυνς, διαγράφεται όλοφάνερο τό "Ανάπλι και λαμποκοπᾶ ή θάλασσα του "Αργολικού. Τείχη κυκλώπεια, πέτρες μεγάλες, τάφοι άνοιχτοί, τοποθεσία ύπέροχη, ήσυχία, νέκρα. Τώρα ή γη αύτή δέν έχει τίποτα νά πη πιά. "Ολο τό εΐναι της τό έδωσε μέσα από τους τάφους στους ξένους και στους δικούς μας σοφούς.

« Ημερολόγιον "Οδοιπορικού Συνδέσμου »

Δημήτριος Μάργαρης

ΔΗΛΟΣ

“Ένα ταξίδι μὲ μιὰ φανταστική μηχανή, πού δὲ διασχίζει μόνο τὴ θάλασσα, ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰῶνες, εἶναι τὸ ταξίδι τῆς Δήλου. Ἀποβιβάζεται κανεὶς ἀπὸ τὸ πλοῖο στ’ ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ καὶ νομίζει, πὼς βρίσκεται αἰῶνες πίσω.

Μόλις πατήση ὁ ταξιδιώτης τὸ πόδι του στὴν ξηρά, πληροφορεῖται, ὅτι πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες εἶχαν ἐκεῖ γεννητοῦρια.

— Βλέπετε ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ μικρὴ λίμνη, πού γυαλίζει μέσα στὰ καλάμια ; Πληροφορεῖ τοὺς νεοφερμένους ταξιδιώτες ὁ ξεναγὸς τους καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας. Λοιπὸν, ἐκεῖ κοντά, κάτω ἀπὸ μιὰ φοινικιά, γέννησε ἡ καμημένη ἡ Λητώ.

Τόσο ἦταν βέβαιο, ὅτι τὸ πράγμα εἶχε γίνει μόλις τώρα, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ταξιδιώτες νόμισαν, πὼς ἄκουσαν καὶ τὶς φωνοῦλες τοῦ μωροῦ.

Τὸ μυστήριο αὐτὸ τῆς Δήλου, ὅπου γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὄλων τῶν αἰῶνων, πού πέρασαν ἐπάνω της, ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὴν παρουσία ὄλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, πού ἦρθαν σ’ ἄμεση ἐπαφή πρὸς τὴν ἰδιαίτερη ζωὴ τῶν ἀρχαίων ἀνθρώπων.

Βέβαια, τὰ μάρμαρα τῶν ναῶν, τῶν κίωνων, τῶν ἀγαλμάτων, τῶν στοῶν, ὁ ἀπέραντος λευκὸς σωρὸς τῶν ἐρειπίων, πού ἀπλώνεται ἐμπρὸς στὸ σημερινὸν ἄνθρωπο, ὄλ’ αὐτὰ μᾶς μιλοῦν γιὰ μιὰ πολλὴ μακρινὴ ἐποχή. Ἀλλὰ τὸ σπίτι, ὅπου ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι, τὰ δρομαλάκια, ὅπου περπάτησαν, τὰ μαγαζιά, ὅπου ἔκαμαν τὰ ψώνια τους, αὐτὰ εἶναι κοντά, πολὺ κοντά μας.

Μόλις ἀποβιβασθῆ κανεὶς στὴν ξηρά, βρίσκεται ἀμέσως ἐμπρὸς στὶς ἀποθήκες τοῦ λιμένος, ὅπου ἀποβιβάζονταν τὰ πλοῦσια ἐμπορεύματα, πού ἔφταναν ἀπ’ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Νά, ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς τοίχους μιὰ ἀποθήκη κι ἕνας μαρμάρινος λουτήρας. Δὲν εἶναι λουτήρας ὅμως, εἶναι ἕνα εἶδος παναρχαίου κανταριοῦ. * Μόνο οἱ ἀρχαῖοι χαμάληδες

λείπουν, γιά νά πάρη ό τόπος όλη τή δαιμονισμένη κίνηση του έμπορικού λιμανιού.

Έπάνω στό λόφο άπλώνεται ή πόλη. Εΐναι κι αύτή χτεσινή. Νομίζεις, ότι ένας σεισμός χτεσινός τήν γκρέμισε. Περιπατεΐ κανείς στά δρομαλάκια της, μπαίνει στά σπίτια της, τριγουρίζει στά δωμάτια τους, πατεΐ ώραΐα μωσαϊκά τής κεντρικής αύλης τους.

Αυτό τό σπίτι θά ήταν βέβαια κάποιου άρχαίου πλούσιου έφοπλιστή. Έχει τά σήματά του χαραγμένα στό ψηφιδωτό τής εισόδου : μιάν άγκυρα και ένα Τρίτωνα *.

Σταθήκαμε και καμαρώναμε τό άρχοντόσπιτο.

— Κρίμα νά μην εΐναι ό ίδιος ό οικοδεσπότης έδω νά μās περιποιηθΐ ! Εΐπε ό οδηγός μας. “Ένα γλυκό κι ένα ποτήρι νερό θάξιζε ό,τι πής αύτή τήν ώρα.

“Ένας μικρός, πού μās εΐχε ακολουθήσει πουλώντας λουκούμια συριανά και κρύο νερό, έτρεξε τότε νά μās περιποιηθΐ, σά νά εΐχε καταλάβει τήν επιθυμία μας και σά νάθελε νά ίκανοποιήση τόν οικοδεσπότη.

— Λουκούμια και νερό, κύριοι ! . . .

Τά δεχτήκαμε με τήν μεγαλύτερη εύχαρίστηση. Κάποιος τότε γύρισε πρós τό μικρό και του εΐπε :

— Δέ μου λές, παιδί μου, άρχαΐος εΐσαι και έσύ ;

‘Ο μικρός δέν κατάλαβε.

— Μάλιστα, κύριε. . . εΐπε.

Και σάν παιδί του πέμπτου αΐώνα πρὸ Χριστου, όπως τό εΐχαμε φανταστή, μοΐραζε όλόγυρα λουκούμια και νερό. Πιστεύαμε, ότι τήν περιποίηση μās τήν έκανε ό φιλόξενος οικοδεσπότης. Τότε ένας ξένος, πού ήταν μαζί μας στην έκδρομή, έβγαλε τό σημειωματάριό του και σημείωσε :

« Στά σπίτια τής άρχαΐας Δήλου προσφέρνονται στους επισκέπτες ώραΐα συριανά λουκούμια και δροσερό νερό ».

— ‘Από πού πάνε στό έπάνω πάτωμα, παιδί μου ; Ρωτήσαμε τότε τό μικρό.

— Ὅριστε ἢ σκάλα, κύριε ! Μᾶς ἀπαντᾷ ὁ μικρός. Δὲν τὴ βλέπετε ;

Ἐμπρὸς ἦταν πραγματικά ἢ σκάλα, ποῦ ἔφερνε στὸ ἐπάνω πάτωμα. Ἄλλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ παιδιακίστικα ὀρνιθοσκαλισματα, ποῦ βρίσκονται χαραγμένα στὸ σοβὰ τοῦ τοίχου ; Δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς. Τὰ παιδιὰ τοῦ 450 π. Χ. εἶχαν τὴν κακὴ συνήθεια, ὅπως καὶ μερικὰ σημερινὰ παιδιὰ, νὰ γράφουν ἀνοησίες ἐπάνω στοὺς τοίχους.

Ὁ μικρὸς Ἑρμίας, λοιπόν, ἔπαιζε τὰ κότσια μὲ τὸ μικρούλη Δημήτριον — παιδιὰ πλουσίων πατέρων — καὶ ὁ Ἑρμίας ἔκλεβε τὸν ἄλλο, χωρὶς νὰ παίρνῃ εἶδηση. Κάποιος ἄλλος μικρὸς τότε, ποῦ εἶχε μυριστῆ τὴν ἀπάτη, ἔπιασε κι ἔγραψε ἐπάνω στὸν τοῖχο μὲ τὸ παιδικὸ ὕφος, μὲ ταυτολογίες καὶ μὲ ἐπαναλήψεις :

« Δημήτριος τυφλός, οὐδὲ βλέπει οὐδέν, παίζων ἀστραγάλους. » Ἐκλεψεν αὐτῷ Ἑρμίας ἀστραγάλους ». Δηλαδή :

« Ὁ Δημήτριος εἶναι στραβὸς καὶ δὲ βλέπει τίποτε, ὅταν παίζῃ κότσια. Ὁ Ἑρμίας τοῦ ἔκλεψε κάμποσα κότσια ».

— Ἐσὺ τάγραψες, μικρὲ μου, αὐτὰ ; Εἶπα στὸ παιδάκι μὲ τὰ συριανὰ λουκούμια.

Ὁ μικρούλης τὰ χρειάστηκε.

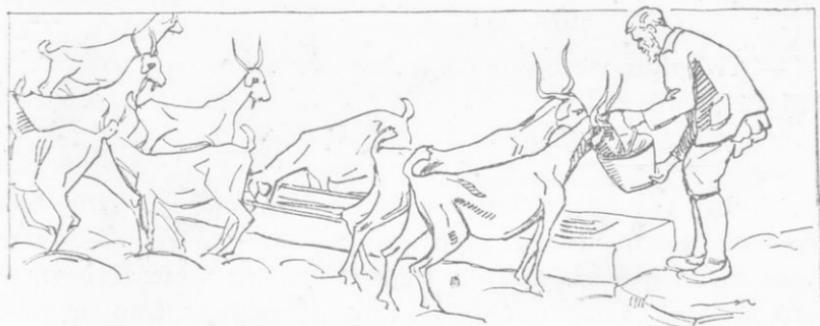
— Ὅχι, μπάρμπα ! Φώναξε. Δὲν τάγραψα ἐγώ !

Καὶ ὅμως δὲν ἦταν καθόλου ἀπίθανο νὰ τὰ εἶχε γράψῃ αὐτός. Στὴ Δῆλο γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὄλων τῶν αἰώνων.

« Ἡμερολόγιον Ὀδοιπορικοῦ Συνδέσμου »

Παῦλος Νιρβάνας

Ο ΓΚΙΩΣΟΣ ΜΟΥ

Ἡ καταδίκη του.

Ἐνα Σαββατόβραδο τοῦ χειμῶνα, παραμονή τῆς πρωτοχρονιάς, μὲ πήρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὰ χειμάδια*, γιατί εἶχε ἀρχίσει ὁ γέννος* κι ἦταν ἀνάγκη νὰ δώση ὅ,τι ὀδηγίες χρειαζόταν στὸν ἀρχιπιστικό, καινούργιον ἀκόμη. Τὸν εἶχαμε πάρει ἐκεῖνον τὸν Ἄι - Δημήτρη καὶ δὲν ἤξερε τὴν ἰδιαιτέρη τάξη τοῦ κοπαδιοῦ μας.

Ἐγὼ ἤμουν δὲν ἤμουν ὀχτῶ χρόνων τότε, ἀλλὰ ἤξερα ὅχι λίγα πράματα, γιὰ τὴν ἡλικία μου, ὡς πρὸς τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα. Ἦξερα παραδείγματος χάρη, τὰ ὀνόματα ὄλων τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν. Ἦξερα ἀκόμη, ποιά πρόβατα εἶναι βδελιασμένα, καὶ τὰ λοιπά. Κι Ἦξερα ὅλ' αὐτά, γιατί, ἀφότου εἶχα γεννηθῆ, ἀνακατωνόμουν πάντα μὲ καμιὰ εἰκοσαριά γίδια κι ἄλλα τόσα πρόβατα, ποὺ εἶχαμε χειμῶνα καλοκαίρι στὸ σπίτι· κι εἶχα τὰ εὐνοούμενά μου κατσίκια καὶ τὰ εὐνοούμενά μου ἄρνιά κι ἐπαιζα μ' αὐτά καὶ κοιμόμουν τὸ βράδυ πότε μ' ἓνα κατσίκι καὶ πότε μ' ἓνα ἄρνι στὴν ἀγκαλιά, ποὺ μοῦ τά-παίρναν ὕστερα, ἅμα κλειοῦσα τὰ μάτια μου.

Ὁ πατέρας μου μὲ καμάρωνε γι' αὐτὴ μου τὴν ἀγάπη πρὸς τὰ γιδοπρόβατα, καὶ μούλεγε, ὅτι θὰ μοῦ ἀγόραζε χίλια γίδια καὶ χίλια πρόβατα, ὅταν θὰ γενόμουν μεγάλος καὶ θὰ τέλειωνα τὰ γράμματα. Ἄλλες φορές πάλι ἔλεγε :

— Τί κρίμα νά μὴν ἔχω ἄλλο ἓνα παιδί γιὰ τὸ σπίτι, κι αὐτὸ νά τὸ κάνω τσέλιγκα. Θά γέμιζαν τὰ βουνά κι οἱ κάμποι ἀπὸ τὰ γιδοπρόβατά μου.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς, ὅπως εἶπα, μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὸ χειμάδι. Ἦταν ἐπάνω κάτω ἡ ὥρα, ποῦ θά μαζεύονταν τὰ γίδια ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ἀπὸ τὸν πουρναρόλογο, καὶ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀπὸ τὸ λιβάδι. Βρήκαμε ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἓναν ἀπὸ τοὺς τρεῖς πιστικούς * μας, ποῦ ἐρχόταν μὲ δυὸ ἄρνια στὰ χέρια καὶ μὲ τὶς προβατίνες, τὶς μανάδες τους, ἀπὸ πίσω βελάζοντας :

« Μπάααα ! Μπάααα ! »

Ἦστερ ἀπὸ λίγο ἦρθε κι ὁ ἀρχιπιστικός κι ἄρχισε νά μιλάη μὲ τὸν πατέρα μου γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν μαντριῶν καὶ τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν· ποῦθε νά κόψουν παλιούρια * καὶ πουρναρόκλαδα, τί διόρθωμα ἤθελαν τὰ μαντριά, πόσες βέργες χρειάζονταν, καὶ κάτι ἄλλα, ποῦ δὲν ἔδινα ἐγὼ καμιὰ προσοχὴ πῶς θά γίνονταν.

Ἄλλὰ ἐπάνω στίς ὀμιλίες ἄκουσα τὸν ἀρχιπιστικὸ νά λέη :

— Ἐχομε ἀνάγκη, ἀφεντικό, κι ἀπὸ ἓνα συρτάρι * γιὰ τὰ γίδια . . .

— Κι ὁ Γκιῶσος ; Τὸν ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Γέρασε ὁ καημένος, ἀπολογήθηκε ὁ ἀρχιπιστικός, καὶ δὲν ἔχει δύναμη νά τρέχη ἐμπρός. Τὸν παίρνουν μπροστὰ τώρα ἄλλα τραγιά μικρότερα του.

— Μπρέ ! τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο ! Φώναξε ὁ πατέρας μου μὲ περισσὴ λύπη.

Γκιῶσος λεγόταν τὸ πρῶτο τραγὶ τοῦ κοπαδιοῦ μας. Χρωστοῦσε τ' ὄνομά του στὸ χρωματισμὸ του κι ὄχι σ' ἄλλο τίποτε· κι ἦταν πρῶτο, γιατί ἦταν τὸ μεγαλύτερο στ' ἀνάστημα καὶ γι' αὐτὸ φοροῦσε τὸ μεγαλύτερο κύπρο * τοῦ κοπαδιοῦ, κύπρο μὲ δυὸ παράκυπρους μέσα του κι ἓνα χοντρὸ γλωσσίδι στὸν κεντρικὸ κύπρο.

Θέλετε νά μάθετε τί λογιῆς εἶναι τὰ γκιωσόγινδα ; Γκιῶσα λέγονται γενικῶς ὄλα τὰ γίδια, ποῦ ἔχουν μαύρη ράχη καὶ

μαύρα πλευρά κι άσπρη κοιλιά και κάτι άσπρες άράδες στο πρόσωπό τους άπό πάνω πρὸς τὰ κάτω.

— "Άρχισε νὰ ξεπέφτη ὁ καημένος ! Ξαναεἶπε ὁ ἀρχιπιστικός, γιατί τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τρῶη κλαρί τώρα τὸ χειμῶνα, καὶ τὸν βαραίνει πολὺ ὁ κύπρος.

"Ἐ, τότε, εἶπε ὁ πατέρας μου, σώθηκαν τὰ ψωμιά του ! Κρίμα τὸ τραγί ! Ἄλλὰ πόσο θὰ βαστοῦσε τὸ καημένο ! Εἶναι δέκα χρόνων τραγί ! Καὶ πολὺ πού βάσταξε !

— Σωστά ! Πρόσθεσε κι ὁ ἀρχιπιστικός. Τὰ γεράματα δὲν παίζουν !

— Λοιπόν, ἐξακολούθησε ὁ πατέρας μου, βγάλε του τὸν κύπρο καὶ βάλε τον στοῦ Φλῶρο. Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ Φλῶρος ; Κορμερὸς εἶναι. . .

— Καλὸς εἶναι, ἀφεντικὸ. ~ ~ ~ ~

Ὁ μεγάλος ὁ κύπρος εἶναι ἓνα εἶδος στέμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κοπαδιοῦ, ἓνα εἶδος σύμβολο ἡγεμονίας.

— Καὶ στὸν Γκιῶσο τί θὰ βάλωμε ; ρώτησε ὁ ἀρχιπιστικός.

— Στὸν Γκιῶσο ; "Ἄχ, τὸν καημένο τὸν ἀπόμαχο ! Στείλε τον αὔριο πρῶι στοῦ σπίτι νὰ τὸν ματώσουμε, πού εἶναι καὶ γιορτή.

Μ' ἄγγιξαν στὴν καρδιά αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, κι ἄρχισαν νὰ τρέχουν τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια μου βροχή !

— Γιατί κλαῖς ; μὲ ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Για τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο, πού θὰ τὸν σφάξης αὔριο, τοῦ εἶπα κλαίγοντας.

— Κλαῖς, πού θὰ τὸν σφάξωμε ; μὲ ρώτησε πάλι. Τί νὰ τὸν κάνωμε τὸ λοιπόν ; "Ἄν δὲν τὸν σφάξωμε, θὰ ψοφήση, ἀφοῦ τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ φάη κλαρί τὸ χειμῶνα ! Τὰ γιδοπρόβατα ἔχουν αὐτὸ τὸ καλὸ, πού τὰ σφάζομε καὶ δὲν πάνε χαμένα. Τὰ τρῶμε ἐμεῖς καὶ δὲν τὰ τρῶνε τὰ ὄρνια.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω ἄρχισαν νὰρχωνται καὶ τὰ γίδια, σὰ μακριὰ ζωντανὴ ἄλυσίδα. Ὁ καημένος ὁ Γκιῶσος βρισκόταν στὴ μέση τῆς ἄλυσίδας, ἀντὶ νὰ βρίσκεται στὴν κορφή, καὶ δὲν μπο-

ροῦσε νὰ σύρη τὸν κύπρο στὸ λαιμό του. Μὰ ἦταν κι ἓνας θεό-
κύπρος ! Τί κύπρος ! Τριπλόκυπρος, δὺο τρεῖς ὀκάδες βαρῦς.

“Ὅταν ἄρχισαν νὰ μπαίνουν στὸ χειμάδι τὰ γίδια ἄρπαξε ὁ ἀρχιπιστικὸς τὸν Γκιῶσο κι ἄρχισε νὰ τοῦ πιέζη τὸ κουλούρι, γιὰ νὰ τὸν ξεθλυκώση καὶ νὰ τοῦ βγάλῃ τὸν κύπρο· ἄλλα γίδια στέκονταν καὶ κοίταζαν τὴν καθαίρεση τοῦ ἀρχηγοῦ τους ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ κοπαδιοῦ, κι ἄλλα περνοῦσαν μ’ ἀδιαφορία.

— Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί ! Τοῦ φώναξα τοῦ ἀρχιπιστικοῦ ἄγρια καὶ διαταχτικά. Κι αὐτὸς ἔπαψε νὰ πιέζη τὸ κουλούρι καὶ μὲ ρώτησε μὲ κάποια ἀπορία :

— Γιατί ;

— Γιατί καὶ ξεγιατί δὲν ξέρω ! Τοῦ εἶπα. Νὰ κάνῃς ἔτσι ποῦ σοῦ λέω.

Κι ὁ πατέρας, συγκινημένος κι αὐτὸς ἀπὸ τὴ δική μου συγκίνηση, τοῦ εἶπε κι αὐτὸς :

— Καλὰ σοῦ λέει τὸ παιδί. Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί. Δὲν πρέπει νὰ τὸν ντροπιάσωμε σὰ μάτια τοῦ κοπαδιοῦ του, ποῦ τόσερνε περήφανα τόσα χρόνια ἀπὸ πίσω του.

Ὁ γιδάρης ὁ πιστικὸς, ποῦ τὸν εἶχαμε κάμποσα χρόνια μὲ τὰ γίδια μας, ἀκούοντας τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου ἔμπηξε τὰ κλάματα, σὰ μωρὸ παιδί, καὶ ρίχτηκε ἐπάνω στὸν ἀρχιπιστικὸ μὲ τὴν κλίτσα λέγοντάς του μὲ θυμὸ καὶ μὲ πόνου :

— “Αφησε τὸ τραγί καὶ μὴν τὸ ντροπιάζῃς ἔτσι, γιατί. . .

Βλέποντας κι ὁ Κοράκης, τὸ γιδόσκυλό μας, τὸ γιδάρη νὰ ρίχνεται ἐπάνω στὸν ἀρχιπιστικὸ, τοῦ ρίχτηκε κι αὐτὸς καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὴν κάπα.

— Ὁξῶ ! Κοράκη ! Ὁξῶ ! Φώναξε ὁ πατέρας μου καὶ μπήκε στὴ μέση νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἀρχιπιστικὸ κι ἀπὸ τὸ γιδάρη κι ἀπὸ τὸ σκυλί.

Εἶδαν ὅλη ἐκεῖνη τὴ σκηνὴ τὰ γίδια κι ἔδειχναν σὰ νὰ καταλάβαιναν καὶ νὰ αἰσθάνονταν τὴ θέσῃ τοῦ ἀρχηγοῦ τους.

Δὲν εἶπε τίποτε τοῦ γιδάρη ὁ ἀρχιπιστικὸς, καταλαβαίνον-

τας τὴν ἐσωτερικὴ τῆς ὄθησι, πού τὸν εἶχε σπρώξει ἐναντίον τοῦ κι ὄχι ἔχθρα ἢ μίσος.

Τότε ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ γιδάρη, γιὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ :

— Νὰ φέρῃς αὐριο τὸ πρῶι τὸν Γκιῶσο στὸ σπίτι μὲ τὸν κύπρο του, τιμημένον. . . Ἄκους ; Νὰ φέρῃς κι ἕνα στειροπούλι γιὰ σφάξιμο. Ὅποιο διαλέξῃ ὁ τσέλιγκας σου.

Ἐκείνη τῆ στιγμῆ ἔρχονταν καὶ τὰ πρόβατα στὸ μαντρί.

Ὁ ἥλιος ἦταν βασιλεμένος κι ὁ κατάλαμπρος Ἄποσπερίτης ἄρχισε νὰ λάμπῃ στὸν οὐρανό, σὰ χρυσόφωτη καντήλα.

— Πᾶμε, μοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου, λέγοντας στοὺς πιστικούς :

— Καλὴ νύχτα, παιδιά, κι ὁμορφα τὰ κοπάδια !

Καὶ γυρίσαμε στὸ σπίτι. ✓

Ἡ σωτηρία.

Ὅλη νύχτα ὀνειρευόμουν τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο, πῶς ἤθελε νὰ τὸν ξεκυπρώσῃ ὁ ἀρχιπιστικός, πῶς τοῦ ρίχτηκε ὁ γιδάρης μὲ τὴν κλίτσα καὶ πῶς κόντεψε νὰ τὸν ξεσκίση ὁ Κοράκης. Ὁλος ὁ ὕπνος μου ἦταν μιὰ ἀδιάκοπη ὀνειροφαντασία, πού δὲν κυριαρχοῦσε ἄλλος κανεὶς παρὰ ὁ καθαιρεμένος τράγος ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀξίωμά του.

Τὸ πρῶι, προτοῦ ἐτοιμαστοῦμε ἀκόμη γιὰ τὴν ἐκκλησιά, ἀκούστηκε ὁ μεγάλος κύπρος τοῦ Γκιῶσου, πού ἔρχόταν ἀργὰ ἀργὰ. Ἄκούοντας τὸν κύπρο ὁ πατέρας μου βγήκε στὴν κρεβάτα, γιὰ νὰ ἰδῆ τὸν πιστικό, πού ἔρχόταν μὲ τὸν Γκιῶσο καὶ μὲ τὸ στειροπούλι, καὶ τοῦ εἶπε :

— Σφάξε τα καὶ τὰ δυὸ γρήγορα !

Ἡ μάνα μου, ἀκούοντας τὸ « σφάξε τα καὶ τὰ δυὸ. . . », πετάχτηκε κι αὐτὴ στὴν κρεβάτα κι εἶπε τοῦ πατέρα μου :

— Τί εἶν' αὐτό, πού διάταξες πάλι ; Ἐνα σφαχτὸ μᾶς φτάνει ! Ἄρραβωνίσια θὰ κάνωμε σήμερα καὶ διάταξες νὰ σφαχτοῦν δυὸ τραγιά ;

— Ξέρω ἐγὼ τί κάνω ! Τῆς εἶπε ὁ πατέρας μου. Τὸ ἕνα εἶναι γιὰ μᾶς καὶ τ' ἄλλο εἶναι γιὰ τὸ χωριό. . . Τὸν Γκιῶσο,

πού γέρασε και τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια, καί δὲν μπορεῖ πιά τὸ χειμῶνα νὰ φάη κλαρί καί θὰ ψοφήση ἀπὸ τὴν πείνα, θὰ τὸν κάνωμε πέντε ἕξι κομμάτια καί θὰ τὸν μοιράσωμε στὰ φτωχόσπιτα, γιὰ νὰ ἀρτυθοῦν κι αὐτὰ χρονιάρια μέρα σήμερα. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ὅλος ὁ κόσμος σὰν ἐμᾶς, πού σφάζομε κάθε βδομάδα ;

Ἄκουοντας ἡ μάνα μου, ὅτι ἡ θυσία τοῦ Γκιῶσου εἶχε φιλανθρωπικὸ σκοπὸ, ἀφοπλίστηκε καί γύρισε πίσω.

Ἄλλὰ μόλις ἄκουσα ἐγὼ τὴν ὑποχώρηση τῆς μάνας μου, πετάχτηκα στὴν αὐλὴ κι ἄρπαξα κλαίοντας τὸν Γκιῶσο ἀπὸ τὸν λαιμό.

— Δὲν ἀφήνω, εἶπα, κανένα νὰ μοῦ σφάξῃ τὸν Γκιῶσο !

Ἐκείνη τῆ στιγμῇ μοῦ φάνηκε, ὅτι ἂν σφαζόταν ὁ Γκιῶσος, θὰ σφαζότανε στὸ πρόσωπό του ὅλη ἡ γιδοκοπή μας. Δὲν μποροῦσα νὰ φαντασθῶ τὰ γίδια μας χωρὶς τὸν Γκιῶσο, τὸν περήφανό μας τὸν Γκιῶσο, τὸ ζηλεμένο μας τὸν Γκιῶσο, πού τὸν ζήλευαν ὅλοι οἱ τσελιγκάδες γιὰ τὸ μεγάλο του τ' ἀνάστημα, γιὰ τὰ χοντρά καί μακριὰ του κέρατα, πού ἦταν ὡς μοιή ὄργια τὸ καθένα καί δὲν τούβγαινε κανένα ἄλλο τραγὶ στὸ πάλεμα.

Θυμόμουν πόσες φορές, ὅταν πηγαινα στὰ γίδια μέσα στὸ λόγγο, γιὰ νὰ διασκεδάσω, τὸν καβαλίκευα, σὰ νὰ ἦταν φορηγὸ κι ἔφερνα γύρω τὸ λόγγο καβάλα· καί μοῦ φαινόταν, ὅτι δὲ θὰ σφαζόταν ἐκείνη τῆ στιγμῇ ἕνας τράγος, ἀλλὰ ἕνας ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ μας, ἕνας σύντροφός μου· καί μὲ κανένα τρόπο δὲν ἐννοοῦσα νὰ μοῦ τὸν σφάξουν.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω εἶχε σφάξει τὸ στειροπούλι ὁ γιδάρης, ἕνα τετράπαχο τραγάκι καί στεκόταν ἕτοιμος νὰ σφάξῃ καί τὸν Γκιῶσο, ἂν καί δὲν τὸ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸ κάνῃ.

— Φύγε ἀπ' αὐτοῦ, παιδί μου, μοῦ φώναξε ὁ πατέρας μου ψηλὰ ἀπὸ τὴν κρεβάτα. Ἄλλὰ ἐγὼ εἶχα ἀγκαλιασμένο τὸ λαιμὸ τοῦ Γκιῶσου καί φώναζα κλαημένα :

— Δὲν ἀφήνω κανένα νὰ σφάξῃ τὸν Γκιῶσο μου ου ου ου !

Ἄφορμῇ ἤθελε κι ἡ μάνα μου νὰ μὴ σφαχτῇ ὁ Γκιῶσος κι

ἀφορμή βρήκε. Ξαναβγήκε στην κρεβάτα κι εἶπε τοῦ πατέρα μου σοβαρά :

— Τόβαλες σήμερα χρονιάρα μέρα νὰ μοῦ σκάσης τὸ παιδί μὲ τὸ σφάξιμο τοῦ Γκιώσου ;

”Ἀλλάξε γνώμη ὁ πατέρας μου στὰ λόγια τῆς μάνας μου· ἴσως μάλιστα καὶ πρὶν τοῦ μιλήση ἐκείνη θὰ εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴ σφαχτῆ ὁ Γκιώσος καὶ τούδωκε τὴ χάρη λέγοντας :

—”Ἀφησε τὸν Γκιώσο ! Μὴ τὸν σφάζης.

Κι ἔτσι σώθηκε ἀπὸ τὸ λεπίδι ὁ Γκιώσος κι ὅλη τὴν ἡμέρα ἔπαιζα μαζί του καὶ τὸ καμάρωνα, πού χρωστοῦσε τὴ ζωὴ του σ’ ἐμένα· αἰσθάνθηκα τέτοια χαρὰ καὶ τέτοια εὐχαρίστηση, ὥστε ἀπὸ τότε κάθε φορὰ πού μοῦ δίνεται ἀφορμὴ στὸ βίο μου νὰ χαρῶ γιὰ κάποιο καλὸ, πού ἔχω κάνει σ’ ἀνθρώπους, ἀναγκασμένος πετάει ὁ νοῦς μου στὸ γλιτωμὸ τοῦ Γκιώσου μου ! ✓

« Διηγήματα τῆς στάνης »

Χρῆστος Χριστοβασίλης —

Ο ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ

Πόσα χρόνια πέρασα
κι ἄσπρισα καὶ γέρασα
πάνω στὰ ψηλῶματα
βόσκοντας τὰ πρόβατα !

Τί κορφές ἐπάτησα
καὶ νυχτοπερπάτησα,
καὶ σὲ δέντρα γέρικά
εἶδα κι εἶδα ἀγερικά.

Σὲ ψηλὲς ἀνηφοριὲς
σὰν κοτούφι ἐχύθηκα
κι ἔπεσα σὲ ρεματιὲς
καὶ λαγοκοιμήθηκα.

Πάνω στήν καπότα μου,
φορεσιά καί στρώμα μου,
εἶδα ὄνειρατα γυρτός,
ξυπνητός καί κοιμιστός.

Σ' ἀετοράχη ἐσκάλωσα,
μέ τὸ λύκο ἐμάλωσα
κι ἄναψα τρανές φωτιές
σὲ τετράψηλες κορφές.

Εἶδα τ' ἄστρο στὸ βουνό,
πού τὸ λέν Αὐγερινό
καί στήν καθαρή βραδιά
χόρτασα τὴν ξαστεριά.

Μέρμηγκα δὲ ζήμωσα
κι ἄνθρωπο δὲ θύμωσα.
Πῆρα τὰ μικρὰ τ' ἄρνιὰ
σὰν παιδιὰ στήν ἀγκαλιά.

Μιά ζωὴ ἐπέρασα
κι εἶπε ὁ Θεὸς καί γέρασα
καί τὸ χιόνι τὸ πολὺ
μούπεσε στήν κεφαλή.

Χάιντε, προβατάκια μου,
περπατάτε, ἄρνάκια μου,
κάμετε σιγὰ σιγὰ
καί μᾶς πῆρεν ἡ βραδιά.

« Τὰ Θεῖα Δῶρα »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΑΣ

“Υστερ’ από τὸ γεῦμα, ὅσες φορές τὸ συγχωροῦσε ὁ καιρός,— καὶ στὴ Ζάκυνθο, ξέρετε, τὸ συγχωρεῖ τὸ λιγώτερο 350 μέρες τὸ χρόνο,— βγαίναμε στὸ περιβόλι. Ὁ πατέρας μᾶς ἄφηνε νὰ τρέχωμε, νὰ σκάβωμε, νὰ σκαρφαλώνωμε στὰ δέντρα, γιατί ὁ καλὸς μας γιατρὸς τοῦ ἔλεγε συχνά, ὅτι ἡ γυμναστική αὐτὴ στὸ ὑπαιθρο, στὸ ξέφωτο, ὠφελεῖ πολὺ τὰ παιδιὰ καὶ μάλιστα ὑστερ’ ἀπὸ τὸ φαῖ. Τί ὁμορφο περιβολάκι! Σὰς βεβαιώνω, ὅτι ἡ μοναχὴ του χάρη δὲν ἦταν, ὅτι ἔτυχε πατρικό μου κι ἀναστήθηκα μέσα σ’ αὐτό... Οἱ παλιοὶ μαυρισμένοι τοῖχοι, ποὺ τὸ τριγύριζαν, ἦταν σκεπασμένοι μὲ περιπλοκάδες ἀπὸ ἀγιοκλήματα καὶ κισσοὺς.

Μὲ πλατιά καὶ κάτασπρα στρατόνια ἦταν χωρισμένο σὲ δώδεκα μεγάλα τετράγωνα. Σὲ κάθε τετράγωνο ἦταν φυτεμένη ἀπὸ μιὰ πελώρια λεμονιά ἢ πορτοκαλιά στὴ μέση, μὲ ἄλλα μικρότερα καρποφόρα δέντρα τριγύρα ἢ ἀνθοφόρα φυτά. Στὰ στρατόνια γλάστρες, πεζούλια καὶ χαμόδεντρα.

Σὲ μιὰν ἄκρη τραβηγμένη, μιὰ θεόρατη χουρμαδιά ἄπλωνε τοὺς μυτεροὺς της κλώνους πάνω ἀπ’ ὅλα τὰ δέντρα, σὰν ἄγρια βασίλισσα. Κι ὅταν φυσοῦσε ἀέρας, τοὺς κινοῦσε μὲ τέτοια μανία, ποὺ ἔλεγε, ὅτι καταριότανε τὴν τύχη της, ποὺ τὴν ἐξόρισε ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ φλογεροῦ ἡλίου σὲ ψυχρότερο κλίμα καταδικασμένη γι’ αὐτὸ νὰ ζῆ σὲ μιὰ παντοτινὴ ἀκαρπία.

Στὴ ρίζα της εἶχα κάμει ἓνα κίосκι μικρὸ καλαμπόλεχτο, τὴν ἀγαπημένη μοναξιά τῆς μητέρας μου. Ἐκεῖ κοντὰ πρασί-νιζε καὶ μιὰ ὠραία γιασεμιά, ποὺ κάθε βράδυ φάνταζε χιονάτη, καμαρωτὴ, μοσχοβολημένη σὰ νυφούλα. Ἀπάνω ἀπὸ τὸ περιτείχισμα τοῦ περιβολιοῦ μας ἔβλεπες γύρω γύρω σπίτια κι αὐλές καὶ παράθυρα καὶ κεραμίδια. Ἡ καταπράσινη αὐτὴ ὅση βρισκόταν μοναχικὴ μέσα στὴν ἔρημιὰ καὶ τὴν ξεραῖλα τῆς χώρας καὶ γι’ αὐτὸ εἶχε γιὰ μᾶς μεγαλύτερη ἀξία.

Εἶναι, νομίζω, ἀπὸ τὰ πιὸ εὐχάριστα κι ὠφέλιμα πράγματα νὰ περνᾷ κανεὶς λίγες ὥρες κάθε μέρα μέσα σ’ ἓνα περιβόλι. Στὸ ἐλεύθερο κι ἀνοιχτὸ αὐτὸ κομμάτι τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωικοῦ

κόσμου, κάτω από τον άπεραντο ούρανό, βρίσκεται έτσι κανείς μέσα στην ίδια ενέργεια της φύσης, βλέπει καθαρά τὸ ἔργο της, ἀναπνέει τὴν πνοή της, κατανοεῖ τις δυνάμεις της καὶ αἰσθάνεται τὴν κίνηση τῆς ἀπειρης, τῆς θαυμαστῆς καὶ μεγάλης αὐτῆς ζωῆς.

Τέσσερις ἐποχές ὁ χρόνος, τέσσερις μορφές ξεχωριστές τὸ περιβόλι μας. Τὸ καλοκαίρι, ὅταν πιά φεύγαμε γιὰ τὴν ἐξοχή, τ' ἀφήναμε κατάξερο. Λίγα φύλλα στὰ κοπιασμένα δέντρα, λίγα λουλούδια στὰ κιτρινασμένα χαμόδεντρα. Τὸ χῶμα φρυγμένο ὄλο ἀπὸ τις κάθετες, τις φλογερές ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, ἔπινε μὲ λαιμαργία τὸ λίγο νερὸ ποῦ τοῦ ἔριχνε τὸ κοντόβραδο ὁ κηπουρός.

Μεγάλες πεταλοῦδες μὲ βαριά ποικιλόχρωμα φτερά πετοῦσαν στὴ λαύρα τῆς ἡμέρας ἢ στὴ δροσιά τοῦ δειλινοῦ. Δυὸ τρεῖς γρύλοι, κάτω ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς ἀγαπημένης τους ἀντράκλας, γέμιζαν τὸν ἀέρα τῆς νύχτας μὲ τὴ γλυκιά μεταλλική τους φωνή. Τὴν ἴδια ὥρα οἱ πυγολαμπίδες φωσφόριζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ ζωηρά, σὰ μαγικά φαναράκια. Οἱ ἀράχνες γέμιζαν μὲ πυκνὰ καὶ σκονισμένα πανιά τοὺς τοίχους καὶ τὰ δέντρα. Ἔντομα κι ἐρπετὰ διάφορα, ἀμέτρητα, πολύχρωμα καὶ πολύμορφα, ἔτρεχαν ἀνάμεσα στὰ φύλλα, πετοῦσαν, ἔτριζαν, βομβοῦσαν.

Ἄλλὰ ἡ φύση φαινόταν σὰ νὰ μὴν εἶχε πιά ἄλλη ζωὴ καὶ σιγὰ σιγὰ νὰ μαραινόταν. Καμιὰ γέννηση, τίποτα σχεδὸν νέο, τίποτα ποῦ νὰ δίνη ἐλπίδες. Οἱ ροδακινιές ἦταν φορτωμένες ἀπὸ τὰ χνουδωτὰ ροδάκινα, οἱ ἀχλαδιές ἀπὸ τὰ κεχριμπαρένια ἀχλάδια, τὰ κλήματα ἀπὸ τὰ κέρινα σταφύλια. Ὁ καρπός, δηλαδή τὸ τέλος. . . Καὶ τὰ φύλλα ὄλα σχεδὸν ξερὰ κι οἱ βλαστοὶ ὄλοένα σπάνιοι.

Καὶ ὅμως, μέσα σ' ἐκείνη τὴ νέκρωση, ὁ σπόρος τῆς νέας ζωῆς κρυμμένος κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα περίμενε. . . Ἡ γῆ ὄλοένα γύριζε στὸ ἄπειρο· οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου ἔπεφταν τώρα ἀπάνω στὴ χώρα μας πιὸ πλαγιαστές καὶ πιὸ ἀδύνατες. Στὴν ἀτμόσφαιρα σχηματίζονταν σύννεφα μαῦρα καὶ πυκνὰ, ποῦ ξεσποῦσαν ἐπὶ τέλος σὲ βροχή. Ἄ, οἱ πρῶτες βροχές τοῦ φθινό-

πωρου, βροχές όρμητικές, μ' άστραπόβροντα, μ' άστροπελέκια, αλλά περαστικές, δροσιστικές, εύχάριστες !

Τό περιβόλι μας λουζόταν μιá χαρά κι άνάσαινε κι έλαμπε ύστερα στόν ήλιο με τá μισοκιτριτισμένα ύγρά του φύλλα, σá νά ήθελε νά μäs ύποδεχτῆ με στολή καθάρια, πού γυρίζαμε τότε άπ' τήν έξοχή. Οί σάλιαγκοι γέμιζαν με τá γυαλιστερά τους άχνάρια τούς τοίχους και τῆ γῆ, σπαρμένη άπό κίτρινα φύλλα. Οί πεταλοϋδες πετοϋσαν πιό εύκολόπιαστες με βρεγμένα φτερά. Τότε πρόβαινε κι ἡ πρώτη βλάστηση, ἡ βροχή ζωογονοϋσε τó σπόρο κι όλο τó περιβόλι σκεπαζόταν άπό άραιή πρασινάδα, άπό μικροσκοπικά βλαστάρια, άπό φυτράδια τó περισσότερο δικοτυλήδονα, με τá δυó άρχικά καταπράσινα φυλλάκια πάνω άπό τó χώμα και τήν κάτασπρη τρυφερῆ ριζούλα άπό κάτω. "Ήτανε λαχανικά τά περισσότερα, άγριόχορτα, ραδίκια και τσουκνίδες και ζωχοι και άγριόκρνοι και άγριοκισσοί, τά περισσότερα καταδικασμένα νά πεθάνουν πρόωρα και λίγα νά κλέψουν περισσότερη ζωή, λησμονημένα στις άκρες τών στρατωνιων και τών τοίχων. . . Και όλοένα τά παλιά φύλλα έπεφταν, και σωριάζονταν χάμω, κι ό άνεμος τά στριφογύριζε με ήχο ξερό κι ἡ βροχή τά παράσερνε στ' αϋλάκια και τó κρύο γινόταν δυνατώτερο κι ἡ έρήμωση όλοένα μεγαλύτερη. . .

Χειμώνας ! . . . Έρχόταν έπιτέλους ό χειμώνας, σύντομος αλλά όχι και λίγο δριμύς. Στο περιβόλι μας έβλεπες μιá άφθονία άπό κλώνους γυμνούς. Τά φύλλα κιτρινίζαν λιγοστά έδω κι έκει, πάνω στα άειθαλῆ δέντρα και στα χειμωνιάτικα φυτά. Οί « θάλασσες » — όπως λέμε έκει τ' άγιοδημητριατικά — ἦταν σκεπασμένες άπό τ' άνθάκια τους τά καλλιτεχνικά, με τά πολλά σγουρά φυλλάκια, άλλα άσπρα, άλλα κίτρινα, και άλλα κόκκινα. Ό άνεμος λύγιζε ως κάτω τις κορφές τών κυπαρισσιων κι ἡ φοινικιά κινοϋσε τούς κλώνους της σα χέρια δαιμονισμένου. Οί σπουργίτες κι οί καλόγιαννοι κατέβαιναν πεινασμένοι νά σκαλίσουν τó χώμα. Και νερά και κρύα και πάγοι, κάπου κάπου και χιόνια.

Ή βλάστηση του φθινόπωρου σταμάτησε. Μιá νάρκωση

ἦταν χυμένη σὲ ὄλα. Ἡ Φύση, ἔλεγε κοιμόταν. . . Καὶ ὁμως ἡ ἐργασία τῆς ἐξακολουθοῦσε ὀλοένα μυστική. Ἡ ζωὴ κρατιόταν, ὅπως ἡ σπιθαμὴ ἡ κρυμμένη στὴ στάχτη· οἱ χυμοὶ κυκλοφοροῦσαν ἀθώρητοι μέσα στοὺς γυμνοὺς κλώνους καὶ δὲν περίμεναν γιὰ νὰ ξεπεταχθοῦν οἱ βλαστοὶ παρὰ τὸ πρῶτο χαμόγελο τῆς ἀνοιξῆς.

Ἄνοιξη! Ἡ νιότη τοῦ χρόνου! Εἶπε ἕνας ποιητῆς. Τὸ λόγο του τὸν θυμόμουν συχνὰ μέσα στὸ περιβόλι μας. Τί δύναμη! Τί ζωηρότης! Τί ὄργασμός! Ἀπὸ τὸ Γενάρη ἀκόμη ἀρχίζε ἡ φανέρωση τῆς ἀκράτητης ζωῆς. Οἱ ἀνυπόμονες ἀμυγδαλιές καὶ οἱ ντροπαλοῦλες ροδακινιές προλάβαιναν νὰ πετάξουν πρῶτες πρῶτες τὰ μπουμπουκάκια τους, γιὰ νὰ γεμίσουν τοὺς λεπτοὺς ἄφυλλους κλώνους τους, ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, μὲ τ' ἄσπρα καὶ κόκκινα ἀνθάκια. Ἄσπρη καὶ κόκκινη καὶ πράσινη τρίχρωμη ἡ σημαία τῆς ἀνοιξῆς!

Τὴν ἀδελφούλα μου τὴν τρέλαιναν, περισσότερο ἀπ' ὄλα, τ' ἀνθάκια τῆς ροδακινιάς, ρόδινα, διάφανα, δροσερά, λαμπρά, σὰ φτεράκια ἀπὸ φανταστικὲς πεταλοῦδες ποὺ κάθισαν πλῆθος ἀπάνω στὸ ἄφυλλο δένδρο, ἢ σὰ φῶτα μαγικά ποὺ ἔκαιγαν χλομὰ κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, σὲ πολυέλαιο ἀπὸ κλώνους. Εἶχε δίκιο. Τί παρηγοριὰ ποὺ τὴ δίνει ἡ ἀνθήση αὐτὴ ἢ γλυκιά, μέσα στὸν κατάξερο ἀκόμα κῆπο, μέσα στὰ κρῦα τοῦ χειμῶνα! Ἦταν ὁ προάγγελος τῆς ἀγαπητῆς ἀνοιξῆς, ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ μακριά. . .

Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ἡ χώρα μας γύριζε πάλι τὸ πρόσωπό της κατὰ τὸν ἥλιο καὶ οἱ ἀχτίνες του ἔπεφταν πάνω της ὀλοένα πιὸ κάθετες, πιὸ θερμές. Καὶ ξεπετιόνταν τὰ μπουμπουκία ἄφθονα καὶ ξεβλάσταιναν τὰ νέα τρυφερὰ φύλλα καὶ γύριζαν πίσω τὰ πουλιά καὶ πλήθαιναν τὰ ζώφια κι ἄρχισε μιὰ ἡχηρὴ καὶ πολυσύνθετη ζωὴ μέσα στοὺς τέσσερις τοίχους, τοὺς σκεπασμένους ἀπὸ νέα πρασινάδα, κάτω ἀπὸ τὸ γαλάζιο καὶ γελαστὸ οὐρανό, ποὺ φαινόταν κι αὐτὸς νέος.

Κι ἔφτανε ἔτσι ὁ Μάης ὁ μορφονιός, τὸ βασιλόπουλο καὶ τὸν δεχόταν τὸ περιβόλι μας σὰ στολισμένο παλάτι. Ὅπου γύμνια, τὴ σκέπαζε φύλλωμα καινούργιο καὶ πυκνό. Ὅπου φύλλωμα

καινούργιο και πυκνό, τὸ στόλιζαν λογιῶν λογιῶν ἄνθη. Οἱ τριανταφυλλιές, σὲ μακριές σειρές, ἄνοιγαν τ' ἄριστοκρατικά τους μπουμπούκια. Ἀνθοῦσε ζωηρὸ τὸ ἀγιόκλημα, σήκωναν λευκότητα κεφάλι οἱ κρίνοι, καὶ τὰ χαμόδεντρα ἦταν φορτωμένα ἀπὸ λουλούδια χωρὶς εὐωδιὰ ἀλλὰ μὲ χάρη καὶ χρώματα. Καὶ στὸ μοσχοβολισμένον ἀέρα πετοῦσαν μὲ γλυκύτατα τραγούδια τὰ πουλιά καὶ βομβοῦσαν ἀμέτρητα χρυσοπράσινα ἔντομα.

Βλέπω ἀκόμα μπροστά μου τὸ χαρούμενο, τὸ ἀπερίγραπτο αὐτὸ πανηγύρι. Ἀκούραστοι κι ἀχόρταγοι τρέχαμε ἐπάνω κάτω μὲ τὴν ἀδελφοῦλα μου. Ἡ φύση μᾶς μιλοῦσε μὲ χίλια στόματα, μὲ χίλιες φωνές. Καὶ σύμφωνας ὅλες σχημάτιζαν στὰ παιδικὰ μας αὐτιά μιὰν ἁρμονία ἀσύγκριτη, μιὰ μαγεία ἀνεκφραστη. Μᾶς πλημμυροῦσε τῆς ζωῆς ἡ εὐφροσύνη καὶ τῆς ἀγάπης « Ζήσετε », σὰ νὰ μᾶς ἔλεγε, « παιδιά μου! Ζήσετε ἀγαπημένα καὶ χαρούμενα. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸν κόσμο! »

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

Γρηγόριος Ξενόπουλος

ΤΟ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΟ

Μιὰ φορὰ τὸ ποντίκι πῆγε στὴ θάλασσα καὶ τῆς εἶπε :

— Ἐρχομαι νὰ βρῶ προστασία σὲ σένα. Μὲ κυνηγáει ὁλος ὁ κόσμος καὶ θέλω δυνατὸ προστατή. Μοῦ εἶπαν, πὼς ἐσὺ εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχείο. . .

— Ἐγώ, ποντίκι μου, εἶμαι δυνατὸ στοιχείο ; Εἶπε ἡ θάλασσα. Βλέπω ἐγὼ Θεοῦ πρόσωπο, ἅμα πεισιμῶση ὁ Ἄνεμος ; Μὲ βάζει αὐτὸ τὸ θηρίο καὶ χορεύω στὸ ταψί. . .

— Ὡστε ὁ ἄνεμος εἶναι τὸ δυνατώτερο στοιχείο ;

— Ἄμ, ποιὸς ἄλλος εἶναι ; εἶπε ἡ θάλασσα.

Τὸ ποντίκι ἔφυγε καὶ πῆγε στὸν ἄνεμο.

— Ἄνεμε, τοῦ λέει, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχείο.

— Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε ; ἐγώ, παιδί μου, δυνατὸ στοιχείο ; ξεριζώνω τίποτε παλιόδεντρα, πνίγω κανένα καΐκι, ὅταν ὁμως ἀγγίξω τὸ βουνό, σπάζω τὰ μοῦτρα μου καὶ γυρίζω πίσω.

Τὸ ποντίκι πῆγε στὸ βουνό.

— Βουνό, τοῦ εἶπε, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχειό.

— Ἐγὼ ἔχω δύναμη, παιδί μου ; ξέρω ἂν θὰ εἶμαι ὀρθὸ σὲ λίγη ὥρα ἢ θὰ κυλήσω στὸ ποτάμι ; ὀρίζω ζωὴ ἐγὼ ἀπὸ τὸ τυφλοπόντικο, ποὺ μοῦ σκάβει τὸ κορμί νύχτα μέρα ; . . .

Τὸ ποντίκι εἶδε πὼς τὸ τυφλοπόντικο ἦταν ἀλήθεια τὸ δυνατώτερο στοιχειό καὶ πῆγε νὰ τὸ βρῆ.

Ἄν κάνατε τὸν κόπο νὰ διαβάσετε μιὰ περιγραφή τοῦ τυφλοπόντικου, θὰ πιστεύατε σ' αὐτὸν τὸν ἑλληνικὸ μῦθο.

Μόνο σάλπιγγες δὲν ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν ὑπόγειον αὐτὸ σατανά, γιὰ νὰ ἀποτελῆ ὀλόκληρο λόχο τοῦ Μηχανικοῦ. Τρυπητήρια, ἀξίνες *, σφήνες, λοστούς, πριόνια, καὶ τέλος ὅ,τι κοφτερὸ ἐργαλεῖο γνωρίζετε, τὰ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὴ σκοτεινὴ αὐτὴ ζωὴ.

Ἄν βρῆ κατάλληλη θέση, διατρυπᾷ τὸ ἔδαφος μὲ τὴ μωτερὴ ἄκρη τοῦ κεφαλιοῦ του, ποὺ χώνεται σὰ σφήνα μέσα στὸ χῶμα. Συγχρόνως μὲ τὰ ἐμπρόσθια πόδια του, ποὺ διευθύνονται πρὸς τὰ πλάγια τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰ ἔξω, παίρνει τὸ χῶμα καὶ γρήγορα τὸ σπρώχνει πρὸς τὰ πίσω. Τὰ πσιναὰ πόδια του παίρνουν κατόπι τὸ χῶμα αὐτὸ καὶ τὸ ρίχνουν πίσω ἀπὸ τὸ σῶμα.

Τὸ τυφλοπόντικο δὲ θὰ μπορούσε νὰ σκάβη χωμένο μέσα στὸ ἔδαφος, ἂν ἡ σκόνη ἔμπαινε μέσα στὰ μάτια του καὶ στ' αὐτιά του. Ἄλλὰ τὰ μάτια του εἶναι μικρὰ σὰ λεπτότατες γυάλινες χαντρίτσες. Κι ὄχι μόνο κλείνονται ἀσφαλῶς μὲ τὰ βλέφαρα, ἀλλὰ καὶ χώνονται βαθιὰ μέσα στὴν κόγχη καὶ σκεπάζονται μὲ τὶς τρίχες τοῦ μετώπου κι ἔτσι μένουν ὀλότελα κλεισμένα. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν αὐτιῶν του.

Τὸ τυφλοπόντικο δηλαδὴ εἶναι ἓνα ὀλόκληρο συνεργεῖο, ποὺ μπορεῖ σὲ μιὰ ὥρα ν' ἀνοίξη στοῆς καὶ ὑπονόμους, θαλάματα ἐργασίας, γρηγοράδας, πονηρίας καὶ καταστροφῆς.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερα
τοῦ Βουνοῦ καὶ τοῦ Λόγγου »

Στέφανος Γρανίτσας

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

- Ἀγάπη* — ὁ ἀδελφικός ἀσπασμός, τὸν ὅποιον συνηθίζουν εἰς πολλὰ μέρη νὰ ἀνταλλάσσουν οἱ πιστοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν λεγομένην Δευτέραν Ἀνάστασιν. Αὕτη τελεῖται κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὅποτε ἀναγινώσκεται ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Ἀνάστασιν περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας.
- ἀγρέλι* — ἀγριελιά, ἀγρία ἐλαία.
- ἀἰγαγρος* — ἀγρία αἶξ, κοινῶς ἀγριοκάτσικο ἢ ἀγριόγιδα.
- ἀἴσιος* — εὐτυχής, εὐνοϊκός, καλορίζικος.
- ἄκοπα* — ἀδιάκοπα, διαρκῶς.
- ἀλληλένδετος* — ὁ συνδεόμενος μαζὶ μὲ ἓνα ἄλλον, ἀμοιβαίως συνδεόμενος.
- ἄνεσις* — ἀνάπαυσις, ἡσυχία.
- ἀντένα* — ἡ κεραία.
- ἀντίχειρ* — ὁ παχύτερος δάκτυλος τῆς χειρός, ὁ κείμενος ἀπέναντι τῶν ἄλλων τεσσάρων.
- ἀξίτη (ἀξίνα)* — σιδηροῦν γεωργικὸν ἐργαλεῖον, ὄξυ κατὰ τὸ ἓνα ἄκρον καὶ πλατὺ κατὰ τὸ ἄλλο, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- ἀπαιτητής* — ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ζητεῖ μὲ ἐπιμονήν.
- ἀποβλέπω* — στρέφω τὰ βλέμματά μου, κοιτάζω. *Σὲ ἀποβλέπει* = ἀφορᾷ ἐσένα, σὲ ἐνδιαφέρει.
- ἀπογοήτευσίς* — ἀποθάρρυνσις, ἀπελπισία.
- ἀποκρούω* — ἀντιστέκομαι εἰς κάτι κακόν, ἐναντιώνομαι.
- ἀπολήγω* — τελειώνω, καταντῶ.
- ἀρίφνητος* — ἄφθονος.
- ἄρμενα* — ὁ ὄλος ἐξαρτισμός ἐνὸς πλοίου, ἡ ἄρματω-

- σιά του, δηλαδή οί ιστοί, αί κεραΐαι τὰ
σχοινιά τῶν ἰστών κ.τ.δ.
- ἀοτιγέννητον — ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη πρὸ ὀλίγου.
ἀσβὸς — μικρὸν θηλαστικὸν ζῶον, τῆς τάξεως τῶν
ἀρπακτικῶν· λέγεται καὶ τρόχος.
- ἀσθμαίνω — λαχανιάζω.
ἀσιτία — ἔλλειψις τροφῆς.
Ἄσκληπιὸς — ὁ θεὸς τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς ὑγείας εἰς τὴν
ἀρχαίαν Ἑλλάδα.
- ἀτλαζωτὸς — καμωμένος ἀπὸ ἀτλάζι, δηλ. ἀπὸ ὕφασμα
ὀλομέταξον πυκνῶς ὕφασμένον μὲ σιλι-
πνήν ἐπιφάνειαν.
- Ἄτρεῖδαι — μέγας βασιλικὸς οἶκος ἔχων ἀρχηγὸν τὸν
Ἄτρεα, υἱὸν τοῦ Πέλοπος, πατέρα τοῦ
Ἄγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου (βλ. λ.
Πελοπίδαι).
- ἀφορία — ἀκαρπία, τὸ νὰ μὴ παράγονται καρποί.
ἄφραστος — ἀπερίγραπτος, ἐκεῖνος ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ
διατυπωθῇ μὲ λόγια.
- Ἄχαιοι — οὕτω λέγονται ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Ὀμήρου.
- ἄχανῆς — ἀπέραντος.
ἄχραντον — ἀμόλυντον, ἀγνόν.
ἄφιμαχία — ἡ μάχη, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὰς πρώτας
γραμμὰς τῶν δύο ἀντιπάλων στρατῶν.

B

- βαγένι — μεγάλο βαρέλι.
βαλῆς — νομάρχης.
βεζίρης — ἀνώτατος λειτουργὸς τοῦ Κράτους, ἰσότιμος
μὲ ὑπουργόν. Μέγας βεζίρης = πρωθυπουρ-
γός· (τίτλοι τουρκικοὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν
Σουλτάνων).
- βοτανίζω — ἀφαιρῶ τὰ βότανα, τὰ ἄγρια χόρτα ἀπὸ τὸν
ἀγρὸν ἢ τὸν κήπον κ. τ. δ.

Γ

- Γεθσημανή* — δενδρόφυτος τοποθεσία τῆς Ἱερουσαλήμ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου συνελήφθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἐπροδόθη ἀπὸ τὸν Ἰούδαν.
- Γενησαρεὶ* — λίμνη τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Φημίζεται ὡς ἰχθυοτρόφος καὶ ἀναφέρεται συχνὰ εἰς τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ.
- γέννος, ὁ* — ἡ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν γεννοῦν τὰ γιδοπρόβατα.
- Γιαντιά, τὰ* — λέγεται καὶ *Γεντιά*. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας εἰς τὸν νομὸν Πέλλης, ἔχουσα 9.000 κατ. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην συνήφθη τὴν 19 - 20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 μεγάλη μάχη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Τούρκοι ἠττηθέντες ὑπεχώρησαν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.
- γρυλίζω* — μουγκρίζω, ὅπως ὁ χοῖρος· γκρινιάζω.
- γρυλισμὸς* — ἡ φωνὴ τοῦ χοίρου· φωνὴ ὁμοία μὲ τὴν φωνὴν τοῦ χοίρου.

Δ

- δέον* — πρέπον. Ὑπὲρ τὸ δέον = περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πρέπει.
- Δεσβενάκια* — τὰ στενά, διὰ τῶν ὁποίων συγκοινωνεῖ ἡ Κορινθία μὲ τὴν Ἀργολίδα. Ἔγιναν ὀνομαστά ἀπὸ τὴν γενομένην εἰς αὐτὰ καταστροφὴν τῆς στρατιᾶς τοῦ Δράμαλη, παρὰ τὸν Ἅγιον Σώστην, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιον τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρῶνη (1822).
- διαγῆς* — καθαρὸς, ξάστερος.
- δίβουλος* — διστακτικὸς, ἀναποφάσιτος.
- Διγενῆς* — Βυζαντινὸς ἥρωας, ὁ ὁποῖος ἐπολέμησεν εἰς Καππαδοκίαν καὶ Συρίαν κατὰ τῶν Ἀρά-

- βων ὡς ἀκρίτης, δηλαδή στρατιώτης φυλάττων τὰ ἄκρα τοῦ Κράτους (τὰ σύνορα). Πολλὰ δημοτικά τραγούδια, τὰ ὅποια ἐξυμνοῦν τὸν Διγενήν, τὸν παριστάνουν ὑπερφυσικά δυνατὸν καὶ πελώριον κατὰ τὸ ἀνάστημα (σαραντάπηχον).
- δυσθυμῶ — λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.
 δυσπρόθητος — δυσκολοκυρίευτος.
 δυσφορία — στενοχωρία.
 Δωδεκάδα — συμβούλιον τοῦ βασιλέως ἀποτελούμενον ἀπὸ 12 γέροντας, εἶδος γερουσίας.

Ε

- ἔβενος — πολύτιμον ξύλον, βαρὺ, μέλανος χρώματος.
 εἰσβολή — ἐπίθεσις, εἴσοδος τοῦ ἐχθροῦ.
 εἰσόδημα — ὅ,τι εἰσπράττει κανεῖς, τὸ κέρδος του, ἡ πρόσοδος.
 ἐκδορά — γδάρισμα.
 ἐκμεταλλεύομαι — χρησιμοποιοῦ κάτι πρὸς ὠφέλειάν μου.
 ἐλάχιστος — πάρα πολὺ μικρός.
 ἐλικοειδής — ὀφιοειδής, φιδωτός.
 ἐμπαίζω — χλευάζω, κοροϊδεύω.
 ἔμψυχος — μὲ ψυχὴν, ζωντανός.
 ἐνιαύσιος — ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.
 ἐνισχύω — ἐνδυναμώνω, δίδω δύναμιν εἰς κάποιον.
 ἐνοικήπιω — ρίπτω ἐντός, ἐπιπίπτω.
 ἐξευτελισμὸς — ταπείνωσις, περιφρόνησις.
 ἐξόντωσις — καταστροφή, πανωλεθρία.
 ἐπαγγέλλομαι — ἐξασκῶ ἐπάγγελμα.
 ἐπέρχομαι — ἔρχομαι, κινεῖμαι ἐναντίον κάποιου.
 ἐρευνῶ — ἐξετάζω, ἀναζητῶ, ψάχνω.
 Ἐρεχθεὺς — μυθικός ἥρωας καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν.
 ἐστία — τὸ μέρος, ὅπου ἀνάπτεται ἡ πυρά· ὁ τόπος τῆς γεννήσεως.

- εὐκρινῶς
εὐσυνειδήτως
εὐσχημος
εὐφραίνω
- καθαρά.
 - με μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ἀφοσίωσιν.
 - με εὐγενές ἐξωτερικόν, σεμνός.
 - προξενῶ χαράν, εὐχαρίστησιν.

Ζ

- ζάλογγα, τὰ
ζαμπίτης
- μέρη με ἄφθονα πυκνά δάση ἀπὸ θάμνους.
 - φρούραρχος. *Ζαμπίτης τοῦ Κάστρου* = φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως.

Η

- ἠδονικῶς
ἠθῆ
ἠλιακό, ἠλιακωτό
- με εὐχαρίστησιν.
 - τρόπος, με τὸν ὅποιον ζοῦν καὶ φέρονται οἱ ἄνθρωποι ἢ καὶ τὰ ζῶα.
 - τaráτσα, προέκτασις τῆς οἰκίας ἀκάλυπτος, ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἥλιον.

Θ

- θρασὺς
θυσανωτὸς
- αὐθάδης, τολμηρός.
 - ὁ φέρων θύσανον, κοινῶς φούνταν.

Ι

- Ἰάσων
ιδίως
ιοχνός
- ἦρως ἀπὸ τὴν Ἰωλκόν· ἦτο ἀρχηγὸς τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας διὰ τὸ χρυσόμαλλον δέρας.
 - ἰδιαιτέρως, κυρίως.
 - ἀδύνατος.

Κ

- κάθοδος
Καινεὺς
- κατάβασις.
 - εἷς ἐκ τῶν ἠρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας· ἦτο ἄτρωτος.

- κακοτρόχαλος* — τραχύς, δύσβαστος.
- καντάρι* — ό στατήρ, μονάς βάρους ίση πρὸς 44 όκάδας.
- καρωμένα* — ναρκωμένα ἀπὸ τὴν κούρασιν.
- Κάστρο* — φρούριον. Εἰς τὰς τουρκοκρατουμένας Ἀθήνας ἢ Ἀκρόπολις ἐχρησίμευεν ὡς Κάστρο.
- καταλήγω* — ἀπολήγω, τελειώνω.
- καύχημα* — καμάρι, δόξα.
- καχεκτικός* — ἀσθενικός, ἀρρωστιάρης.
- Κένταυροι* — ὄντα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας· κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ εἶχον σῶμα ἀνθρώπου, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἵππου.
- Κερκέζος* — Κιρκάσιος (βλ. κατωτέρω λέξιν).
- Κιρκάσιος* — ὁ κάτοικος τῆς Κιρκασίας, χώρας ὀρεινῆς εἰς τὰ Δ. τοῦ Καυκάσου. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν Ρώσων (1864), πολλοὶ Κιρκάσιοι μετηνάστευσαν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὑπηρετοῦν ὡς στρατιῶται.
- κλιτύς* — κατωφερῆς πλευρὰ λόφου ἢ βουνοῦ, κοινῶς πλαγιά.
- κοιτὶς* — κούνια· τόπος γεννήσεως.
- κοκόνα* — κουλούρα πασχαλινῆ, ἡ ὁποία ἔχει σχῆμα ἀνθρωπαρίου (ὡς κούκλα).
- κολίγας (κο-
λίγος)* — λέγεται καὶ σέμπρος· καλλιεργητῆς χωρὶς ἰδιοκτησίαν, καλλιεργῶν ξένον ἀγρόν, μοιραζόμενος τὸ εἰσόδημα μὲ τὸν ἰδιοκτήτην.
- κοντάκι* — τὸ κάτω ξύλινον μέρος τοῦ ὄπλου.
- κότερο* — ξύλινον ἰστιοφόρον μὲ ἓνα ἰστόν καὶ βαθὺ κύτος· γενικῶς *κότερο* λέγεται κάθε βενζινοκίνητον ἢ ἀτμοκίνητον πλοῖον, χρησιμοποιούμενον δι' ἐκδρομὰς καὶ ταξίδια ἀναψυχῆς.
- κουπαστή* — τὸ ἄνω χεῖλος τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.
- κούρβουλο* — ὁ κορμὸς τοῦ κλήματος.
- κουρούνα* — πτηνόν, κορώνη· λέγεται καὶ κάργα.
- κουφάρι* — τὸ ἄψυχον σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ.

- κοχλάζω* — βράζω, θερμαίνω. Μεταφορικῶς: λύπη *κοχλάζουσα* ἐντὸς τοῦ στήθους του = λύπη, ἡ ὁποία τὸν ἐπλημμύριζεν (ἔβραζε μέσα του).
- κρονονός*
κυκλαμιὰ — ἡ βρύση, ἡ μάνα τοῦ νεροῦ.
— φυτὸν κοσμητικόν, ὁμοιάζον μὲ κισσόν. Ἔχει εὐώδεις ἄνθος.
- κύπρος, ὀ* — τὸ μεγάλο κουδούνι τράγου, ποῦ προπορεύεται ἀπὸ τὸ κοπάδι· λέγεται καὶ κυπρί.

Λ

- λαγήνη*
λαζαρίνα — στάμνα.
— παλαιότατον εἶδος ἐμπροσθογεμοῦς ὄπλου μὲ τσακμάκι. Εἶχε πολὺ μακρὰν καὶ στενὴν κάννην.
- Λάκαινα*
Λάπαθον — ἡ κάτοικος τῆς Λακεδαίμονος, Σπαρτιατὶς.
— ὄροπέδιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Δίκτης εἰς τὴν Ἄνατολικὴν Κρήτην.
- λαχνός*
λεία — κλῆρος, κλῆρος ἀγροῦ.
— ὅσα προέρχονται ἀπὸ διαρπαγὴν, πρὸ πάντων κατὰ τὸν πόλεμον.
- Λητὼ* — μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Διηγοῦντο, ὅτι ἡ Λητὼ περιεπλανᾶτο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διὰ νὰ γεννήσῃ τὰ τέκνα τῆς. Παντοῦ ὅμως τὴν ἀπεδίωκον, διότι ἐφοβοῦντο, ὅτι θὰ πυρποληθοῦν ἀπὸ τὴν φωτοβολίαν τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῆῃ Ἀπόλλωνος. Τέλος τὴν ἐδέχθη ἡ Δήλος, ἡ ὁποία ἔκτοτε ἔθεωρεῖτο ἱερά νῆσος.
- λισγάρι* — ἐργαλεῖον καλλιεργείας τῆς γῆς, ἀποτελούμενόν ἀπὸ κοπτερόν τραπεζοειδὲς τεμάχιον σιδήρου, ὀλίγον κυρτωμένον, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- λόγγος*
Λουδίας — πυκνὸν δάσος.
— ποταμὸς τῆς Μακεδονίας πηγάζων ἐκ τῆς

λίμνης Λουδίας (Γιανιτσῶν) καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἄξιόν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκβολῆς τούτου εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

λόχμη

— μέρος σύνδενδρον, μὲ πυκνοὺς θάμνους.

M

μαγιά, ἡ

— ξυνή ζύμη. Μεταφορικῶς = τὰ πρῶτα κεφάλαια μιᾶς ἐπιχειρήσεως.

μανδήλα

— (μαντήλα) = τὸ μέγα μανδήλι, τοῦ φοροῦν αἱ χωρικαὶ εἰς τὴν κεφαλὴν.

Μεκλεμβούργον

— πόλις τῆς Β. Γερμανίας ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

μεταστροφή

— γύρισμα πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, μεταβολή.

μετερίζι

— πρόχωμα, προφύλαγμα.

μετοικῶ

— ἀλλάζω κατοικίαν, φεύγω εἰς ξένην χώραν.

μίλι

— μονὰς μήκους· δι' ἀποστάσεις τῆς ξηρᾶς = 1609 μ., δι' ἀποστάσεις τῆς θαλάσσης = 1852 μ.

μούργα

— κατακάθι, ὑποστάθμη.

μπάλα

— σφαῖρα πιστολιοῦ, τουφεκιοῦ κ.τ.δ.

μπατανία

— χονδρὴ μάλλινη κουβέρτα.

μποῦφος

— εἶδος κουκουβάγιας. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομά του εἶναι βύας.

μυρόπνους

— μυρωμένους, μοσχοβολισμένους.

N

νοσταλιῶ

— ἐπιθυμῶ ζωηρῶς νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου.

ντέφι

— μικρὸν κυλινδρικὸν τύμπανον, τοῦ ὁποίου ἡ μία μόνον κυκλικὴ βᾶσις εἶναι κεκλεισμένη· ἔχει ξύλινον πλαίσιον καὶ φέρει κρόταλα.

Ξ

ξέγνοιος

— ξέγνοιαστος, ἀμέριμος.

Ο

- οἶδε — οἶδα (ἀρχ.) = γνωρίζω.
 ὀργυιὰ — ἡ ἕκτασις ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς μιᾶς χειρὸς ἕως
 τὸ ἄκρον τῆς ἄλλης, ὅταν εἶναι τεντωμέ-
 ναι ὀριζοντίως.
 ὄχθος — (καὶ ὄχτος) = μικρὸν φυσικὸν ὕψωμα.

Π

- πάγκος — ἡ σανίς, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποῖαν κάθεται ὁ
 κωπηλάτης.
 παλιούρια — ἀγκαθωτὰ χαμόκλαδα.
 παραφορὰ — ὑπερβολικὸς θυμὸς (*παραφέρομαι* = θυμώνω
 πολὺ καὶ δὲν ξεύρω τί κάμνω).
 παροργίζω — κάμνω κάποιον νὰ θυμῶσῃ, προκαλῶ τὴν
 ὀργὴν κάποιου.
 παλιολαζαρίνα — βλέπε λ. *λαζαρίνα*.
 «Πανελλήμιον» — ὄνομα πλοίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κρητικὴν
 ἐπανάστασιν τοῦ 1866 - 1868 κατώρθωνε νὰ
 διασπῆ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ νὰ μεταφέρῃ
 εἰς Κρήτην ὄπλα, τροφίμα καὶ ἐθελοντάς.
 Πάρις — υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου καὶ
 τῆς Ἑκάβης. Εἰς τοῦτον κατὰ τὴν ἀρ-
 χαίαν παράδοσιν εἶχεν ἀνατεθῆ νὰ ἐκ-
 λέξῃ τὴν ὠραιότεραν μεταξὺ τῆς Ἥρας,
 Ἄφροδίτης καὶ Ἀθηνᾶς· λέγεται δέ, ὅτι
 ἔδωσε τὸ μῆλον (τῆς ἔριδος) εἰς τὴν Ἄφρο-
 δίτην, ὡς ὠραιότεραν.
 Πελοπίδαι — ἀπόγονοι τοῦ Πέλοπος, μυθικοῦ ἥρωος, ἀπὸ
 τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη ἡ Πελο-
 πόννησος. Τέκνα τοῦ Πέλοπος ἀναφέρον-
 ται ὁ Ἄτρεὺς, ὁ Θυέστης κ. ἄ.
 περιπολία — τριγύρισμα τῆς φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν ὠρι-
 σμένης περιοχῆς.
 περιτέχνος — κατεσκευασμένος μὲ πολλὴν τέχνην.

<i>Περσεύς</i>	— ἥρωας τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης.
<i>Περσεφόνη</i>	— θυγάτηρ τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ σύζυγος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἄδου Πλούτωνος.
<i>Πηλεὺς</i>	— εἷς τῶν ἡρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως.
<i>πιάστρα, ἡ</i>	— τὸ μέρος τοῦ ὄπλου, εἰς τὸ ὁποῖον εὕρισκεται ὁ λύκος, τὸ στουρνάρι καὶ τὸ τσακμάκι.
<i>πιστικός</i>	— βοσκός.
<i>ποδίζω</i>	— λόγῳ κακοκαιρίας ἀγκυροβολῶ ἐξ ἀνάγκης εἰς λιμένα.
<i>ποταμίδα</i>	— μικρὸν σκωληκοφάγον πτηνόν, εὕρισκον τὴν τροφήν του πλησίον τῶν ποταμῶν.
<i>πρᾶος</i>	— ἥρεμος, γλυκύς, ἤσυχος.
<i>προθήκη</i>	— βιτρίνα.
<i>πτῆσις</i>	— πέταγμα.
<i>πίλα</i>	— μαλακὰ χνουδωτὰ πτερὰ (πούπουλα).
<i>προσκορόταλα</i>	— διάφορα κατασκευάσματα ἀπὸ πυρίτιδα, τὰ ὁποῖα, προστριβόμενα ἢ ριπτόμενα, προκαλοῦν κρότον.

P

<i>ρακένδυτος</i>	— κουρελιάρης.
<i>ρακῆ</i>	— εἶδος ποτοῦ.
<i>ραμφίζω</i>	— κτυπῶ μὲ τὸ ράμφος (λέγεται διὰ τὰ πτηνά).
<i>ριπή</i>	— πνοή.

Σ

<i>σαῖτα</i>	— βέλος, ποὺ ρίχνεται μὲ τόξον.
<i>σαῖτιά</i>	— τὸ ρίψιμο τῆς σαΐτας.
<i>σαρανταλείτουργα</i>	— μνημόσυνον, λειτουργία τὴν 40ὴν ἡμέραν μετὰ θάνατον.
<i>σαρκαστικῶς</i>	— πολὺ χλευαστικά, κοροϊδευτικά (<i>σαρκάζω</i> = χλευάζω πικρά, κοροϊδεύω).

- σισανές — παλαιόν ὄπλον ἔμπροσθογεμές με κάνηνη κοντήν.
- σιταρήθρα — μικρόν πτηνόν, τὸ ὁποῖον τρέφεται με σπόρους σίτου κ.τ.δ. (κορυδαλλός ἀγροτικός).
- σιτηρέσιον — ἡ ἡμερησία τροφή τοῦ στρατιώτου.
- σκοπιὰ — ἡ θέσις, ὅπου μένει ὁ σκοπὸς στρατιώτης, τόπος κατάλληλος διὰ νὰ παρατηρῆ ὁ φρουρός.
- σκόμνος — τὸ μικρόν τοῦ λέοντος.
- σκῶμμα — πείραγμα, ἀστεῖσμός.
- Σοφοὶ — οἱ Ἑπτὰ Σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦσαν: ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ὁ Σόλων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Πιττακὸς ὁ τύραννος τῆς Μιτυλήνης, ὁ Κλεόβουλος ὁ τύραννος τῆς Λίνδου, ὁ Βίας ὁ δίκαιος δικαστὴς τῆς Πριήνης, ὁ Χίλων ὁ πρῶτος ἔφορος τῆς Σπάρτης.
- σταχομαζώχτρα — μερικαὶ πτωχαὶ γυναῖκες ἀσχολοῦνται νὰ συλλέγουν τὰ στάχυα, ποὺ μένουν εἰς τοὺς ἀγροὺς μετὰ τὸν θερισμὸν ἢ πίπτουν ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ τὰ ἀμάξια τῶν θεριστῶν. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ λέγονται σταχομαζώχτρες.
- στέμφυλον — ἀποστραγγίδι, τσίπουρον.
- σύμβολον — τὸ σημα, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει, εἰκονίζει κάτι (σύμβολον τῆς πίστεως, τῆς ἐλευθερίας κ.τ. λ.).
- συμμερίζομαι — λαμβάνω μέρος, συμμετέχω.
- συνάλλαγμα καὶ συναλλαγματικὴ — ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῖου παραγγέλλομεν εἰς ἄλλο πρόσωπον ἢ εἰς ἴδρυμα νὰ πληρώσῃ εἰς κάποιον ὠρισμένον ποσόν, ἐπιταγή.
- συνομολογῶ — συμφωνῶ, παραδέχομαι.
- συντελῶ — βοηθῶ σὲ κάτι, γίνομαι καὶ ἐγὼ αἰτία διὰ κάτι.
- συρτάρι — ὁ τράγος ἢ τὸ κριάρι ποὺ σύρει (ὀδηγεῖ) τὸ κοπάδι.

Τ

- Τειρεσίας* — περίφημος τυφλός μάντις τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἔζη εἰς τὰς Θήβας.
- τέρω* — εὐχαριστῶ, διασκεδάζω.
- τεφρός* — σταχτής, γκρίζος.
- Τιβεριὰς* — πόλις τῆς Παλαιστίνης παρὰ τὴν λίμνην Γενησαρέτ.
- τοκειὸς* — γέννα.
- τουφωτὸς* — ὁ ἔχων τουφες, μικροὺς θάμνους.
- τριαινα* — καμάκι (ἀλιευτικόν) μὲ τρεῖς ὀδόντας, δόρυ μὲ τρεῖς αἰχμάς, συνηθισμένον ἔμβλημα τοῦ Ποσειδῶνος.
- Τρίτων* — υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, θαλάσσιος θεός, παριστανόμενος μὲ οὐραν ψαριοῦ καὶ σῶμα λεπιδωτόν, φουσῶν μὲ κόγχην.
- Τσιουπλητάρα* — πτηνὸν τρεφόμενον συνήθως μὲ μύρμηκας (μυρμηκοφάγος).

Υ

- ὑπόδεσις* — τὰ ὑποδήματα.
- ὑποκείμενον* — κατὰ κοινὴν ἔκφρασιν καὶ ἐπὶ κακοῦ = ἄτομον, ἄνθρωπος (κακὸν ὑποκείμενον, ἀσημαντον ὑποκείμενον κ.τ.λ.)
- ὑποκοριστικόν* — χαϊδευτικὸν ὄνομα, ἐπίσης ἡ λέξις μὲ τὴν ὁποίαν παριστάνομεν κάτι μικρόν.
- ὑπόλογος* — ὑπεύθυνος.
- ὑπολαΐς* — ποταμίδα (βλέπε λέξιν).
- ὑποστάθμη* — κατακάθι, μούργα.
- ὑποσιῆ* — (*ὑφίσταμαι*) ὑπομείνη.
- ὑφαράζω* — παίρνω κρυφά, χωρὶς νὰ μὲ καταλάβουν.

Φ

- φιλυποψία* — δυσπιστία.
- φισαίνω* — ὀλιγοστεύω, μικραίνω, ἀποστεγνώνομαι.

- Φίχτια* — μικρὸν χωρίον μεταξὺ Νεμέας καὶ Ἄργους
Ἐκεῖ γίνεται ἡ διὰ τὰς Μυκήνας στάσις
τοῦ σιδηροδρόμου.
- φλοισβίζω* — παράγω ἤχον ὅπως τὰ κινούμενα νερά. Ἡ
θάλασσα φλοισβίζει=κάνει ἐλαφρὸν θό-
ρυβον (φλοῖσβον) ἀπὸ τὰ κυματιζόμενα
νερά.
- φονμίζω* — γεμίζω, φουντώνω.
φρύγανα — ξηροὶ κλάδοι θάμνων, κατάλληλοι διὰ καθύσιν.

X

- χαράμι* — χάρισμα, ἀδίκως, ματαίως.
χαρμόσυνος — προξενῶν χαράν.
χειμάδι — τόπος χειμερινῆς διαμονῆς τοῦ ποιμνίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

1. ΑΘΑΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Φιλολογικόν ψευδώνυμον τοῦ Γ. Ἀθανασιάδου - Νόβα. Ἐγεννήθη εἰς Ναύπακτον τὸ 1894. Ἔσπουδασε νομικὰ καὶ ἐχρημάτισε βουλευτῆς καὶ δημοσιογράφος. Ἔγραψε ποιήματα καὶ διηγήματα. Αἱ κυριώτεραι ποιητικαὶ τοῦ συλλογαὶ εἶναι : «*Πρωῶνὸ ξεκίνημα*», «*Καιρὸς πολέμου*», «*Ἀγάπη στὸν Ἐπαιχτο*». Ἐκ τῶν διηγημάτων τοῦ ἡ συλλογὴ «*Ἀπλοϊκὲς ψυχῆς*» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

2. ΒΗΛΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1771 εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Ζαγόριον τὸ 1823. Ἦτο ἰατρὸς καὶ ποιητῆς. Ἔργα του : «*Ἡ Ρομέϊκη γλῶσσα*» καὶ *Ποιήματα καὶ πεζὰ* μὲ μετάφρασιν τῆς «*Βατραχομυομαχίας*» τοῦ Ὀμήρου. Τὰ ποιήματά του εἶναι κυρίως διασκευαὶ τῶν διδακτικῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου.

3. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ναύπακτον τὸ 1868 καὶ ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1945. Ἦσυχολήθη εἰς ἱστορικὰς καὶ λαογραφικὰς μελέτας, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Τὰ ἔργα του, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐμπνευσμένα ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, εἶναι τὰ ἑξῆς : «*Τοῦ χάρου ὁ χαλασμός*», «*Ἔρμος κόσμος*», «*Γύροι τῆς ἀνέμης*», «*Λόγοι καὶ ἀντίλογοι*», «*Μεγάλα χρόνια*», «*Τὰ παλικάρια τὰ παλιὰ*» κ.ἄ.

4. ΓΚΕ.ΓΓΕΡΣΤΑΜ ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ

Σουηδὸς διηγηματογράφος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη «*ποιητῆς τοῦ σπιτιοῦ*», διότι περιέγραψεν ἰδίως τὴν ζωὴν τῆς οἰκογενείας.

Ἐγεννήθη τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1909. Ἐγραψε: «Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ», «Τὸ ἀγοράκι τῆς Κυρα - Λένης» «Τ' ἀγοράκια μου» κ. ἄ.

5. ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1880 εἰς τὴν Γρανίτσαν τῆς Εὐρυτανίας καὶ ἀπέθανε τὸ 1915. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ βουλευτής. Ἠσχολήθη κυρίως μὲ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν καὶ τὰς λαϊκὰς παραδόσεις. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον του ἔχει τὸν τίτλον: «Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου».

6. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1860 εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1933 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνωρις ὅμως κατέγινεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν λογοτεχνίαν. Εἶναι κατὰ κύριον λόγον δημοσιογράφος καὶ ποιητής. Τὰ ἔργα του εἶναι πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀγάπης διὰ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι «Οἱ Κρηῖτες μου», συλλογὴ διηγημάτων.

7. ΔΑΦΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Θρασυβούλου Ζωϊοπούλου. Ἐγεννήθη τὸ 1882 εἰς Ἄργος. Ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, διετέλεσε καθηγητής, εἶτα διωρίσθη τμηματάρχης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην διατελεῖ μέχρι σήμερον. Ποιητής καὶ θεατρικὸς συγγραφεύς, ἐξέδωκεν εἰς ἰδιαιτέρους τόμους ποιητικὰς σειρὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους: «Ἑλληνικοὶ ἀγῶνες», «Ἀνθισμένους δρόμους», «Φθινοπωρινὲς ἄρπες», «Ρόδακες καὶ ἀνθέμια», «Τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρον». Ἀπὸ τὰ θεατρικὰ του ἔργα τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ βραβευθὲν «Πατρικὸ σπίτι».

8. ΔΕΛΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1905. Ἠσχολήθη εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἀκολουθοῦσα τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τῆς διηγηματογράφου Πηνελόπης Δέλτα. Ἐγραψεν εἰς ἀπλὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τοὺς «*Μύθους καὶ θρύλους*» κ. ἄ.

9. ΔΡΟΣΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ γονεῖς Μεσολογγίτας. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων, ὅπως ἡ «*Γαλήνη*», τὰ «*Κλειστὰ βλέφαρα*», τὰ «*Φωτερὰ σκοτάδια*» κ. ἄ., ὡς καὶ ἀρκετὰ πεζὰ, διηύθυνε δὲ καὶ διάφορα περιοδικά. Ἀπὸ τοῦ 1926 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

10. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Τὸ πραγματικόν του ὄνομα εἶναι Κλεάνθης Μιχαηλίδης. Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Μόλυβον τῆς Μυτιλήνης καὶ ἀπέθανε τὸ 1924. Ἐγραψεν εἰς ὑποδειγματικὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τὰ ἑξῆς ἔργα: «*Νησιώτικες ἱστορίες*», «*Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου*», «*Παλιοὶ σκοποὶ*», «*Ἱστορίες τῆς Ρωμοσύνης*». Ἐπίσης μετέφρασε τὴν Ὀδύσειαν ἐμμέτρως μέχρι καὶ τῆς ραψωδίας Φ.

11. ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ἀρχαῖος ποιητὴς γεννηθεὶς εἰς τὰς Συρακούσας, ἑλληνικὴν πόλιν τῆς Σικελίας. Ἐγραψε τὰ «*Εἰδύλλια*», ποιήματα, ὅπου ἔξυμνεῖ τὴν ὠραίαν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ποιμενικὴν ζωὴν.

12. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λεχαινὰ τῆς Ἠλείας τὸ 1866 καὶ ἀπέθανεν

εις τὸ Ἀμαρούσιον. Ἐσπούδασε τὴν Ἱατρικὴν καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἔπειτα δὲ ὡς στρατιωτικὸς ἰατρός. Γνωστός ὅμως ἐγένετο ὡς λογοτέχνης καὶ κυρίως ὡς διηγηματογράφος. Ἔργα του εἰς χωριστοὺς τόμους εἶναι : « *Λόγια τῆς πλώρης* », « *Παλιὰς ἀγάπες* », « *Ὁ ζητιάνος* », « *Ἡ Λυγερὴ* », « *Διηγήματα* », « *Ὁ ἀρχαιολόγος* ».

13. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὸ Βιάννον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1920 εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἦτο διδάσκαλος εἰς τὴν Κρήτην καὶ διεκρίθη ὡς δημοσιογράφος εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : « *Ὁ Πατούχας* », « *Ὅταν ἤμουν δάσκαλος* » κ. ἄ.

14. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1858 εἰς Μυριόφυτον τῆς Θράκης καὶ ἀπέθανε τὸ 1928 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ παιδαγωγικά εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς διδασκαλείου. Ἔγραψε διηγήματα καὶ μετέφρασε διάφορα παιδαγωγικά ἔργα.

15. ΜΑΡΓΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸ 1880. Κατέγινεν εἰς ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν ὀργάνωσιν βιβλιοθηκῶν. Ὑπηρετεῖ ὡς διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῶν καταλόγων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἔγραψεν εἰς διάφορα περιοδικὰ μελέτας τῆς ειδικότητός του, ὡς καὶ μὲ διάφορα ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ θέματα. Ἰδιαιτέρως ἐξέδωσε τὰ ἔργα : « *Βιβλίον καὶ Βιβλιοθήκη* », « *Βιβλιονομία καὶ Βιβλιοθηκονομία* » κ. ἄ.

16. ΛΥΚΟΥΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1924 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦτο δικαστὴς καὶ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Κράτους. Τὰ κυριώτερα λογοτεχνικὰ ἔργα του εἶναι : « *Κίμων Ἀνδρεάδης* », « *Τὸ σπιτάκι τοῦ γαλοῦ* », « *Διηγήματα* », « *Γύρω ἀπὸ τὸν τόπον μας* », « *Ψαράδικες ἱστορίες* » κ. ἄ. Ἐγραψε καὶ νομικὰ ἔργα.

16. ΜΕΛΑΣ ΛΕΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1812 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκ γονέων Ἡπειρωτῶν καὶ ἀπέθανε τὸ 1879 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς Ἰταλίαν καὶ διετέλεσε δικαστικὸς, καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Συνέγραψε βιβλία μὲ σκοπὸν τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Γένους. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι : ὁ « *Γεροστάθης* », ὁ « *Μικρὸς Πλούταρχος* », ὁ « *Ἀθανάσιος Διάκος* », ἔμμετρον δράμα, κ. ἄ.

18. ΜΕΛΑΣ ΣΠΥΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1883 εἰς τὴν Ναύπακτον καὶ ἀπὸ τοῦ 1935 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὸ θέατρον. Ἐγραψε πλεῖστα ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ « *Γέρος τοῦ Μωριᾶ* » ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

19. ΝΙΡΒΑΝΑΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φιλολογικόν ψευδώνυμον τοῦ Πέτρου Ἀποστολίδου. Ἐγεννήθη τὸ 1866 εἰς Ῥωσίαν καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς Ἀθήνας. Ἦτο ἀρχίατρος τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, δημοσιογράφος καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἔγραψε διηγήματα, χρονογραφήματα καὶ τὴν «*Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία του*».

20. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1867 εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐσπούδασε μαθηματικά καὶ εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν σαράντα περίπου τόμους διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων καὶ τρεῖς τόμους Θεάτρου κ.ἄ. Ἔγραψε καὶ «*Παιδικὸν Θέατρον*» διὰ μαθητάς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δημοσιεύει ἐπιστολάς μὲ τὸ ψευδώνυμον «*Φαίδων*» εἰς τὸ περιοδικὸν «*Διάπλασις τῶν Παίδων*».

21. Ο Μ Η Ρ Ο Σ

Ὁ ἔθνικος ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ποιήματά του εἶναι ἡ «*Ἰλιάς*», καὶ ἡ «*Ὀδύσσεια*». Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς ὅλου τοῦ κόσμου.

22. ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Πάτρας, καταγόμενος ἐκ Μεσολογγίου, καὶ ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1943. Ἐπὶ ἔτη ὑπηρέτησεν ὡς γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξέλεγε δὲ καὶ Ἀκαδημαϊκός. Θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς νέας Ἑλλάδος μετὰ τὸν Σολωμόν. Ἐκτὸς τῶν ποιημάτων του ἔχει

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γράψει κκι πεζά. Όλα τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν 35 περίπου τόμους. Τὰ σπουδαιότερα ποιητικὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι : «*Ὁ Τάφος*», «*Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου*», «*Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ*», «*Ἡ ἀσάλευτη ζωὴ*», «*Ἡ πολιτεία καὶ ἡ μοναξιά*» κ. ἄ.

23. ΠΑΛΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέθανε τὸ 1935 εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔγραψε πολλὰ πρωτότυπα ποιήματα. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : «*Τραγούδια διὰ τὰ παιδιά*», «*Ταμπουράς καὶ κόπανος*», «*Κούφια καρδιά*» καὶ αἱ ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις «*Μπροσός*».

24. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὴν Σκίαθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1911. Εἶναι εἷς ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους Ἑλληνας διηγηματογράφους. Τὰ ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του, τὴν ζωὴν τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν παράδοσιν. Τὰ γνωστότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ «*Χριστουγεννιάτικα*», «*Πρωτοχρονιάτικα*», καὶ «*Πασχαλινὰ*» διηγήματα, ἢ «*Γυφτοπούλα*», ἢ «*Φόμισσα*», οἱ «*Ἐμποροὶ τῶν ἐθνῶν*».

25. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς Χάσκοιό τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπέθανε τὸ 1906. Εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς διδασκάλισσα. Ἐδημοσίευσεν εἰς ἡμερηίδας καὶ περιοδικὰ πολλὰ διηγήματα, ποιήματα καὶ χρονογραφήματα. Ἔργα τῆς ἐκδοθέντα εἶναι : «*Δεσμὶς διηγημάτων*» καὶ «*Περιπέτεια μιᾶς διδασκαλίσης*».

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

26. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΣΙΝΟΗ

Ἐγεννήθη τὸ 1853 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασεν εἰς Ἀθήνας καὶ βραδύτερον εἰς Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Διετέλεσε καθηγήτρια παρθεναγωγείου ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ κατέγινεν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα της εἶναι: «Ὁ δημιουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Μέγας Ἀλέξανδρος», «Ἀπὸ παντοῦ τῆς ἑλληνικῆς Γῆς», «Παιδικὰ παραμῦθια» κ. ἄ.

27. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1877 εἰς τὸ Καρπενήσιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1940 εἰς Ἀθήνας. Διετέλεσε καθηγητῆς τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἐγραψε ποιήματα, διηγήματα, λογοτεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς κριτικὰς. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: τὰ «Διηγήματα», οἱ «Πεζοὶ ρυθμοὶ», τὰ «Θεῖα δῶρα», ὁ «Ὁθων», τὸ «Ἅγιον Ὄρος», ὁ «Βυζαντινὸς ὄρθρος», ἡ «Θυσία», καὶ τὰ «Χελιδόνια», ποιήματα διὰ παιδιὰ.

28. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Ἱστορικός καὶ φιλόσοφος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαιρώνειαν τῆς Βοιωτίας καὶ ἔζησε τὸν πρῶτον αἰῶνα μ. Χ. Σπουδαιότερα ἔργα του: «Παράλληλοι βίοι» καὶ «Ἠθικά».

29. ΠΟΛΕΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1920. Ἀφῆκε πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων. Αἱ σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι: τὸ «Παλιὸ βιολί», τὰ «Σπασμένα μάρμαρα», ὁ «Τραγουδιστής», ὁ «Βασιλεὺς ἀνήλιαρος». Μετέφρασε καὶ τὰ «Εἰδύλλια» τοῦ Θεοκρίτου.

Ἐγεννήθη τὸ 1850 εἰς τὴν Σίφνον καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τὸ 1935. Ἔσπούδασε φιλολογίαν εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν. Ὑπῆρξε βουλευτὴς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε ποιήματα καὶ δράματα, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι : « *Νικηφόρος Φωκᾶς* », « *Ἐμπρὸς εἰς τὸ ἄπειρον* » κ. ἄ.

34 ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Δικελὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνωρὶς ἐτράπη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Ὑπῆρέτησεν ὡς καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν Μυτιλήνην καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐγραψεν εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ ἔφημερίδας. Ἐξέδωκε ποιητικὰς συλλογὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους : « *Θανάσιμα* », « *Μαῦρα κρίνα* », « *Τραγούδια λυτρωμῶν* », « *Ὀνειρῶν ἴσκιος* » κ. ἄ.

✓ 32 ΣΟΛΩΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1798 εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1857 εἰς Κέρκυραν. Ἔσπούδασε νομικὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶχεν ὅμως μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν ποίησιν. Εἶναι ὁ ἐθνικὸς μας ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Τὰ ἔργα του συνέλεξε καὶ ἐξέδωσε μετὰ τὸν θάνατόν του πρῶτος ὁ φίλος του ποιητὴς καὶ λόγιος Ἰάκωβος Πολυλάς. Σπουδαιότερα ἐκ τῶν ποιημάτων του εἶναι : « *Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν* » (ὁ Ἐθνικὸς μας Ὕμνος), ἢ « *Ῥδὴ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Βύρωνος* », οἱ « *Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι* », ὁ « *Κρητικὸς* », ὁ « *Λάμπρος* ». Ἐγραψε καὶ ποιήματα εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

33. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Σμύρνην τὸ 1885. Ἐσπούδασε ἰατρικὴν καὶ ἤδη ὑπηρετεῖ ὡς καθηγητὴς τοῦ Ὀδοντοϊατρικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Πλὴν τῶν ἐπιστημονικῶν του ἔργων ἐδημοσίευσε πολλὰς ποιητικὰς συλλογὰς καὶ ἔτυχε πολλῶν φιλολογικῶν βραβείων. Ἰδιαιτέρως δὲ διεκρίθη εἰς τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν. Ἔργα τοῦ : « *Ἰάδες αἰθραι* », « *Συμφωνίες* », « *Ψηφιδωτά* », « *Ὅταν φεύγουν οἱ ὄρες* », — βραβευθέν —, « *Παιδικὲς ψυχῆς* », « *Τραγουδιστὴς τῶν παιδιῶν* » κ. ἄ.

34. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1903 εἰς τὰς Καλάμας. Ἐσπούδασε νομικὰ καὶ εἶναι Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ καθηγητὴς τῆς Παντείου Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ἀσχολεῖται μὲ τὴν λογοτεχνίαν καὶ ἐδημοσίευσε πολλὰ ποιήματα, διηγήματα καὶ μεταφράσεις, εἰς διάφορα περιοδικά.

35. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1871 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1923. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης, γραψας θεατρικὰ ἔργα, ἱστορικὰς μελέτας κ.ἄ. Εἰς τὰ γνωστότερα ἔργα του ἀνήκουν : « *Ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ* », « *Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας* », δραματίαι· « *Γυναῖκες τοῦ Βυζαντίου* », « *Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν* », ἱστορικὰ ἔργα κ. ἄ.

36. ΦΩΣΤΙΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ Κρανίδιον. Ἐσπούδασε θεολογίαν ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπηρετήσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς ἱεροκῆρυξ Ἀττικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1922 διατελεῖ μητροπολίτης, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ζωντανόν του κήρυγμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν του εἰς ἔργα φιλανθρωπικά.

37. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1872 εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1942. Ἐσπούδασε μαθηματικά καὶ διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καθηγητῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Παραλλήλως ἔγραψε λογοτεχνικά ἔργα, ἰδίως ποιήματα.

38. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1863 εἰς τὸ Σούλι Χριστοβασίλη τῆς Ἠπείρου, κατήγετο ἀπὸ γονεῖς Σουλιώτας, ἔζησεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ Ἰωάννινα, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1937. Ὑπῆρξε κυρίως διηγηματογράφος ἀλλὰ καὶ ποιητῆς, εἰς τὰ ἔργα του δὲ περιέγραψε τὴν ζωὴν τῆς ἑλληνικῆς ὑπαίθρου.

39. ΧΡΥΣΑΦΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1873. Ἠσχολήθη εἰδικῶς μὲ τὴν μελέτην τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σουηδίαν, εἰς τὸ Βασιλικὸν Γυμναστικὸν Ἰνστιτούτον Στοκχόλμης. Διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη Διευθυντῆς τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας. Ἐγραψε πολλὰ ἐπιστημονικά ἔργα τῆς εἰδικότητός του, ἀλλ' ἠσχολήθη ἐκ παραλήλου καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς μεταφράσεις ξένων ἔργων σουηδικῆς φιλολογίας. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὀνομαστὸν εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Σουηδοῦ Γουσταύου Γκέγκερσταμ : « *T* ἄγοράκια μου ».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λέσβον τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1930 εἰς Ἀθήνας. Ἔσπούδασε ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον. Διετέλεσεν Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ καθηγητῆς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν. Διεκρίθη ἰδίως ὡς ζωγράφος παιδιῶν. Τὰ ἔργα του κοσμοῦν διάφορους πινακοθήκας τῆς Εὐρώπης. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι: «*Ἡ παιδικὴ συναυλία*», ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν μας Πινακοθήκην, «*Τὰ πρῶτα βήματα*», «*Ὁ κακὸς ἔγγονος*», «*Τὸ κτένισμα τῆς ἐγγονῆς*», «*Ὁ παιδικὸς κανγὰς*» κ. ἄ.

ΛΥΤΡΑΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Τήνον τὸ 1832 καὶ ἀπέθανεν τὸ 1904. Ἔσπούδασε ζωγραφικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον ὡς ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὀθωνος. Διετέλεσε καθηγητῆς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐμόρφωσε πολλοὺς διακεκριμένους ζωγράφους. Τὰ θέματά του ἐλάμβανε κυρίως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἔθνικὴν μας λαϊκὴν ζωὴν. Ἦτο καὶ προσωπογράφος. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «*Τὰ κάλανδα*», «*Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Πεντέλης*», «*Ψαριανὸ μοιρολόι*», «*Ἡ πυρόλησις τῆς Τουρκικῆς ναυαρχίδος ὑπὸ τοῦ Κανάρη*», «*Τὸ λιβάνισμα*» κ. ἄ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

Σελίς

1.	Ἡ Ἀνάστασις, Παντελεήμονος Φωστίνη (Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη)	7
2.	Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζαχαρία Παπαντωνίου	9
3.	Παιδικὴ Πασχαλιά, Ἄλεξ. Παπαδιαμάντη (Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου)	10
4.	Ἡ Λαμπρὴ (ποίημα), Στέλιου Σπεράντσα	14
5.	Ἀγάπη ὁ Θεός, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	14
6.	Ἄι - Δημήτρης (ποίημα), Γ. Ἀθάνα.	18

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)	20
2.	Ἡρακλίσκος (ποίημα), Θεοκρίτου (Μετάφρασις Ἰω. Πολέμη)	23
3.	Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, Ἄρ. Κουρτίδου	25
4.	Πρίαμος καὶ Ἀχιλλεὺς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος). (Μετάφρασις Μιχ. Στασινοπούλου)	28
5.	Ἄλκανδρος· ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Λυκούργου, Πλουτάρχου (Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου)	30
6.	Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, Λέοντος Μελεᾶ.	33

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	Ἡ κυρα - Χρυσή, Ἰω. Δαμβέργη	36
2.	Ἡ σημαία (ποίημα), Ἰω. Πολέμη.	40

3.	Ὁ Κερκέζος, Ἴω. Κονδυλάκη	41
4.	Πρὸς τὴν Λάρισαν, Γ. Τσοκοπούλου	46
5.	Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	50
6.	Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	51
7.	Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	52

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	Ἡ καλύτερα σύστασις. Ἐμμ. Λυκούδη (Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου)	54
2.	Μὴ τὸ ξυπᾶτε, Π. Νιρβάνα	60
3.	Κοιμᾶται (ποίημα), Ν. Χατζιδάκη	61
4.	Ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, Γ. Δροσίνη (Δια- σκευὴ Μ. Χ. Οἰκονόμου)	62
5.	Ὁ θάνατος τῆς Παπαρούνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου)	65
6.	Ὁ μικρὸς ἡμεριδοπώλης, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου	68
7.	Ἡ ἱστορία τοῦ θεοῦ, Ἀρ. Κουρτίδου	71
8.	Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), Ἴω. Πολέμη	74
9.	Ὁ μικρὸς λουστρός, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου (Διασκευὴ)	75
10.	Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	78
11.	Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, Λέοντος Μελά	80
12.	Τὸ ναυτόπουλον, Ἀριστ. Κουρτίδου	82
13.	Ἡ Ξανθούλα (ποίημα), Διον. Σολωμοῦ	83
14.	Διατί ἐργάζεται ὁ πάππος, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου (Δια- σκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	84
15.	Τὸ σταφύλι (ποίημα), Κωστῆ Παλαμᾶ	87
16.	Ἡ σταχομαζώχτρα, Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη	89

Ε' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤῃ ΖΩΗΝ

1.	Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	96
2.	Τὸ ὄργωμα, Σπύρου Μελά (Διασκευὴ Δημ. Κον- τογιάννη)	96
3.	Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), Ἴω. Πολέμη	98

4.	Μία χειμερινή επίσκεψις, 'Ιω. Κονδυλάκη	99
5.	Αί χελιδόνες, Γρηγ. Ξενοπούλου	101
6.	'Η άνοιξη (ποίημα), 'Ιω. Βηλαρᾶ	103
7.	Τέσσερα άδέρφια (ποίημα), 'Αλεξ. Πάλλη	104
8.	'Η άλώπηξ, Στεφ. Γρανίτσα	105
9.	Πτεινός και άλέπου (ποίημα), Μιχαήλ Στασινοπούλου	107
10.	'Ο μπουφος, Στεφ. Γρανίτσα	108
11.	'Ο λαγός, 'Εμμ. Λυκούδη	109
12.	'Η ψαρόβαρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	111

ΜΕΡΟΣ II

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	Τά Χριστούγεννα τῶν ὄρφανῶν, 'Αγγ. Σημηριώτη (Διασκευή Μιχ. Χ. Οικονόμου)	115
2.	'Η νύχτα τῶν Χριστουγέννων (ποίημα), Κωστή Παλαμᾶ	118
3.	'Η άδελφούλα μου, Γρηγ. Ξενοπούλου	118
4.	Χρονιάρες μέρες (ποίημα), Γ. Δροσίνη	124
5.	Τό ιερό κειμήλιο, Στεφ. Δάφνη (Θρ. Ζωϊοπούλου).	124

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	'Ο Βασιλιάς ὁ Μίδας, 'Αλεξάνδρας Σ. Δέλτα	130
2.	'Η σωτηρία τοῦ 'Αρίονος, Πλουτάρχου (Διασκευή Ν. Α. Κοντοπούλου)	135

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1.	Σιτάρι - κριθάρι, Γιάννη Βλαχογιάννη	139
2.	Οί ψυχογιοί, Γ. Βαλέτα	143

3. Ὁ ἥρωας τῶν Σερρών, Ἀρσινόης Παπαδοπούλου
(Διασκευή Ν. Α. Κοντοπούλου) 145
4. Οἱ ξένοι σοφοὶ στὴν Ἀθήνα (Λαϊκὴ διήγηση) . . . 149

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Πλοῦτος καὶ ἡ Εὐτυχία, Γρηγ. Ξενοπούλου . . 152
2. Ἡ Μεγαχώρα, Α. Καρκαβίτσα 156
3. Ὁ Ἄσπρος, Ἀργ. Ἑφταλιώτη 158
4. Ὁ σκύλος (ποίημα), Ἀλεξ. Πάλλη 161
5. Τὰ γενέθλια τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ, Γουστ. Γκέγερ-
σταμ (Μετάφραση - Διασκευή Ι. Χρυσάφη) . . . 163
6. Ἡ βασίλισσα, Ἀλεξ. Παπαδοπούλου 165
7. Τὰ δύο δάκρυα (ποίημα), Ἰω. Πολέμη 167
8. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ (μονόλογος), Γρηγ. Ξενο-
πούλου 168

Ε' ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

1. Ἡ νεκρὴ πολιτεία, Δημ. Μάργαρη 171
2. Δῆλος, Παύλου Νιρβάνα 174

Σ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤῃ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Γκιῶσος μου, Χ. Χριστοβασίλη 177
2. Ὁ γεροβοσκός (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου . . 183
3. Τὸ περιβόλι μας, Γρηγ. Ξενοπούλου 185
4. Τὸ τυφλοπόντικο, Στεφ. Γρανίτσα 189

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α'. Λεξιλόγιον	193
Παράρτημα Β'. Βιογραφίαι συγγραφέων	206
Βιογραφίαι καλλιτεχνῶν	217

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ

I. Ἐκ τῆς συλλογῆς Δημ. Κοντογιάννη.

Σελίς

1.	Ἡ Ἀνάστασις, Παντ. Φωστήνη (Διασκευή)	7
2.	Ἡ Λαμπρὴ (ποίημα), Στ. Σπεράντσα	14
3.	Τὸ ὄργωμα, Σπύρου Μελά (Διασκευή)	96
4.	Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), Ἰω. Πολέμη	98
5.	Ὁ λαγός, Ἐμμ. Λυκούδη	109
6.	Ὁ γεροβοσκός (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου	183

II. Ἐκ τῆς συλλογῆς Νικ. Κοντοπούλου.

1.	Ἄι - Δημήτριος (ποίημα), Γ. Ἀθάνζ.	18
2.	Πρὸς τὴν Λάρισα, Γ. Τσοκοπούλου	46
3.	Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	50
4.	Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	52
5.	Ἡ καλύτερα σύστασις, Ἐμμ. Λυκούδη (Διασκευή)	54
6.	Ἡ σταγμαζόχρα, Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη	89
7.	Ἡ ψαρόβαρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	111
8.	Τὸ ἱερὸ κειμήλιο, Στ. Δάφνη (Θρ. Ζωϊοπούλου)	124
9.	Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος, Πλουτάρχου (Διασκευή)	135
10.	Ὁ ἥρωας τῶν Σεροῶν, Ἀρσ. Παπαδοπούλου (Διασκευή)	145
11.	Ὁ Γκιώσος μου, Χ. Χρηστοβασίλη	177

III. Ἐκ τῆς συλλογῆς Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.

1.	Παιδικὴ Πασχαλιά, Ἀλ. Παπαδιαμάντη (Διασκευή)	10
2.	Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, Λέοντος Μελά	33
3.	Ἡ κυρα - Χρυσή, Ι. Δαμβέργη	36
4.	Ἡ σημαία, (ποίημα), Ἰω. Πολέμη	40
5.	Ὁ Κερκέξος, Ἰω. Κονδυλάκη	41
6.	Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	51
7.	Ἡ ἑξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιᾶς, Γ. Δροσίνη (Διασκευή)	62
8.	Ὁ θάνατος τῆς Παπιοῦνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευή)	65
9.	Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), Ἰ. Πολέμη	74
10.	Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, Λέοντος Μελά	80
11.	Τὸ ναυτόπουλον, Ἀριστ. Κουρτίδου	82
12.	Ἡ ξανθοῦλα, Διον. Σολωμοῦ	83

13.	Ἐμοῦφος, Στεφ. Γρανίτσα	108
14.	Τὰ Χριστογεννητὰ τῶν ὁφρανῶν, Ἀγγ. Σημηριώτη	115
15.	Ἡ ἀδελφοῦλα μου, Γρ. Ξενοπούλου	118
16.	Ἐ Βασιλεὺς ὁ Μίδας, Ἀλεξάνδρου Σ. Δέλτα	130
17.	Σιτάρι - κριθῖρι, Γ. Βλαχογιάννη	139
18.	Οἱ ξένοι σοφοὶ σὴν Ἀθήνα (Λαϊκὴ διήγησις)	149
19.	Ἐ Πλούτος καὶ ἡ Εὐτυχία, Γρ. Ξενοπούλου	152
20.	Ἡ Μεγαχώρα, Α. Καραβίτσα	156
21.	Ἐ Ἄσπρος, Ἀργ. Ἐφταλιώτη	158
22.	Τὰ γενέθλια τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ, Γ. Γκέεζεσταμ (Μετὰφρασις Ἐ. Χρυσάφη)	163
23.	Ἡ βασιλίσσα, Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου	165
24.	Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ θείου, Γρ. Ξενοπούλου	168
25.	Ἡ νεκρὴ πολιτεία, Δημ. Μάργαρη	171
26.	Ἀῆλος, Παύλου Νιρβάνα	174
27.	Τὸ περιβόλι μας, Γρηγ. Ξενοπούλου	185
28.	Τὸ τυφλοπόντικο, Στεφ. Γρανίτσα	189

ΙΥ. Ἐκ τῆς συλλογῆς Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

1.	Τὸ εὐλογημένο καρᾶβι (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου	9
2.	Ἀγάθη ὁ Θεὸς (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	14
3.	Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων (ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)	20
4.	Ἐ Ηρακλῆσος (ποίημα), Θεοκρίτου, μεταφρ. Ἐω. Πολέμη	23
5.	Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, Ἀριστ. Κουρτίδου	25
6.	Ἐ Πρίαμος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος), (Μετὰφρασις Μιχ. Στασινοπούλου)	28
7.	Ἐ Ἀκανθὸρος ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Ἀνκούρογ, Πλουτάρχου (Διασκευὴ)	30
8.	Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, Παύλου Νιρβάνα	60
9.	Κοιμᾶται (ποίημα), Νικ. Χατζηδάκη	61
10.	Ἐ μικρὸς ἐφημεριδοπώλης, Κ. Ἀθ. Ρωμαίου	68
11.	Ἐ ἱστορία τοῦ θείου, Ἀριστ. Κουρτίδου	71
12.	Ἐ μικρὸς λοῦστορος (Διασκευὴ)	75
13.	Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	78
14.	Διατὶ ἐργάζεται ὁ πάππος (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	84
15.	Τὸ σταφύλι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	87
16.	Τὰ πρωτοβόρδια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	96
17.	Μιὰ χειμερινὴ ἐπίσκεψις, Ἐω. Κονδυλάκη	99
18.	Αἱ χελιδόνες, Γρ. Ξενοπούλου	101
19.	Ἐ ἄνοιξη (ποίημα), Ἐω. Βηλαρά	103
20.	Ἐ ἀλώπηξ, Στεφ. Γρανίτσα	105
21.	Πετεινὸς καὶ ἄλεπὸν (ποίημα), Μιχ. Στασινοπούλου	107

22. Τέσσερα ἀδέσφια (ποίημα), Ἐλεξ. Πάλλη. 104
 23. Ὁ σκύλος (ποίημα), Ἐλεξ. Πάλλη. 161

Υ. Ἐκ τῆς συλλογῆς Γ. Βαλέτα.

1. Οἱ ψυχολογοὶ 143

1937
 1863

 0074

Ἡ καλύτερικὴ διακόσμηση τοῦ βιβλίου ἐσχεδιάσθη ἀπὸ τὸν ζωγράφον κ. Βάσον Γεωμενὴν· αἱ προσωπογραφίαι τῶν συγγραφέων, ἀπὸ τὸν ζωγράφον κ. Γεώργιον Λυδάκιν.

024000019916

Ἀνάδοχος ἐκτυπώσεως : Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ἁγγ. Ἀθ. Κλεισιούνη
 Ἐργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν — Ὀδὸς Νεοφ. Μεταξᾶ 29 Ἀθῆναι.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

